

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARIES



3 1761 00884312 0

9.50
C. 1900
C. 1900





MICHAELIS SZVORENYI

S. THEOL. DOCTORIS, ET EIUS ANTEHAC PER
ANNOS XX. PROFESSORIS.

SYNOPSIS
CRITICO-HISTORICA
DECRETORUM
SYNODALIUM

PRO
ECCLESIA HUNGARO-CATHOLICA

EDITORUM.

Proficiendo scribimus, et scribendo proficimus.

VE SPRIMI,
TYPIS CLARAE SZAMMER VIDUAE

1807.

A' jó Pap holtig tanúl.

Emer. Losy in Syn. Iaszov. 1635.



BX
1519
S 88

Ecclesiastico Lectori Hungaro salutem!

Postquam expertus fui, Conciliorum Ecclesiasticorum solertes caeteroquin collectores, vix huius, illiusve, per Hungaricos Praesules celebratae Synodi meminisse, non poteram non indignari. Mox enim venit in mentem qvorumpiam exterorum, nobis permulta, qvibus ipsi carent, invidentium, pervulgata opinio, qvod nos Hungari, qvavis eruditione prorsus destituti, spissis in tene-

bris constanter fuerimus versati,
ac etiamnum versemur. Qvos pro-
inde vel investigare taedet, utrum-
ne Domi nostrae in hoc, illove
scientiarum genere, scriptum, e-
ditumve typis aliquid, inveniri
possit? Depulerat hanc dudum a
nostra Gente calumniam, Claris-
simus vir Alexius Horányi, e
Scholis piis Sacerdos, in sua *Me-*
moria Hungarorum, et Provincialium,
scriptis editis notorum; aeternis au-
tem involvit nuper tenebris ipsam
calumniae memoriam, illustris Bi-
bliotheca Szechenyiano-Regnicolaris;

in

in Pestinensi urbe collocata. Cuius vel indicem, si qvis diligenter evolvens, veteri nihilominus inhaeret adversum Hungaros prae-iudicio, sane helleboro illi opus erit.

Qvodsi hunc indicem videre, ac legere licuisset Conciliorum in Ecclesia Catholica hactenus celebratorum collectoribus, didicissent illi profecto, neqve nobis Concilia sacra deesse. Qvorum sat multa e foliis, calamo, ac etiam typo signatis, ediderat P.

Ca-

Carolus, ex illustri familia Baro-
num Péterffy, an. Domini MDCIC.
Posonii natus, et florenti tunc in
Ecclesia Societati Iesu adscriptus,
cum hac epigraphe: *Sacra Conci-
lia Ecclesiae Romano-Catholicae in Re-
gno Hungariae celebrata, ab anno Chri-
sti MXVI. usque ad annum MDCCXV.*
etc. Cuius operis prima pars, an-
no 1741. et altera, seqvente an-
no, Posonii: sola vero pars pri-
ma, rursum Vindobonae anno eo-
dem typis edebatur.

Hunc

Hunc ego Patrem doctissimum,
haud imitabor qvidem in recen-
sendis SS. Regum nostrorum, Ste-
phani, et Ladislai, itemqve Colo-
mani decretis, qvae, ceu per Sy-
nodos Regales condita, in primo
Iuris Hungarici volumine legun-
tur: at reliquum eius laborem, in
compendium redigere, supplere-
qve conabor. Cum enim viro illi,
qquamqam solertissimo , minime
datum fuerit, cuncta excutere ta-
bularia, vel scrinia, e qvibus post-
modum nonnullae Synodi nostra-
tes, in lucem sunt protractae: sed

ne-

neque duo volumina abs illo typis
comissa, homini cuilibet Eccle-
siastico sint ad manum; videba-
tur e re nostratis, praesertim iu-
nioris Cleri, futurum esse, ut pro-
lixioris, rarescentisqve operis com-
pendium critico-historicum, eius-
que supplementum, iuris publici-
fiat.

Proculdubio contulisset ad au-
gendum, ornandumqve hoc opus,
etiam Boldvense Sacramentarium,
duodecimo Ecclesiae Christianae
saeculo conscriptum, ex qvo duas
eden-

edendas ab se Hungaricas Synodos, promiserat Episcopus Transsilvaniensium, Ignatius Comes de Batthyán, tam in literis familiaribus ad me, tunc in Regia scientiarum Universitate Pestini Professorem, die qvarta Septembris, anno MDCCCLXXXVIII. exaratis, qvam et in dissertatione, *de Synodis Regiis* conscripta, capite IV. numero 2. At vero, priusq;am suis popularibus datam fidem exolvisset, an. Domini MDCCXCVIII. Die decima septima Novembris, ex hac mortali vita decessit. Cui

ego,

ego , velut Literarum , ac Lite-
ris addictorum fautori praecipuo,
qvietem aeternam precor : istius
vero lucubrationis patrono libera-
li, Reverendissimo Domino Ioan-
ni Hornyik , Abbatи B. M. V. de
Babolcha , Cathedralis Ecclesiae
Vesprimiensis Canonico , et Ar-
chi-Diacono Zaladiensi , meo Pu-
bliciique Hungarici nomine , gra-
tias ago. Scribebam die prima No-
vembris, anno Domini MDCCCVI.

C A P U T I.

De Synodis Nationalibus.

	Pag.
§. I. Synodorum notio	1
§. II. Apud nos post annum MCXI	2
§. III. Sub annum MCXIV	5
§. IV. Eius decreta	8
§. V. Illorum continuatio	14
§. VI. Anno MCCLVI	23
§. VII. Crisis	24
§. VIII. Synodus Budensis MCCLXIII	26
§. IX. Synodus Viennensis MCCLXVII	27
§. X. Eius decreta	29
§. XI. Synodus Budensis MCCLXXIX	32
§. XII. Eius decretorum Synopsis	33
§. XIII. Eorum continuatio	38
§. XIV. Synodus Budensis MCCCVIII	46
§. XV. Eius constitutiones	47
§. XVI. Reflexio in ultimam constitutionem	48
§. XVII. Eius recensio	50
§. XVIII. Synodus Posoniensis MCCCIX	51
§. XIX. Synodus Tirnaviensis MDLXI	54
§. XX. Eius Acta	56
§. XXI. Synodus Tirnaviensis MDCXXX	58
§. XXII. Eius decreta	61

§.

	<i>Pag.</i>
§. XXIII. Et subscriptio - - - - -	65
§. XXIV. Synodus Tirnaviensis MDCXXXIII - - - - -	67
§. XXV. Synodus Tirnaviensis MDCXXXVIII - - - - -	72
§. XXVI. Cap. I. Circa fidem - - - - -	74
§. XXVII. Cap. II. Circa Divinum officium - - - - -	76
§. XXVIII. Cap. III. Circa venerationem SS. et Rel. - - - - -	78
§. XXIX. Cap. IV. Circa Indulgentias - - - - -	79
§. XXX. Cap. V. De Synodis Dioecesanis - - - - -	80
§. XXXI. Cap. VI. Circa visitationem - - - - -	81
§. XXXII. Cap. VII. De examine pro cura Ani- marum - - - - -	82
§. XXXIII. Cap. VIII. De Seminariis - - - - -	83
§. XXXIV. Cap. IX. De residentia etc. - - - - -	—
§. XXXV. Cap. X. De foro judiciali Episcopo- rum - - - - -	85
§. XXXVI. Cap. XI. Renovatio Synodornm, et subscriptio - - - - -	86
§. XXXVII. Synodus Tirnaviensis MDCXLVIII	89
§. XXXVIII. Factae in ea propositiones - - - - -	91
§. XXXIX. Nomina PP. subscriptorum - - - - -	95
§. XL. Synodus Tirnaviensis MDCLXXXII - - - - -	98
§. XLI. Facta ibi proclamatio Cleri - - - - -	100
§. XLII. Desuper crisis - - - - -	107

C. A P U T . II.

De Synodis Provincialibus.

§. XLIII. Synodus Strigoniensis anni MCLXIX	110
§. XLIV. Synodus Strigoniensis anni MCCXCII	112

§.

§. XLV. Synodus Strigoniensis anni MCCXCIV	117
§. XLVI. Synodus Strigoniensis an. MCCXCVI	—
§. XLVII. Synodus Udvardensis sub an. MCCCIX	119
§. XLVIII. Eius constitutiones - - - -	122
§. XLIX. Synodus Strigoniensis an. MCCCCXLIX	125
§. L. Synodus Strigoniensis an. MCCCCXCIII -	127
§. LI. Synodus Tirnaviensis anni MDCXI -	128
§. LII. Caput I. De obligationibus Episcoporum	132
§. LIII. Caput II. De honestate, et studiis Cle- ricorum - - - - -	135
§. LIV. Caput III. De predicatione et Sacr. ad- minist. - - - - -	137
§. LV. Caput IV. De Bonis Ecclesiasticis - -	140
§. LVI. Caput V. De visitatione Archi-Diaco- norum - - - - -	141
§. LVII. Eius subscriptio; et publicatio - -	142

C A P U T III.

De Synodis Dioecesanis.

§. LVIII. Synodi Vacienses intra an. MCLXXXVIII. et annum MCCXII - - - - -	144
* §. LIX. Synodi Zagrabientes intra an. MCCCVII. et annum MCCXVIII - - - - -	147
§. LX. Oratio Synodalis - - - - -	149
§. LXI. Synodus Strigoniensis an. MCCCLIII -	151
§. LXII. Synodus Strigoniensis an. MCCCLIX	152
§. LXIII. Syn. Strigoniensis an. MCCCLXXXII	153
§. LXIV. Synodus Strigoniensis an. MCCCCXC	156
- §. LXV. Synodus Strigoniensis an. MCCCCXCVIII	159

§.

§. LXVI. Syn. Iaurinensis an. MCCCCXXVIII	-	159
§. LXVII. Synodus Strigoniensis an. MCCCCL		161
§. LXVIII. Synodus Scepsiensis an. MCCCCCLX		164
§. LXIX. Eius Synodi Canones	- - - -	166
§. LXX. Proseqvutio	- - - -	170
§. LXXI. Ficta Synodus anni MCCCCLX	- -	174
§. LXXII. Synodus Nitriensis an. MCCCCXCIV		176
§. LXXIII. Anno MDLX suppleta	- - - -	177
§. LXXIV. Eius compendium	- - - -	179
§. LXXV. Continuatio	- - - -	183
§. LXXVI. Proseqvutio ad finem	- - - -	185
§. LXXVII. Synodus Strigoniensis an. MDX	-	187
§. LXXVIII. Synodus Agriensis an. MDXII	-	189
§. LXXIX. Synodus Vesprimiensis an. MDXV		191
§. LXXX. Per Statilium celebrata	- - - -	193
§. LXXXI. Synodi Decreta	- - - -	196
§. LXXXII. Eorum continuatio	- - - -	200
§. LXXXIII. Synodus Scepsiensis an. MDXLV		204
§. LXXXIV. Eius reliqviae	- - - -	206
§. LXXXV. Synodus Tirnaviensis an. MDX	-	208
§. LXXXVI. Eius doctrina dogmatica	- -	209
§. LXXXVII. Ac disciplinaris	- - - -	211
§. LXXXVIII. Synodus Scepsiensis an. MDLX		215
§. LXXXIX. Synodus Tirnaviensis an. MDLXII		217
§. XC. Synodus Tirnaviensis an. MDLXVI	-	218
§. XCI. Synodus Zagrabiensis an. MDLXX	-	219
§. XCII. Synodus Zagrabiensis an. MDLXXIV		222
§. XCIII. Synodus Sabariensis an. MDLXXIX	-	223
§. XCIV. Acta illius , et decreta	- - - -	227
§. XCV. Seqvelae	- - - - -	230

§. XCVI. Synodus Zagrabiensis incerti anni	-	231
§. XCVII. Synodus Tirnaviensis an. MDCXXIX	-	233
§. XCVIII. Cap. I. De Sacramentis	-	-
§. XCIX. Cap. II. De Benef. obtin. vel resign.	-	236
§. C. Cap. III. De reformationis necessitate	-	237
§. CI. Cap. IV. De visitatione Ecclesiarum	-	244
§. CII. Conclusio Synodi	-	-
§. CIII. Synodus Tirnaviensis an. MDCXXX	-	247
§. CIV. Synodus Nitriensis an. MDCXXXIII	-	250
§. CV. Synodus Zagrabiensis an. MDCXXXIV	-	251
§. CVI. Eius acta et decreta	-	-
§. CVII. Continuatio	-	-
§. CVIII. Synodus Iaszoviensis an. MDCXXXV	-	259
§. CIX. Synodus Zagrabiensis an. MDCXLII	-	263
§. CX. Synodus Tirnaviensis an. MDCLVIII	-	265
§. CXI. Proposita in illa	-	-
§. CXII. Propositiones querulosae	-	-
§. CXIII. Synodi Zagrabienses	-	-
§. CXIV. Anni MDCLXIX	-	-
§. CXV. Anni MDCLXXII. et seqventis	-	-
§. CXVI Anno incerto acta	-	-
§. CXVII. Synodus Iaurinensis an. MDCLXXIX	-	275
§. CXVIII. Syn. Zagrabiensis an. MDCLXXXVII	-	279
§. CXIX. Synodus Zagrabiensis an. MDCXC	-	281
§. CXX. Eius decreta	-	-
§. CXXI. Synodus Munkácsiensis an. MDCXCII	-	285
§. CXXII. Synodus Valachica an. MDCXCVII	-	288
§. CXXIII. Altera anni MDCXCVIII	-	-
§. CXXIV. Tertia anni seqventis	-	-
§. CXXV. Qvarta anni MDCC	-	-

	<i>Pag.</i>
§. CXXVI. Synodus Diacoviensis an. MDCCVI	296
§. CXXVI. Synodus Valachica an. MDCCXI	299
§. CXXVII. Syn. Q. Ecclesiensis an. MDCCXIV	300
§. CXXVIII. Eius decreta - - - -	302
§. CXXIX. Synodus Valachica an. MDCCXXXIV	304
§. CXXX. Synodus Valachica an. MDCCLXIII -	305

C A P U T IV.

De Consilio celebrandarum Synodorum, haud completo.

§. CXXXI. Consilium Pauli Bornemisza -	306
§. CXXXII. Nicolai Olahi - - - -	307
§. CXXXIII. Antonii Verantii - - - -	308
§. CXXXIV. Francisci Forgách - - - -	311
§. CXXXV. Pázmánni anno MDCXXVIII -	312
§. CXXXVI. Eiusdem a. MDCXXX et MDCXXXII	315
§. CXXXVII. Szelepcshényii, et Eszterházy -	316

— o x o —

C A P U T I.

De Synodis Nationalibus.

§. I.

Synodorum notio.

In Ecclesia Christiana notae sunt, praeter Synodos oecumenicas, de quibus alibi tractaveram, *Synodi Nationales*, ad quas nimurum conveniunt Archiepiscopi, et Episcopi totius Nationis, praesidente illis Primate. His sunt inferiores illae, quas nominant *Synodos Provinciales*, ex Episcopis eiusdem Provinciae Ecclesiasticae, sub Metropolitani Antistitis praesidio collectae. His quoque inferiores sunt *Dioecesanae Synodi*, collectae duntaxat e Clerico unius Dioecesis, praeside ipsomet Praesule Dioecesano, vel alio per hunc delegato, aut etiam habente ad id privilegium speciale.
a) Hisce Synodorum classibus adnumerentur illae, quas dudum in Hungaricis ditionibus convocaverant Romanorum Pontificum Legati,

a) Consule de his Ius publ. Ecclesiae Hung. a me conscriptum, partis generalis §. LXV. seqq.

A

ti, iuxta legem Ecclesiae, qva ipsis conceditur in Provincia suae legationis, ordinaria potestas, ut ibi nimirum evellant, dissipent, ac plantent, b) atque Statuta possint condere, post illorum quoqve discessum robur habitura. c)

§. II.

Apud nos post annum MCXI.

Postremae speciei Synodus Nationalis censetur in Ecclesia Hungarica, celebrata fuisse per Cononem, seu Cunonem Episcopum Praenestinum, et Cardinalem, eo fine, ut promulgaret sententiam anathematis, a Paschali II. Pontifice in Henricum IV. Imperatorem, ea propter latam, quod, cum huic pervicaciter inhaerenti, famoso in Ecclesiastica historia *investiturarum* iuri, Papa nequaquam cedere vellet, ipse qvidem cum Cardinalibus et Episcopis funestum carcerem, Urbs vero vastationem, anno Christi MCXI. debuerit subire. Haec ita ex parte retulerat Alphonsus Ciacconius, cui Péterffius noster consensit. d) Verumtamen res ita se potius habet: Qvod Conon Cardinalis et Legatus Papae tunc in oriente commoratus, auditio Henrici facinore in

b) Cap. 2. de off. legati in 6. c) Ibidem. d) Ciacconius in vitis Cardinalium Paschalis secundi Papae. Péterffy citato in praefatione mea opere de Concil. Eccl. H.

in Papam commisso , in Concilio Hierosolimis ab se coacto , sententiam anathematis tuliterit in Caesarem , atque hanc in Synodis apud Graecos , Lotharingos , Francos , Ungaros , et Saxones ab se coactis , renovando confirmaverit , e) nullo tunc exstante Pontificis anathemate , contra Henricum pronunciato. In quem , nonnisi anno MCXII. calendis octobris , lata per Synodum Viennensem apud Gallos , excommunicationis sententia , Papae Literis XIII. cal. novembris anno eodem exaratis , confirmabatur. f) Unde sequitur forsitan , quod , si tenet adserum Ciacconii de promulgata in Synodo Hungarica , Pontificis contra Caesarem lata sententia , haec nostra Synodus anno MCXI. quem illi adfixit Péterffius , necdum fuerit convocata. Cui adserto , haec etiam videntur argumenta suffragari: Qvod , tametsi facinus contra Papam ab Henrico adtentatum , anno nunc memorato contigerit , g) longiore tamen mora temporis fuerit opus , ut fama illius , Roma penetraret usque Ierosolimam , ac inde Cardinalis Legatus , in Hungariam transmearet.

A 2

Qvam

- e) Ita refert Natalis Alexander in Hist. Eccl. saeculi XI. et XII. Dissert. quarta , articulo duodecimo , num. III. ex actis postremi Concilii Lateranensis , sub Paschali Papa celebrati. f) Natalis eod. art. num. III. et num. V. g) Natal. cit. Dissert. articulo XI.

Qvam etsi fuisse eodem anno ingressus, difficile tamen est pronunciare, qvod Ecclesiarum Praesules tot repererit illico, ut Nationalem Synodum potuerit convocare, dum novimus, eodem anno MCXI. cum Rege Colomano septem Ecclesiae Hungaricae Praesules, utpote Laurentium Strigoniensem Archiepiscopum, Simonem Qvinqveecclesiensem, Matthaeum Vesprimensem, Georgium Gevrensem, seu Jaurinensem, Sextum Varadinensem, Tulbertum, seu Fulbertum Colocensem, Episcopos, h) in partibus Dalmatinis, commoratos fuisse. i) Attamen qvandocunqve demum nostra haec Synodus convocata, liberlime potuit celebrari. Nam Rex noster Colomanus, a Paschale II. de dimittendis investituris commonitus, non modo literis, verum legatis qvoqve ad Papam dimissis, ita mentem suam aperiebat: *Renunciamus vobis Pater venerande, nos legi Divinae subditos, ac secundum eam servire vobis paratos. Unde et investituram Episcoporum, hactenus a Maioribus nostris habitam, iuxta admonitionem vestram*

h) Utrumqve nomen datur Colocensi, quem videlicet etiamnum fuisse duntaxat Episcopum. Consultatur RR. Stephani Katona historia metrop. Coloc. Ecclesiae parte I. pag. 169. i) Diploma Colomani, in quo hi Episcopi enumerantur, post alios, legitur ap. Koller in Hist. Episc. Qvinqveeccl. T. I. pag. 183.

*stram dimisimus; et si quid in electionibus hu-
iusmodi, minus canonice retroactum est, de
caetero, Deo volente cavebimus.* k) Rursum-
que in eo Diplomate, quo Dalmatiae Clero
libertates anno MCXI. concedebat, iuribus
Investiturae penitus renunciavit. l) Tantum,
neqve plus referre novi, de hac Synodo no-
strate.

§. III.

Sub annum MCXIV.

Laurentius Strigoniensis Archiepiscopus,
Cancellarii apud Colomanum Regem, aut V.
Cancellarii munus, vel saltem alterutrius vi-
cem gerens, m) Nationalem Synodum cele-
bravisse *cum decem Suffraganeis suis*, per Jo-
annem Sambucum, n) et Peterffium, o) ad-
nota-

- k) Plures hanc in rem citavi in Amoenitat. Hist. Eccl. Regni Vngariae, Fasciculo VI. §. secun-
do. l) Eodem loco. m) Neutris adscribit il-
lum RR. Pray, in serie chronologica Cancel-
larior. et V. Cancellarior. Hungariae, quae cum
pluribus eiusd. opusculis posthumis, edita est
Budae an. 1805. Attamen alterutrius egiisse mu-
nus, docet antea memoratum de anno 1111.
Colomani Diploma, in quo dicitur datum esse
privilegium Arbensi Ecclesiae, *per manus ve-
nerabilis Laurentii Strigoniensis Archiepiscopi.*
n) Ad calcem Historiae Bonfinianae, in editione
Hanoviensi anni 1606. recognita, emendata, et
aucta per Joann. Sambucum. o) Operis alias
citati parte 1. mihi p. 55.

notatur. Cuius decretá, praeter hos, typis vulgarunt Reverendissimi viri, Georgius Pray, p) et Josephus Koller. q) Sed alteri huic non placet inscriptio Synodi, velut repugnans fidei diplomatum, quae iam aetate superiore nominant Metropolitam Bachiensem, qui Strigoniensis Archiepiscopi Suffraganeus non erat. r) Verum tollenda difficultati viam reperit RR. Katona, producens documentum anni MCVI. s) quod affirmat Colomanum Regem praecepsisse, ut metae Monasterii pro Benedictinis in monte Zobor ad Nitriam fundati, limites signarentur. Etenim nominantur in eius clausula, Laurentius Metropolita Strigoniensis, Manasses Episcopus Zagrabiensis, Paulus Colocensis, Simon Qvinque-ecclesiensis, Volferus Agriensis, Simon Ultrasilvanus, Matthaeus Vesprimiensis, Marcellus Vacensis, Georgius Geuriensis, Sixtus Varadinensis, Laurentius Chanadiensis, et Georgius Ja-
der-

- p) In appendice Diatribes in Dissert. hist. critica Antonii Gonoczy, de S. Ladislao Hung. Rege etc. q) In append. secunda cit. superius operis, et tomi. r) Tale documentum est editum S. Ladislai aetate, ap. Kercselich in hist. Cath. Eccl. Zagrab. pag. 1. itemque ap. RR. Koller cit. op. T. I. p. 159. ubi A. Episc. Bachiensis, Fabianus nominatur. s) Hunc documento illi annum, caeteroquin in transumto erronee positum, adponi debere, probat RR. Pray in specim. Hier. Hung. parte II. pag. 5.

dertinus. Praeter duos Praepositos, et Comites qvosdam. t) Unde concludit RR. vir: cum nobis hoc documentum, praeter Metropolitanum Strigoniensem, Episcopos decem exhibeat, si excludatur Iadertinus ad Ecclesiam Dalmatinam spectans, et Bachiensis, qvi tunc fortassis nullus fuerat, recte dici posse, Laurentium Strigoniensem, decemqve Suffraganeos in Synodo convenisse. u) Qvem- admodum vero id non prorsus expeditum est, ita nec illud, qvonam praecise anno, haec Synodus fuerit celebrata. Péterffy Timonem seqvutus, exordium illi assignavit anni MCXIV. hisce innixus argumentis: Qvod nuptiae Colomani, cum Russa Borichii matre, anno MCXII. initae (qquamqam potius anno MCIV. die undecima augusti celebratae fuerint,) v) inauguratio in Regem Stephani eius filii, vi- vo patre, annoqve MCXIV. celebrata; commissum praeterea Regis in fratrem suum Almum, eiusqve filium anno seqvente, excoecationis facinus crudele; tum seqvuta eodem anno Regis mors, sic perturbatam reddiderint Patriam, turbatosqve tenuerint Praesulum animos, ut oportunius tempus illo, qvod

no-

t) Legitur ap. RR. Katona Hist. criticae R. H. T. III. pag. 212. u) Hist. pragm. Hung. parte I. pag. 504. v) Vide ibid. hanc in rem citatos, pag. 483.

nominavi, celebranda Synodo, haud potuerit reperiri. x)

§. IV.

Eius decreta.

Synodi eius decreta, ex citatis quatuor editionibus invicem combinatis, paraphrastice solummodo proferam, nisi quidpiam occurserit, quod ipsos verborum apices produci deposcat. *Cap. 1.* Rex interpellandus, ut causae Clericorum, vel rerum Ecclesiasticarum, iuxta canones definiantur. *Cap. 2.* Qvovis die Dominico, in Ecclesiis maioribus, Evangelium, epistola, et fides: in minoribus vero, fides, ac oratio Dominica, populo explaneatur. *Cap. 3.* Qvivis in Paschate, Pentecoste, ac Natali Domini confiteatur, et Eucharistiam sumat. Clerici vero diebus festis maioribus communicent. *Cap. 4.* Omnes Ecclesiastici Ordines, in maioribus Ecclesiis praesto sint, et munere suo fungantur. *Cap. 5.* Canonici in claustro, y) et Capellani in Curia latinam loquantur. *Cap. 6.* Rudes non ordinentur in Presbyteros; ordinati, vel discant, vel deponantur. *Cap. 7.* Ritum gentilem seqvutus,

si

x) Citato superius loco. y) Vitam ab iis communem, qvalis fuerat primitus, et qualem usurpat Gregorius octavus Papa, cap. 9. tit. *de vita, et honest. Clericor.* isthic deposci, vides.

si maior fuerit, quadraginta diebus poenitentiam agat; z) minor vero, per septem dies plagis afficiatur. *Cap. 8.* Festa praescripta non observans eodem pacto puniendus. *Cap. 9.* Neglector poenitentiae sibi iniunctae, per Episcopum anathemate feriatur; et cum hoc ex hac vita decedens, nec in coemeterio, nec a Presbytero sepeliatur. *Cap. 10.* Aeger, nisi subito opprimatur, non vocato Presbytero mortuus, eidem subiaceat poenae; uti et parentes illius, vel coniux. E quibus si nullum habuerit aegrotans, poenae huic subiacebit villicus, cum duobus senioribus villaे. a) *Cap. 11.* Legitime coniugati, cum uxoris duntaxat consensu, ad Episcopatum assumantur. *Cap. 12.* Si Episcopus de acquisitis, tres partes in usus Ecclesiae contulit, de quarta libere disponat. b) *Cap. 13.* Si Episcopi iam vita functi, filiis antehac legitime susceptis, totum reliquerunt, dimidia pars Ecclesiae reddetur. Monasteria vero talium, Episcopi successoris libe-

z) Sola editio Kolleriana habet dies undecim. a) Nomine *Villici* hic eum intelligi, quem hodierno more *Judicem loci* compellamus, praeter plura documenta, quae possem proferre, docet illud anni 1297. ap. Cl. Wagner in anal. Scepus. parte I. pag. 444. ubi Hemmingus Comes de Olchova, vallem quamdam impopulans, cuidam Ladon, confert in eadem villa iudicium, seu *villicatum*. b) Conforme hoc est canonii 30. causs. XII. qv. 2.

liberae dispositioni subiacebunt. c) *Cap. 14.* Dissipatores rerum Ecclesiae, cui praeſunt, dumplum refundant; si neqviverint, deponantur, ac depositi maneant ad emendationem usque. *Cap. 15.* Episcopus, aut Presbyter in propriis locis, Ecclesiae servos ne teneat. d) *Cap. 16.* Qvaevis Ecclesia vicinam habeat Parochiam. *Cap. 17.* Ecclesia, non nisi obtenta prius dote, ac terra, consecretur. *Cap. 18.* Nullus ordinetur absqve titulo; nec adnume-
retur Clero, qvi cuiquam Ecclesiae non est adscriptus. *Cap. 19.* Clericus ex aliena Dioceſi, vel provincia, sine commendatitiis literis ne recipiatur. *Cap. 20.* Episcopus ad alterum Praesulem sine literis Sigillo munitis, legationem suam ne mittat. *Cap. 21.* Clerici advenae Formatas ferant. e) His carentes, vel testimonium pro se adducant, vel revertan-
tur.

c) Nomine *monasterii* intelligo habitaculum uxoris, et prolium, ante Sacerdotium susceptorum; conformiter ad legem Colomani Regis libro 2. cap. 10. d) Servitutem veri nominis in Patria nostra dudum viguisse, docueram in iure privato Eccl. Hung. §pho CCCXLIII. adductis hanc in rem, S. Stephani, Ladislai, et Colomani legibus. Habuisse autem Ecclesias quoque veri nominis servos, ac ancillas, discere potes ex exemplis, qvorum nonnulla protuli, in amoenit. hist. Eccl. R. H. fasciculo II, num. 2. §pho nono. e) De his legitio Espen Jus Eccl. parte III. tit. XI. cap. qvarto.

tur. Infamati, prorsus discedant, nonnisi cum Formatis reversuri. *Cap. 22.* Episcopus, Presbyter, vel Abbas, Missam celebrare non ausit contra voluntatem Presbyteri, Parochi, aut superioris illius loci, vel Ecclesiae. f) *Cap. 23.* Ordinatus ad titulum, vel professus, ne secus privetur ordine, vel honore, qvam de certis criminibus, per iudicium canonicum fuerit convictus. Neqve discedat ipse, nisi ad maiorem promovendus gradum, et cum Episcopi sui consensu. *Cap. 24.* Si qvis se oppressum existimat, licitum ei sit ad Episcopale Concilium adpellare. *Cap. 25.* Si qvis Clericus vel Abbas, in causis Ecclesiasticis, relicto Episcopali iudicio, Regalem adiverit Cariam, aut saeculare iudicium, perdat causam, aut poenitentiam agat. *Cap. 26.* Ordo divini officii et ieuniorum, iuxta libellum in Synodo collaudatum, ab omnibus est tenendum. g) *Cap. 27.* Victus Canonicorum ac vita, ipsorum regulae per Episcopum conformetur. *Cap. 28.* Si qvis hospitum, civium, vel patrum familias, canonicae regulae se spon-

te

f) Ita plenius expressum ap. Péterffi, et Pray, qvam ap. RR. Koller. g) Intellige hic indiculum, qvi hodie *Directorii* nomine venit, in quo Missarum, et ceterorum, in qvavis Dioecesi Rituum sacrorum methodus est adnotata. Ego hactenus non legi antiquius illo, qyod anno 1580. Tirnaviae in aedibus Telegdianis fuit impressum.

te subdiderit, et canonicus fuerit factus, nihil ad filium eius de proventibus pertineat, nisi hoc voluerit pater. h) *Cap. 29.* Si quis Clericus, Ecclesiae servus fuerit, eius filii ne fiant perinde servi, at vero inter liberos Ecclesiae habeantur. i) *Cap. 30.* Servus non nisi plenam asseqvutus libertatem, Clericus ordinetur. k) *Cap. 31.* *Presbyteris uxores, quas in legitimis Ordinibus acceperunt, moderatius habendas, praevisa fragilitate, indulgetur.* l) *Cap. 32.* Diaconatum vel Presbyteratum

h) Intellige hic Canonicatum Regularem, seu in comunitate exigendum. Qualis et dudum viguit in Ecclesia Hungarica, et nuper beneficio Regis Apostolici Francisci revixit. i) Hoc beneficium ap. nos, Graeci ritus Catholicis Sacerdotum filiis, Regum indultu, et lege Regni collatum esse; docui in iure publico Eccl. Hung. §. 282. k) Hodie in Ecclesia Hungarica, locum non habere illam servitutem, quae impedit ordinationem, docui in Iure privato Eccl. Hung. §. 343. l) Hic inter minores intelligi etiam Subdiaconatum, et seqvens illico canon innuit, et Colomani decr. libro II. cap. 9. decernens, ne aliquem Episcopus promoveat ad Diaconatum, et ultra, nisi prius continentiam voverit etc. Et cap. 10. Nullus coniugatus Presbyter, aut Diaconus altari serviat, nisi prius uxore concedente. Ubi nulla Subdiaconorum mentio. Qveis continendi necessitatem, tardiores Ecclesiae lepes, imposuerunt. Vide meum Ius publ. Eccl. Hung. §pho 301.

tum in coelibatu conseqvutis, uxorem ducere non licet. m) *Cap. 33.* Uxores Episcoporum, eorumdem praedia non incolant. n) *Cap. 34.* Si qvem Episcopus excommunicaverit, hoc Regi, fratribusqve suis, per literas indicet. o) *Cap. 35.* Extra Ecclesiam dicere Missam, vel audire, ne liceat. Excipiunter autem,

Rex,

m) Qvi turbas novit ob adursum a Gregorio VII. Cleri coelibatum, non mirabitur, lenius hac in re canones Ecclesiae Hungaricae, tunc displosuisse; iuxta exemplum qvoqve beati Regis Ladislai, qvi decretor. lib. I. cap. 3. dixerat: *Presbyteris autem, qvi prima et legitima duxere coniugia, indulgentia ad tempus datur, propter vinculum pacis, et unitatem spiritus sancti, quousque nobis in hoc Domini Apostolici paternitas consilietur.* Péterffius qvidem pie asserit, indulgeri hic solam cohabitationem fraternalm: At ego in re tam delicata iudicium suspendo, hoc unum addens: Colomanum penitus obsequutum Pontifici, decrevisse libro II. legum suarum cap. 9. ut nullus Episcopus aliquem promoveat Clericorum ad Diaconatum, et ultra, nisi prius continentiam voverit, si uxorem habuerit eius fiat consensu, idem promittentis. et Cap. 10. Nullus coniugatus Presbyter, aut Diaconus altari deserviat, nisi prius uxore concedente, et continentiam vovente. etc. Ubi rursus vides, Subdiaconos maioribus Clericis non adnumerari. n) Haec constitutio favere videtur opinioni, qvam ad caput 13. depromsi. o) Conforme id est, hodiernae qvoqve disciplinae, in Ecclesia Hung. vigenti.

Rex, Episcopi, Comites, ac Abbates, dummodo tentorium, simileve quidpiam habeant, sintque in itinere constituti. p)

§. V.

Illorum continuatio.

Caput 36. postquam Abbas cointelligerentur cum Episcopo, providit Monasterio de facultatibus: pro extensione possessorii, numerum teneat Monachorum, iuxta regulam vestitorum, ac instructorum, atque probe intelligentium S. Benedicti regulam; hac praeterea lege servata, ut pro illorum singulo, tantus computetur proventus, quantum a duabus aratis provenire solet. q) *Cap. 37.* Abbates raro de Monasteriis egrediantur, neque ad Regem, vel possessiones remotas, absque scitu Episcopi vadant, nequam ibi perdiu moraturi. *Cap. 38.* Abbates parentibus suis non plus, quam aliis pauperibus largiantur.

Cap.

p) Constitutio haec illustrari potest pluribus, quae a me in Amoenit. Hist. Eccl. R. H. fasciculo I. num. 3. dicta fuerunt de Capellis Regiis, et Regum Hungariae Capellanis. q) Doctissimus Péterffy ad canonem hunc adnotavit: Aratum hic loci, ampliore sensu debere intelligi, ut terra videlicet duorum aratorum, constituat mediocrem pagum, voceturque mensura Regalis, idque se ex variis Regum literis didieisse, scribit.

Cap. 39. Abbas, Bonorum Monasterii dissipator, deponatur, et substantia Monasterio redditatur. **Cap. 40.** Abbates mitram, sandalia, chirothecas, *nolam ad capellam*, r) vel cetera Episcoporum Insignia, neutiqvam habeant. s) Neqve baptisent, neqve poenitentiam imponant, neqve pro concione dicant. **Cap. 41.**

Nul-

r) Editio Péterffiana habet: *Nodum ante cappam non habeant.* Utrumvis dicatur, congruit vetustati. Nam prior lectio si stat, nimirum, qvae *nolam* in capillis Abbatum haberi vetat, conformis est capiti unico *de officio custodis*, in extrav. comm. Qvodsi altera adoptetur, vult illa, ne Abbates ante cappam, qvae dicitur *hodie pluviale*, fibulam habeant, qvae aliquando dicitur in monumentis Ecclesiasticis *pectorale*, sumta nomenclatione, ex Exodi cap. 28. De qvibus legit meas amoenit. hist. Eccl. R. H. Fascic. II. num. 1. §. 31. et seq. s). Haec enim vero dudum, autoritate solum Romani Pontificis concedi solebant. Hinc S. Rex noster Stephanns, velut Apostolicae Sedis Legatus, qualis a Leone X. compellatus erat, ap. Ill. Novák in vindic. dipl. S. Stephani pag. 134. Sacri monitis Pannoniae Abatti facultatem dedit, ut *Episcopi more*, *Missam in sandaliis celebret*. Péch-váradensi, ut *more Episcoporum*, *cum mitra, sandaliis, et annulo -- liberrime possit assistere, et divina officia celebrare*. Abatti S. Adriani de Zala, ut *in praecipuis solemnitatibus, ornamenti pontificalibus utatur*. Abatti S. Mauritii de Beel, praeter alias libertates, ut *infula quoque,*

an-

Nullus Episcopus , aut Presbyter Monachum ordinet. *Cap. 42.* Monasticam indutus vestem , vel intret Monasterium , vel amittat habitum , poenitentiaeque subiiciatur. *Cap. 43.* Nullus Presbyter pro oblatione Missae conventionem faciat. *Cap. 44.* Nullus Ecclesiam emere , aut vendere praesumat ; si quis Ecclesiam vendiderit : vel Presbyterum suum absqve culpa reiecerit , culpae istius delator , partem magistri illius eo anno accipiat. t)

Cap.

annulo , boculo pastorali decoretur. Vide meas Amoenit. fasciculo IV. num. I. §pho 2. Andreas vero II. in diplom. anno 1209. dato , qvod legitur ap. memoratum Ill. Novák cit. op. pag. 145. indicat , ius Pontificalium subinde solis *Regalibus Abbatii*s a Papa concessum fuisse. Unde asseqvi licet fundamentum praeceptionis in Synodo factae. Porro de Abbatii et Praeposituris Regalibus , legere potes meas Amoenitates hist. Eccl. R. Hung. fasciculo VI. num. II. t) Ita legitur ap. RR. Pray , et Koller. At vero ap. Péterffium , in locum Presbyteri , liber legitur. Stante priore lectione , putem vetari iuris patronatus venditionem , et Presbyteri , qui Ecclesiae praeest , absqve causa repulsionem. Qvodsi stet lectio Péterffiana , qualiter id , qvod de libro dicitur , cum fundamento interpreter , non invenio. Altera qvoque pars constitutionis , est obscura. Forsitan delatori apud legitimum iudicem Patroni illius , qui sacerdotem loco suo absqve causa movit , pars adiudicatur e proventu Magistri scholae , apud illam Ecclesiam existentis.

Cap. 45. Nullus a baptismo, vel sepultura, pretium exigat. *Cap. 46.* Nullus festivitates vendere praesumat. u) *Cap. 47.* Judicium ferri, aeqve in qvadragesima, sicut aliis diebus, demta, effusi sangvinis causa, celebretur; et qvicunqve ferrum accipit, loco designato reponat. v) *Cap. 48.* Nihil prorsus legatur, aut cantetur in Ecclesia, qvod non fuerit in Synodo collaudatum. *Cap. 49.* Si quis Presbyter in canonico convivio, vel Kalendis cogen-
dis, x) potos viderit, arguet eos: et, si eum
non

u) Id non asseqvor, nisi dicatur potius: *nullus in festivitatibus vendere praesumat.* Qvod conforme est decr, Colomani libro II. cap. 13. *Si quis in die festo vendiderit, pretium acceptum quadruplo restituat, ipse vero poenitentiae subiaceat.* Cum tamen primitus apud nos, Dominicis diebus concurrentes ad Divina, nundinas qvoqve soliti fuérint agere, unde in hanc usque horam dies ille dicitur *vas-ár-nap*, seu dies, qvo ferrum venumit: prohibitio Synodalis, et Regia praciupas forsitan Ecclesiae Hungaricae festivitates respexit. v) De illicito hoc probandae veritatis medio, legere potes, qvae scripsi Amoenit. Hist. Eccl. R. Hung. fasciculo II. pum. 2. §. 8. x) Sic legitur ap. Péterffium. Sed in codice MSS. qvo RR. Koller et Pray usi sunt, taliter: *Si quis Presbyter in convivio, vel calendis cogentes ad potum viderit etc.* Qvods si vera est lectio Péterffiana, nomine *canonici convivii*, agapen intelligo, mensam scilicet ca-

=====

non audierint, ipse exeat, et Archi-Diacono eos accuset, qui eis poenitentiam septem diebus iniungat. Qvod si ipse Presbyter non exierit, ab officio suspendatur, et quadraginta die-

ritatis, iam tempore S. Pauli Ap. a Christianis freqventatam, ut docet eius epistola 1. ad Corinth. cap. XI. ac apud nos qvoqve usitatam, veluti docet decr. S. Steph. libro II. cap. 7. ubi vox ipsa *agape* occurrit. Qvod de Kalendis constitutio nostras habet, perinde explanandum est: *Kalendae* apud latinos, dies prima est cuiuslibet mensis, derivata ex Graeco *Kaleo*, sen voco; nam eo die convocabatur populus Romanae Urbis ad *Capitolium*, ut ibi a Pontificibus disceret, qvidnam toto mense, in rebus Divinis et civilibus, agendum haberet. Die hoc Ethnici multa peragebant, cum superstitione coniuncta, uti docet nos canon 13. 14. et 16. causa XXVI. qvaest. septima. Sacerdotes Hungari, non ethnici, verum Judaeos, qui in Calendis, peculiare holocaustum offerre Domino iussi sunt Numer. XXVIII, 11. ex parte imitati erant, illud sancte observare iussi per nostram constitutionem, qvod canone 9. distinct. XLIV. talibus verbis inculcatur: *Qvando Presbyteri per Kalendas simul conveniunt post peractum Divinum mysterium, ad necessariam collationem, non quasi ad plenam refectionem, sed quasi ad prandium, ibi ad tabulas resideant: ne per talia inhonesta convivia se invicem gravent: quia indecens est, et onerosum; saepe etiam tarde ad Ecclesiam redeuntes, maius damnum de reprehē-*

diebus poeniteat. Cap. 50. Presbyter cogens alium ad ebrietatem , vel ipse inebriatus per coactionem , deponatur. Idem Presbyter ei, per quem deprehensus erat ebrius , coram Episcopo , vel Archidiacono , tres solvat pensas; inebriatus denuo , ab ordine deponatur. Cap. 51. Nobilis, alium cogens , vel ipse per alium coactus ad ebrietatem , poeniteat diebus quadraginta; ebrietatem continuans excommunicetur. Cap. 52. Episcopi in quavis civitate duas domos ad coercendos poenitentes, parari current. y) Cap. 53. Accusatus de maleficio , atque convictus , iuxta Canones poeniteat. Cap. 54. Accusator probare nesciens,

B 2

qvae

hensione conseqvuntur , quod de gravedine mutua contrahunt , quam lucrum ibi faciant. Nam de huiusmodi conventu Paulus Corinthios reprehendit , qui inconvenienter coenam Dominicam manducare conveniebant. Sic et qui ad coenam Dominicam , id est , ad collationem verbi sub occasione convenient , et ex veritate ventris causq coniunguntur , reprehensibiles coram Deo , et hominibus habentur. Et ideo , peractis omnibus , qui voluerint , panem cum charitate in domo fratris sui simul cum fratribus frangant , et singuli singulos bibere faciant ; et maxime ultra tertiam vicem , poculum non contingant , et sic ad Ecclesiastis redeant. y) Vide , qvae de poenitentia publica in Ecclesia Hung. dudum usitata , scripsi Amoenit. Hist. Eccl. R. H. fasciculo II. num. II. §. 4.

qvae obiecit, poenam subeat talionis. *Cap.*
55. Muiier a viro profuga, reddatur ei semel, atqve iterum; profuga tertio, si nobilis est, addicatur poenitentiae, sine spe coniugii, si plebeia, venundetur, absqve spe libertatis. *Si qvis uxorem suam adulteram probaverit, si voluerit ducat aliam, illa vero si nobilis est, sine spe coniugii poeniteat, si plebeia, sine spe libertatis venundetur.* z) *Cap. 56.* Si qvis puellam rapuerit, vel violaverit, si nobilis est, canonicae poenitentiae, et solutioni pecuniariae subiaceat; impar solvendo, iuxta legem S. Ladislai vendatur. a) *Cap. 57.* Desertor uxorius, et eius in odium contractor debiti, unde semet expedire non vult, semper maneat in servitute, et qvoqvo modo redditus libertati, rursus vendatur, uxor vero eius, cui vult, nubat. *Cap. 58.* Si qvis de Clero secundam uxorem, vel viduam, vel repudiatam duxerit, deponatur. *Cap. 59.* Bigami Presbyteri, qvi ad ordines suos redire voluerint, ex consensu uxorum suarum recipiantur.

z) Est istud conforme Graecorum sententiae, qvam Ecclesia non damnavit. Legito meum Jus privatum Eccl. Hung. §. 463. a) Provocatur ad id, qvod legitur eius descr. lib. I. cap. 2. *Si qvis autem Presbyter ancillam suam, uxorius in locum sibi associaverit, vendat, et si noluerit, venundetur, et pretium eius, ad Episcopum transferatur.*

tur. *Cap. 60.* Presbyter concubinarius depo-
natur. *Cap. 61.* Canonici regulam suam no-
verint. *Cap. 62.* Clericus fur, Episcopi, vel
Archidiaconi subsit iudicio; reus, deponatur,
bonaque sua perdat: nihil possidens, vendar-
tur. *Cap. 63.* Clerici nec foeneratores sint,
neque tabernarii. Bibens in taberna Cleri-
cus, deponatur; Laicus a praestando testimo-
nio repellatur. *Cap. 64.* *Clerici testes non*
sint, nisi in testamento morientis, vel sacra-
mento, vel pro iudicio. b) *Cap. 65.* Judaei
servos et ancillas, vel mercenarios e Christianis
habere non ausint. *Nullus Christianus car-*
nies ab eis spretas emere praesumat. c) *Cap.*
66. De propriis horreis, seu cellariis, ovili-
bus Monasteriorum, et Ecclesiarum omnium,
qvae in Clero sunt, decimae non exigantur,
excepta parte qvarta Presbyteri Parochiani.

d)

b) Lectio Kolleriana sic habet: *Ut Clerici testes*
non sint, nec in testamento morientis, vel pro
sacramento, vel pro iudicio. Qvae sit recentior
in Ecclesia Hung. circa testimonium a Clericis
tam in foro strepitoso, qvam in testamentis,
seu valide, sive invalide exhibendum, docui
in Iure priv. Ecclesiae Hung. c) Membrum hu-
ius constitutionis alterum, deest in editione
Péterffiana. Vult antem dicere, ne partem ani-
malis, qvam ipsi superstitione putant, sibi esse
illicitam ad vescendum, Christianus emat, hoc
pacto superstitionem iudaicam confirmaturus.

d) *Cap. 67.* Omnes Archidiaconi compendium canonum possideant. *Cap. 68.* Presbyteri Ecclesiarum, iuxta has, domum habeant. *Cap. 69.* Servi Ecclesiarum, si boves proprios habuerint, magistri sui dimidiam partem de his, quae araverunt; si autem cum bobus magistrorum suorum araverint, duas partes inde magister Ecclesiarum habeat. e) *Cap. 70.* Quicunque de Clero ad Synodum Episcopi sui non venerint, usque ad statum laicalem detrudantur. Hic desinunt Synodi constitutiones, quatenus illae a Péterffió vulgatae leguntur. Verum in Codice manu exarato Capituli Possoniensis, quo RR. viri, Pray, et Koller, usi faerant, seqvuntur constitutiones, quae sunt ferme ad verbum illae, quae in decreto Colomani, libro II. inde a capite sexto, usque ad duodecimum leguntur.

§. VI.

d) Conforme est huic constitutioni illud, quod sub nomine Paschalis II. nostrae Synodo coaevi, legitur apud Gratianum can. 47. cans. XVI. qv. 1. Solutio quartarum apud nos per Clerum deposcebatur etiam Saeculo XVI. id, quod docemur ex anni 1504. articulo 13. qui decernit, ut differentia inter Nobiles Comitatum, Albensis, Simigiensis, et Zaladiensis, atque Capitulum Veszprimiense, ratione Quartarum, iuridice revideatur. e) Melior est haec lectio ex Mss. Kolleriano et Praiano, quam sit Péterffiana.

§. VI.

Anno MCCLVI.

Benedictus, praenobili stirpe natus, f)
 ex Albensi Praeposito Colocensis Archiepisco-
 pus ab anno 1242. simulqve Belae IV. Regis
 Cancellarius, g) atqve Stephano de Vancha,
 ad Ecclesiam Praenestinam cum honore Car-
 dinalatus promoto, ad Metropolitanam Sedem
 Strigoniensem, pro more temporis postulatus,
 h) posteaquam permaguis laudibus a Rege
 cumulatus, i) Romanae Sedis confirmatio-
 nem, anno 1254. conseqvutus fuisset, k) Sy-
 nodum egit, qvae non recte a Schmitthio
Provincialis, l) bene vero a Péterffio *natio-*
nalis compellatur, qvodsi evictum est, omnes,
 qvos enumeravit, ei Synodo assedisse, puta:

Be-

f) In qvdam docum. Belae IV. Regis de an.
 1253. Petrus Benedicti cognatus, adpellatur *Co-*
mēs. ap. RR. Katona hist. crit. R. H. Tomo VI.
 p. 180. g) Ex docum. anni 1242. ibid. p. 1050.
 et ad an. seq. in Serie Cancell. V. Cancell.
 qvae in posthumo RR. Pray opere alias citato,
 legitur. h) Legantur meae Hist. Eccl. R. H.
 amoenit. fasciculo VI. num. I. i) In literis, per
 qvas eum Pontifici, pro obtinenda confirma-
 tionis gratia, qvinto idus martii, anno 1252.
 commendabat. Ap. RR. Katona, cit. op. et T.
 p. 217. k) Consule eiusd. Hist. metrop. Eccl.
 Coloc. parte I: §. 167. l) In Archiepp. Stri-
 gon. parte I. mihi pag. 127.

Benedictum Archiepiscopum Strigoniensem; Stephanum Cardinalem, Episcopum Praenestinum; et vacante protunc Sede Colocensi, Lambertum Agriensem, Heymonem Vacensem, Gallum Transylvaniensem, Vincentium Varadiensem, Philippum Zagrabensem, Blasium Chanadiensem, Oliverium Syrmiensem, Paulum Qvinque-Ecclesiensem, Nicolaum Nitiensem, Homodeum Jaurinensem, Paulum Vesprimiensem; Bosniensi autem Sede vacante, nonnullos insuper Praepositos, ac Abbes. Qvibus insimul collectis, litem asserit Péterffy fuisse decisam, qvae paucis abhinc annis exarserat inter Zelandum Vesprimiensem Episcopum, et Blasium Monasterii de Zala Benedictinum Abbatem, propter limites Parochiarum, qvos ambo iuri suo vindicabant, producto S. Stephani Regis diploma-
te, qvod anno Christi 1009. signatum erat. m)

§. VII.

Crisis.

At vero plura in hac Péterffii narratione displicant qvibusdam eruditis. Nimirum, si vir doctissimus, ut ipse fatetur, solam celebratae Synodi memoriam, ex arroso, et parte sui non exigua, vitiato diplomate, potuit eru-

m) Ita Péterffy cit. op. parte I. pag. 87. seq. edit.
Poson.

eruere, acta Synodalia utique non vidit. Illa vero expressione usus, quod dignum sit, ut, qui de consuetudine Archi-Episcoporum Synodis interfueret, eius paginam subeant: satis innuit, non eos duntaxat, quos in syllabo comparentium ad hanc Synodus repererat, sed ceteros etiam, qui Synodis Archi-Episcopali- bus interesse conserverunt, in censem assumtos ab illo fuisse. Quorum nomina partim e monumentis historicis eruit, partim est conjecturis assequutus. In adpellatione vero Q. Ecclesiensis Episcopi certe memoria lapsus est, cum eo tempore non Paulum, sed Jobum praefuisse huic Ecclesiae, ab RR. Kollerero sit demonstratum. n) Assignatus quoque diplomati Stephanaeo apud Péterffium annus MIX. haud subsistit. Nam Sanctus Rex in ipso textu diplomatis inquit: Quod ab anno MXIX. Monasterium in insula Zaladiensi sit fundatum; quo anno diploma quoque datum esse, coniici potest inde, quod alias in fine haud apponatur; et, quod teste eodem ubi perductum est ad finem Monasterium, Ecclesia fuerit in honorem Sancti. Adriani dedicata. o) Quod, cum teste chronico saeculi

XII.

n) In hist. Epp. Qvinqv. T. II. pag. 150. seqq. o)
Legitur hoc diploma ap. Franc. Adamum Kol- lár, in Hist. diplomat. Patronatus Ap. R. H. libro II. cap. 4; et praeter alios, ap. RR. Kol- ler cit. op. T. I. pag. 81.

XII. anno MXIX. factum sit: p) causa non potest assignari, ecur diploma multo prius editum fuisset.

§. VIII.

Syn. Bud. a. MCCLXIII.

Bela IV. Hungariam gubernante, Nationalis fuit Synodus Budensis, qvam anno 1263. Urbani quarti Pontificis autoritate convocavit Angelus nomine, Papalis Capellae Clericus, eo fine, ut imposita per Sedem Apostolicam subsidia, Graecorum Imperio contra Muhammadanos, ab Antistitibus Hungaricis praestanda, remitteret, usqve ad novum Pontificis mandatum. Advolaverant ad istam Synodum, Archi-Praesul Strigoniensis Philippus, Antistes Agriensis Lampertus, Vaciensis Philippus, Vesprimiensis Paulus, Vincentius Nitrensis; item, S. Martini de Monte Pannoniae, de Varadino, de Sexard, et de Simigio, Ordinis S. Benedicti Abbates; tum nuncii Praesulum, Iobi Q. Ecclesiensis, Ioannis Syrmensis, et fors Farkasii nomine Transylvanicus; q) tum qvorundam Ordinum Praelatis, Praepositis, Archi-Diaconis, ac Plebanis. Qvia vero nuncius Papae, duntaxat *cum maioribus Praelatis*, qvaedam tractare secreto

p) Ap. eund. RR. cit. tomo, pag. 402. q) Vide Pray spec. Hier. Hung. parte II. pag. 256.

to constituerat , Antistitis Iobi procuratores declarabant palam , se ab eorum consortio colloqvo , et consilio , cum iniuria , et ignominia Praelati sui taliter excludi ; cum is quamquam non esset Archi - Episcopus , gauderet nihilominus praerogativa singulari , ut pote *exemptus* , et *pallio decoratus*. r) Adversus quam declarationem , Archi - Episcopus Strigoniensis , velut sibi , et Ecclesiae suae praeiudicioram , protestatus , documentum quoque desuper confici voluit per Episcopum Jaurinensem , qui Omodeus ab his , Georgius ab aliis nominatur. s) Sed , uti clam acta , vel agenda , sic protestationis exitum ignoramus. t)

§. IX.

Synod. Vienn. a. MCCLXVII.

Ut opusculum hoc suae congruat inscriptioni , quae spondet , prolatum iri Synodales constitutiones , non solum quae in Ecclesia

- r) De hoc iure vides meum Ius publ. Eccl. Hung. §. 214. s) Vide RR. Koller cit. op. T. II. p. 172. in nota. Pray cit. opus parte I. pag. 316. P. Romani Syllabum Praesulum Jaurin. pag. 18. t) Vide totam narrationem in docum. ap. RR. Koller cit. loco , Pray cit. parte , pag. 238. Adde meas Amoenit. Hist. Eccl. R. H. fascicule III. num. I. §. 15. et seqv.

sia Hungarica, sed etiam qvae illius causa, ubi cuncte Gentium, conscriptae fuerunt: Refero Constitutiones Gvidonis, tit. S. Lauren-tii in **Lucina Presbyteri Cardinalis**, qui pro potestate Legati, Synodum egit Viennae in Austria, anno 1267. Cui aderant, praeter Diaconos, Archi-Diaconos, Decanos, et Prae-latos inferiores, etiam Antistites, puta, Ioannes Pragensis, Petrus Pataviensis, Leo Ra-tisbonensis, et Almaricus Lavantinus. Etsi vero Actis memoratae Synodi, nullus Praesul Hungaricus interfuisse legatur: putat nihilominus Péterffy noster, eius temporis Archi-Episcopum Strigoniensem Philippum, impe-travisse Constitutiones, per legatos ad Gvi-donem iccirco missos. Hinc seqvutus Har-duinum, u) in earum fronte scripsit: *Haec sunt Decreta Hungarorum, qvae de Gvidone Cardinale suscepereunt; et mox ad illorum re-censionem, qvatenus etiam apud Adamum Franciscum Kollár, subinde leguntur, v) pro-cedit hoc modo, qvm paraphrastice sum re-laturus.*

§. X.

- u) Tom. VII. Concil. edit. Paris. v) In analectis monumentorum omnis aevi Vindobonensibus, T. I. pag. 22. seqq.

§. X.

Eius Decreta.

Primo: Presbyter solum, vel Diaconus, isqve carens uxore, in Episcopum eligatur. 2. Bigamus, aut qvi duxit non virginem, Episcopus fieri non possit. 3. Nemo, vetitus per Sacros Canones ab Ordinibus, Antistes eligatur. 4. Nonnisi per intervalla promotus ad sacros ordines, Episcopus eligatur. 5. Nullus per occultam insinuationem Regi factam, aut per seditionem, vel pecuniam, aut gratiam specialem, sed communi consilio, et consensu pari, Episcopus fiat. 6. Episcopus absqve Papae consensu, ad aliam sedem ne transferatur. 7. Episcopus absqve Pontificis assensu nec deponatur, neqve capiatur, nisi crimen infidelitatis fuerit comprobatum. x) 8. Nullus in Archi-Diaconum, seu Decanum, vel Archi-Presbyterum, vel Diaconum promoteatur. y) 9. Nemo, non Monachus, fiat

Ab-

x) Vides, iam tunc viguisse legem Hungaricam, ut Clerici, non obstante personali immunitate, sibi per legem Ecclesiasticam, et Hungaricam concessa, ob patrata qvaedam crimina, prius degradati, saeculari foro tradantur. Vide trip. parte II. titt. 44. y) Non omnimode asseqvor, qvid sibi velit tam ampla prohibitio, inclusis videlicet etiam Diaconis. Reliqvorum enim ibi
reci-

Abbas. 10. Nemo de dignitate Ecclesiastica in alteram transferatur, aut ab illa deponatur secus, quam secundum Canones. 11. Nemo coniugatus, fiat Presbyter, Diaconus, vel Subdiaconus, nisi ex consensu coniugis, se victurum caste promiserit; et uxori a cohabitatione penitus remotae, iuxta facultatem de necessariis providerit. 12. Presbyterorum filii, praeterquam in claustris, ordines sacros suscipere non sinantur. 13. Alieni Clerici absqve formatis suscepti, in Episcopatibus ne tolerentur; nec de caetero absqve talibus recipiantur; et ex his apostatae, pro excommunicatis reputati, Praepositis suis, eos reqvirentibus reddantur. 14. Nemo Subdiaconus, Diaconus, vel Presbyter, sine titulo ordinetur. 15. Servus nonnisi a Domino manu missus, ordinetur. 16. Bigami qvocunqve in sensu, a dignitate, et beneficiis Ecclesiasticis in perpetuum excludantur. 17. Concubinarii publici, ab officio deponuntur et Beneficio; data Praesulibus potestate, illos peracta condigna poenitentia, si visum ita fuerit, denuo ad ministerium admittendi. 18. Presbyteri, aut Diaconi, ante, vel post susceptos ordines coniugati, ab altaris ministerio separantur; qvi tamen ante susceptos ordines iniverunt

ma-

recitatorum, post Conc. Laterannense IV. institutis Vicariis Generalibus, autoritas, sponte sua debebat imminui.

matrimonium, atqve una cum uxoribus, ab se remotis, continentiam voverint, ad altaris ministerium redeant, Beneficiorum qvoque Ecclesiasticorum capaces futuri. 19. Illi vero, qvi susceptis ordinibus sacris, putatitium iniverunt matrimonium, nonnisi dimissa muliere, dataqve fide coram testibus, de relinquentis immunditiis, Ecclesiastico munere fungantur. Nam sive legitimarum sive aliarum commixtione semet foedantes impostorum, ab altaris ministerio per hanc constitutionem seqvestrati, nonnisi apud Canonicos Regulares, vel in monasterio, deservire huic permittuntur. 20. Id ipsum de Subdiaconis, atqve presbyteris uxoratis decernitur, concessis attamen induciis, usqve ad rescriptum Domini Papae; qvi tunc Clemens, hoc nomine quartus erat. z) Ac illud qvidem hactenus a nullo detectum est. Decreta vero Legati, coniugium Clero prohibentis, efficacia fuisse, sat inde coniicias, qvod usqve ad tempus Concilii Tridentini, pro illo ex parte Cleri Hungarici peroratum fuisse, non legamus. a)

§. XI.

z) Lege Péterffy op. alias citati parte I. mihi pag. 88. seq. a) Legatur Historia Relig. et Eccl. Christ. abs me edita, periodo IV. §. 71.

§. XI.

Synodus Buden. MCCLXXIX.

Philippus ex Ordine Fratrum Minorum
Episcopus Firmanus, Nicolai III. in Polonia,
Dalmatia, Rama, Servia, Lodomeria, Galicia,
et Cumānia, anno 1278. Legatus; intra
Hungariam vero, terrasque dominio Ladislai
IV. Regis obnoxias, *Legati de latere insigniis*
decoratus, obtinet potestatem, ut iis in re-
gionibus, evellat, et destruat, dissipet, et
disperget, aedificet, et plantet in nomine Do-
mini, sicut viderit expedire; in Regno autem
Ungariae speciatim, inter eundem Regem, et
Regni personas: nec non, tam ibidem, quam
in provinciis memoratis inter Ecclesiasticos et
mundanos viros, et universos alios cuiuscunque
conditionis, praeminentiae, sive status, agere
studeat, et tractare, quae ad cultum Dei, A-
póstolicae Sedis honorem, observantiam cano-
nicae sanctionis, redintegrationem Ecclesiasti-
cae libertatis, robur Status Regii, honestatis
cultum, reformationem pacis, relevationem pau-
perum, ac animarum salutem, et tranquillita-
tem corporum pertinebunt. b)

§. XII.

b) Haec, pluraque de hoc Legato videsis in meis
amoenitat. fasciculo IV. num. I.

 §. XII.

Eius Decretor. synopsis.

Tam ille ampla praeditus potestate, de consilio, et consensu Archi-Episcoporum, Episcoporum, Electorum, atque Abbatum, Praepositorum, Archidiaconorum, Priorum, Ministeriorum, Custodum, Guardianorum, Plebanorum, Canonicorum, Rectorum, et aliarum personarum et Clericorum, nec non Capitulorum tam Cathedralium, quam aliarum Ecclesiarum saecularium, et regularium, Cisterciensis, S. Benedicti, Praemonstratensium, Sancti Augustini, Praedicatorum, et Minorum, ac aliorum Ordinum congregatorum in Concilio, celebrato in Castro Budensi, Vespriensis Dioecesis, et die 14. Septembris, anno Domini MCCLXXIX. terminato, c) sequentia decrevit: 1. Praelati aliorum in exemplum, coronam, ac tonsuram, prout Regulares conservaverunt, patentibus omnino auribus, circularem deferant. 2. Praelati, Canonici, vestibus suo statui non congruis, haud utantur. 3. A luxu vestium abstineant. 4. Annulos Praelati solum, quibus id ex officio, vel Apostolicae Sedis indultu competit, defer-

c) Ita in eius Synodi praefatione, apud Péterffy Tomo I. pag. mihi 106.

ferre possint. 5. In domibus, qvae ab Ecclesiasticis incoluntur, tabernae haud sunt. 6. Episcopi, antehac Regulares, vestem, et colorem sui ordinis, vita comite retineant. 7. Praelati, et qvicunqve Clerici, a qualibet saevitie abstinentes, neqve bellicis actibus se se implicant, nisi forte pro Ecclesiarum suarum, et Patriae defensione: neqve tunc ad impugnandum vel propulsandum, sed ad defensionem tantum, si necessitas eos compellat, et tunc in propriis personis non pugnant. d) 8. Clerici officia, et commercia, praeprimis inhonesta; mimos item, histriones, ioculatoresqve vitent; velut etiam tabernas, excepta necessitate, in itinere constituti; tum aleas, atqve taxillos. Comam vero ac tonsuram, patentibus auribus habeant decentem. In officiis Ecclesiasticis, bonisqve studiis semet exercant. Praevaricatores huius constitutionis, frustra moniti, ab officio, et beneficio suspendantur, facta ad arbitrium Praelati satisfactione, restituendi. 9. Clericus, nec in causa sangvinis, nec ubi ustio, vel incisio fit, ullam habeat partem; neqve ritum benedictionis impendat occasione probationis per aquam ferventem, seu frigidam, aut ferrum candens, e) sub irregularitatis poena, si mors, aut

d) Legito meum ius privatum Eccl. Hung. §. 344.

e) Vide meas amoenit. hist. Eccl. R. Hung. fasciculo II. num. II. §. 8.

aut mutilatio membra fuerit sequuta. 10. Munus Vicarii Ecclesiarum Rectores, laicis, vel Clericis uxoratis ne committant. 11. Clerici, extra manifesti periculi timorem, arma ne deferant. Atque tunc etiam, licentia Praelati erit opus. 12. Ne Clericus beneficiatus, vel in sacris Ordinibus constitutus, mulieres in domo suaे habitationis retineat, sub excommunicationis poena. 13. Clerici transeuntes penes altare, aut figuram B. Virginis, vel Crucifixi, deposito capitis tegmine, caput inclinent reverenter, et laicos ad idem facendum inducant. Audientes in officio Divino, *Ave Maria*, flexis genibus, reverenter corpus inclinent. Idem in vestitu competente, officiis Divinis intersint. 14. Ecclesiarum Praelati, cum Dioeceses, aut Ecclesias visitant, nec ipsi has gravent sumtibus, neque per suos familiares gravari permittant. f) 15. Ne ullus Beneficium Ecclesiasticum de manu laica recipiat; neque talis a Praelato suo canonice instituatur. 16. Curatum habentes Beneficium, resideant, serviantque ipsi, et non per vicarios, absqve Praesulis annutu: secus privandi ipso iure per annum, a fructuum perceptione, qvi in libros, et ornatum Ecclesiae convertantur. 17. Ecclesiastici a coniurationibus, et conspirationibus abstineant, sub excommuni-

f) Legito de hoc querelam legis patriae, utpote anni 1498. art. 69. et anni 1504. articulum 12.

nicationis poena, ipso iure incurrenda. 18. Parochi, vel Vicarii ad Synodum pro pluribus diebus profecturi, prius, etiamsi non re-qvisiti, aegros in Parochia sua perqvirant. 19. Qvicunqve Ecclesiastici, et Religiosi ad Synodum vocati, comparere debent; id si ab iis fieri neqveat, Clericum pleno instructum mandato, sui loco mittant. Causam vero absentiae, Archidiacono suo depromant, per hunc Praelato significandam. Praesentes autem in Synodo, vestibus proprio statui congruis, u-tantur. g) 20. Clerici omnes in cura animarum constituti, infra annum, sub poena Beneficii ipso facto amittendi, sacerdotes ordinentur. 21. Sacri liqvores cum Eucharistia, sub clavi habeantur. 22. Ministerium ad altare, congrua cum veste peragatur. Sacerdotes qvoqve diurnum officium, pariter et nocturnum, distincte et aperte, quantum Deus dederit, celebrent, et devote. 23. Ne qvis laicus, cuiuscunqve fuerit autoritatis, qvempiam ad Beneficium intrudere prasumat, salvo iure patronatus legitimi, prout Canonica iura declarant. 24. Ne personae Ecclesiasticae agant, respondeant, fide iubeant, vel semet obligent coram iudice saeculari in rebus, qvae ad forum huius non spectant. 25. Neqve de personalibus iniuriis, vel Ecclesiae prae-

g) Describitur vestitus ille, in Caeremoniali Episcoporum libro I. cap. 31.

praestitis eleemosynis, absqve Praesulis annu-
 tu. 26. Clerici, prolem, qvam in maiori-
 bus ordinibus constituti, genuerunt, ad evi-
 tationem scandali, apud se non teneant. Haec
 vero maioris Ecclesiæ servitio, cui subiecti
 sunt, addicatur. Parochi aleas, et taxillos,
 domi ne habeant. 27. Reliquiae conspectui
 non alias proponantur, qvam in praecipuis
 festivitatibus, et in peregrinantium concursu.
 Ne vendantur. Inventae, dntaxat post ad-
 probationem Romani Pontificis, publicae ve-
 nerationi exponantur. 28. Nemo ad pradi-
 candum, non munitus autoritate legitima, ad-
 mittatur. Neqve recipiantur qvaestores ele-
 mosynarii, Pontificis, legative, aut Dioce-
 sani Literis non provisi. gg) 29. Res Eccle-
 siae pignori non dentur secus, qvam pro e-
 iusdem utilitate, et cum superioris consensu.
 30. Rectores Ecclesiarum, nihil, qvod spe-
 ctaret ad eas, abalienent. Facta abalienatio,
 nulla sit. Ne vero fiat, Archidiaconis cura
 esto. Si qvid emerserit hac in re, isti Dioce-
 sanis annunciarunt. 31. Clericus extra pro-
 vinciam, absqve Dioecesani licentia haud pe-
 regrinetur, alioquin a Beneficio Ecclesiastico
 per annum suspendendus. 32. Nemo igno-
 tus, absqve sui ordinatoris, vel qui huic suc-
 ces-

gg) Videsis, qvae de his scripsi, in hist. Relig.
 et Eccl. Christ. periodo III. §. 68. et periodo
 IV. §. 67.

cessit, testimonio, ad ministrandum in ordinibus, admittatur. 33. Parochiani Dominicis festisqve diebus, ad Divina officia, *specialiter ad Missam*, vadant ad suas Ecclesias Parochiales, non vero ad alias, seu Parochiales, sive Ordinis cuiuspiam; exceptis Clericis religiosis transeuntibus, et peregrinis, qvi ad huiusmodi officia in Parochiis, sive Ecclesiis alienis, recipi possunt, nisi forte qvidam devotionis causa, per Sedem Apostolicam essent muniti. h)

§. XIII.

Forum continuatio.

34. Praelati semel, inferiores autem bis per annum; de proventibus Ecclesiarum rationes reddant. 35. Abbates, ac Praepositi, ultra duas, vel tres marcas, absqve Capituli sui, ac Episcopi Dioecesani consensu; reliqui autem Clerici qvicqvam dare mutuo, vel accipe-

h) Qvamvis hoc ipsum inculcent universales Ecclesiae leges: cap. 2. de Parochis, et alienis Parochianis. Cap. 2. de treuga et pace, Conc. Trident. Sess. 22. descr. de observ. et evit. in celebr. Missae, et Sess. 24. descr. de ref. cap. 4. Nihilominus declararunt qvidam Pontifices, fieri satis praecepto, per auditionem Missae in Ecclesia Regularium. Vide meum Ius publ. Eccl. Hung. §. 254.

cepere prohibentur. 36. Praelati qvicunqve, bona mobilia ad Ecclesias, vel Monasteria spectantia, absqve superioris annutu, praeterquam in casibus a iure expressis, i) alienare vetantur. 37. Ecclesiae per suos Praelatos, exactionibus indebitis ne graven-
tur. 38. Archidiaconi, velut de consuetudine multarum Ecclesiarum, habentes iurisdictionem, causas matrimonii, et alias, audiendi, examinandi, decidendiqve, non antea mune-
ri huic admoveantur, qvam in iure Canonico sufficienter docti. 39. Duntaxat canonici iu-
ris bene gnaris, discussio causarum matrimonialium committenda. Qvarum iudex, vel ipse, vel per alium discretum, peritumqve iuris, testes examinabit. 40. Irritae sint inhibiciones, et qvaelibet machinationes Prae-
latorum, per qvas eo collimant, ne per sub-
ditos eorum culpae, superioribus revelentur.
41. Excepto hostilis incursus, vel incendii periculo, nulla supellex, praeter sacram, in Ecclesiis conservetur. 42. Parochi, ritualem librum, et alios ad officium Divinum neces-
sarios, habeant. 43. Peractis Divinis, dila-
psaqve populo, Ecclesiae claudantur. Chorreas ducere, profanaqve tractare in Ecclesiis, cautum esto. Neqve profana aedificia po-
nuntor ibi, nec simus eorsum convehatur. 44.

Ne

i) Consule meum ius privatum Eccl. Hung. §.
556.

Ne saecularibus vigiliae in Ecclesiis, prop ter
scandala, permittantur, demis tamen Eccle-
siis, in qvibus ab antiqvo fieri consverunt.
45. Obstricti ad chorum, saltem matutino,
Missae, ac Vesperis intersint. Socordes no-
tentur, et distributionibus diei, qvo aberant
absqve causa rationabili, ipso facto sint pri-
vati. 46. Mos, ut per Archidiaconos, una
marca argenti ab eorum funere, qvi casu
fortuito sunt oppressi, desumatur, omnimode
reprobandus est. k) 47. Saeculares, publici
concubinarii dum fuerint, post monitionem
pervicaces, ab ingressu Ecclesiae arceri:
cre-
scente contumacia, per Dioecesanos rigidius
qvoqve puniri debent. 48. Nemo meretrices
in domibus, vel possessionibus suis patiatur,
sub poena prohibitionis ab ingressu Ecclesiae,
et Sacramentorum usu. Qvae poena etiam
ad publicos adulteros, atqve incoestuosos u-
triusqve sexus, extendi iubetur. 49. Bona
decedentium ex hac vita Clericorum, saecu-
larium, et regularium, per laicos ne occupen-
tur, sub poena exclusionis ab ingressu Eccle-
siae, et Sacramentorum participatione, usqve
dum occupata restituantur. 50. Bona Eccle-
siarum, ac Monasteriorum, nullo sub praef-
tex-

k) Non desiisse post istam constitutionem, illan-
dabilem hunc morem, discimus ex art. 2. anni
1351. art. 39. 1439. item art. 63. 1486. tum art.
29. anni 1492. deniqve art. 6. anni 1495.

textu alienentur. 51. Patronus Ecclesiae, vel Monasterii laicus, donationem Ecclesiae eidem, aut monasterio, nonnisi cum Praelati concernentis assensu, facere potest. Exigere vero abinde non ei plus licet, quam ius canonicum admittat. Instituendi vero, aut destituendi potestate, neutriquam gaudet. 52. Possessionum, ac iurium, ad Ecclesias, vel monasteria pertinentium: iuris potronatus, aut quovis alio sub praetextu occupatores, nisi intra semestre, a die publicandi huius decreti computandum, una cum perceptis fructibus reddiderint, palam excommunicentur, invocato, si opus fuerit, etiam brachio saeculari. l) 53. Loca sacra, profanos in usus conversa, usui pristino restituantur. 54. Iustitia per Ecclesiasticum iudicem pro merito, neque pro lucro, administretur. m) 55. Laici iudices compellant ad officium nolentes obseqvi iudicibus Ecclesiasticis, idemque hi faciant vicissim. 56. Excommunicati, ab agendo, patrocinando, ac testificando repelluntur. 57. Exceptio rei iudicatae per Ecclesiasticum iudicem, si ad hunc illa pertinet, a saeculari iudice admittatur: et vicissim. 58.

Iu-

l) Hoc ita tunc libere potuit. Hodie vero ~~aliam~~
esse disciplinam, lege in meo Iure publ. Eccl.
Hung. §. 318. m) Allegatur eo cap. id, quod
habetur cap. 1. in sexto, de Sent. et re iudi-
cata.

Iudices saeculi, compellant obseqvi iudicibus Ecclesiasticis adversum hos pervicaces: idque vicissim agant Ecclesiastici iudices. 59. Libera sit causarum ad forum Ecclesiae spectantium, penes Ecclesiasticos iudices tractatio, et ad hos, Romanumque Pontificem appellatio. 60. Ecclesiae, ac personae Ecclesiasticae, a quibuslibet exactionibus liberae sunt. 61. Qui has facere adtentaverit, nisi cuncta intra triduum reddat, ab ingressu Ecclesiae, Sacramentorumque perceptione, usque ad satisfactionem prohibitus esto. 62. Cuncti Regulares, proprio statui conformeim habeant vestitum; atque hunc nec longitudine deformatum, nec brevitatem; servata nihilominus, inter Monachos, Canonicos, et conversos, discretione. 63. Canonici Regulares, absque superpelliceo; Monachi vero, sine cucullis, et scapularibus, non incedant. 64. Omnes Monachi, a die Sanctorum quatuor coronatorum, n) usque ad diem Nativitatis Dominicae; item a Septuagesima, usque ad Pascha, carnibus, et animalium sanguine non vescantur. Neque diebus illis, praeter Domini-

n) Sicut in hodierno Kalendario, ita in vetusto, quod legitur ap. RR. Koller in hist. Epp. Qvinqv. T. I. pag. 399. uti etiam in illo anni 1474. quod nuper editum est typis, inter postuma RR. Pray opuscula, pag. 147. dies ille incidit in octavam festi OO. SS.

minicos, bis manducent. Ter autem de die nullus eorum comedat, praeter aegros, lectorum in refectorio, et pueros. Canonici regulares, diebus lunae, ac mercurii, carnis in refectorio nec vescantur, nisi festum fuerit novem lectionum. Silentium in claustro, refectorio, et dormitorio, horis constitutis, ubi saltem tres Monachi, aut Canonici regulares fuerint, observetur. 65. Idem, nec sine licentia, ne absqve socio, praeter necessitatem sacri ministerii foris peragendi, extra Monasterii septa conspiciantur. 66. Idem, neqve Ecclesias ad firmam o) sine licentia Praesulis, acceptent, nec absqve hac, Parochialium Ecclesiarum Capellanos agant; non celebraturi secus Missam, nisi fuerint reversi. 67. Religiosi cum canibus, et avibus non venentur. Ultra dies octo, in Parochialibus Ecclesiis, absqve Dioecesani autoritate, capellanos haud agant, sub poena suspensionis ab ordinum exequutione. Qui autem relictis claustris, absqve Praelatorum suorum licentia, ad scholas proficisci, vel aliud in his, praeter Grammaticam, Theologiam, aut Logicam, in scholis audiverint, praemissa monitione, excommunicentur. 68. Vitentur excommunicati; sententia cuiuslibet nominis censurae, per Praelatos, et Clericos, licet exemplarum

tos

o) Explicui hoc in Iure privato Eccl. Hung. §.
887.

tos observetur. 69. Vinearum, et agrorum depopulatores, excommunicentur. 70. Qui Ecclesiasticas personas, et Ecclesias opprimunt, *iura ipsarum occupando, invadendo, vel de facto indebite auferendo, aut ipsas* — — Hisce in vocibus, nondum completo sensu, desinit constitutio. Huius causam isthanc reddit Odoricus Raynaldus, qvod Ladislaus Cumanus Rex Hungariae, subornatus ab impiis, Concilium Budense, armorum terrore disturbaverit, Budensibusque civibus dederit in mandatis, non modo commeatus necessarios denegandi Patribus congregatis, verum hos ex Urbe ipsa proturbandi. p) Atque hoc alterum ita se habere, discimus ex eo Ladislai diplomate, anno Christi MCCLXXX. quinto decimo Kalendas Septembris conscripto, per qvod, in satisfactionem huius delicti, offerebat singulis annis centum marcas argenti pro hospitali, ad sustentandos egenos, aegrosque, suscitando. q) Mancas attamen Synodi constitutiones, eapropter mansisse, ut credam, indu-

p) Ad hunc provocat Péterffy cit. alias opere T. I. pag. 126. q) Ita enim ap. RR. Katona Hist. crit. R. H. tomo VI. pag. 832. in eo dipl. legitur: *Qvum tempore sacri Concilii, per ven. patrem D. Philippum, D. gr. Firmanum Episcopum, Ap. Sedis Legatum, in castro Budensi devote, et solemniter celebrati, nos fervore iuven-*

induci minime possum, eo, qvod praefatio constitutionum asserat, anno Domini 1279. inductione VII. die qvarta decima intrante Septembris, Concilium, *terminatum* fuisse. Ut adeo seqvatur, qvod temporis edacitas consumserit partem illam decretorum, qvae a Synodorum collectoribus, non est hactenus inventa.

§. XIV.

Syn. Budensis MCCCVIII.

Celebris in historia profana, et Ecclesiastica Hungariae, Frater Dominicus Gentili, adpellatus communiter Gentilis, ex Ordine Minorum, factus tituli S. Martini in montibus Presbyter Cardinalis, et in Ungaria, Polonia, partibusqve conterminis, Apostolicae Sedis Legatus, nomine Clementis qvinti, anno MCCCVIII. e Dalmatia in Ungariam venit, et postqvam mense Novembri, in campis Rákosiensibus, Hungarorum animos, gra-

vi

tutis, contra nostram salutem accensi — — — iudici et civibus dicti castri Budensis, sub gravibus poenis dedimus in mandatis, ut Praelatos Regni nostri, castro ipso excluderent, — — — quodqve eis, et familiae eorundem victualia, et venalia prohiberent.

vi oratione r) ad obseqvium Caroli Roberti,
adversus Ottōnem Bavarum, adduxisset, post
festum B. Martini, atqve infra eiusdem o-
ctavam, mox celebravit Concilium; cuius at-
tamen decreta, anno duntaxat seqvente pū-
blicavit, animos interea Hungarorum exper-
turus. s) Hanc ego Synodum Nationalem
fuisse non ambigo, cum eius negotia Lega-
tus, in generali *Praelatorum*, ac *Baronum*,
et Nobilium, aliarumqve notabilium persona-
rum Ecclesiasticarum, qvam saecularium Con-
cilio, tractavisse legatur; t) dum tamen o-
mnes eos specto, qvi ad hanc convenerant:

et

r) Orationem ad Status Hung. dixisse legatum e
documento illo certum est, qvoꝝ ex continua-
tore Baronii Odoric Raynaldo, Tomo XV. ad
an. 1308. num. 23. Péterffius noster toties cita-
to op. T. 1. pag. 150. produxit. Orationem
vero, qvam velut a B. Augustino Episcopo Za-
grab. in campis Pestanis dictam, post alias
produxit Georg. Pray annal. R. H. parte I. pag.
389. et, qvae legitur inter Constitut. Synodales
Dioec. Zagrab. anno 1766. typis editas, eidem
S. Praesuli abiudicandam, demonstravit Cl. P.
Xistus Schier, in dissert. de duob. sermonibus
Augustini etc. Vindobonae an. 1765. typis edi-
ta. s) Concilium id ex MSS. protulit in lucem
Péterffy cit. loco. De Cardinali autem, vide
mēas Amoenitates Hist. Eccl. R. H. fascic. IV.
num. I. §. 3. t) In docum. antea ex Péterffio
citat. Item ex statuto primo, de statu Regis
condito.

et expendo negotia ibi pertractata, demto uno,
de qvo in fine actum est, profanis illam **Con-**
ventibus accensere malo.

§. XV.

Eius Constitut.

Qvia nihilominus, pro genio illius aeta-
tis, qvae Pontifici Romano, cuius autoritate
conventus ille celebratus fuerat, in rebus quo-
qve profanis ampla potestas tribuebatur, Con-
ventus ille, *Sacrum Concilium* nominari me-
ruit, u) cuius hic constitutiones caeteroqvin
prolixas, paucis exponam. Constit. I. *De*
statu Regis. Qvi D. Carolum pro Rege Hun-
gariae non agnoverit, aut alium ad hanc di-
gnitatem advocaverit, aut nominaverit, sin-
gulus qvidem, excommunicationis, communi-
tas vero, interdicti poenam incurrat ipso fa-
cto, cum exclusione ab Ecclesiastica sepultu-
ra. Publicata est haec constitutio Budae o-
ctavo idus Maii. Constit. II. *De immunitate*
Regis. Si qvis in Carolum Regem manus in-
iecerit violentas, vel qvodpiam personae il-
lius nocumentum procuraverit: omnibus feu-
dis, gratiis, privilegiis, indulgentiis, et be-
neficiis spiritualibus, atqve temporalibus per

Ec-

u) Expressio haec legitur statuto primo, isthic
nunc allato.

Ecclesiam concessis , perpetuo sit spoliatus. Constit. III. *De corona Regis.* Qvod , si corona Regni , per Ladislaum Transilvaniae Vaivodam hactenus detenta , usqve ad proxime futurum Concilium , in hoc praesente Concilio ordinatum , restituta non fuerit , ex nunc , vigore praesentis constitutionis , sit penitus interdicta , et fabricetur alia , qvae per Legatum nomine Romanae Ecclesiae , Regi Carolo , et regno donetur , et ab eodem Legato benedicatur. Publicatum ut supra. Scilicet octavo idus Maii. Constitut. IV. *De Bonis Regalib. et Reginalib. non occupandis, et occupatis restituendis.* Qvi Regalia , vel Reginalia Bona , usurpare , vel occupare , aut detinere illicite praesumserit , si fuerit singularis persona , excommunicationis: si universitas , vel Collegium , interdicti poenam ipso facto incurrat. Atqve constitutio haec tertio idus Iulii publicabatur.

§. XVI.

Refl. in ult. Constitut.

Transitus ad constitutionem quintam , et ultimam Synodi Budensis , hoc modo inscriptam: *De ordinatione vacantis Ecclesiae per provisionem , electionem , aut postulationem facienda , monitum te volo Hungare lector , qvod evoluto diligenter indice librorum , qvi in*

in Pestiensi bibliotheca Hungarica, Széchényiano-Regnicolari habentur, cum incidissem oculis in hanc adnotationem: *Fragmentum Synodi cuiusdam Strigoniensis*, qvod apud Dobnerum in monumentis historiae Bohemicae reperitur, v) mox arrepto calamo, postulaverim a Comite Francisco Széchenyi, viro scilicet nascendi genere, doctrina, publicisque honoribus, atque muneribus plurimum conspicuo, vellet utilitatis publicae gratia fragmentum illud, descriptum per suos, mecum communicare. Illico delatum est flagrantissimi desiderio. Cui dum satisfacturus, manuscriptum arripiens, illico perlegisse, duo praeprimis me adtentum reddiderunt. Primum est illud, qvod, dum apud Péterffium haec leguntur: *De ordinatione vacantis Ecclesiae per provisionem, electionem, aut postulationem facienda*: in memorato manuscripto haec desint; at eorum loco, ista legantur: *Forma Synodalis*, qvomodo eligendus sit Archiepiscopus Strigoniensis. Licet ex ipsa instructione, de facienda huius electione, illud unum supersit: — — *Huius sacri Concilii innovamus*. Deinceps vero scriptum illud ad me transmissum, congruit cum textu, qvem apud Péterffium legimus, imo plura continet
in

v) In monum. hist. Bohem. T. II. pag. 291. seqq.

D

in formula, per quam electio Strigoniensis Archiepiscopi, Romano Pontifici significanda praecipitur. Nihilominus caret postremis hisce, quae apud Péterffium leguntur: *Publicata 2. idus Iulii. Datum Budae, anno Domini 1308. inductione Septima. III. non. Decembris, Pontificatus Domini Clementis Papae V. anno quarto.* Atque hanc ob rem, Cl. Dobnerus, augurando, Synodus illam, ad aetatem Clementis sexti, transferendam esse putavit.

§. XVII.

Eius recensio.

Illiis ego Synodi compendium relaturus, duntaxat historicus ero, cum ea Beneficiorum Ecclesiasticorum, quae ibi praescribitur, forma, sine Regum Apostolicorum iniuria, hodie neutiquam observari possit. Agitur ibi nimirum de electione, ac postulatione facienda, in forma scrutinii, compromissi, et inspirationis, vel quasi — inspirationis, in Ecclesiis Cathedralibus, Regularibus, et Collegiatis, observanda. Quapropter, describitur primum forma literarum, quibus convocandi sunt, qui gaudent eligendi iure. Tum enarratur eligendi norma. Dein praescribitur formula, peractam electionem Clero atque populo annunciandi. Tum alia, per quam confirmatio petitur a Pontifice Romano. Seqvitur

tur forma peragendae electionis per viam compromissi. Electionis iam perfectae, coram Clero et plebe annuntiatio, tum relatio, atque confirmationis petitio, ad Romanum Pontificem adornanda. Postremo refertur electio facienda per inspirationem, dum scilicet nullo specialiter tractatu praecedente, quasi Divina inspiratione cuncti, nullo contradicente, in eundem consenserunt. Demum sequitur forma relationis Pontifici Romano facienda.

§. XVIII.

Synodus Poson. MCCCIX.

Decretis, quae nunc relata sunt, publicatis, posteaquam et Carolus Hungaris, et hi Carolo fidem suam obstrinxerunt, Archiepiscopus Strigoniensis Thomas, iussu Cardinalis Legati, coronam novam, ab hoc sacratam, Regis vertici, die XV. Iunii, Budae imponebat. x) Cardinalis vero Gentilis Posonii Syndic anno eodem, quarto idus Novembris, de Praelatorum Regni, assensu et consilio y) celebrans, haec decrevit, per me in compendio referenda: 1. Ne quis Episcopos, et Le-

D 2 ga-

x) Legitur confectum desuper documentum ap.
RR. Koller in hist. Epp. Qvinqv. T. II. pag.
296. y) Sic legitur in praefatione decretor.
huius Synodi.

gatos Papae, hostiliter perseqvatur. 2. Ne-
mo Ecclesiasticus, auxilium, consilium, vel
favorem laico adversus Ecclesias, et Eccle-
siasticos praestet. 3. Ne qvis Beneficium Ec-
clesiasticum maius, vel minus, a laico susci-
piat. 4. Bonorum Ecclesiasticorum violenti
occupatores, sint ipso facto excommunicati;
qvod si tunc etiam infra trimestre spatium oc-
cupata non reddiderint, qvicunqve iis obno-
xii, a fidelitatis ligamine sint penitus liberi
etc. 5. Clerici palam concubinarii, cessante
poena excommunicationis, per Philippum Fir-
manum Sedis Apost. Legatum pronunciata,
proventuum suorum qvarta parte careant. 6.
Praedarum, et turbarum publicarum autores
post frustraneam Episcopi monitionem, ipso
facto sint excommunicati, et si fuerint Cleri-
ci, Beneficiis qvoqve priventur. 7. Qvicun-
que excommunicationem a Legato pronuncia-
tam ob non receptum Regem, aut propter
occupata Bona Ecclesiastica, vel violentiam
Praesulibus illatam, occupatamve, aut deten-
tam Regni Hungariae Coronam incurrerunt, z)
atqve

z) Violentiam hic intelligo Praelatis illatam ab
adversariis Caroli Regis propterea, qvod Inter-
dicto Legati Papalis obseqvuturi, Ecclesias
certis diebus reserare nollent, et ad reseratas
excommunicatos, vel nominatim interdictos non
admitterent. Cuiusmodi interdictum fuisse in
Eccl-

atque in ea pervicaciter manserint per annum: adversus eos a Praelato, ad quem id de iure pertinet, seu per Inquisitores haereticæ pravitatis, a) confiscando eorum Bona, velut contra haereticos procedatur. 8. Ne Catholicus filiam, neptem, et consangvineam suam, haeretico nuptui tradat. Secus tam ille, quam et mulier consentiens, poenam excommunicationis ipso facto incidentes, sepultura quoque Ecclesiastica penitus carebunt.

Ecclesia Transilvanica, documentum probat, quod in charta linea conscriptum, obtinuerat Cl. Daniel Cornides, et inseruerat opusculo periodico, sic inscripto: *Ungrische Magazin*, fasciculo II. pag. 133. Litterae sunt illae per Cardinalem Gentilem, Episcopo Transilvaniae Benedicto missae, in quibus cetera inter, haec habentur: *Continebat inter alia litera vestra proxime nobis missa, — — quod nec Religiosi, nee Clerici saeculares servant in Transilvaniensibus partibus interdictum — — Capitulo Transsilvaniensi damnus aliqua per alias nostras literas in mandatis, — — ut scilicet tumdiu teneant interdictum, donec Ladislaus ad nostra, et Ecclesiae mandata humiliter rediens, opere compleat, quod pro D. Rege se facturum promisit. Desideraremus admodum, quod idem Ladislaus per vos mitteret nobis coronam, prout promisisse ipsum, nobis per alias literas rescripsistis.* a) Viguissé apud nos quoque dum Sacrae Inquisitionis officium ex iis disces, quae scripsi in Amoenit. hist. Eccl. Hung. fasciculo III. num. II.

bunt. 9. Atque ultimum caput solam adtinet Poloniā, cuius Praelatis, atque Capitulis praecepitur, ut mandatis Apostolicae Sedis, eiusque Legatorum sint obseqventes. Eratque Praesul Polonicus, nimirum Lubecensis, ad cuius petitionem, Clemens VI. Pontifex, decreta Synodi Posoniensis, a Péterffio nostro, e Ms. et Odorico Raynaldo postmodum typis edita, b) iam anno MCCCXLVI. confirmabat. c) Habuit vero in Patria nostra fructum peculiarem, constitutio, hic numero septimo adnotata, cum anno seqvente Ladislauus Vaivoda, non solum reddiderit Carolo Regi coronam, sed fidem quoque illi cuni suis, fidelitatemque promiserit iure iurando, Thoma Strigoniensi Archiepiscopo praesente. d)

§. XIX.

Syn. Tirnav. MDLXI.

Nicolaus illustri genere, scilicet e Principibus Valachiae, Cibinii apud Saxones Transsilva-

b) Cit. op. T. I. pag. mihi 142. c) Ibidem leguntur Papae Clementis VI. ad Apetzonem Lubucensem Episcopum literae. d) Documentum hoc promissionis, in lucem publicam protraxit Ioannes Fridvaldszky, Soc. Iesu Sacerdos in Mineralogia M. Principatus Transilvaniae, Claudiopoli an. 1767. typis edita, pag. 107.

silvaniae, anno Domini 1493. natus, atque
 hanc ob rem, quoad vixit, *Olahus*, etiam
 ab semet ipso compellatus: ex Aula Regis
 Uladislai, ad quam anno 1510. venerat, ad
 Georgium de Szathmár Episcopum Quinque-
 Ecclesiensem, pro secretarii munere cum
 translatus fuisse, primum eiatis Ecclesiae,
 dein Episcopo Strigonium translato, huius Ec-
 clesiae Canonicus, et Archidiaconus Comaro-
 miensis nominabatur; ob virtutem, pruden-
 tiam, et eruditionem, in dies clarior, Ludovicu
 II. Regi a Secretis, et consiliis factus,
 post tristem huius interitum, Mariae Viduae
 Reginae, voluntate Caroli V. Caesaris regen-
 do Belgio admotae anno Domini 1531. in gu-
 bernanda Provincia, director praecipuus erat,
 postquam anno 1527. Custos Albensis Eccle-
 siae ac Thesaurarius a Ferdinando I. Rege
 Hungariae nominatus fuisse. Reversus in Pa-
 triam cum opere docto, quod *Hungariam* in-
 scripsit, datus est ab eodem Rege Zagrabien-
 sis Antistes, anno 1543. simul Aulae Can-
 cellarii titulum consequitus; cumque anno
 1547. Regis compater sieri promeruisse, anno
 sequente, summi ac Secretarii Cancellarii au-
 ctus honore, simul ad Episcopatum Agrien-
 sem transferebatur; demum anno 1553. ab
 eodem Rege Strigoniensis Archiepiscopus, ma-
 gno Ecclesiae Hungaricae bono creatus erat,
 anno sequente per Iulium III. Pontificem con-

fir-

firmatus. e) Qvi probe mēmor Apostolici muneris, perēlebrem Synodum Tirnaviae, anno Domini MDLXI. die 23. mensis Aprilis coegerit; cuius vestigia e M. S. qvodam publici iuris fecit Péterffius, verum eius Acta videre, viro solertissimo concessum non erat. f)

§. XX.

Eius Acta.

Paucula igitur de hac Synodo accipe. Cum Pius IV. Pontifex Tridentinae Synodi resumptionem, notam reddidisset Nicolao Archipraesuli nostro per Breve Apostolicum, die 15. Iulii, anno 1560. exaratum: g) iste ad pensis ad valvas Tirnaviensis Basilicae literis, die prima Ianuarii anni seqventis, injungebat *Abbatibus*, *Prioribus*, *Praepositis*, tam *Regularibus*, quam *Saecularibus*, *Lectoribus*, *Custodibus*, *Cantoribus*, *Archidiaconis*, *Canonicis* qvarumcunqve Ecclesiarum, tam *Cathedralium*, quam *Collegiatarum*; item *Decanis*, *Vice-Archidiaconis*, *Plebanis*, tam in *Transylvania*, quam extra *Transylvaniā*, maxime

e) Lege praeprimis chronicon ab ipsomet conscriptum, ap. Cl. Péterffy cit. operis parte II. pag. 187. Item Nicolai Schmitth Episcopos Agrientes, et Archiepp. Strig. f) Vide cit. eiusd. opus, parte II. pag. 150. seqq. g) Ibidem pag. 130.

xime vero in Civitatibus montanis existentibus. Item Vice-Plebanis, Capellarum, Altarium, et Hospitalium Rectoribus, exemptis, et non exemptis, aliisque beneficiatis cuiuscunq; statutis, et ordinis, conditionis et dignitatis existant, in Dioecesi, et Iurisdictione Ecclesiae Metropolitanae Strigoniensis ubilibet constitutis: ut pro festo B. Adalberti Pont. et M. in Ecclesia B. Nicolai Tirnaviae fundata, Synodo, pro extirpandis vitiis, et plantandis virtutibus convocatae, adessent; simul cum formatis, donationibus, iuribusque, et literibus suis instrumentis, si quae super collatione, et provisione, electionibus, investituris confirmationibus, benedictionibus ad Infulam, et administratione beneficiorum haberent. h) Ex quibus verbis, duo colligas velim: scopum videlicet Synodi convocatae; tum vero, Synodum istam iuxta convocationem Archipraesulis, Dioecesanam solummodo futuram fuisse, nisi per spontaneum Ecclesiae Hungaricae Praesulum accursum, non modo *Dioecesano-provincialis*, ut eam Péterffius nominat, verum *nationalis* effecta fuisse. Qvallem probat fuisse praesentia, Mathiae Brumani Zagabiensis, et Francisci Forgách de Ghyimes Varadiensis, Episcoporum; tametsi decesset Archi-Eписcopus Colocensis, qui tunc a
mor-

h) Ibid. pag. 131. et seq.

morte Francisci de Frangepanibus, nemo erat. i) Item probat assertionem meam, praesentia Ioannis Kolosvári Chanadiensis Episcopi, et Andreae Dudith Episcopi Tininiensis; quibus, omnium Ecclesiae Hungaricae Praesulum nomine ad Synodum Tridentinam destinatis, pensum quoque viaticum ab singulis, in hoc Tirnaviensi Concilio praesentibus, offerebatur. k) Ac Tridenti quidem congregatos PP. Dudichiano sermoni, quo Praesulum Ecclesiae Hungaricae per eum excusabatur absentia, penitus acqvievisse novimus: l) verum quid in nostrate Synodo, praeter nunc memorata, fuerit conclusum, ignoramus.

§. XXI.

Synod. Tirnav. MDCXXX.

Petrus de genere Comitum Pázmán de Panasz Varadini natus, in Ordine Societatis Iesu primum Sacerdos, deinde anno 1616. cum annu tu Pontificis Pauli V. Praepositus B. M.

V.

- i) Lege RR. virorum, Georgii Pray specim. Hier. Hung. parte II. p. 79. et Stephani Katona Hist. Metrop. Coloc. Eccl. parte II. §. XV. k) Lege ap. Péterffy cit. parte, pag. 153. l) Lege orationem Dudichii, apud Péterffium T. II. pag. 428. et seqq. Responsum vero PP. Tridentinorum, tam ibi pag. 432. quam ap. Ign. C. de Batthyán in Serie Epp. Chanad. pag. 153.

V. de Thurocz , eodemque anno Strigonensis Archiepiscopus a Rege Matthia II. nominatus, ac Romae confirmatus; deinde anno 1629. creatus Cardinalis, anno 1632. praesens in Urbe, velut orator Caesaris, ab Urbano VIII. Papa galorum, titulumque Ecclesiae S. Hieronymi Illyricorum, consequitus est, cum iam anno praecedente, post obitum Stephani Sennyei Vesprimiensis Episcopi, Cancellarius Aulae fuisse nominatus. Perpessus est ille adversa, Religionis causa, m) ob cuius honorem plurima egit. Qvae inter numeramus Nationalem Synodum, anno 1630. die 14. Aprilis inchoatam, seqventibusque duobus continuatam Tirnaviae; in qva iubebat adesse in virtute sanctae, ac salutaris obedientiae, *Archi-Escopos, Escopos, Abbates, Praeposi-*

m) Cetera inter numera Conventiculi Novizolensis , per Gabrielem de Bethlen anno 1620. coacti , cuius copiam cum originali collatam , me possidere , gloriari possum; artic. 24. in qvo post contumelias in Pazmanum iactas , ita decernitur: *Ob hoc idem , tanquam turbator Regni, et publicae pacis, vigore huius statuti, unanimi voto et consensu Regnicolarum, proscriptur , et perpetuus exul pronunciatur.* Ceterum biographiam Pázmáni legit apud Schmitt in Archi-epp. Strig. et in eiusmet Pázmáni diario itineris Romani , ap. Péterffy cit. op. parte II. pag. 221. seqq. et ap. Kovachich inter Scriptores rer. Hung. minores , T. I. p. 287.

positos, Ecclesiarum Cathedralium, et Colle-
giatarum Canonicos, qvicunque iure Metropo-
litano, Primate, ac Legationis, ad Synodum
Provincialem per eum convocari possent, ac
deberent. n) Ob qvam expressionem diffi-
cultas obmoveri potest: Ecur Synodus haec,
nationalis a me, non autem provincialis fuerit
inscripta? Sed hanc difficultatem solvit Pé-
terffius, cum asserit, in autographo codice,
qvo ipse usus est, in hac inscriptione: Indi-
ctio Synodi provincialis, vocem postremam ab
ipso Pázmáno litura obductam fuisse, ac istam
ei vocem: Nationalis, subrogatam. o) Qvum
praeterea, Ioannes Telegdy, Archiepiscopus
Colocensis, ac simul Nitriensis Episcopus, al-
tera Synodi die palam declaravisset, ita se
ad hanc Synodum comparuisse, ut nihilomi-
nus praerogativam Archiepiscopalem tam sibi,
qvam successoribus conservatam vellet: Páz-
mánus in eo scripto, qvod octo argumenta
continebat docentia, ita Primate Archiepi-
scopis praeesse, veluti praesunt Archiepisco-
pi Suffraganeis, haec proferebat: Cum itaque
ex ipsa huius Concilii inductione constet, Sy-
nodum hanc, non pro iis tantum congregatam
esse, qui Archi-Episcopali iure, Suffraganei
sunt, sed pro omnibus, qui commorantur intra
limites Provinciae, cui iure Primate, et Le-
gati

n) Ap. Pét. cit. parte, pag. 298. o) Ibidem.

gati praesumus, merito ad hanc Synodum convocari debuit Dominus Colocensis. Neque alio sensu hanc Synodum, Provincialem nominavimus, quam, quo audivimus a Bellarmino, Nationalia quoque Concilia, saepius vocari Provincialia. p)

§. XXII.

Eius Decreta.

Postquam Colocensis Archipraesul, usque adeo non est offensus Pazmáni dictis, ut eius laudatorem potius egerit in fine Synodi; q) et postquam Georgius Himmelreich, Archiabbas S. Martini, in comprobationem tituli sui, non Abbatiae tantum, sed Archi-Abbatiae, produxit aliquot sunimorum Pontificum Bullas, quae omnibus eius loci Abbatibus, Archi-Abbatis titulum dabant, acqvescente penitus Archiepiscopo, et Synodo: deinceps pe-

de

p) Ibid. pag. 307. q) Sic enim habent Acta tertiae diei, ibid. pag. 312. *Ad extremum Ill. D. Cardinalis Patribus ad Synodum congregatis, paterno affectu gratias egit, cui vicissim omnium nomine, Ill. D. Colocensis, pro indefessis eius erga semirutam Ecclesiam suam laboribus, ac sollicitudinibus, in quibus censeri non ultimo loco debuit praesens Synodi celebratio, immensas retulit, grates, faustaque omnia, ac felicia a Deo immortali, brevi oratione est apprecatus.*

de inoffenso procedi poterat ad discutiendas propositiones, e qvibus edita sunt decreta, prout seqvuntur: 1. Ut imposterum sit usus Breviarii, Missalisqve Romani, dummodo Patronorum huius Regni peculiarium Missas, officia, lectiones, responsoria, cum suis festis, et eorum octavis, per qvosdam à Synodo deputatos collecta, Sediqve Apostolicae praesentanda, eiusdem adsensum consequuntur. r) 2. Praelati iuxta legem Tridentinam, s) a propriis residentiis, ultra duos, aut tres menses ne absint, nisi aliud poscat Christiana caritas, debita obedientia, vel evidens Ecclesiae, aut Reipublicae utilitas. Qvo casu peti debet facultas a Pontifice Romano, vel Metropolitano, in huius autem absentia, ab antiquiore Suffraganeo. 3. Canonici, ob Sacerdotum paucitatem ad Parochias missi, redditibus canonicalibus ne priventur. 4. Duo Praesules delecti, ad concinnandam eos examinandi formam, qvi sunt ad Parochias mittendi. 5. Postqvam Caesarea Regiaqve Majestas Ferdinandus II. peculiari diplomate indulxit, ut Praelatorum vita functorum Bona mobilia, ad erectionem, et intentionem Seminariorum convertantur, t) cistam ferream de-

r) Literae ad Papam eatēnus scriptae, leguntur ibidem, pag. eadem. s) Lege meum Ius publ. Eccl. Hung. §. 207. t) Legitur illud ap. Péterffy, eit. op. et parte, 434.

decernit Synodus comparari, in conservatorio Capituli Posoniensis collocandam, clavibus penes Capitulum Strigoniense depositis; qvo dum illata fuerit 10. circiter millium florinorum summa, erit elocanda in censum, qvi deserviat educationi iunioris Cleri, habita ratione qvoad numerum hinc alendorum, eius Capituli, vel Ecclesiae, unde amplior summa provenit. Hunc in finem qvidam a Synodo hac deputati. etc. 6. Ab omnibus Regni Praelatis, ad alendos pro Statu Ecclesiastico iuvenes, qvaedam contributio impo- natur. u) 7. In controversiis circa decimas, quartas, et sedecimas ortis, dum pars utraque litigantium est Ecclesiastica, litiget in foro spirituali. v) 8. Beneficiorum Ecclesiasticorum a patronis saecularibus obtentores, confirmationem ab Ordinario conseqvi debent. 9. Praesules utantur iure proprio, ne videlicet Religiosi non examinati per illos, ordinentur, vel sine indultu ipsorum, pro con- cione dicant. 10. Ne Religiosi Germani, et Poloni, mendicent in Dioecesibus Hungaricis, vel Ecclesiastica peragant munia, nisi exhibitis coram Ordinariis locorum, literis, qvas *obedientiales* vocant, facultatem in scri- ptis conseuantur. 11. Lis inter Stephanum

Te-

u) Qvi protinus resloverunt, leguntur in statutis huius Synodi, pag. 310. v) Lege hic meum Ius Publ. Eccl. Hung. §. 281.

Telekessy Praepositum S. Crucis de Lelesz,
 et Capitulum de Castroferreo , qvoad Prae-
 posituram de Türje obmota , finem accipit,
 et Telekessius causam lucratur. 12. Origina-
 lia documenta , qvibus Bonorum Ecclesiasti-
 corum sustinentur iura , Praelati Capitulis cu-
 stodienda tradant. Idem qvoque de cleno-
 diis desolatarum Ecclesiarum , et Sanctorum
 reliqviis intelligatur. 13. Scepusiensis Eccle-
 siae Collegiatae Praepositus , a sua iurisdi-
 ctione impeditus per Episcopum Cracovien-
 sem , ut iuri suo possit restituiri , testimonia
 sunt excipienda , et colligenda literalia docu-
 menta hoc servientia , qvae Sedi Apostolicae
 substernantur. 14. Ecclesiasticorum testamen-
 ta , confirmationi Praesulum subiaceant; qvi
 haec , nisi legibus adversantia , vel inofficio-
 sa fuerint , confirment. Substantia vero de-
 cedentium ab intestato , exolutis debitis , do-
 mesticis servitoribus , et funebribus expensis ,
 habita insuper egentium consangvineorum cu-
 ra , supernatans , ab Episcopo cum scitu Ca-
 pituli , in usus pios , ac praeprimis , ad Alu-
 mnorum intentionem convertantur. x) 15.
 Opulentiores Canonici , semper aliquid Semi-
 nario , vigore testamenti relinquant. 16. Or-
 dinarii Synodos Dioecesanas , iuste haud im-

pe-

x) Hodie qualiter de substantia Ecclesiasticorum ,
 sit disponendum , vide meum Ius publ. Eccl.
 Hung. §. 293.

pediti, qvotannis agant. 17. Statuta Synodi Provincialis anno MDCXI. qvoad mores pro-
be instituendos, atqve corrigendos, edita, hic
renovantur.

§. XXIII.

Et subscriptio.

Hae constitutiones, die qvarta decima
mensis Aprilis, et per seqventes duos conclu-
sae, posteaquam perfectae sunt, *visum est eas,*
omnium ad Synodum convocatorum, manus sub-
scriptione roborari, et confirmari, cui proin-
de ordine infrascripto subscripserunt. y) Ita
legerat Péterffius in M.S. qvo usus est, ve-
rum nomina subscripta, haud invenit. Ex
Actis tamen atqve statutis, eruere licuit non
paucos, qvorum alii nominantur etiam, alio-
rum dignitas tantummodo commemoratur abs-
qve nomine, vel cognomine. Fuerunt autem
hi: Petrus Pázmány A. Episcopus Strigonien-
sis. Ioannes Telegdy Archiepiscopus Colo-
censis, et Episcopatus Nitriensis Administra-
tor. Ioannes Pyber Episcopus Agriensis. Pau-
lus David de Fehlistál, Vaciensis. Stephanus
Sennyei de Kiss - Sennye Iauriensis. Emeri-
cus Losy Electus Varadiensis, et Pazmanni

Vi-

y) Ap. Péterffy cit. op. et tomo, pag. 312.

Vicarius Generalis. Gregorius Nagyfalvai Sir-mensis Electus, ac simul Abbas S. Salvato-
ris de Kapornak. Georgius Draskovich Qvin-
que-Ecclesiensis. Praeter hos vero: Geor-
gius Himmelreich Archi-Abbas S. Martini de
Sacro monte Pannoniae. Michael Raimochá-
házy, Abbas S. Aniani M. de Tihan. Geor-
gius Vasvári, Abbas de Sár prope Gyöngyös,
et de Földvár. Anonymus Abbas de promon-
torio Varadiensi. Franciscus Babóti, Abbas
S. Trinitatis prope Soklós. Georgius Drás-
kovich, Abbas de Porno, idem, qvi Episco-
pus Qv. Ecclesiensis. Anonymus Abbas de
Tapolcza. Thomas Fülei, Abbas de Pilis.
Stephanus Baksai, Abbas de Lebén, et Ba-
konbél. Anonymus Abbas trium fontium. A-
nonymus Abbas S. Salvatoris de Lekér. Pau-
lus Dávid Abbas de Szkalka, idem, qvi E-
piscopus Vaciensis. Anonymus Abbas de Gyák.
E Capitulo Agriensi, Praepositus maior, et
minor, seu B. M. V: de castro Agriensi, am-
bo anonymi. Ladislaus Hofszsúthóty Prae-
positus Capituli Scepusiensis. Anonymus Ca-
pituli Posoniensis Praepositus. Georgius Nagy
Praepositus Albensis. Emericus Losy, antea
memoratus, Praepositus Vetero-Budensis. Ste-
phanus Györi Praepositus Capituli de Castro-
ferreo. Mathias Senkviczy, Praepositus S.
Georgii de viridi campo Strigoniensi, Metrop.
Eccl. Strig. Canonicus, et Archidiaconus Ca-

the-

thederalis. Georgius Lippai, Praepositus S. Stephani de promontorio Strig. et Canonicus Strigoniensis. Emericus Losy, Praepositus de Ságħ. Stephanus Telekessy, Praepositus S. Crucis de Lelesz. Dionysius Egri, Praepositus S. Martini de Orod. Anonymus Praepositus de Iászov. Item de Türje. Ioannes Posgay Praepositus de Héviz, simul Episcopus Bosnensis. Mihi anonymous Custos Albensis. Nicolaus Bøythe Lector, et Canonicus Iaurinensis. Georgius Vasvári, Cantor Iaurinensis, et Vicarius Generalis. Michael Gyöngyösi Custos Nitriensis. Valerianus Edmundus, Canonicus Strigoniensis, et Archidiacus Neogradiensis. Anonymus Altarista S. Ladislai, Posonii in Curia Archiepiscopali. P. Georgius Dobronoki e Soc. Iesu, Rector Collegii Tirnaviensis. P. Daniel Vásárhelyi, Collegii Iaurinensis Rector. Ità plerorumqve nomina e monumentis Patriae, inter curas rurales, magno labore, iubens tamen erui, ut hoc etiam pacto lectoribus, mihi oppelaeqve huic bene addictis, gratificari possim.

§. XXIV.

Synod. Tirn. MDCXXXIII.

Postquam antea memoratus Cardinalis, et Archiepiscopus, Petrus Pázmán, Roma reversus fuerat, datis anno 1633. die 28. Ianuarii

literis, *Synodum Provinciarum, Primitiae suaē annexarum*, ab se celebrandam indixit Ternaviae, qvam in octava S. Adalberti, seu 30. Aprilis, oporteret inchoari. Qvae reipsa per triduum celebrata, haec decrevit: 1. Episcopi Synodum Dioecesanam qvotannis celebrent. 2. Illi Praesules, qvorum Dioeceses in partibus Infidelium sunt, qvempiam in his locum celebranda Synodo destinent. Cui præcesse dum ipsi non poterunt, alium designent, relationem subinde praestiturn. 3. In tali Synodo, Conciliorum Nationalium, ac Provincialium statuta publicentur. 2) 4. Archidiaconi, et Praepositi, qvibus officium visitandi Parochias incumbit, sub poena amittendorum Beneficiorum, qvotannis munere per seipso defuncti, seriem visitationis in scripto, Praelatis exhibere teneantur. 5. Ne visitatores gravent visitatos. Consignent autem calamo in Actis visitationis, morem locorum in *procuratione*, atqve persolvendo *Cathedratico*, vigentem. a) 6. Praelati postpositis haud necessariis erogationibus, curam habeant Seminariorum Clero erigendorum. 7. Synodi anno 1630. celebratae servetur decretum, quo ad Bona mobilia defunctorum Praelatorum; ac iuxta concordatum Cleri, cum Sua Maiestate initum, poenis Ecclesiasticis, ac temporali-

z) Provocatur ad can. 17. dist. 18. a. De his vide meum Ius publ. Eccl. Hung. §. 211. et 223.

ralibus afficiantur, in diplomate Regio expressis, qvi ab eius tenore discedent. 8. Destinunt Ecclesiastici viri, qvibus, iuramento obstrictis, cura sit substantiae, pro Seminariis relictæ. 9. Conformiter ad decretum Concilii Tridentini, Sess. XXIV. de reform. cap. 12. et Synodi Tirnaviensis anno 1630. celebratae, per Episcopos in officio Divino ritus Romanus introducatur. Sub recitatione eiusdem in choro, saltem unus Canonicorum sit praesens. Matutinum, hora qvinta matutina potest inchoari. 10. Agant Episcopi, ne hebdomadales nundinae, item iudicia, Dominicis, Festisque diebus agantur. 11. Bona Ecclesiastica nulli tradantur in feudum. Facta eorum infeudatio, irritetur a Synodo Provinciali. 12. Libri, et supellex Parochi decedentis ab intestato, Ecclesiae, cui servivit, cedant. Simul fit Parochis admonitio, ut, qvamvis condiderint testamentum, haec tamen suis Ecclesiis relinquant. 13. Sua Maiestas interpellanda, ut titulares Episcopatus, intra Regnum constitutis: caetera vero Beneficia Sacerdotibus Dioecesanis conferre dignetur. 14. Statuta Synodorum superioribus annis Tirnaviae celebratarum, in praxim deducantur. E qvibus reiicere nihil liceat, addere autem his, liberum esto. 15. Qvi securus in obtinendo Beneficio, qvam Synodus anni 1630. praescripserit, processisse, dete-
cti

cti fuerint , ipso facto eius beneficii incapaces sunt. 16. Parochi , vel Canonici , sine praevia resignatione , deserentes priorem stationem , ad noviter obtentam inhabiles ipso facto erunt. 17. Placuit Synodo , in fine harum constitutionum , addere formam investiturae , atque iuramenti Parochialis. b) Tametsi autem tertia die celebratae Synodi , perlectis superiorum dierum decretis , nemine dissentiente: visum esset ea , *ad maiorem firmitatem , futuramque memoriam , Patrum chirographis roborari* , c) doctissimus tamen Péterffius , qvi haec edidit e codice manu exarato , nomina ibi defuisse , notavit. Ut adeo nonnullos tantum , qvi nominantur inter Acta , diversis occasionibus , proferre sciam. Sunt vero hi: Petrus Pázmány A. Episcopus Strigoniensis. Ioannes Telegdy Colocensis , simul Administrator Nitriensis. Georgius Draskovich Episcopus Vaciensis. Emerieus Losy Varadinensis. Gregorius Nagyfalvai Sirmiensis. Ioannes Ivánczy Tinniniensis. Georgius Him-

b) *Analytica expositio tenorum Investiturae Parochialis* , edita est typis Tirnav. anno 1803. atque cum pluribus opusculis , rurali Clero quam utilissimis , distributa per Dioeceses Ecclesiae Hungaricae , volente Excellentissimo Domino Francisco Xav. Fuchs , tunc Episcopo Nitriense , iam vero Archiepiscopo Agriense , cuius impensis liberalibus , impressa fuerunt. c) Ap. Péterffy T. II. pag. 331.

Himmelreich, S. Montis Pannoniae Archi Abbas. Ioannes Püsky, Abbas S. Benedicti de Rupe. Thomas Füley, Abbas Pilisiensis. Stephanus Telekesy, Praepositus Leleziensis. Benedictus Kisdy, Canonicus, et Archidiaconus Cathedralis Strigoniensis. Mathias Senqviczy, Canonicus Strigoniensis. Nicolaus Böyte, Lector et Canonicus Iaurinensis. Stephanus Bolerázy, Canonicus Nitriensis. Michael Kopcsányi, Canonicus, et Cathedralis Archidiaconus Iaurinensis, una Abbas S. Martini de Bakonbél. d) Thomas Bielavi Canonicus Posoniensis. Mathias Vörös de Nyék, Cruciger Soproniensis, et Archidiacaonus Monsoniensis. Post qvorum, ceterorumqve mihi prorsus ignotorum subscriptionem, Eminentissimus Cardinalis, Deo primum gratiis de more actis, Patrum promptitudinem, studia, obseqvia item vehementer collaudans, valedixit. Colocensis autem Archipraesul, eidem, pro pastorali erga Ecclesiam Hungaricam sollicitudine, actis gratiis, Suae Eminentissimae Celsitudini, benedictionem Divinam, diuturnamqve prosperitatem est adprecatus. Atqve sic cuncti ad propria sunt reversi.

§. XXV.

d) Erravisse typothetam necesse est, cum Abbatia haec. S. Mauritio sit dicata.

§. XXV.

Synodus Tirn. MDCXXXVIII.

Emericus Losy, Petri Pázmánni Successor in Strigoniensi Sede, virtutumque Pastoralium egregius imitator, absolutis Romae sublimioribus studiis, ex Canonico Nitriensi Posoniensis, hinc Strigoniensis, et Archidiaconus Nitriensis, Abbas de Tapolcza, et illico Episcopus Chanadiensis, imo Praepositus quoque veteris Budae; post biennium Episcopus Varadinensis, obtenta quoque Praepositura Sáagiensi, et non multo post tempore Strigoniensis Ecclesiae Praepositura maiori; hinc Episcopus Agriensis anno 1633. anno autem 1637. Archiepiscopus Ecclesiae Strigoniensis, e) mox anno sequente Synodum Tirnaviae celebravit. Haec a solertissimo Péterffio e chartis manu exaratis eruta, *Provincialis* inscribitur, verum id impropre dictum, scriptumque fuisse, censeatur. Enimvero huic Synodo Colocensem Metropolitanum Ioannem Telegyd, eiusque Suffraganeos, ad comparendum obstrictos fuisse, hinc patet, quod, post-

e) Haec Archiepiscopi biographia desumpta est
praeprimis ex Schmitthii Archiepiscopis Strig.
Péterffio, maxime vero ex eius examine, quod
an. 1637. die 27. Iulii, dum Archiepiscopus est
factus, peregit. Vide ap. Péterffy T. II. pag.
334.

postquam Primas absentium excusationes iussisset, perlegi, Synodum interrogaverit: *An Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Archi-Episcopi Colocensis, annexa aegritudinis ac aetatis senilis ratio sit sufficiens excusatio absentiae?* ac ruminata re, decrevit eadem Synodus: *Rationem quidem aegritudinis, si ea subsistat, ac aetatis senilis, sufficiens pondus habere; vicinitas tamen loci, videbatur occasionem veniendi praebere potuisse.* Intelligens vicinam Tirnaviae Nitriam, ubi, velut eius tenens Episcopatum, residebat. Qvod item Benedictus Vinkovich Episcopus Zagrabiensis, et Suffraganeus Metropolitani Colocensis, absentiae suae scriptam excusationem porrexit. Qva perfecta, statuit Synodus: *Excusationem eiusdem respectu aetatis senilis, expensarum, locique distantiae, habere speciem tantum apparentem, sed non sufficientem; nihilominus indulgendum fore pro hac vice, et cum hac cautela, ne secundo ipsi similis, vel alteri, excusatio suffragari possit.* f) Qvod praeterea, Franciscus Iandrievics, Lector et Canonicus Ecclesiae Zagrabiensis, nomine Episcopi sui praesens, constitutionibus Synodi subscriptus legatur; qvodque Synodus haec, Colocensi Archiepiscopo, et Episcopo Zagrabensi, gravi sub animadversione praecipiat,

ut

f) Ibid. inter Acta secundae diei, pag. 357.

ut Ritum Romanum in Missa, et Breviario,
deinceps observent. g)

§. XXVI.

Cap. I: circa fidem.

Decreta Synodi huius in Ecclesia Parochiali ad S. Nicolaum, Ecclesiae Metropolitanae vicem subeunte, qvarto decimo die mensis Iunii, ac hunc seqvente, a Patribus condita, more meo paraphrastice hic referentur. Capitis I. num. 1. decernitur, ut ad mentem Tridentinae Synodi, Praebenda Theologalis, in Cathedralibus Ecclesiis erigatur. 2. Rudimenta fidei, in Cathedralibus, Collegiatis, et Parochialibus Ecclesiis, diebus festis explanentur. 3. Archi-Episcopi, et Episcopi, verbum Dei praedicent; legitime impediti, substituant alios, qvi ad hoc idonei sunt. 4. Fidei controversias, duntaxat in his versatissimi, pro concione tractent. 5. Munus praedicandi qvicunqve, etiam si fuerint Religiosi, suscepturi, examen praemittant. 6. Populus pro concione, et in confessione, ad audiendum Dei verbum, svaviter compellatur. 7. Promovendi ad Ecclesias Cathedrales, iusu Tridentinae Synodi, fidem orthodoxam, iuxta formulam a Pio IV. praescriptam, elicere

f) Statutor cap. 2. num. 1.

cere teneantur. Ut et Archiepiscopi, ac Episcopi, dum Synodo provinciali primo omnium vice intererunt. Canonici quoque, dum et quando, Canonicatum, vel dignitatem consequuntur. Nec liceat distincta uti formula; attamen salva etiam ab hac distincta, per quam videlicet privilegiorum, statutorum, laudabiliumque consuetudinum observantia spondetur. 8. De Sacerdotibus Conventualibus, Parochiarum, aliorumque Beneficiorum Rectoribus, idem intelligatur. 9. Ad idem obstricti, publici Professores Academiarum, Gymnasiorum, et Ludorum literariorum, ita, ut testimonium peractae professionis, per Notarium publicum fiat, h) quod in Archiviis Praesulum adservetur. 10. Ordinariis enitendum est, ut a libris, et cantilenis errorem continentibus, plebs arceatur. 11. Librorum quoque, aut cantilenarum impressionem, sine adprobatione haud permittant. 12. Vigilandum est iisdem contra superstitiones observationes, divinationes, iudiciarias artes, blasphemias, perjurium, irreverentiam Sacrorum,

§. XXVII.

h) De his ego tractavi in Hist. Eccl. R. H. amoenit. fascic. I. num. 4. et in Iure publ. Eccl. Hung. §. 148.

§. XXVII.

Caput II. circa Div. off.

Capitis secundi, num. 1. Sub gravi animadversione praecipitur Archi-Episcopo Colocensi, et Episcopo Zagrabiensi, ut Breviario, ac Missali Romano utantur. In Cathedralibus, et Collegiatis Ecclesiis, horae Canonicae a Matutino, usqve ad Completorium, integre decantentur quotidie, eam ob rem, quia *vel ipso horarum Canonicarum nomine, Canonicus ad id praestandum, sese obligatos, inventire possunt.* 2. Missa quoque his in Ecclesiis, mane, ac hora nona, quotidie decantentur. Sicubi non posset utrumque fieri, mane legatur, posterius cantetur Missa. 3. Episcopi diebus etiam profestis, Missam frequentius celebrent, et quotidie audiant. 4. Missas Pontificales, festis diebus Ecclesiarum suarum, haud intermittant. Canonici quoque in Ecclesiis suis, Missam celebrent frequenter. 5. A Rectoribus altarium, et Capellarum, intentioni fundatorum satisfiat. 6. Parochi diebus festis, Missam pro populo dicere non intermittant. 7. Ignoti, sine literis commendatiis, ad peragenda Sacra, non admittendi. 8. Pontificalibus insigniis uti aliena in Dioecesi, absqve indultu Ordinarii, cautum esto. Qui si fuerit praesens, eius tantummodo cum

in-

indultu, populo benedici potest. 9. In Ecclesiis Cathedralibus et Collegiatis, qvoad Missae decantationem, et hebdomadarii munus in choro, series observetur. 10. In Missis Pontificalibus, conveniens esto Clericorum assistentium numerus. 11. Hi in Missis Conventionalibus eo sint numero, qvem consuetudo depositit. 12. Curandum, ut pontificante Praesule, plebs, et nobiliores loci adsint. 13. Missae in templis, et oratoriis per ordinarios designatis, excepta necessitate, et cum eorumdem facultate, celebrentur. Sub diu autem id nunquam fiat. Solemnies Missae, festis praesertim diebus, ad maiorem aram fiant, nisi aliud vetus Ecclesiarum ritus, populari devoteo, aut ipsum altare, pro suimet solemnitate secus depositat. 14. Missa post auroram celebretur, praeter casus a iure permisso. In Ecclesiis Cathedralibus, et Collegiatis, a mane, usqve horam undecimam, qvi volet celebrare, possit. Observata Missarum publicarum hora. In Parochiis fiat Missa, cum populus maior adesse potest, neque patiantur semet Parochi, sollicitationibus importunis, ab ista celebrationis hora abduci. 15. Dum sacer habetur sermo, a celebratione, in privatis qvoqve capellis abstinentum. 16. Idem intelligendum de Eucharistia tempore illo ad aegros efferenda. 17. Per celebrationem pro defunctis, Missa diei conveniens,

ne

ne intermittatur. 18. In Ecclesiis Cathedralibus, et Collegiatis, chorum dirigere, Cantoris est; cuius etiam curare est, ne in libris, cantu, ac ministris nascatur defectus. 19. Ornatus Ecclesiarum, Custodis curae incumbit.

§. XXVIII.

Caput III. circa Vener. & SS. &c

Capitis tertii numerus 1. decernit, ut Episcopi, aliique Curatores animarum, de Sanctorum intercessione; horum, Reliquiarum item, ac imaginum cultu, ad mentem Sacri Concilii Tridentini, plebem instruant. 2. Sancti Ecclesiarum Patroni, dum festa eorum redeunt, singulariter colantur. 3. Festis diebus ab operis servilibus, et aliis, quae tunc peragi vetantur, abstinentium. 4. Dies festi, anno 1611. in Synodo provinciali, qui enumerati sunt, observentur. 5. Reliquiae Sanctorum, conservatae quam decentissime; per Clericos publicae venerationi exponantur. 6. In arculis, aut tabernaculis locum proprium, sub nomine *Reliquiarii* habeant, lampademque suspensam, et ardente. 7. Sacrae icones retinendae; abusus emendandi. Sculptae minus decenter, aut pictae, ne risum potius excitent, quam devotionem, submovendae. 8. Profanis iconibus in Sanctuario, locus ne
con-

concedatur. 9. Signum crucis in honore habendum est. Crux itaque ad nullius suppli-
cium adhibeatur.

§. XXIX.

Caput IV. circa Indulg.

Capitis quarti , numerus 1. mandat Episcopis , ut ad mentem Tridentinae Synodi, observatos abusus circa Indulgentias , Apostolicae Sedi referendo , genuinas inde petant. 2. Idem freqventer pleibus inculcent , non solam itinerationem , sed cordis emundationem conferre ad indulgentiarum consequentiam. 3. Indulgentiae , a quocunque datae, sine Ordinariorum licentia , in scripto, et gratis concessa , ne publicentur. Quas Animarum pastores explanent. Earum vero copia, in Episcoporum archiviis conservetur. 4. Episcopi , gaudentes potestate certis diebus indulgentias largiendi , hac utantur. 5. Dioecesanae Synodi anno 1630. convocatae statutum , ne occasione indulgentiarum , intra coemeterii septa , vinum sub hedera vendatur, aut nundinationes , cocturaeve fiant , isthic renovatur.

§. XXX.

§. XXX.

Caput V. de Synodis Dioec.

Capitis quinti, numerus 1. vult, ad mentem Synodi Tridentinae, Synodum Dioecesanam per Episcopum, vel eius Procuratorem, aut Vicarium Generalem celebrari. Atque huic omnes subditi, quamvis alias exempti interesse debent. 2. Omnes ibi fidei professionem eliciant. Ibidem Concilia Provincialia promulgantur. Moderationes quoque stipendorum missalium isthic fieri possunt. 3. Ibi deputentur Parochorum examinatores. 4. Ibidem Pontificum decreta de residentia, promulgantur. 5. Qvaecunque proportione temporis ad augendum, firmandum, que Dei cultum pertinent, ibi tractentur. 6. Constitutiones Diaecesanae Synodi taliter promulgantur, ut nemo illas de Clero, ignore possit. 7. Fiat ordinatio in Dioecesana Synodo, ut in singulo Districtu V. Archidiaconali, saltem quoque trimestri, Parochorum congregatio habeatur, ubi de iis, quae ad promovendum Dei cultum pertinent, piae collationes fiant.

§. XXXI.

§. XXXI.

Cap. VI. circa visit.

Capitis sexti num. 1. statuitur, ut Episcopi, etiam vi nominis, qvod *inspectorem*, ac *speculatorem* significat, visitationem peragant. 2. Visitationi sunto obnoxii, Praepositi multi; Abbates; Plebani; Parochi; simplices Beneficiati; Capellarum, et Altarium rectores; de qvorum studiis, moribus, qvid indagandum, animadvertisendum, corrigendum, ac statuendum sit, pro sua sapientia, ac zelo Episcopi poterunt indicare. 3. Eidem visitationi Capitula Cathedralia, et Collegiata, obnoxientur. 4. Item Abbatiae, Praepositurae, Prioratus, in qvibus non vigeat regularis disciplina, et qvae in Commendam possidentur. 5. Ne monasteriorum, et Beneficiorum Regularium superiores, visitationem intermittant, ab Episcopo moneantur. 6. Intendant Episcopi visitando, ne provenitus piarum fundationum dissipentur. 7. Moniales, qquamqnam subiectae Regularibus, qvo ad clausuram ab Episcopo visitari possint. 8. Indagandum in visitatione, qvinam praecepto annuatim confitendi, atqve communicandi, haud satisfecerint; qvi sint notorii excommunicati, publici usurarii, sortilegi, blasphemati, aliiqve criminosi; ut congrua possit admoni-

F

tio,

tio, et correctio adhiberi. 9. Aegrorum, captivorum, daemoniacorum, et qvorumvis miserorum, corporalis, ac spiritualis cura habenda. 10. Enarrantur loca, qvae debet Episcopus visitare. 11. Enarrantur res visitationi obnoxiae. 12. Tempus peragendae visitationis, ratio necessitatis definiat. Episcopo impedito, Archidiaconus visitet. 13. In partibus Turcae subiectis, peragendae visitationis officium committatur Sacerdotibus ibi libere agentibus, qvi relationem de corrigendis praestent. 14. Archidiaconi, iuxta Synodi 1633. celebratae decretum, sub amissione Beneficiorum, districtus suos qvotannis visitent.

§. XXXII.

Cap. VII. De examine pro cura Anim.

Capitis septimi num. 1. formam proponit examinandi pro cura Animarum. 2. Promovendus, literas provisionis ab Ordinario, vel eius Vicario habeat. Fidei professionem, a Pio IV. praescriptam, et iuramentum, coram alterutro eliciat. Ad realem vero Beneficii possessionem, ab Archidiacono, vel alio huins in locum, idoneo Ecclesiastico immitatur. 3. Roganda erit S. Congregatio, ut, cum facultates Missionariis concesserit, conditionem adponat, ne his, absqve Ordinario-

rum

rum scitu, ac requisitione, uti, et curam animalium suscipere praesumant.

§. XXXIII.

Cap. VIII. De Seminariis.

Capitis octavi num. 1. decernit, ut Praelati, sub poena suspensionis, per Strigonensem Archiepiscopum infligenda, quisque pro suo statu, de communi saltem erigendo Seminario, providere admittantur. 2. Refricat Ferdinandi II. decretum, de Praelatorum obligatione, in usum Seminarii quipiam relinquenti. 3. Circa bona Praelatorum vita functionum constituta, hic confirmantur. 4. Ut in formula iuramenti Capitularis, haec deinceps addantur verba: *Iuro item, quod concordatum Cleri Hungarici cum Sacra Regia Maiestate, Diplomate Regis piissimi Ferdinandi II. anni 1625. contentum, observabo, et pro meo posse observari curabo.*

§. XXXIV.

Cap. IX. de Residentia etc.

Capitis noni, num. 1. renovat Synodi anno 1630. actae statutum, de residentia Praelatorum. 2. Synodi anno 1633. celebratae, repetitur postulatum, faciendi ad Regiam Ma-

iestatem recursus , ne titulares Episcopatus ,
exteris conferantur . 3. Renovantur constitu-
tiones Synodales , de Canonica - institutione
per eos obtainenda , qvi Abbatias , Praepositu-
ras , vel Canonicatum sunt conseqvuti . 4. In-
capaces Beneficiorum , imprimis Religiosi , non-
dum obtenta dispensatione Romana , in haec
semet non ingerant . Sua Maiestas autem ro-
ganda , ut apud Pontificem , et Cardinalem
Protectorem , Episcoporum velit urgere con-
firmationem . 5. Imposterum singulis unum
duntaxat Beneficium , conferatur . 6. Monaste-
ria , diffugientibus Religiosis , per Clerum
saecularem conservata , ne iidem pro lubitu
possint usurpare , Maiestati Regiae supplicari
debet . 7. Qvi Beneficia sua in alios , auto-
ritate propria transferunt , proventus illorum
sibi retinentes , graviter sunt puniendi . 8.
Ad evitanda gravia incommoda , Maiestas ro-
ganda est , ut in mutationibus Episcoporum ,
clementem adhibere dignetur moderationem .
9. Nominatum ab Episcopo Canonicum , de-
bet Capitulum acceptare . Sciens impedimen-
tum , Episcopo illud , vel Metropolitano dete-
gat . 10. Bona qvaedam mobilia PP. Francis-
canorum per Episcopum Iaurinensem diven-
dita , qvantocius per eundem recuperentur .

 §. XXXV.

Cap. X. de foro iud. Episc.

Capitis decimi num. 1. decernit, ut Vicarii Generales Episcoporum, et causarum auditores, periti sint Ecclesiastici, et patrii iuris. Praeter quos in foro iudicali, aliquot assessores habeantur. 2. Insuper, penes Vicarium, esto iuratus Notarius, seu Actuarius, qui acta, et processus fideliter conscribat, et protocolon horum, fidelissime conservet. 3. Archivia, literarum monumenta, ad Ecclesiam spectantia, quae conservent, praesto sint. 4. Episcopi diligenter invigilant, ne causae, auctorites in eorum foro, ultra legitimum tempus protrahantur. Inutiles Procuratorum exceptiones, reprimantur. 5. Appellationibus, tantum a definitiva sententia, vel definitivae vim habente, aut cuius gravamen, per appellacionem a definitiva, reparari nequit, quatenus permittunt iura, deferatur; facta tempestive legitima appellatione, ac obtentis intra praescriptos dies *Apostolis*, qui nequaquam negentur. 6. Taxae literarum, ac scripturarum, taxis Metropolitanae Strigoniensis Ecclesia conformatentur. 7. Moderatio fiat in salariis Procuratorum. Atque providendum, ne quis ita occupet Procuratores, ut pars adversa nullum reperire possit. Pauperum causae, per

vices a Procuratoribus defendantur. 8. Qvem-admodum victor in iudicio, suis legitimis expensis fraudari non debet, sic victus qvoqve, ultra condignum, expensis haud est gravandus. 9. Ne qvis obtento indultu Ordinarii per importunitates, medio praetermisso, causam ad superius promoveat forum; nisi gravis istud, ac inevitabilis necessitas, faciendum svaderet.

§. XXXVI.

Cap. XI. Renov. Syn. et subscriptio.

Capite postremo, non modo renovatas in particulari superiorum annorum constitutiones, verum et reliqvas, in Provincialibus, ac Dioecesanis Conciliis editas, congregati Patres renovabant, has observari praecipientes. Qvorum nomina, feliciter posteris innotuerunt, tali ordine Concilii Actis subscripta: Emericus Losy A. Ep. Strigon. Georgius Draskovits, Ep. Iaurin. Georgius Lippai Ep. Agrien. Ladislaus Hoszszútóty, Episc. Várad. Gregorius Nagyfalvay El. Ep. Vacien. Stephanus Simandy El. Ep. Transilv. Georgius Iakosits, El. Ep. Vesprimien. Nicolaus Böythe, El. Ep. Sirmien. et Praep. Sáágiensis. Ioannes Püsky, El. Ep. Chanadien. Mathias Senkviczy, Praep. Orodien. Michael Kopcsány Praepos. Poson. et Abbas S. Mauriti de

de Beel. Thomas Füley , Abbas de Pilis.
 Stephanus Rohonczy , Abbas de Szalavár.
 Ioannes Köszegy Praepos. S. Eustachii. Mi-
 chael Káldy de Fölsö-Káld, Prior Ecclesiae
 S. Spiritus de Pápocz , et Praep. M. Capituli
 Iaurinen. Wolffgangus Ersek-Nyveri , Abbas
 S. Salvatoris de Lekér. Georgius Szelep-
 csény , Abbas de Földvár. Sigismundus Zon-
 gor Abbas SS. Cosmae et Damiani de Lu-
 dán , suo , et Capituli Nitrien. nomine. Mi-
 chael Baycsy Canonicus Nitrien. et Vicarius
 Generalis , Illustrissimi Archiepiscopi Colocen-
 sis , et Administratoris Nitriensis , nomine.
 Nicolaus Ifszdenczy , Archidiaconus Ungvari-
 ensis , suo , et Capituli Agriensis nomine.
 Gabriel Banoczy , Archidiaconus Szabolcsen-
 sis , suo , et Capituli Agriensis nomine. Ge-
 orgius Milisicz , Capituli Agriensis nomine.
 Georgius Forró S. Iesu Collegii , et Universi-
 tatis Tirnaviensis Rector , nomine Praepositi
 Thuroczensis. Ioannes Lippai Soc. Iesu Col-
 legii Iaurin. Rector , nomine Abbatis S. Ia-
 cobi de Lyben. Nicolaus Szentgály , Prae-
 positus S. Salvatoris de Kapornak. Michael
 Antonides , Canonicus Scepus. eiusdem no-
 mine. Petrus Petretics , Canonicus Zagrab.
 nomine Ioannis Sümegi , Abbatis de Szekszárd.
 Ioachimus Lusinszky , Canon. Scepus. eius-
 dem nomine. Ioannes Csech , El. Episcop.
 Qvinqv. Fr. Georgius Bielavics , El. Tinnin.

Ord.

Ord. S. Francisci, strictioris observantiae. Fr. Raphael Levakovics, Croata, Sedis Apost. in Germ. et Polon. pro terra Sancta Commissarius Generalis, nominatus Episcopus Samandrien. Ord. min. strict. observ. Benedictus Kisdi, Praep. B. M. V. de Hatvan, Cantor et Canonicus Eccl. Metr. Strigon. Albertus Czeghlédy, Praep. M. et Canon. Cap. Agrien. Michael Gyöngyösy, Abbas S. Iacobi de Silisio, Archidiac. Nitrien. et Canon. Strigon. Ioannes Pálfalvay, Praep. S. Stephani de Promontorio Varadin. Canonicus Strigon. Archidiaconus Cathedralis. Thomas Bielavi, Abbas SS. Trinit. prope Soklyos, et Canon. Poson. suo, et Capituli nomine. Michael Veresmarti, Abbas de Báta, Canon. Poson. suo, et Capituli nomine. Stephanus Bosnyák, Praep. S. Steph. Regis de Bozok. Georgius Szécsény, Praep. B. V. de Uyhel, Canon. Strigon. Georgius Telegdy, Archidiaconus Zolién. Canonicus Strigon. nōmine Capituli. Stephanus Mihály, Can. Strigon. eiusdem nomine. Iosephus Baghi, Protonot. Apost. Abbas de monte Zebegény, Archid. Comarom. Can. Strig. Ioannes Kaposi Albae Regalis, et Castriferrei Praepositus, et Custos. Ioannes Szalay, Canon. Vesprim. et Archidiaconus Albensis, nomine Capituli. Mathias Santics, Abbas de Gaáts, B. M. V. de Thyrle, et S. Petri de Sato Praepositus. Franciscus Gorup,

Ab-

Abbas^m B. V. de Rayk, Lector, et Can. Capituli Castriferrei, suo, et eiusd. Capituli nomine. Franciscus Iandrievics, Lector et Can. Eccl. Zagrab. nomine Episcopi, et Cap. Zagrab. *consentiens omnibus, salvo, quod super ritu Zagrab.* *Sua Sanctitas requiratur.* Ceteris, qvi Synodo huic Nationali de iure, ac de more interesse debuerant, nec tamen intersuerunt, nec etiam absentiae suae reddiderunt causam, ad instantiam Fiscalis, dies dicta; Synodus autem dissoluta.

§. XXXVII.

Synodus Tirn. MDCXLVIII.

Qvamqvam Synodus nunc recensita, constituerit, ut anno Domini 1640. prima post octavam Corporis Christi Dominica, par huic Synodus celebretur: evanuit illa tamen, atque Losius, qvi hanc celebrare decreverat, anno 1641. die 17. Februarii, ad Superos migravit. Huic successit Georgius Lippay, de Zombor; qvi claris Posonii, anno Domini 1600. parentibus feliciter natus, postqvam domi, Viennae, tum Graecii literis vacaverat, Agriensi Collegio Canonicorum adscriptus, in urbe Romana Theologiae, iurisque Canonici cursum terminavit. Reducem in patriam, licet Pazmanus Canonici Strigoniensis, tum Praepositi S. Stephani de Castro Strigoniensi,
ho-

honore donaverit, illius tamen venia, Georgius noster apud Érsekújvarienses munere Parochi, libenter est perfunctus. Anno 1631. iussu Ferdinandi II. ad Infulas Q. Ecclesien-
ses: atqve post triennium, ad Vesprimienses translatus est, addito Aulici R. Hung. Can-
cellarii honore; demum anno 1642. die 18. Novembris, Archipraesul Strigoniensis, a Fer-
dinando III. nominatus. Qvi dum mox ces-
sisset honorem Cancellarii Stephano Bosnyák
de Magyarbél, Episcopo Vesprimensi, deinceps usus compellatione *Archi-Episcopi Stri-
goniensis, Primatis Hungariae, Sanctae Sedis
Apostolicae Legati nati, summi Secretarii, et
Cancellarii, ac Sacratissimae Caesareae, Re-
gliaeque Maiestatis Consiliarii intimi*, sub tali
compellatione, die 28. mensis Augusti, anno
1648. *Episcopis, Abbatibus, Praepositis, Ca-
pitulis, caeterisque personis Ecclesiasticis, et
Regularibus, Primatiae suae subiectis*, indi-
cebat Synodum, eodem anno, die 15. Septem-
bris Tirnaviae inchoandam; i) qvae in lite-
ris ad Praelatos singillatim dimissis, *Provin-
cialis, Nationalis*, compellatur. k)

§. XXXVIII.

i) Apud Péterffy T. II. pag. 377. k) Ibid. pag.
376.

§. XXXVIII.

Factae in ea propositiones.

Nec solertissimus Péterffy, nec post hunc deinceps qvispiam fortasse, legit Synodi eius decreta; reperit ille tamen feliciter: *Proposita in Sacra Synodo Nationali Tirnaviae, anno 1648.* qvorum isthic compendium habe: 1. Dispiciendum, an obseruentur, provincialium Synodorum annorum 1611. et 1630. Dioce-sanaeque Synodi, anno 1629. celebratae, constitutiones. Qvae in celebrandis posthac Synodis Episcopalibus relegi, observariqve debebunt. Ideoqve iuxta constitutionem Synodi de anno 1630. Divina officia, in cunctis Ecclesiis, ritu Romano sunt peragenda. 2. In Cathedralibus, et Collegiatis Ecclesiis, totum Officium est cantandum, et proventus pro choralistis assignandi. 3. Episcopi qvotannis celebrent Synodus Dioecesanam. 4. Archidiaconi visitationes annuas peragant, sub ammissione Beneficiorum, iuxta statutum Synodi anno 1638. celebratae. 5. Parochorum investiture, iuxta praescriptum Dioecesanae Synodi, fiant. 6. Praesentati pro Beneficiis, carentes tamen investitura, iuxta decretum eiusdem Synodi, ad haec indigni sunt. 7. Qvae circa mobilia defunctorum Praelatorum, in diplomate Caesareo, et in Synodo anni

1630.

1630. constituta sunt, observentur. 8. Literae, ac privilegia' Abbatum etc. in Capitulis conserventur. Apud Aulae Cancellarium vero exstet catalogus pagorum, ad Ecclesias pertinentium, ne hi per inadvertentiam saecularibus donentur. 9. Cum non sufficient fundationes pro Clero hactenus factae Tirnaviae, Agriae, ac Viennae, cum Patrum consensu statuitur, ut erigatur Tirnaviae Seminarium generale, in qvo alantur ex omnibus Dioecesisibus iuvenes, iuxta proportionem fundacionis. Eo quoque recipiantur etiam illi, qvos Ecclesiastici, vel Saeculares, pro sua pietate, pro Ecclesiastico statu alere volent. 10. Tirnaviae prope Ecclesiam, habitatio paretur pro Sacerdotibus, qvi ob morbum physicum, aut moralem, non amplius possunt laborare. Ad qvod pium opus concurrant Praelati, ut ex eorum quoqve Dioecesisibus, eo recipiantur Sacerdotes. 11. Pro Sacerdotibus, qvi nolunt corrigi, destinandus videtur correctio-
nis locus. 12. Convictus Nobilium sunt eri-
gendi. 13. Nominati per Maiestatem Regiam Episcopi, confirmationem Romanam mox pro-
curent. 14. Idem agant ab una sede ad aliam translati. 15. Cum exactiones variae sint in Curia Romana, qvaeritur, num sit petendum a Pontifice per hanc Synodum, ut expeditio-
nes Bullarum gratuito fiant? an vero conve-
niendum pro certa, levique summa titulo an-

na-

natae solvenda? 1) et num Rōmæ qvispiam Agens habendus? de cuius provisione tractandum. 16. Certa statuenda est regula, qvidnam competit Episcopo, ad aliam sedem transeunti, ex prioris Episcopatus proventu, qvidnam successori. m) 17. Roganda est Sua Maiestas, ut Episcopis titularibus, plerumque pauperibus, Beneficia qvaedam fructuosa conferantur. 18. Insinuatur, per Sedem Romanam, in praeiudicium iuris Patronatus, qvod Suae Maiestati competit, in partibus Hungariae subiectis Turcae, duos erectos fuisse Episcopatus: Belgradensem, et Archi-Episcopatum Oczipensem. 19. Deliberet Sacra Synodus, qvid agendum sit cum Altariis Soproniensibus, plerumque, desolatis, et ubi fundatorum intentioni non fit satis. n) 20. Domini Episcopi noverint, Abbates benedici non posse, praeterquam autoritate Ordinarii, si huic sunt subiecti: vel autoritate Apostoli-
ca,

1) Qvaenam fuerint vetustiores taxae, qvas Camera Apostolica exigere ab Episcopis nostratis consuevit, lege in meis Amoenit. fascic. IV. num. 2. §. 20. m) Defixa est regula, per Benignum Rescriptum, qvod anno 1773. die 28. Iunii emanavit, legiturqve in Collectione Benign. Norm. Resolut. edit. Pestanae T. I. pag. 153. n) Prospectum est huic malo, cura Augustae Mariae Theresiae, anno 1779. dum ex his Soproniensibus Altariis, erecta est Ecclesia Collegiata. Vide meum Ius privatum, §. 376.

ca , dum sunt exempti. 21. Cum Scepusiensis Praepotitus causam , de qvo in Synodo anni 1630. actum est, coram Sede Romana perdidisse videatur: quidnam facto sit opus, videndum. 22. Ecclesiasticos , et Canonicos, in partibus Sclavoniae , munus procuratorium pro mercede gerentes , esse prohibendos auctoritate Synodi , praeterquam , si qvis eorum peritus iuris , causas Ecclesiasticas tueretur. 23. Rutheni Schismatici in Scepusio , praesertim vero in Dioecesi Agriensi convertuntur suis cum Sacerdotibus. Qveis erit majus incitamentum per collationem privilegiorum, qvo Status Ecclesiasticus gaudet ; et per immunitatem a Dominis terrestribus concedendam , qvoad personales saltem labores. 24. Ad mentem Tridentinae Synodi , in hoc Concilio nominandi tres qvatuorve ex Episcopis iudices , qvibus causae appellationum delegentur. 25. Mandavit Sua Sanctitas , qvaspiam Bullas suas publicari , qvae hac occasione , Sacrae Synodo proponuntur. 26. Tridentina Synodus praecipit investigari in provincialibus Synodis , an elocationes Bonorum Ecclesiasticorum , in praeiudicium Ecclesiarum , aut plane abalienationes factae non sint ? 27. Insinuat , qvod Joannes Ferrarius ex Ordine Praemonstratensium , nomine Ordinis sui , propter bona , et Beneficia Ecclesiastica olim ad ipsos pertinentia , in Posoniensi Capitu-

pitulo, soleminem fecerit protestationem. 28. Ut quaelibet lis inter Ecclesiasticos mota, quoad res, iuraque possessionaria, in foro Ecclesiastico decurrat. Praeter haec, novimus, Ordinem Societatis Iesu tunc florentem, velut legitimum, ac utile Hungarici Cleri membrum, in hac Synodo recognitum fuisse; desuperque datas eidem literas testimoniales a praeside Synodi Georgio Lippai, Archiepiscopo Strigoniensi. o)

§. XXXIX.

Nomina PP. subscriptorum.

Felicitas quoque haec nobis obtigit, quod Péterffius ex autographo nomina exscripsit venerandorum Ecclesiae Hungaricae patrum, qui Synodo Lippiana subscrivserunt. Vide-licet: memoratus nunc Archipraesul, tanquam praesidens huius Sacrae Synodi. Benedictus Kisdi El. Ep. Agriensis. Georgius Szécsény El. Ep. Vesprimiensis. Sigismundus Zonger, El. Ep. Varadiensis. Ioannes Püsky, El. Ep. Vacien. et Praepositus Poson. et Sághiensis. Georgius Szelepchény, El. Ep. Nitrien. Petrus Mariani El. Ep. Sirmien. Praepositus S. Thomae, et Canon. Strigon. Franciscus Grup, El. Ep. Noviensis. Paulus Hoffman, El. Ep.

o) Leguntur ap. Péterffy T. II. pag. 383.

Ep. Qvinqueeccles. Mathias Tarnoczy, El. Ep., Chanad. Praepositus Scepusiensis. Franciscus Hyacinthus Macripodari, ex Ord. Praedicator. El. Ep. Scopiensis. Stephanus Rohonczi, Abbas de Zalavár. Ioannes Ajthaj, Abbas trium fontium de Beel, nomine Cap. Agriensis. Franciscus Somogyi, Abbas S. Laurentii de Pásztóh, nomine Capituli Agrien. et Nicolai Iszdenczi Abbatis de Sáár. Georgius Rattkay, Lector et Can. Zagrab. nomine Episcopi, et Capituli. Michael Mattkovicz, Archidiaconus Chasmensis, Can. Zagrab. et Abbas S. Crucis de iuxta Mura, nomine Capituli Zagrab. et Chasmensis, atque proprio. Ludovicus Bedekovich Ep. Varadien. et Can. Zagrab. Episcopi Zagrabiensis, in particularibus eiusdem negotiis, ablegatus. Andreas Placidus Magger, Archi-Abbas S. Martini, Sacri Montis Pannoniae. Ioannes Pálfalvay, Abbas S. Petri de Tapolcsa. Nicolaus Posgay, tanquam Abbas de Földvár, et Praepositus Orodiensis. Ioachimus Luzénszky, Abbas de monte Zebegén. Mathias Vörös de Nyék, Praepositus S. Salvatoris de Papócz. Franciscus Paczer Soc. Iesu, nomine Thomae Iászberényi Soc. Iesu, Collegii Ungvarien. Rectoris, et Praepositi Mislensis. Steph. Gofztoni Soc. Iesu, Residentiae Scepusiensis Superior, et Prior lapidis Refugii S. Ioannis Bapti-

ptistae. p) Ioannes Lippay Soc. Iesu, Residentiae Trenchiniensis Superior, tanquam Abbas Szkalkensis. Michael Fanzi Soc. Iesu, nomine Georgii Hölgyi Superioris Residentiae Sopronien. et Abbatis Pornensis. Franciscus Ingerer Soc. Iesu, Iaurin. Rector, tanquam Abbas Lybensis. Steph. Crispini, nomine Conventus S. Benedicti, de iuxta Gron. Ioannes Kozmási, nomine Episcopi Transylvaniensis, et Praepositi Lelesziensis. Georgius Rezeny Can. Poson. et Abbas S. Salv. de Lekér. Georgius Mohácsy, Custos, et Can. Poson. Praepositus de Chutt. Iacobus Adácsy, Praep. de Been, Archid. Comarom. Can. Strigon. Georgius Sulla Can. Poson. eiusdem nomine. Franciscus Banthy, Praep. Tithelien. et Can. Poson. Andreas Pécse, Qvinqveeccl. et Poson. Canonicus. Georg. Dianchevich Ord. S. Pauli Abbas S. Mauritii de Bakonbél. Franciscus Emericus Seiffrid. Ord. S. Benedicti, Abbas Dömölkiensis. Georgius Sós, Praep. B. M. V. de Liptó, et allegatus Capituli Scepusiensis. Petrus Philippadics, Abbas S. Salvatoris de Kapornak. Franciscus Martinus Borkovics, Ord. S. Pauli Generalis. Andreas Lónyay, Praep. S. Ste-

p) Fuerat dudum Prioratus Ordinis Carthusiani, in Scepusio, anno 1320. fundatus. Lege Caroli Wagner Anal. Scepus. parte III. pag. 174.

Stephani de Promont. Varadiensi. Ioannes Szalay, Praep. Albae Regalis. Georgius Berdóczy, Praep. B. M. Magdaleneae de Fölső Eörs. Ioannes Beny, Abbas SS. Trinit. de Soklyós, Praep. Maior Eccl. laur. suo et Capituli nomine. Franciscus Szent-Györgyi, Abbas S. Margaretae de Bela. Georgius Cyriacus Hortensis, Abbas de Madócsa, Praep. S. Adalberti de Iaurino, Sacrae Synodi Secretarius, et ablegatus Capituli Iaurinensis. Stephanus Michály, Abbas Pécsvaradiensis. Marcus Senkvicezy, Archid. Gömöriensis, nomine Eccl. Metrop. Strigon. Ioannes de Hedervára, Baro, Abbas B. M. V. de Zircz, et Canon. Poson. Stephanus Keresztes Soc. Iesu, Coll. Tirn. Rector, titulo Praepositurae Turocziensis subscriptus. Ioannes Szászy, Praepositus Dömösiensis, et Lector Nitriensis, proprio, et Capituli nomine. Ambrosius Hauser, Abbas de Rayk, suo, et Capituli Vesprimiensis nomine subscriptus, agmen clausit.

§. XL.

Synodus Tirn. MDCLXXXII.

Georgius Szelepchényi de Pohroncz, a Pazmáno Studiorum causa Romam missus, defensaque ibi Thelogia, anno 1634. mox Ecclesiae Strigoniensis Canonicus, et anno 1638. Abbas S. Helenae de Földvár nominatus, Cantor

tor non multo post, in Ecclesia Metropolitana, et Praepositus de viridi campo Strigoniensi siebat. Anno 1644. die quinta mensis Augusti, Quinque-Ecclesiarum Praesul nominatus, eodem anno Vesprimiensis, et sequente Cancellarius Aulae Regiae siebat. Tum anno 1648. Nitriensis Episcopus, retentaque huius Ecclesiae infula, Colocensis Archiepiscopus, anno 1657. siebat, anno demum 1666. altero scilicet post obitum Georgii Lippay anno, Strigoniensis a Leopoldo Rege nominatus. Qvo facto, honorem Cancellarij Aquili reliquit Francisco Szegedy Episcopo Vacensi, praeter veteres attamen Archiepiscopi titulos, obtinuit honorem Intimi Consiliarii, anno sequente, Regius per Hungariam Locumtenens nominatus. Neque tamen fuit sic abreptus mundi honoribus, ut non praeципuam Sanctae Religionis curam haberet; cuius postquam plurima edidisset documenta: veritus maiorem animorum inquietudinem, alioquin ob dissidia in Religionis negotio domi nostrae ferventia, prorsus notabilem: cum nonnullae Cleri Gallicani propositiones anno 1682. publicatae, apud nos etiam innotuisent, coegerit Nationalem Synodum Tirnaviae, die 23. Octobris, eiusdem anni. Cuius Acta, lucem hactenus publicam non viderunt: Sequuta vero Cleri Hungarici proclamatio sic ad verbum habet:

§. XLI.

Facta ibi proclamatio Cleri.

Georgius Szelepchény, Dei et Apostoli-
cae Sedis Gratia Eccl. Metrop. Strig. A. E.
etc.

Universis, et singulis Christi Fidelibus, in
Hungariae Regno constitutis, salutem.

Ubi primum Ecclesiae Strigoniensi praefecti
fuimus, actatum in eam curam, et cogitatio-
nem pro adepti muneric officio, incumbere
coepimus, ut Nationalem Synodum indicere,
celebrareqve possemus: qvatenus Dei adiutri-
ce gratia, illa in ea inveniretur provisio, per
cuius salutiferam executionem eliminarentur
errores, evellerentur vitia, corrigerentur ex-
cessus, reformarentur mores, plantarentur
virtutes, roboraretur Catholica Fides, Sacrae
Sedis Apostolicae firmaretur authoritas. Cum
vero terribiles continuo, in Inclyto hocce
Hungariae Regno excitarentur tumultus, et
gravissimae exarderent seditiones, imo (qvod
sine maximo animi dolore nec meminisse pos-
sumus, nec referre) augerentur in dies:
adnitente nimirum humani generis hoste, alia-
qve ex aliis impedimenta, adhuc etiam obii-
ciente, ut tantum Ecclesiae Hungaricae bene-
ficium vel prorsus auferat, vel saltem qvam
diutissime retardet; eapropter tam pium, ac

Do-

salutare opus , a nobis hactenus impleri non valuit. Clementissimus tamen , et misericors Dominus , qvi nunquam ita irascitur , ut misericordiae non recordetur , nobis qvoque pacem , et unanimitatem donare dignabitur , ut praefata Nationalis Synodus suo tempore celebretur. Non praetermittimus interim (quantum nobis ex alto conceditur) vigili cura commissum nostro regimini gregem , in viam mandatorum Domini dirigere , Divini Numinis cultum pretendere , fidem Catholicam ampliare , ea demum prompto corde , et efficaci desiderio inquirere , qvibus Orthodoxa Romana Ecclesia exaltetur , falsae doctrinae , perversi errores extirpentur , supremi in terris Christi Vicarii potestas integra , inviolata qve persistat. Inter caetera autem , qvae se nobis corrigenda , et eliminanda obtulerunt , et moram pati non possunt , absqve evidenti periculo animarum ; non ultimum locum tenent , qvatuor illae propositiones , qvae Cleri Gallicani nuper Parisiis congregati , nomine , prodiverunt , videlicet :

Primum: B. Betro eiusqve Successoribus Christi Vicariis , ipsique Ecclesiae rerum spiritualium , et ad aeternam salutem pertinentium , non autem civilium , ac temporalium , a Deo traditam potestatem , dicente Domino: Regnum meum non est de hoc mundo ; et ite-

iterum : Reddite ergo , qvae sunt Caesaris, Caesari , et , qvae sunt Dei , Deo. Ac proinde stare Apostolicum illud : Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit: Non est enim potestas , nisi a Deo , qvae autem sunt, a Deo ordinatae sunt: itaque qui potestati resistit , Dei ordinationi resistit. Reges ergo, et Principes in temporalibus , nulli Ecclesiasticae potestati , Dei ordinatione , subiici , neque auctoritate clavium Ecclesiae directe , vel indirecte deponi , aut illorum subditos eximi a fide , atque obedientia , ac praestito fidelitatis Sacramento , solvi posse ; eamque sententiam publicae tranquillitati necessariam , nec minus Ecclesiae , quam Imperio utilem , ut verbo Dei, Patrum traditioni , et Sanctorum exemplis consonam , omnino retinendam.

Secundo : Sic autem inesse Apostolicae Sedis , ac Petri Successoribus Christi Vicariis, rerum spiritualium plenam potestatem , ut simul valeant , atque inimota consistant Oecumenicae Synodi Constantiensis , a Sede Apostolica comprobata , ipsoque Romanorum Pontificum , ac totius Ecclesiae usu confirmata , atque ab Ecclesia Gallicana , perpetua religione custodita decreta , de auctoritate Conciliorum Generalium , qvae Sessione IV. et V. continentur , nec probari a Gallicana Ecclesia , qui eorum decretorum , quasi dubiae sint auctoritatis , ac

mi-

*minus approbata, robur infringant, aut ad solum schismatis tempus, Concilia dicta detor-
queant.*

Tertio: Hinc Apostolicae potestatis usum moderandum, per canones spiritu Dei conditos, et totius mundi reverentia consecratos: valere etiam regulas, mores, et instituta a Regno, et Ecclesia Gallicana recepta, Patrumque terminos manere inconcussos, atque id pertinere ad amplitudinem Apostolicae Sedis, ut statuta, et consuetudines Sanctae Sedis, et Ecclesiarum consensione firmatae, propriam stabilitatem obtineant.

Quarto: In fidei quoque quaestionibus, praecipuas Summi Pontificis esse partes, eiusque Decreta ad omnes, et singulas Ecclesias pertinere, nec tamen irreformabile esse iudicium, nisi Ecclesiae consensus accesserit.

Quae quidem propositiones auribus Christianis absurdæ, et plane detestabiles, cum per Hungarici quoque Regni Provincias, a Satanae ministris disseminatae sint, eo fortasse consilio, ut perduellioni, et caeteris malis intestinis pabulum, et fomentum suppeditent, et incautos fidelium animos, blanda pietatis specie, schismaticum virus instillent: Nos omissa in praesens cura eas confu-

tan-

tandi , cum perpetua SS. Patrum traditione,
 oecumenicorum Conciliorum decretis, et aper-
 tis ipsius Divini verbi testimoniis satis ex-
 plosae , confutataeque sint , qvamvis nonnulla
 Scripturae loca , authores propositionum in
 suam sententiam , callida , et falsa interpreta-
 tione detorqeant: neqve desint insignes Theo-
 logi, qvi has partes strenue exeqvantur ; Prae-
 decessorum nostrorum vestigiis inhaerentes,
 qvi in huiusmodi casibus unanimi Consilio,
 et Spiritu , noxias doctrinas , et in fide peri-
 culosas , subscriperunt, sicut ex variis , hu-
 ius Apostolici Regni Comitiis , et Conciliis,
 quae variis temporibus , et occasionibus ha-
 bita fuerunt , plane perspicitur ; Dei nomine
 invocato , et prachabito , ea meliori forma,
 qva per temporis , et loci difficultatem licuit,
 diligenti examine , et deliberatione matura,
 cum Venerabilibus Fratribus Coepiscopis no-
 stris , Abbatibus , Praepositis , Capitulis , aliis-
 que compluribus Theologiae Professoribus , et
 Sacrorum Canonum scientia praestantibus vi-
 ris , praefatas qvatuor propositiones , configi-
 mus , et proscribimus , et universis istius Re-
 gni Christifidelibus interdicimus , ac prohibe-
 mus , ne eas legere , vel tenere , multo mi-
 nus docere audeant , donec super eis prodie-
 rit infallibile Apostolicae Sedis oraculum , ad
 qvam solam Divino immutabili privilegio spe-
 ciat , de controversiis fidei iudicare ; cui pro-
 pter-

pterea has nostras literas, declarationes, et decreta humillime submittimus.

Insuper nos omnes, Primas, Sanctae Sedis Legatus, Archiepiscopi, Episcopi, Capitula, Abbates, Praepositi totius Apostolici Archi Regni, repetere hoc loco voluimus veterem Fidei formulam, quam Maiores nostri occasione Nationalis Synodi profiteri conservaverunt. Videlicet: *Credimus in unum Deum Patrem omnipotentem. etc.* q) Item una voce publice unanimi omnium Ordinum consensu, atque approbatione, sincere profitemur, et spondemus, Sanctae Romanae Ecclesiae, quae unica est, et sibi perpetuo constans, errare non potest, cum omnibus, et ex omnibus Ordinibus, et Statibus Regni perpetuo adhaesuros, et sine diminutione, nunc quoque persisturos: neque ab eius institutis, totius orbis consensu approbatis, ubique florentibus, et dilatatis, quovis praetextu discessuros, quin eandem Sacro-Sanctam Romanam Ecclesiam, eiusque fidem, ex tot falsis opinionibus, per rerum novarum cupidos disseminatis, erutam, et a tempore S. Regis Stephani, omniumque alio-

q) Notavit Péterssi, apud quem cit. op. T. II. pag. 447. legitur hoc documentum: hic ab omnibus recitatam fuisse fidei formulam a Pio IV. praescriptam, voce una, ideoque in numero plurali.

aliorum Divorum qvondam Hungariae Regum constitutionibus stabilitam, pro viribus tuituros, et defensuros. Qvare nos, motu proprio, zeloqve impulsi, et Regnum hocce, Regnum vere Apostolicum, commonstraturi, sic deinceps usqve ad extremam sangvinis guttam, fidelem operam navabimus, ut contra Ecclesiae hostes rem fortiter geramus, et nihil unquam a recto, nihil a debita Romano Pontifici, et Sanctae Sedi Apostolicae reverentia, deflectamus: uti hoc, in autographo originali, ex nostrum omnium subscriptionibus, a nobis suprascripto Primati porrecto, constat. Datum per manus Vicarii nostri, Episcopi Vaciensis, et Causarum Spiritualium per Hungariam Auditoris Generalis, Ioannis Kéry, in libera, Regiaqve Civitate Tirnaviensi, typis Academiae Archi-Episcopalnis, die 24. mensis Octobris, anno Domini MDCLXXXII. Ex mandato nostro speciali etc. Georgius Szelepchény, Eccl. Metrop. Strig. Archi-Episcopus, Primas Hungariae. r.)

§. XLII.

r) Quaecunque hactenus enarravi desumta sunt, ex Schmitthii A-Episcopis Strig. RR. Stephani Katona Archiepp. Coloc. Prayi Specimine Hier. Hung. et indice Cancellar. ab eo deducto, nec non Péterffii cit. alias opere.

§. XLII.

Desuper crisis.

Parcet vehementiori zelo Cleri nostratis, qvi temporis adiuncta novit. Qvamvis enim vero propositiones illae Cleri Gallicani, per Ecclesiam nec hodie sint condemnatae, multum illae tamen apud nos fovere posse videbantur eorum Consilia, qvi Catholicae Religioni plurimum infensi, pauxillo antea tempore, scilicet anno 1678. duce Emerico Tököli, publicas in Patria, et Ecclesia Hungarica, turbas resuscitarunt. s) At rerum nostrarum non satis gnari, vel penitus ignari, qvos censura Szelepcchéiana pupugerat, vehementer adversus hanc effebuerunt. Nam testis est Matthaeus Petitdidier, Abbas Ord. S. Benedicti, Gallus, propositionem cumprimitus illam Cleri Hungarici, qvae asserebat, solius esse Romani Pontificis, articulos fidei definire: Facultatis Theologicae Parisiensis censurae substratam; additqve, plures fuisse huius Facultatis Doctores, qvi maluerint exiliū perpeti, qvam subscribere huius propositionis condemnationi. t) Cum igitur adversarii

s) Lege meam Hist. Relig. et Eccl. Christ. periodo IV. §. 18. t) Lege eius Tract. Theolog. de authorit. et infallib. summor. Pontif. cap. XV. §. quinto, edit. Posopien.

sarii causam , contra Hungariae Clerum hoc pacto lucrati non essent , illud egerunt , ut iubente Rege Ludovico XIV. Iacobus Benignus Bossuet Episcopus Meldensis , qvatuor Cleri Gallicani propositiones , opere scripto tueretur. u) In cuius proloqvio , sic per derisum aiebat : *Ex longinqvo gravioris belli metus , nec iam disqvisitio , aut tractatio , sed censura.* Nempe Illustrissimus Georgius , Strigoniensis Archi-Episcopus , ac Regni Hungariae Primas , ostentata primum Concilii Nationalis autoritate , credo , ut Clero Gallicano , parem Cleri Hungarici autoritatem opponeret : *Ipse interim dum praefata Synodus suo tempore celebretur , cum qvingue fortasse , vel sex Episcopis , non est veritus tot Gallicanorum Episcoporum , ipsiusque adeo Ecclesiae Gallicanae Decreta contingere , propositiones interdicere , proscribere , prohibere ; ut , qvae Christianis auribus absurdæ , ae plane detestabiles , atqve a Satanae ministris disseminatae , blandae pietatis specie , schismaticum virus instillent.* Absit , ut existimem , Szelephchényium per Satanae ministros , Ecclesiae Gallicanae Praesules orthodoxos intellexisse ; nam alii , qvatuor eorum propositiones male detoratas , in Hungaria spargebant. Verum absit simul,

u) Titulum praefert: *Defensio declarationis celeberrimae , qvam de potestate Ecclesiastica sancxit Elerus Gallicanus , 19. Martii 1682. etc.*

simul, ut admittam, in re tam gravi, quam
Clerus Hungariae sibi esse persvaserat,
haud plures, quam Illustrissimus Bossuet nu-
meraverit, ad Synodum Tirnaviensem Prae-
sules accurrisse. Memorantur certe tunc tem-
poris in Ecclesia Hungarica Episcopi seqven-
tes: Georgius Szelepchényi Archiepiscopus
Strigoniensis, et Georgius Széchényi Colocen-
sis, simul Administrator Iaurinensis. Reliqvi
autem Praesules tali pacto: Petrus Korompay
Agriensis. Paulus Széchényi Qvinque-Eccle-
siensis. Stephanus Sennyei Vesprimiensis. Io-
annnes Kéri Vaciensis. Ioannes Gubassóczy
Nitriensis. Augustinus Benkovich, Varadi-
nensis. Martinus Borkovich Zagrabiensis. An-
dreas Sebestény, Transilvaniensis. Francis-
cus Iáni Sirmiensis. Nicolaus Plumbaeus, Bos-
nensis. Tantum de hac Synodo!

C A P U T II.

De Synodis Provincialibus.

§. XLIII.

Syn. Strig. anni MCLXIX.

ESynodis Provincialibus, qvarum naturam, in ipso huius operis exordio descripti, antiquorem non legi hactenus in Ecclesia Hungarica celebratam, illa, qvam Lucas Archiepiscopus anno MCLXIX. Strigonii coegisse notatur a Péterffio, Francisci Orokóczi scriptas connotationes seqvuto. v) Erat Lucas ille, clara Bánffiorum stirpe natus, verum clarior virtutibus. Qvi posteaq; gubernata per annos decem Ecclesia. Agriensi, tum annis decem ac noveñi Strigoniensi, sub annum Christi 1179. ex hac vita migravisset, ceu prodigiis clarus, primum per Andream II. Regem, dein per sextum in Sede Metropolitana Successorem Robertum, et alios Ecclesiae Hungaricae Praesules, catalogo Sanctorum a Pontifice adscribi petebatur. Reve-
ra

v) Cit. op. T. I. pag. 63.

ra Gregorius IX. anno 1231. die 28. mensis Augusti, Episcopum Chanadiensem Basilum, a nostris *Bulcsu* dictum, Abbatem de Cicador Ordinis Cisterciensis, et Magistrum Hospitaliorum de Strigonio, per literas eodem destinavit, ut de miraculis Lucae sedulo inquirentes, cuncta in scriptum ab se redacta, Sanctae Sedi referre deberent. x) Qui licet hoc ipsum solerter praestiterint, nihilominus anno sequente novum eatenus mandatum dedit Pontifex Iacobo Episcopo Praenestino, suoque apud nos tunc Legato. y) Attamen latet nos exitus rei. Qvamvis non lateat Lucae nostri studium pro sancta Religione, qvod exhibuit cetera inter, convocatione Synodi Provincialis. Dedit huic occasionem Stephanus III. Rex Hungariae; qui abreptus plura habendi cupiditate, dignitates Ecclesiasticas vaenum exponebat, electisque ad nutum Abbatibus, ac Praepositis, pro summa Fisco suo pendenda, hominibus laicis tradebat. A quo facinore ut Regeni abstraheret Lucas, praemissa cum Episcopis Provinciae Strigoniensis consultatione, Regem adivit, voluntatem illius ad meliora translaturus. Cum autem Rex

pro-

x) Literae Pont. leguntur ap. Schmitt in Epp. Agr. T. I. pag. 87. et ap. RR. Koller in hist. Epp. Qvinqv. T. II. pag. 71. y) Ap. Schmitt leguntur literae ad Legatum, cit. op. et tomo, pag. 89.

promissam tunc deliberationem super negotio , multum differret: egit Lucas apud Pontificem Alexandrum III. ut hic Albertum Cardinalem Diaconum, *de Mora* dictum, in Dalmatia , ceterisqve Hungaricae Coronae provinciis Legatum , in Hungariam , anno superiorius memorato venire iuberet. Faustus erat illius in hanc regionem adventus , Rex enim motus Legati cohortatione , publico documento spopondit , abstenturum se deinceps ab iis, qvae tam ipse , qvam eius antecessores contra libertates Ecclesiasticas usurpaverunt. z)

§. XLIV.

Syn. Strig. anni MCCXCII.

Lodomerius , clara , potenteqve familia, qvae Russiae Principibus iungebatur , sanguine natus , postqvam Budensem SS. Petri et Pauli Praeposituram , dein Varadinensem Episcopatum tenuisset ab anno 1268. Archiepiscopus anno 1279. constituebatur. a) Hunc cele-

z) Exstat haec eius promissio ap. Péterffy Concil. H. T. I. pag. 65. Ap. Kollar in hist. diplomat. Iuris Patronatus etc. pag. 120. Qvi tamen erronee putavit , illud Belae tertio adscribendum esse , uti legere potes RR. Katona Hist. crit. R. H. T. IV. pag. 189. a) Vide Schmitt in A. Ep. Strig. parte I. pag. 146. Pray in specim. Hier. Hung. parte I. pag. 163. et parte II. pag. 165.

celebravisse Concilium Provinciale Strigonii anno MCCXCII. documentum probat eodem anno, atque, ibidem conscriptum, cuius tale est exordium: *Lodomerius miseratione Divina A. Episcopus Strigoniensis Ecclesiae, nec non eadem dispensatione Divina Andreas Agriensis, Andreas Iaurinensis, Ladislaus Vaciensis, Andreas Vesprimiensis Ecclesiarum Episcopi, totumque Capitulum eiusdem Strigoniensis Ecclesiae, ac universitas Praelatorum Strigoniensis Provinciae, in Provinciali Conclilio considentes, universis, quibus ostendentur praesentes, salutem in Domino sempiternam.* b) Erat documentum illud conscriptum eius litis finienda causa, quae mota iam antehac fuerat inter Capitulum veteris Budae, ac Budensem piscatorum societatem. Emolumentis enim, quae Praeposito et Capitulo huic praestiterat S. Stephanus eiusdem conditor, adiecit S. Rex Ladislaus tercentas sexaginta pensas singulis annis de camera sua. Concessit ei praeterea piscaturam, quae vulgo thonya dicitur, a portu Megyer, usque ad insulam magnam Regis. Quia vero mali Regiae Camerae dispensatores, voluntati SS. Regum persaepe non fecerunt satis: iccirco Rex Geysa II. ad petitionem Praepositi Michaelis, dato diplomate
anno

b) Legitur ap. Péterffy cit. op. T. II. pag. 129.

anno 1148. in compensationem damni, tributum fori Geizae, et tributum portus Pest, et Kerbes, navium etiam cum vino, sive cum salibus ascendentium, sive cum aliis venalibus descendenter, eidem Capitulo donavit. Ius vero pescationis a S. Ladislao concessum, corroboravit tali pacto, ut absque voluntate Praepositi, vel Capituli eiusdem, nullus ibi piscari prae sumat; et si quis im posterum quoque Regiae dispositioni contraire voluerit, anathematis feriatur exterminio, Regis, et Regni totius, reus existat. c) Parvi haec tamen siebant apud Budenses usque adeo, ut in memorata Synodo Strigoniensi, querulose fuerit expositum nomine Capituli Budensis: *Quod rector, consules, et iurati, ac universitas civium de castro Budensi, eandem Budensem Ecclesiam, et Canonicos in eadem Divinis obsequiis iugiter famulantes, gravibus damnis, et iniuriis incessanter afficiunt, ac pressuris, horis omnibus, et temporibus, quibus eis data fuerit occasio, vel oportunitas temporalis.* — — *Quamquam enim ordine iudicario cum Regia Maiestate tributum salium in portu Pest, ad ipsam pertinens Ecclesiam, quod suarum tempore nun-*

dina-

c) Omnia e Diplomate Geysae II. quod legitur ap. Péterffy Concil. parte I. pag. 128. et ap. Schmitt in Epp. Agr. T. I. pag. 68. Donationem hanc Geysae primo, erronee tribuit Thuroczius, chronic. parte 2. cap. 53.

dinarum, circa festum nativitatis B. M. V. per potentiam eorumdem Civium de festo conservaverant impedire, relaxarunt, vigore iustitiae compellente, adiecta poena 200. marcarum, si contravenerint in futurum: Nihilominus tamen ipso tempore nundinarum, eidem Budensi Ecclesiae ita se irreverentes exhibent, et molestos, ut officiales, et tributarios ipsius Ecclesiae inibi destinatos, frequenter in aquam deiiciant Danubii, et aliis corporalibus afficiant iniuriis, verbis turpibus insultando, de quibus per eosdem cives, nulla penitus iustitia exhibetur conquerentibus. Insuper, cum in navalibus ascendendo, et descendendo tributum eidem Budensi Ecclesiae debeatur iuxta privilegium B. Ladislai, et gloriosissimi Regis Geyseae, ipsi tamen cives et iurati Castri praediti, de rebus mercimonalibus navigio descendantibus, tributum exigere potentialiter non permittunt, de novo a perceptione tributi navium descendantium inhumaniter a possessione percipiendi pacifica, contra tenorem privilegii, ipsam Budensem Ecclesiam prohibendo. Loca etiam punctionum eiusdem Budensis Ecclesiae, quae Tonya vulgariter nuncupantur, ausu sacrilego, a multis temporibus contra protestantes, et inhibitores multiplices, potentialiter occupant, molendina constituentes in ipsis locis punctionum pro suae libitu voluntatis; cum tamen in privilegiis Regis sit expressum, ut a

portu Megyer, usque ad magnam insulam Regis, absque voluntate Praepositi, vel Capituli eiusdem, nullus ibi piscari praesumat, et si quis in posterum Regiae dispositioni contraire voluerit, anathematis feriatur exterminio, Regis, et Regni totius reus existat. Et licet alii de subpede Castri eiusdem, ab aquis calidis, et super, de suis molendinis annuatim solitum censum solvant, de universitate tamen molendinorum sub ipso castro Budensi praefati cives, vel illi, ad quos ipsa pertinent molendina, penitus nihil solvunt. — — — Hinc petitum est: Dignetur sanctum Concilium, Rectorem, iuratos, ac universitatem castri praefati, paternalibus monitis salubriter exhortari, ut suo iure contenti, patrimonium non diripiant Crucifixi, permittendo memoratam Budensem Ecclesiam in sua privilegiata iustitia, pacis amplitudine gratulari. — — Praesules itaque, deliberatione provida recensentes, dictam petitionem, et protestationem iuris veritate subnixam in praemissis omnibus, et singulis praemissorum, ad ipsum Rectorem, Iuratos, et Universitatem Civium praefatorum, paternae exhortationis literas dimiserunt. d) Atque haec sunt, neque plura, de praesente Synodo, quae dici possunt.

§. XLV.

d) Prolata sunt haec ipsis documenti verbis, quod legitur ap. Pétersfy cit. op. parte I. pag. 129.

§. XLV.

Syn. Strig. an. MCCXCIV.

Vestigium reperitur actae Synodi Provincialis Strigonii anno Domini MCCXCIV. ab Lodomerio superius noniinato. In qva Stephanus, Ordinis Paulinorum Provincialis, consequitus est recens aedificato Monasterio S. Ladislai de Kékes in Baranyensi Comitatu, privilegium, ut solius Metropolitani Strigoniensis, non vero Qvinque-Ecclesiensis Episcopi subsit iurisdictioni. e) Reperit insuper Péterffius alicubi notatum, in eadem Synodo laniones Strigonienses, propter enormes, consumaciae iunctos excessus, anathemate perculsus fuisse. Nihilo minus Acta Concilii, ad videndum quidem, non tamen ad describendum, exhibita sibi fuisse, palam est que-
stus. f)

§. XLVI.

Syn. Strig. an. MCCXCVI.

Qvod etiam non mediocriter in historia Ecclesiae Hungaricae versati, ab anno dunta-
xat

e) Ita Andr. Eggerer in op. inscripto: *Fragmen
panis corvi proto-eremitici etc.* edito Viennae an.
1663. pag. 89. f) Péterffy cit. toties operis,
parte I. pag. 132.

xat 1804. didicerint, per eundem Archiepiscopum Lodoimerum, Strigonii Provincialem Synodum anno Domini MCCXCVI. celebratam fuisse, Reverendissimo ac Clarissimo Viro Georgio Aloysio Szerdahelyi, I. Ordinis S. Steph. Regis Apost. Eqviti, S. C. et R. Ap. Majestatis Consiliario, Abbatii S. Mauritii de Both, Cath. E. Vac. Canonico, A. Diacono Cathedrali, et Poenitentiario, S. Sedis Consistorialis Assessori, AA. LL. ac Phil. Doctori, atqve Commissionis Studiorum penes Exc. Consilium R. Locumtenentiale, Assessori, refferre in acceptis debent. Is enimvero in cruditissima dissertatione, quae S. Stephani Regis diploma, Coenobio Monialium de Valle Vesprímiensi datum, et alterum Colomani Regis, quo prius illud transsumtum, confirmatur; non solum exhibet genuine, sed etiam illustrat: primus in lucem protulit literas Archiepiscopi Lodomericii, anno 1296. Strigonii e Synodo Provinciali, pridie Pentecostes, quinta Concilii die datas, quae hoc modo sonant: *Lodomerius miseratione Divina Archiepiscopus Strigoniensis, locique eiusdem Comes perpetuus, universis, ad qvos praesentium notitia pervernerit, significamus praesentium per tenorem: Qvod Domina Abbatissa Monasterii B. M. V. de Valle Vesprimensi, et Conventus Monialium, scilicet sanctae Religionis Ord. Cisterciensis devotee Christo, amabilesque filiae, sive spon-*

sponsae, in nostro provinciali Concilio, praesentibus Venerab. PP. Collegis, et Coepiscopis nostris, ac aliis Praepositis, Plebanis, tam Saecularium, quam Regularium Ecclesiarum gubernationem gerentibus, exhiberi fecerunt nobis publice privilegium Inclyti quondam Regis Hungariae piae memoriae Colomanni scriptum Graecis literis, et Latinis, magno sigillo cereo per medium chartae perforato, Regiam imaginem in charagmate gestientem consignato. Cuius privilegii tenorem Latinis scriptum literis super dote, et donaticiis praefatae B. M. Virginis Monasterii tam S. Regis Stephani, quam ipsius recolendae memoriae Regis Colomanni confectum, manifeste legi fecimus, et praesentibus annotari. etc. g) Qvodsi iam in quintum diem considebant PP. Ecclesiae Hungaricae, plura per eos constituta fuisse oportet, quae dolens, ignoro.

§. XLVII.

Synod. Udvard. sub an. MCCCI X.

Quartus a Lodomerio, Thomas erat, hoc autem nomine primus, Archipraesul Strigoniensis. Qui postquam sacrilegos Ecclesiae hu-

g) Ita pag. 72. opusc. inscripti: *Diploma Graecum S. Stephani Regis, Monialibus Coenobii Vesprimiensis datum, a Colomanno Rege renovatum.* Budae typis Reg. Univ. an. MDCCCI V.

huius invasores, anathemate perculit, h) et
composito statu Hungariae, qvi propter plu-
res, Regni coronam ambientes, turbatus erat,
proculdubio interfuit, Synodo Nationali Poso-
niensi, nuper a me recensitae: convocavit
ipse qvoqve Praesules Provinciae Strigonien-
sis ad locum Udvard, hodieqve superstitem
in provincia Komaromiensi. Eius Concilii sy-
nopsin protulerat Péterffí, iuste illacrimatus,
qvod cetera in eo gesta, pulveres, et blattae
consumant. i) Synodicarum vero literarum,
haud exiguam partem, e Manuscriptis P. Ga-
brielis Hevenyesy, protulit in lucem Nicolaus
Schmitth, e Soc. Iesu Sacerdos; k) at vero
integras fecere iuris publici, RR. viri, Geor-
gius Pray, l) et Iosephus Koller. m) Qvae
nos docent, fuisse celebratam Synodus Pro-
vincialem, eo, qvod ibi sic dicatur: *Thomas*
D.

h) Pars sententiae contra Henricum, et Ioannem,
Bani filios fulminatae, legitur ap. Carolum
Wagner, in geneal. familiarum abolitarum.
pag. 74. i) Cit. op. parte I. pag. 167. edit.
Poson. k) In Epp. Agrien. T. I. pag. 241. Ci-
tat vero MSS. Hevenyesianorum tomum LXI.
Qvae opp. hodie exstant in Bibliotheca Reg.
Univ. Pestanae, licet cum defectu. Cum enim
suo tempore, sub annum 1734. exstarent in Bi-
bliothea Provinciae Sóc. Iesu volunina CXXVIII.
hodie solummodo 112. habentur. l) In specim.
Hier. Hung. T. I. pag. 286. m) In Epp. Qvinqv.
T. II. pag. 286.

D. G. A. Episcopus Strigoniensis. — — *Nos ex officii nostri debito, — — de consilio, et consensu Venerabilium Patrum Dominorum Episcoporum, sociorum, et collegarum nostrorum, et aliorum Praelatorum, et ceterorum virorum Ecclesiasticorum, in Concilio nostro Provinciali in Udvord congregatorum, statuimus sententiam. Et si vero annus desit, qvo sive Concilium fuerit celebratum, seu literae decreta illius publicantes, sint editae: quicunque tamen has publici fecerunt iuris, annum Christi 1309. eisdem assignant. Cuius haec videtur esse causa, qvod in Encyclica dicantur cives Budenses, primum a Georgio, seu Gregorio Strigoniensi Archiepiscopo, deinde a Nicolao Cardinale, S. Sedis Legato, perculsi anathemate, censuram ab annis novem, animo prorsus indurato sustinuisse. Nam excommunicatio, per Archipraesulem lata est probabilius in fine anni 1300. vel initio sequentis, dum hic revera etiamnum vixit, n) et anteqvam Nicolaus Papae Legatus, a morte Andreae III. Regis, in Patriam hanc, anno eodem venisset; o) cum non videatur esse vero simile, vivo Andrea Rege, in arce Budensi habitante, ac demum anno 1301. die*

14.

- n) Consule Prayi specimen Hier. H. parte I. pag. 164. o) Vide meas Amoenit. Fascic. IV. num. I. §. 5.-et ap. Odor. Raynald. ad an. 1301. num. 4.

14. Ianuarii fatis functo , p) Budenses , in eam temeritatem prorupisse , qvam encycliae literae Synodi Udvardensis , exprobrant. Porro ab initio anni 1301. usque annum 1309. qvi Synodo Udvardensi per qvoslibet assignatur , novem anni effluxerunt.

§. XLVIII.

Eius constitutiones.

Memorata Praesulum encyclica docet nos, constitutum fuisse in Udvardensi nostra Synodo: 1. Qvicunqve Ecclesias , Ecclesiarum res, et iura, qvoqvo modo gravant , Dei , ac B. M. Virginis indignationem , et excommunicationem ipso facto noverint se incurrisse. 2. Item illi , qvi Sacerdotes ad Parochias, absqve praesentatione iis facta , qvorum est confirmare , assumunt. Ac Sacerdotes ipsi , qvicunqve id procurant occulte , vel manifeste, aut fieri patiuntur. 3. Item illi , qvi data, vel accepta pecunia , semet ad Ecclesias Parochiales introduci procurant; qviqve sine litteris Dioecesani ad aliam Dioecesim , vel absqve indultu Archidiaconi ad alium Archidiaconom , vel ex una Ecclesia , ad alteram trans eunt.

p) Thuroc. chronicor. parte II. cap. 83. Adde Calendarium vetus ap. RR. Koller , cit. op. T. I. pag. 390. initio.

eunt. 4. Sacerdotes Divina peragentes in locis interdictis, aut coram excommunicatis, interdictisve; nec non talium corpora in loco sacro sepelientes: non modo irregulares, veruin et excommunicati sunto, carceri quoque per Archidiaconos includendi; crescente vero contumacia, degradandi, Curiaeque saeculari mox tradendi, recipienda severioris poenae causa. Saeculares autem, huius Ecclesiasticae poenae quoq; vmodo impedientes executionem, ipso facto poenam excommunicationis incurant. 5. Constanter, pro more plurimis in locis observato, cum dies inclinaverit, omnes Praelati, et Parochi, campanam sonare iubeant; quo signo audito, universi Christi fideles, ad honorem B. Virginis ter dicant Ave Maria, ut sic suorum remissionem mereantur accipere peccatorum. Concessa id facturis, decem dierum Indulgentia. q) 6.

Ec-

q) Istud statutum dare poterat stimulum Ioanni XXI. alias XXII. PP. ut an. 1327. seqventem ederet constitutionem: *Ioannes XXII. salutiferum illud verbum: Ave Maria, orationis loco, veneratione praecipua est dignum. Dudum sane est, quod in quolibet noctis crepusculo, campana pulsetur, et ad sonum eiusdem fideles, praemissae salutationis verbum dicerent; pie duximus ordinandum, ut ad hoc fideles spirituali munere inducerentur, omnib. praedicta hora, huiusmodi verbum dicentibus, de omnip. Dei miseri-*

cgr-

Ecclesiastica negotia pertrahentes ad forum saeculi, excommunicationi subiaceant ipso facto. 7. Item illi, qvi ab Ecclesiasticis, vel Regularibus, ad Synodum euntibus, exactio nem faciunt. 8. Illi etiam, qvi duo curata Beneficia indebite retinent; in qvorum alterutro existens indebito modo Vicarius, eidem poenae subsit. 9. Manifesti homicidae, tamquam excommunicati vitentur. Ideoqve a Praelatis populo, Dominicis ac festis diebus, denunciandi. 10. Cives Budenses, qvi censuras Nicolai Strigoniensis Archi-Episcopi; deinde Nicolai Ostiensis, ac Veletrensis Episcopi, atqve Cardinalis, Apostolicae Sedis Legati; r) rursumqve Michaelis Metropolitani Strigoniensis, a novem annorum cursu, animo sustinent indurato, easdem per sententiam Synodi huius incurvant denuo; qviqve horum per-

cordia, ac eiusd. gloriosae Virginis, et BB. Petri et Pauli Apostolor. meritis ac intercessionib. confidentes, decem dies de indulgentia duximus concedendum. Dat. Avinione non. Maii, an. XI. Ita Odor. Rayn. ad a. 1327. n. 54. r) Teste Thurocio chron. parte II. cap. 86. per Nicolaum Ostiensem excommunicati Budenses, ob non receptum Carolum Regem, eo proruerpunt temeritatis, ut convocato populo, accensis lucernis, summum Pontificem, Christi Vicarium, Archiepiscopos universos Regni Hungariae, ac viros religiosos, communiter excommunicatos, altis vocibus promulgarint.

personas ceperint, Bona eorum occupantes,
 40. dierum indulgentias conseqvantur. 11.
 Sententia Bonifacii VIII. P. repetita est, ut,
 Carolum non recognoscentes Regem Hunga-
 riae legitimum, excommunicationis, ac inter-
 dicti sententiae obnoxientur; addita commina-
 tione: *Qvod totum Regnum Hungariae gene-
 rali subiicietur interdicto, et in rebelles eius-
 dem Domini Regis Caroli, et iurium suorum
 detentores, vexillum sanctae crucis fidelibus uni-
 versis praedicabitur, tamquam contra sepulcri
 Dominici detentores.* s) Tantum de hac Sy-
 nodo proferre novi.

§. XLIX.

Synod. Strig. MCCCCXLIX.

Dionysius e vetusta Comitum Széchiorum
 familia, sub annum Christi MCCCC. in lucem
 editus, patre Nicolao Dalmatiae Bano, tum
 Iudice Curiae, postremum Palatino, ac lite-
 ris excultus Vindobonae; postquam sacris ini-
 tiatus est, atque post Nitriensem Infulam, an-
 no 1439. Agriensem consequtus, Elisabetha
 Regina volente; ad cuius preces Eugenio IV.

Pon-

s) De cruciatis expeditionibus, quae dudum con-
 tra sepulcri Dominici, ac totius Terrae San-
 ctae detentores, per Hungariam commigrabant,
 ac etiam per Hungaros fuerant susceptae, lege
 meas Amoenit. Fascic. III. numero I.

Pontifici de promtas, codem anno Cardinalis qvoqve Tit. S. Cyriaci in thermis, creatus fuerat: mox anno seqvente Archiepiscopus Strigoniensis nominabatur. Qva in dignitate p̄situs, consuluit tam suaे, qvam successorum dignitati, dum a Nicolao V. Pontifice consequeutus est anno 1452. *Primatis*, aliorumqve honorum confirmationem. t) Sed iam antea, videlicet anno 1449. Synodum Provinciale Strigoniï collegit, in qva de reparanda ibidem Basilica Metropolitana, praeprimis est actum, qvae amissō pristino decorre, iam ruinas prope minabatur; cumqve Archiepiscopi aerarium fatisceret, Episcopos, et alios de Clero Provinciae Strigoniensis, qvi opibus valebant, in subsidium vocavit. Nicolaus V. Pontifex, intellecta voluntate Dionysii, severo praecepto compulit eundem Cle-
rum, ut duo millia ducatorum, decimasqve omnium fructuum Ecclesiasticorum, hunc in finem conferret. u) Si qvid practerea in hac
Sy-

t) Lege Bullam ap. Schmitth in Epp. Agr. T. II. pag. 40. sed perfectius editam ap. Pray in specim. Hier. Hung. parte I. pag. 86. u) Legito Pontificis Breve eatenus ad Petrum Ep. Vac. itemqve ad Abbates Ord. S. Ben. de Péchvárad, et Kolosmonostra directum, ap. Péterffy cit. toties op. parte I. pag. 190. edit. Poson. cetera, qvae a me de Dionysio allata sunt, lege uberioris ap. Timon in Purp. Pann. Ap. Schmitth in A. Epp. Strig. et Epp. Agr. T. II. pag. 32. et seqq.

Synodo actum est, vel periit, vel in scriniis
consepultum iacet.

§. L.

Syn. Strig. MCCCCXCIII.

Cum Hyppolitus Estensis, Dux Ferrariae,
ac Reginae Beatricis Mathiae Corvino nuptae,
ex sorore nepos, ob aetatem puerilem, in
qua Strigoniensis Ecclesiae Administrator con-
stitutus, et ab Innocentio VIII. Papa, Ma-
thiae offensionem vitante, anno 1489. confir-
matus, ac dein per Alexandrum VI. tituli S.
Luciae in Silice Cardinalis Diaconus anno
1492. creatus, munere sacro defungi necdum
posset: Praepositus S. Georgii de viridi cam-
po Strigoniensi, Thomas de Ibafalva dictus,
mox anno seqente, qua Vicarius Generalis
Ecclesiae Strigoniensis, Provincialem Syno-
dum Strigoni celebavit, Principali suo in-
teriori in urbe Romana commorante. x) Syn-
odi eius decreta nimis manca, typis edita
fuerunt e chartis manu exaratis, in quas pro
Péterffii desiderio translata fuerant e libro
typis excuso *Viennae per Ioannem Vintterburg,*
cura et expensis Theobaldi Feger, librarii, et
concivis Budensis, anno salutis 1494. die qvar-
ta

x) Desumsi haec ex Schmitth A. Epp. Strig. et
Epp. Agr. T. II. p. 193. seqq.

ta decima mensis Aprilis, y) at iam exeso, et lacunis hiante. Verum celeberrimus vir, cuius obitum deplorant eruditi, Michael Denis, z) in opere suo teutonice conscripto, a) notavit, posse lacunas nostrae Synodi perfecte suppleri per *Constitutiones Synodales Almae Ecclesiae Strigoniensis*, qvae absqve loci, et anni adnotatione, in qvaro (ut vocant) typis editae, in Caesarea Bibliotheca Viennae custodiuntur. Qvibus attamen minime indigemus, postqvam nuper didicimus a Péterffio, manca haec Acta, qvae pree manibus nunc habemus, per Nitriensia decreta, illis consona, suppleri posse.

§. LI.

Syn. Tirn. an. MDCXI.

Deinceps non reperio Synodum Provincialem apud nos celebratam, usqve ad Franciscum Forgách de Ghymes, patre Comite Si-

y) Vide eius op. parte I. p. 233. z) Schardingae in Bavaria an. 1729. die 27. Sept. natus, et an. 1747. Soc. Iesu ingressus. Hac dissoluta, Palatinae Biblioth. Vienn. Praefectus. Qvi cetera inter, scripsit praefationem ad catalogum librorum, qvi habentur in Bibliotheca Regnicali, erecta a C. Francisco Széchényi, cuius ille dudum institutor erat. *Laus discipuli, gloria magistri.* a) *Wiens Buchdruckergeschicht,* parte 1. pag. 7.

Simone, anno Domini 1560. natum; qvi postquam est sacerdotio iniciatus, Capituli Strigoniensis numerum auxit. Inde translatus est anno 1587. ad Episcopatum Vesprimensem, et anno 1596. ad Nitriensem, factus anno 1603. Aulae Regiae Cancellarius. Demum anno 1607. Strigoniensis Archiepiscopus, et Regis Rudolphi Locumtenens fiebat; per eiusdem preces eodem anno, a Paulo V. Pontifice donatus purpura, et ab Ecclesia, cui praefuit, *Cardinalis Strigoniensis*, constanter appellatus. Cui die tertia Februarii, anno 1608. durantibus Regni Comitiis, pileus per cubiculum sunimi Pontificis, Posonii in Ecclesia Collegiata ad S. Martinum, imponebatur. b) Hic memor officii, Synodum Provincialem indicebat anno 1611. Kalendis Iunii Tirnaviae, prima die mensis Augusti, eodem anno inchoandam, *Episcopis*, *Abbatibus*, *Praepositis*, *Capitulis*, *Arch-Diaconis*, *Metropolitanae Ecclesiae Strigoniensi subiectis*. c) Qvae illi-

b) Ita Nicol. Istvánffy in epit. libri XXXV. pag. 851. edit. primae. Sed qvi annus corrigitur per diarium Ablegati civitatis Sopron. ap. Kovachichi inter Scriptores minores rer. Hung. T. I. pag. 244. Cetera hic enarrata legesis ap. Ios. Eggs in op. inscripto *Purpura docta* libro V. Ap. Schmitth in A. Epp. *Strigon.* c) Ap. Péterffy tom. II. pag. 195.

illius inscriptio docet , Synodum hanc Provincialem fuisse. Nec enim fuit iccirco Nationalis , qvod decretis illius , consensum scripto dederint alios inter: Demetrius Napragyi Archi-Episcopus Colocensis. Simon Bratuleth Episcopus Zagrabiensis. Ladislaus Majthényi Electus Syrmiensis. Ioannes Telegdi El. Bosnensis. Georgius Ottacius Archidiaconus , et Canonicus Zagrabiensis , velut ab huius loci Capitulo missus. Enimvero sub finem Synodi , Colocensis Archiepiscopus , ac simul Administrator Ecclesiae Iaurinensis , coram *Synodo solenniter protestatus est : se quidem quatenus Iaurinensi Ecclesiae praest , Concilio huic Provinciali , ad mandatum Illustrissimi Cardinalis Metropolitani sui interfuisse , velleque legibus , ac praeceptis Synodi , eos , qui ad Ecclesiam Iaurinensem spectant , subiectos esse : quatenus tamen Achiepiscopali dignitate fulget , se suisque Suffraganeos ad petitionem Illustrissimi Cardinalis ad Synodum Provincialem accessisse : nec eo facto sibi , suisque successoribus , ac Suffraganeis , quidquam praeiudicare velle.* Et quamvis vi Synodi huius Provincialis , non adstringatur sua Provincia ; nihilominus , quia sua RR. Dominatio , suique Suffraganei , ac Capitula huic Synodo interfuerunt , et omnia , quae haec S. Synodus definivit , utilia suae quoque Ecclesiae fore adverterunt : definitionibus , ac statutis S. huius Synodi , suae iuris dictio-

dictioni subiectas Ecclesias adstringi voluerunt. Qvibus taliter declaratis, respondit Synodi Praeses: Salvis per omnia iuribus Archiepiscopatus Strigoniensis, RR. Archiepiscopum Colocensem, ac ipsius Suffraganeos, ad hoc Concilium, Suam Illustrissimam Dominationem rogando, non iubendo, ita convocasse, ut nullum in hac parte praeiudicium Colocensi Archi-Episcopatui creare intenderit. d) *Synodum hanc ornavit Breve Apostolicum Pauli V. datum sexto idus Iulii, anno 1610. et ibi perlectum, in quo benedictio tribuebatur Patribus congregatis, fiebatqve cohortatio, grave Religionis negotium, ut pari zelo, virtute, diligentia, atqve sollicitudine, perficere adniterentur. Ornavit eamdem sua praesentia Placidus Marca Episcopus Melphitanus e) apud Maiestatem Regiam Matthiam II. cum potestate Legati de latere Nuncius, qvi pauca praefatus de summa Pontificis in Ecclesiam Hungaricam propensione, Apostolicum Breve produxit.* f)

I 2

§. LII.

d) Lege ap. Péterffy T. II. pag. 202. e) Ita qvi-dem nominatur ap. Péterffy T. II. p. 199. Verum in op. edito Romæ anno 1789. qvod continet responsum SS. Pii VI. ad Electores, super Nunciaturis Apostolicis, deducta series Vindobonen. Nuncior, inde ab an. 1513. compellat Placidum Marra, ubi et tit. Episcopatus illius est expressus; prout etiam, ap. Batthyán in serie Epp. Chanad. p. 173. f) Ap. Péterffy cit. pagina.

§. LII.

Cap. I. de oblig. Epp.

Synodi eius decreta, qvatenus in Péterfio, post editionem Tirnaviensem anno incerto factam, et in Strigoniensi, atqve Iaurinensi libro rituali leguntur, decernunt capite primo, uti seqvitur: 1. Episcopi primo qvoque tempore confirmationem, et consecrationem nancisci conentur. 2. Conciliorum provincialium, ac Dioecesanorum usus revehatur. 3. Visitatio Ecclesiarum, et Parochorum, absqve specie cuiuspiam avaritiae, qvotannis per Archidiaconos fiat, Episcopo in scriptis referenda. 4. Ut praesto sint ad ordines sacros promovendi, de erectione scholiarum Episcopi provideant. Ad sacros autem ordines nemo promovendus, nisi genus eiusdem, institutio, doctrina, mores, ac fides, diligenter examinentur. Ex alia Dioecesi venientes pro ordinatione, sui Praesulis testimonio, ac commendatione provisi sunt. *Qvia vero ea vel maxima de causa Parochias detrectare nonnulli videntur, qvod, ubi semel in Parochiam missi sunt, spem nullam videantur habere de promotione; eo, qvod ad Canonicatus, ii plerumque promoteantur, qui ante oculos, et ad latus Praelati versantur, habeatur ratio eorum in promotionibus ad Canoniciatum,*
qvi

qui in Parochiis bene, ac fructuose, cum aedificatione populi fuerint versati. 5. Nemo Parochiam obtineat, vel commutet, absqve facultate Ordinarii, scripto, et gratis obtenta, vel sine praevio examine, g) fidei qve Catholicae professione. Nec ad audiendas Confessiones admittatur, nisi vel examen praemiserit, vel alia ratione idoneus reperiatur. *Eo autem tempore, quo licentia conceditur, Vicarius, ac alii ad hoc destinati, explicabunt praeципua capita casuum reservatorum, qui crebriores esse solent.* 6. Promovendi ad Sacros Ordines, fidei Catholicae professionem, coram Vicario faciant, de superqve chirographum relinquant. Promovendi ad Subdiaconatum, de servanda castitate, per Episcopum moneantur. Vicarius vero librum habeat, cui nomina ordinatorum inserantur. 7. Episcopi saepius per annum ad populum dicant. In necessitate, Canonicos mittant ad Parochias, absqve iactura proventum, et qvin officium Divinum in Ecclesiis Cathedralibus intermitatur. Proprios autem mores ita componant, ut reliqui ab eis, frugalitatis, modestiae, continenten-

g) Inter MSS. Emerici Losy, quae Capitulum Nitriens. conservat, reperit P. Ioannes Szegedy, et cum Péterffio communicavit, Synodis annor. 1611. et 1629. adnexa puncta examinis ab iis exigendi, qui ad Parochiales Ecclesias promovendi sunt. Vide ap. hunc T. II. pag. 456.

tinentiae, et, quae nos tantopere commendat Deo, humilitatis exempla petere possint. Interdicitur autem illis, ne ex redditibus Ecclesia, consanguineos, familiaresque suos augere studeant. Idem legitime non impediti, frequenter Sacrum celebrant, et sacris intersint sermonibus. Diebus vero festis, tam ipsi, quam Canonici, pro se, ac populo, Deo offerant sacrificium. Horas Canonicas quotidie, sub gravi peccato, ac poena restituentorum fructuum, quotidie devote, et attente recitent; rerum praeterea Divinarum, meditationibus intenti. 9. *Familiam probam habent Episcopi, quibus, per se destinatis anni diebus, ipsi porriganter Eucharisticum panem.* 10. *Idem superstitiones curationes, blasphemias, ebrietates, usurarios contractus, gravissime pro concione insectentur, ac, si opus sit, poenis Ecclesiasticis, et temporalibus deliquentes plectant.* 11. *Idem in reparatione Ecclesiarum saecularibus viris praeluceant, ac subditos ad restorationem cogant, ipsimet opem collaturi.* 12. *Rogandus Pontifex, ut lacticiniorum, ovorumque usum, diebus Ieiunii licitum esse iubeat.* h) *Parochi, et Concionatores, explanent leges ieiunii, hasque ipsimet observent.* 13. *Ad servandam uniformitatem*

h) Petito delatum fuisse, potes discere ex iis, quae a me prolata sunt in Iure privato Eccl. Hung. §. 526.

tatem in celebratione festorum, enumerantur a Synodo dies festi, qvi aetate illa observari debebant. 14. Clerici, ac Regulares extra Monasterium excessivi, per Episcopos, velut Sedis Apostolicae delegatos, puniantur. Monialium clausura, et Sacramentorum usus, Episcopis curae sit. Hi, ceterique de Clero, quaevis ad ministerium altaris pertinentia, altaris pertinentia, uti et libros, post obitum Ecclesiae suae relinquant. Qvoad cetera vero, dispositiones eorum testamentariae, iuxta consuetudinem cuiusvis Ecclesiae, in suo vigore persistant.

§. LIII.

Cap. II. De hon. et Stud. Cleric.

Caput alterum Synodi decernit: 1. Clerici omnes habitum Clericalem, nigri aut violacei coloris gerant; pallia tamen nigra sunt. Divinum officium, demta aegritudine, nullo die praetermittant. Saltem Dominicis, et festis diebus, expiata prius conscientia, Missam dicant. 2. Foeminis suspectis ne cohabitent. *Suspectae autem non habentur, proximo gradu consanguinitatis coniunctae, vel anus, seu vetulae decrepitae.* 3. Episcopi et Vicarii adversus concubinarios iuxta legem Tridentinam procedant. Archidiaconi autem in visitatione moneant populum, non valere

Sa-

Sacerdotis matrimonium, ideoqve caveant, ne decepti specie matrimonii, filias suas prosti-
tuant. 4. Confessiones in loco patente, et ad hoc destinato, ac seorsive exaudiantur.
Hic additur insuper absolutionis formula, qvam
hodieqve observamus. 5. A choreis, vena-
tionibus illicitis, ebrietate, larvis, ceterisqve
speciem levitatis habentibus, Clerici absti-
neant. 6. Ut etiam ab omni avaritiae spe-
cie, proinde a negotiationibus, et contracti-
bus, qvi praesefrerunt speciem usurae. Alta-
ristae suam ut faciant obligationem, Episco-
pi curent. 7. Qvi praeterea, pacem habeant
cum omnibus. Armis dunqtaxat in itinere, ubi
cum periculo transeundum est, utantur. In
templo sint modesti. Canonici semet ab of-
ficio Divino subtrahentes, Episcopo, aut Vi-
cario denuncientur. Vetera Capitulorum sta-
tuta, ut salva maneant, Episcopo vigilandum.
Adversus infamatum, vel suspectum graviter
Clericum, iuxta Canones procedatur. 8. Cu-
rent omnes, ut qvippiam temporis qvotidie,
rerum Divinarum Studio consecrent. Sine li-
centia nemo retineat libros haereticos, super-
stitionis, ac lascivos, sub excommunicationis
poena, in Bulla coenae expressa.

§. LIV.

Cap. III. De praedic. et Sacr. admin.

Tertio capite, inculcatur. 1. Clericis, ut sollicite muneri suo incumbant. 2. Ut residenceant, alioquin pro rata temporis Beneficii fructus amissuri. Parochi vero diebus festis, nundinarum gratia populum Divinis ne privent. 3. Plura beneficia curata retinentes, ipso facto cunctis privati sunt. In defectu tamen Parochi, potest idem cum licentia Superiorum, duas Parochias administrare. 4. Saltem Dominicis, ac festis diebus habeatur ad populum sermo. Templum, sacristia, et altaris adparatus, munda sunt. Regulares dicendi licentiam a proprio superiore obtentam, exhibeant Ordinario, benedictionem obtenturi. Nęqve sine Parochorum licentia exequantur talia, per quae iura Parochialia minuerentur. 5. Eucharistia semper praesto sit aegrorum causa, quae die quolibet octavo renovetur, publice nonnisi cum lumine, pulsuque campanae deferenda. 5. Sacri liqvores mundo sint loco, quotannis circa festum passchatis procurandi. 7. Cum adparatu non benedicto, et in aede privata, sine Prasulis annutu, Missam celebrare non licet. 8. Duo tantum ex baptimate levent. Quorum nomina libro inserantur. 9. Matrimonium tem-

pore

pore vetito ne administretur. Trina promulgatio fiat sponsorum, praeter casus per Synodum Tridentinam exceptos. Solemnitas essentialis matrimonii observetur. Nomina copulatorum ac testium; annus quoque, dies et locus, destinato ad id libro inserantur. Vagi, contra decretum Tridentinum, ne copulentur. Haec vero solemnitas, in Ecclesia peragatur.

10. Fiat populi cohortatio, ad suscipiendum poenitentiae Sacramentum. Parochi vero curent, ut circa Pascha, confiteantur, et communicent omnes. Et, ubi Monasteria sunt, populus moneatur, ut circa Pascha in sua Parochia, Eucharistiam sumat.

11. Eucharistia laicis, et Clericis nondum celebrantibus, sub unica specie panis porrigitur. Ablutio autem in vase distincto ab Sacerdotis calice, detur, ne populus existimet, se Eucharistiam sub specie vini sumisset.

i) 12. Parochi diebus festis hora constituta post meridiem, pueris ac puellis Christianam doctrinam explanent. Proles suas eorum dimittere nolentes, Ecclesiastica poena compellant-

i) Morem apud nos porrigendi laicis Eucharistiam sub utraqve specie, descripsi historice in Amoenit. Hist. Eccl. R. Hung. Fascic. II. num. II. §. secundo. Est haec Synodolis constitutio, quantum ego novi, omnium ultima, quae morem illum denuo prohibebat.

lantur. k) Archidiaconus visitans investiget, num huic obligationi fiat satis. In Ecclesiis Cathedralibus, et Collegiatis, Episcopus aut Praepositus, Canonicum, aliumve idoneum, ad hoc munus designet. 13. Ludimagister sit idoneus, Catholicus, honestisque natus parentibus, qui priusquam docendi suscipiat munus, eliciat fidei Catholicae professionem. Careat vetitis, obscenisque libris. De moribus eiusdem ac docendi modo, tempore visitationis Archidiaconus inquirat. Diebus festis, praeter catechismum, in scholis lectio nulla fiat. 14. Parochus graviter aegrum, etsi non vocatus, adeat; eiusdemque, si pauper fuerit, succurrat necessitati. Caveat, ne quis, ob eius negligentiam, absque Sacramentis, ab hac vita discedat. 15. Incantationes, magiae, divinationes, sortilegia, chiromantiae, superstitiones curationes aegrorum, ac vulnerum, per verba, et signa occulta, certo tempore, ac loco facta, crebro pro concione reprehendantur. Et, si qui huiusmodi maleficiis irretiti fuerint, Episcopo per Parochum denunciantur. 16. Curandum est, ne diebus festis, per subditos opera servilia exerceantur; ne item carnes, aliquique cibi vetiti, ieuniorum
die-

k) Qvanta sit cura publicae autoritatis aetate nostra, ut proles in principiis Religionis verae educentur, docet meum Ius publ. Eccl. Hung. imprimis §. 256.

diebus comedantur. Atque tunc Ecclesiastici hospitibus cibos vetitos neutiquam proponant.

§. LV.

Cap. IV. De Bonis Eccl.

Capite quarto seqventia decernebantur:

1. Ad evitandam Bonorum Ecclesiasticorum oppignorationem, vel alienationem, rogatur nomine Synodi Maiestas Regia, ut memor eorum, quae decreta sunt a Tridentina Synodo, l) a Ferdinando I. aliisque piis Regibus, m) prospiciat Ecclesiarum indemnitati.
2. Rogatur Sua Maiestas, ut ultra tempus iure Canonicō praefixum, Ecclesiastica Beneficia vacare ne patiatur.
3. Rogatur quoque, Statum Ecclesiasticum ut in hoc pristinae libertati restituat, ne Camera Regia, defuncti Praelati Bona, sic prorsus occupet, vix ut sepulturae necessaria relinquantur.
- n) 4. Ro-

ga-

l) Sess. XXII. decr. de ref. cap. XI. m) Lege Ferd. I. decret. anno 1560. editum, super inscriptis impignoratis etc. Bonis Eccl. Regni Hung. quod legitur in Corp. Iuris Hung. post articulos anni praecedentis. Regum aliorum decreta, vide in meo Iure publ. Eccl. Hung. §. 316. ad calcem. n) Cessit res e voto congregatis in Synodo Patribus, ut docet diploma Ferd. II. an. 1625. datum, quo modum condendi a Praelatis testamenti praescribit. Ap. Péter. T. II. pag. 434.

gatur insuper, ne census Cathedratici, obventiones item Praepositorum, et Archidiaconorum, Ministris acatholicorum obtingant. 5. Rogatur praeterea, ut providere dignetur, ne in decimarum Ecclesiasticarum perceptione, per saeculares dominos impedimenta siant. 6. Beneficium Ecclesiasticum, ante quartum ac decimum aetatis annum, nemini conferatur; nec nisi mores probos, doctrinamque muneri suo necessariam possidenti. Exspectativis gratiis, per Tridentinam Synodum vetitis, nullus esto locus.

§. LVI.

Cap. V. De visit. Archid.

Caput quintum decernit: 1. ut Archidiaconus dotes habeat necessarias. Invigilet Parochiis curae suae creditis, hasqve annuatim obeat; id ipsum hic imponitur Archi-Abbatis, ceterisqve Praepositis, qvibus est obligatio visitandi. 2. Archidiacono visitatori detur instructio, qvidnam investigandum habeat de iis, qvae in Ecclesia praesto esse: ac tam in hac, qvam circa illam, agi per Parochum debent. Circa personam qvoqve Parochi. Denique circa Parochianos. Quid item in locis Parocho destitutis. Atqve haec omnia, postremo decretorum loco, exposita fuerint.

fuerunt, rerum, personarum, atqve temporum adiunctis adcommodata.

§. LVII.

Eius subscriptio, et public.

Hisce ita definitis, ordine hoc subscripte-
runt Patres conscripti: Franciscus Forgách,
Cardinalis, et A-Episcopus Strigoniensis. De-
metrius Naprágyi A-Ep. Coloc. et Administra-
tor Iaurin. Episcopatus. Frater Simon Bratu-
lith, Ep. Zagrab. Franciscus Erghelius, Ep.
Vesprimiensis. Valentinus Lépes Ep. Nitrien.
Petrus Domitrovith El. Episc. Qvinque-Eccl.
Paulus Almási, El. Episc. Vaciensis. Ladisl.
Maythényi, El. Ep. Syrmiensis. Ioannes Te-
legdinus, El. Ep. Bosnensis. Nicolaus No-
vák, Archidiaconus Zoliensis, suo, et Capi-
tuli Strigon. nomine. Georgius Szlatini, Ar-
chidiac. Neogradien. suo, et Capituli Strig.
nomine. Andreas Heginus, suo, et Capituli
Agriensis nomine. Georgius Ottaucius, Ar-
chidiaconus, et Canonicus Eccl. Zagrab. Io-
annes Iwanczi, Praepositus M. Eccl. Iaurin.
suo, et Capituli nomine. Thomas Balásfi,
Custos Iaurin. Capituli eiusd. nomine. Pau-
lus Dávid, Lector Nitrien. suo, et Capituli
nomine. Emericus Losy, Canonicus Posonien.
nomine Praepositi, et Capituli eiusdem Ec-
clesiae. Stephanus Franyási, Cantor et Can.
Eccl.

Eccl. Scepus. suo, Praepositi, et Capituli eiusdem Eccl. nomine. Ioannes Pápai Canonicus Castriferrei, nomine Capituli. Georgius Himmelreich, Archi-Abbas S. Martini. Martinus Zeffrunich Abbas Péchváradiensis. Thomas Fülei, Abbas Pilissiensis. Andreas Vasvári, Abbas S. Adriani de Szalavár. Petrus Kali, Abbas Szekszárdien. et Praepositus de Chorna. Petrus Pázmány Soc. Iesu, nomine Praepositi Thurociensis. Paulus Ruber, Praep. B. M. V. de Sáág, et S. Thomae. Ioannes Pyber, Praep. Fölhevizien. Paulus Dávid, Praep. Orodien. et Abbas de Ludán. Wolfgangus Kapronczai Praep. Titeliensis. Nicolaus Ialkóczki, Praep. Demesiensis. Stephanus Telekesi, Praep. B. M. V. de Alsó-Türje. Georgius Duboczky, Praep. S. Mariae V. de Újhely. Ioannes Köntös, Praep. Beatae Mariae Magd. de Felsö-Eörs, et Abbas Dömölkensis. Stephanus Baksai, Abbas Lebeniensis, et Canon. Iaurin. Andreas Polosticza Cruciger Soproniensis. Ut autem facilius ad omnium notitiam Synodi huius decreta pervenirent, decrevit Synodus, ut ubi primum Episcopi, Archiabbas, et Abbates, atque Praepositi exempti, impressum exemplar constitutionum, ab Archi-Escopo missum, acceperint, Dioecesanam Synodum, aut Congregationem sibi subiectorum Sacerdotum convocent, in qua Statuta Synodi huius publi-

blicentur. Atqye reluctantes, per censuras, aliisqve modis, prout expedire videbitur, ad obseqvendum cogant.

C A P U T III.

De Synodis Dioecesanis.

§. LVIII.

*Syn. Vacien. intra ann. MCLXXXVIII.
etc.*

Pervestigatores antiquitatum Hungaricarum, non repererunt Synodus Dioecesanam ante Boleslai Vaciensis aetatem, a qvopiam Praesule, domi nostrae celebratam. Hic vero Antistes, intra annos 1188. o) et 1212. qvo vivere desiit, plures celebravisse reperitur. Famosus est hic Antistes in Patriae nostrae historiis, eam potissimum ob rem, qvod, cum Rex Emericus, de causa nobis ignota, optimo Praesuli male faveret, anno Domini 1198. pri-

o) Ad hunc ann. occurrit in diplom. Belae III. ap. Mich. Horvath e Schol. Piis, in Archiepp. Coloc. editis Budae an. 1746.

prima qvadragesimae hebdomada , Praesule dicto cum Canonicis completorium decantante , Cathedralem Ecclesiam ingressus , clavem sacrarii poposcerit , Episcopum vero iusserit exire , atqve nolentem obseqvi , propriis manibus abstractum a summo gradu altaris , terrae aliserit , qvem homines Regii ex Ecclesia raptatum violenter , semivivum reliquerunt . Atqve tunc Rex , perfracto sacrarii ostio , violatisqve scriniis , thesaurum Ecclesiae , ac propriam Episcopi summam , qvae domui religiosae Lelefziensi , pro Canonicis Praemonstratensibus aedificandae , fuerat destinata , proprio addixit fisco . Postmodum vero , cum Episcopus in Ecclesia taliter violata , Divina prohibuisset officia celebrari , Rex ei decimas negari iussit , vetuitqve nuntios illius , subpoena eruendorum oculorum , egredi limites Hungariae , qvasi tacite prohibens , ne ad Apostolicam Sedem accederent , super his qverimoniam delaturi . Ac Rex qvidem iccirco ab Innocentio III. Papa commonitus , p) atqve etiam , per Colocensem Archiepiscopum , qvi

tuinc

p) Leguntur Papae literae , qvae haec omnia tali pacto narrant , datae Laterani , XI. Kal. Iulii , anno 1199. ap. Péterffy T. I. pag. 84. edit. Poson. Et ap. Desericum in hist. Epp. Vacien. cap. 7.

tunc Saul erat, commoneri iussus, q) ut erat
 indole sua mitis, facti sui poenitens, daminum
 resarcivit. Boleslaus autem Episcopus, do-
 cum Religiosam ab se fundatam, vigore te-
 stamenti, qvod condiderat anno 1214. locu-
 pletavit. r) Sollicitus vero non de materia-
 libus tantum, sed de vivis etiam templis Dei,
 qvotannis Dioecesanam Synodum agere soli-
 tas, qvidnam ibi potissimum egerit, literae
 illi Roma, per Cœlestinum III. anno 1193.
 transmissae docent, qvas, ceu breves, hic
 lege: *B. Vaciensi Episcopo. Salutem et A-*
post. Benedictionem. Ex parte siqvidem tua
nostris fuit auribus intimatum, qvod, cum
Presbyteri tuae Dioecesis, nunquam ad Syno-
dum convenient, tu, sicut vir discretus, et
providus, diligenter attendens, qvod, qvia num-
quam exhortationem sui Episcopi audiebant,
nec percipiebant correctionem suorum excessu-
um, in eis, et eorum subditis apparebat mo-
rum nimia corruptela, et nimis existebant im-
periti, et rudes in regenda animarum cura;
habito Consilio Ven. Fratris nostri Job Metro-
politani tui, et ut omnes Presbyteri, et Prae-
lati tuae Dioecesis annuatim in nativitate B.
M. Virginis venirent ad tuam Synodum, de-
liberatione provida statuisti, et quasdam deci-
mas,

q) Ap. Péterffy leguntur hae literae cit. parte,
 pag. 86. r) Vide ap. RR. Katona, Hist. crit.
 R. Hung. Tomo V. pag. 181.

mas, quae ad sumptus Episcopales specialiter pertinere dicuntur, ut illis materiam cuiuslibet difficultatis auferres, universorum procurationi perpetuo deputasti. Nos igitur Ven. in Christo Frater, tuis postulatis iustis, grato concurrentes assensu, praedictam constitutionem, sicut de Consilio Metropolitani tui, et assensu Canonicorum Ecclesiae tuae, provide facta est, auctoritate Apostolica confirmamus. — — — Datum Romae etc. XII. Kal. Julii, anno Pontificatus tertio. s) Tantum scilicet, neque plus quicquam, de Synodis Boleslai ad nos pervenit.

§. LIX.

*Syn. Zagrab. intra a. MCCCCVII. et
MCCCCXVIII.*

Ornavit Ecclesiam Hungaricam vitae sanctimonia, B. Augustinus Gazottus de Tragurio, ex Ordine Praedicatorum, quem Benedictus XI. Pontifex, exeunte anno 1303. vel initio sequentis, ab se ipso consecratum, iuxta reservationem, aetate illa nimis conventum, t) Michaeli Zagrabiensi Episcopo, ad Cathedram Strigoniensem translato, suffecit.

K 2

Un-

s) Ita ap. Péterffy cit. Tomo pag. 84. et Deserium cit. loco. t) Consule meas Amoenit. Hist. Eccl. R: H. Fascic. VI. num. I. §. 6.

Unde Luceriam in Apulia, Ioannis XXII. Pontificis voluntate, ad annum Christi 1322. transferebatur. u) Qva Praesul Zagabiensis, iuxta relationem Tomconis Marnavitii, *Synodicas congregationibus*, *qvolibet anno*, *institutam disciplinam roborabat*. v) Frustra tamen huiusmodi Synodorum acta, fuerunt hactenus qvaesita. Balthasar Adamus Kerchelich scripsérat: ab Augustino ter Synodum celebratam fuisse, utpote anno 1307. cuius acta mox anno seqvente confirmaverit Cardinalis Gentili; tum anno 1314. et sub anni 1318. principium: erui ex rubricis Breviarii Ecclesiae Zagabiensis, et e Capitularium statutorum libro, qvi anno 1334. iussu Praesulis Ladislai conscriptus erat. Locum vero non dat Marnavicii asserto, de Synodo singulis annis celebrata, tum propter turbas in patria graves: tum, qvod Augustinus ab Ecclesia sua freqventer, civilium negotiorum causa, debuerit abesse. x)

§. LX.

- u) Legatur Pray in specim. Hier. Hung. parte II. pag. 344. Ioann. Tomcus Marnavitus Ep. Bosn. Canon. et Coadiutor Zagrab. in MS. vita B. Augustini, qvam ab eod. sibi transmissam, P. Sigism. Ferrarius inseruit commentario de reb. Hung. Provinciae Ord. Praedicator. edito Vieun. an. 1638. Adde Kerchelich, in hist. Cath. Eccl. Zagrab. parte I. cap. 13. v) Apud Ferrarium pag. 9. x) Cit. op. pag. 104.

 §. LX.

Oratio Synodalis.

Exstat oratio qvoqve prolixa, tamqva in Synodo Zagrabiensi, per B. Augustinum Gazotti recitata; qvam perinde ex Tomkonis memorato codice, Ferrarius est imutatus; post hunc vero typis ediderunt e nostratis, Péterffy, y) et Kercselich; a) postremum vero, Franciscus Thauszy Zagrabiensis Episcopus, cum aliis Ecclesiae suae constitutionibus Synodalibus, anno 1766. iuris publicè fecit. Porro, sicut hic Antistes contestatur: ideo solum, ut tanti Praesulis, ea, qva potest, ratione memoria perennet, sermonem eius, qvem in Synodo habuisse dicitur, ceteris ibi Synodis praemitti: sic et ceteri sermonis illius editores loqvuntur. Ioannes Tomcus ita rem expressit: *Aliquando congregata Dioecesana Synodo, ubi multa circa leges sacras observanda disposuisset, ex illo Evangelii themate: Vos estis lux mundi, ita fertur Clerum suum allocutus.* Kercselichius vero confitetur, ex antiqviorum testium defectu, hanc orationem Augustino fidenter adscribi non posse; ac, si eius revera non est, e libro statutorum Capitularium, conflatam videri. Fr. Xistus Schier Augustinianus, qvi ad tru-

y) Cit. op. parte I. pag. 170. a) Cit. op. et loco.

trutinam vocavit duos B. Augustini sermones, alterum videlicet , qvem in campus Pestanis Carolo Roberto: alterum vero, qvem in Dioecesana Synodo dixisse memoratur, ex aliorum potius, qvam e propria sententia, ferme haec adversus alteram profert argumenta: Qvod, postqvam pluribus evictum est, priorem illum sermonem Augustino penitus abiudicandum esse , propter exactissimam styli concordiam, nec alterum posse tribui sancto huic viro. Qvamqvam sit fatendum, posse nonnumqvam contingere, ut qvidam inclinatione naturali, eamdem dicendi formam retineant, vel saltem data opera, et peculiari imitationis studio, alium in scribendo imitentur. Alterum profertur argumentum contra sinceritatem orationis , inde petitum: Qvod orationis autor, ut a vitiis deterretet Clerum, protulerit exemplum, ab Hugone Magdeburgensi olim Episcopo petitum; qvem (ut oratio habet) tandem ludo carnis illudentem Deo, sibiique lutum infernaliq; aquarum, maxime terribili in omne aevum modo ingurgitavit. Qva expressione, cum significari videatur fabulosus Udo, pueris scholaribus dudum notus : eiusmodi fabellam orationi Synodali Praesulis tanti, haudqvaquam convenire. Tantum de B. Augustini Synodis , dictum esto.

§. LXI.

Syn. Strig. an. MCCCLIII.

Nicolaus, de Monoszló dictus, Archiepiscopi Strigoniensis Chanadini, Comitis de Telegd, e sorore nepos, primum Episcopus Nitriensis, dein Zagrabiensis: cum anno MCCCXLIX. Regis Ludovici I. pro recipiendo Siciliae Regno properantis, ceteros intercomes viae fuisse, mox anno sequente Strigoniensem Infulam, ceu premium accepit. b) Tum anno 1353. Dioecesanam coegit Synodus, in qua Benedictus, S. Georgii de viridi campo Strigoniensi Canonicus, proprio, et Capituli c) nomine declaravit, quod ex collatione Chanadini dudum Archi-Episcopi, quemadmodum e decimis aliarum Ecclesiarum, ita speciatim e decima Ecclesiae B. Virginis de Chitnuk, quarta pars Capitulo huic competit, quam Detricus, eiusdem Ecclesiae rector, cedere solebat. Qva declaratione auditâ, Nicolaus Archi-Praesul haec profuturo decrevit: Ne collatio memorati Chanadini,

Eo-

b) Consule Thuroc. chronic. parte III. cap. 17. Schmith in A. Epp. Strig. Péterffy T. I. Concil. pag. mihi 176. Pray specim. Hier. Hung. parte I. pag. 170. Parte II. pag. 345. utrobiique in notula. c) De capitulo hoc vide, quae scripsi in Amoenit. Hist. Eccl. R. H. Fascic. V. num. II. §. 46.

Ecclesiae B. Georgii Martyris, et eius Canonis facta, diminutionem patiatur, semet de octo marcis duas marcas, computando singulam pro quinquaginta grossis, quovis anno in octava B. Andreae Apostoli, praedictis Canonis persolvi curaturum esse. d) Cetera hac in Synodo tractata, penitus ignorantur.

§. LXII.

Syn. Strig. an. MCCCLIX.

Memoratus nunc Archiepiscopus, anno 1359. Strigonii denuo Synodum Dioecesanam celebravit. In qua inter Martinum, Ecclesiae Collegatae Posoniensis Praepositum, et Petrum Custodem, lis agitata fuerat, super fructibus quibusdam, et redditibus legatis, et ex testamento spectantibus, et pertinentibus ad Capellam S. Gotthardi, et B. Andreae Apostoli coeptam, et dudum inchoatam aedificari, in cimiterio Ecclesiae Sancti Salvatoris, alias S. Martini de Posonio, unitam cum eisdem fructibus, auctoritate Apostolica, Custodiae Posoniensi. Cuius litis decisio, per Archiepiscopum commissa fuerat Petro Archidiacono Neogradiensi, suoque Generali Vicario, cum pluribus viris Ecclesiasticis negotium

tium

d) Ap. Péterffy cit. Tomo, pag. 176.

tium ponderaturo. e) Tantillum de hac Sy-
nodo proferre novi.

§. LXIII.

Syn. Strig. an. MCCCLXXXII.

Qvintus a memorato Nicolao Strigoniensi
Archi-Praesule Demetrius, post Tiaras, Trans-
silvanicam, et Zagrabiensem, anno 1379. ho-
norem *Gubernatoris Ecclesiae Strigoniensis*,
dignitatemque Cardinalis tit. SS. quatuor co-
ronatorum; atque etiam insigne munus *Le-
gati Apostolicae Sedis* in Hungaria et Polonia
conseqvutus, atque iam anno 1378. Cancel-
larii Regii honore auctus: Synodum Strigonii
anno 1382. celebrandam, indixit. Cumque
Valentinus Qvinqve-Ecclesiarum Episcopus,
aeqve purpura, tituloque S. Sabinae conde-
coratus, f) praetenso privilegio qvodam sub-
reptitio, nonnullos Ecclesiasticos in Civitate
ac Dioecesi sua consistentes, verum de anti-
qua, et adprobata consuetudine, Iurisdictio-
ni Strigoniensis Archiepiscopi obnoxias, ad
eam

e) Ex docum. ap. Péterffy cit. op. T. I. pag. 178.

f) Notavit RR. Koller, ipseqve vidi Qvinqve-
eccl. in Capella SS. Corp. Christi, eius lapidem
sepulcralem, qvalis typo expressus est in pro-
leg. in Hist. Ep. Qvinqv. tabula I. num. 1. cum
inscriptione, qvam leges facile ap. Pray in
specim. Hier. H. parte I. pag. 248.

eam Synodum dimittere nollet: Archiepiscopus ad Urbanum VI. Papam recurrit. Nec sine fructu. Nam rescriptum opinione citius, puta anno 1382. die octava Iunii signatum Romae, et Strigoniensis Archiepiscopi postulato favens, ad Praepositum Ecclesiae Bachiensis dirigebatur, exequutioni dandum. g) Decreta memoratae Synodi, cum non incidissent in manus Péterffii, subinde typis edenda: repertus est ab eo codex, XV: Ecclesiae Sacculo conscriptus, in quo, praeter opuscula quae-dam ascetica, legebantur. *Statuta Synodalia Almae Ecclesiae Strigoniensis Demetrii Archiepiscopi.* Cumque fuisse expertus vir hic solertissimus, decreta Synodi huius, eadem esse ad apicem, quae in Synodo Strigoniensi anno 1493. atque in Nitriensi, anno sequente publicata sunt, excepta solum praefatione singulari: Nec ego separatim recensebo, prolo-quium duntaxat hic relatus, quod evincet, hanc Synodum, tantummodo Dioecesanam fuisse. Ita vero habet: *Sicut doctor summus, et egregius S. Augustinus testatur in libro de fide Christiana Catholica: Ecclesiam per or-bem diffusam, tribus modis existere compro-*
ba-

g) Legitur ap. Péterffy cit. op. T. I. pag. 180.
Ap. Pray cit. op. parte I. pag. 66. Ap. RR. / Koller cit. toties opere Tom. III. pag. 189.
Quae ad biographiam huius Archi-Episcopi spe-
ctant, lege ap. Schmitth in A. Ep. Strig.

batur; quidquid namque tenetur in illa, aut est authoritas scripturarum, novi, et veteris Testamenti, vel universalis Ecclesiae traditio, aut institutio propria et particularis existit. Authoritate vero Scripturarum totaliter gubernatur: et universali traditione nihilominus regitur ipsa tota: privatis vero constitutionibus, et propriis informationibus pro locorum varietate regitur unaquaque. Eapropter nos Demetrius, Dei, et Apostolicae Sedis gratia Archiepiscopus Strigoniensis, Aulaeqve Regiae Cancellarius, quae ad informationem morum, et Ecclesiarum nostrae Dioecesis prosectum, ac delictorum coercitionem sunt, prudentum participato consilio, et consensu fratrum nostrorum Dominorum de Clero accidente, infra-scriptas constitutiones edimus, prout temporum varietati, credimus expedire; ipsasque in Cleri notitiam scriptis praesentibus duximus deferendas, et in hac Synodo publicandas: mandantes easdem, sub poenis adiectis inviolabiliter observari, et super illarum observatione omnes et singulas personas Ecclesiasticas, iure Dioecesano, primo, et secundo, et tertio, ac peremptorie admonentes, poenasque spirituales, ac quascunque alias insertas ex nunc, prout ex tunc, et ex tunc, prout ex nunc, ipso facto publicantes, et proferentes in his scriptis, contra ipsarum temerarios transgressores; constitutionesque ipsas interpretandi, et declarandi,

di, et edendi, ac minuendi, et contra ipsas dispensandi, nobis, nostrisque successoribus facultate plenarie reservata. h) Explicit sermo de hac Synodo.

§. LXIV.

Syn. Strig. an. MCCCXC.

Immediatus Demetrii successor in Metropolitana Sede Strigoniensi, Ioannes de Kanya-sa, praenobili ortus genere, ex quo ad annum 1405. fuerat Georgius, *comes perpetuus Castriferrei Comitatus*: i) post reliqua per se gesta munia, nobis incognita, Praepositus Ecclesiae Strigoniensis, tum anno 1385. Episcopus Agriensis; cum anno 1338. factus esset Strigoniensis Archiepiscopus, plures quoque illum honores conseqvebantur. Namque eodem anno, compellatur *Archij-Episcopus-Strig. locique eiusdem Comes perpetuus, Regis supremus Cancellarius*; ad annum vero 1391. *Aulae Regiae, et Reginalis Maiestatis eximus Cancellarius*: anno 1395. a Bonifacio IX. Pontifice, *Primatis, et Legati Sedis Apostolicae nati honorem, pro persona dumtaxat sua conseqvebatur*; ad annum 1409. *Legatus natus*

Apo-

h) Ita ap. Péterffy T. II. supplemento primo, ad calcem voluminis. i) Vide ap. Schmitth in Ep. Agrien. T. I. pag. 356.

Apostolicus, tam in Strigoniensi, quam Colocensi provincia, compellatus. At vero istud nondum satis. Nam anno 1417. per Sigismundum Imp. ac Regem Hungariae, *Cancellariae Imperii Romani summus Cancellarius creabatur; et Aulae Romano-Regiae supremus Cancellarius*, voluit compellari. k) Et vero dignus erat tot tantisqve honoribus vir, de Ecclesia, Rege, ac patria meritissimus. Nam anno 1392. cum mortua Maria Hungariae Regina, Sigismundi coniuge, Ladislaus Rex Poloniae, conscripto exercitu, Hungariam uxorio iure sibi vindicaturus, multis cum legionibus Regni fines invasisse audiretur, Ioannes noster, cum tumultuario exercitu profectus obviam, et hostem aditu prohibens, Sarmatico Patriam bello liberavit. l) Regem quoqve Sigismundum, a clade Nicopolitana, variis erroribus circumactum, summa fide sequutus erat. m) Priusquam vero Ssrigonii Collegium Canonicorum, a S. Stephano nun-

cupa-

k) Qvae hucusqve protuli, sparsim leguntur ap. seqventes autores: Schmitth in A. Epp. Strig. et Epp. Agr. Pray in specim. Hier. parte I. pag. 172. seq. l) Bonfinius rerum Hung. decade III. lib. 2. pagin. 293. edit. Posonien. an. 1744. m) Testatur id ipse Sigism. in literis, ap. Pray in specim. Hier. Hung. parte I. pag. 172.

cupatum, anno 1391. erexisset, n) anno praecedente Synodum Dioecesanam Strigonii celebravit mense Maio; ubi contra Laurentii de Czambó, Posoniensis Ecclesiae Praepositi ius arrogatum, declarabatur: Canonicis Posonienibus competere libertatem condendi testatum, o) eo non obstante, qvod Praepositus adniteretur usurpare bona, de qvibus personae Capitulares in testamento disposuerunt. Cumqve ius conferendi Beneficia Ecclesiastica, tam intra, qvam extra muros Posonienenses arrogaret sibi Praepositus idem, aeqve ibi declaratum est: Qvod omnimoda collatio, et provisio, institutio, et destitutio Canonicatum, Plebanatum, et aliorum qvorumcunque Beneficiorum intra, et extra muros Posonienenses existentium, pertinuerit et spectaverit, ac deinceps pertineat, et spectet ad Archiepiscopum Strigoniensem. p) Hic me deficiunt plura de Synodo hac referenda.

§. LXV.

- n) De hoc Capitulo, vide meas Amoenit. Fascic. V. num. II. §. 47. o) De hoc testandi iure Clericali, mihi semper dubio, scripsi in Iure publ. Eccl. Hung. inde a §. 289. p) Docum. ex quo haec retuli, habetur ap. Péterffy Concil. T. I. pag. mihi 183.

§. LXV.

Syn. Strig. an. MCCCXCIII.

Sub eodem Archiepiscopo Ioanne, coacta fuit Synodus Dioecesana Strigonii, anno 1393. festo B. Georgii M. ubi decretum est: Ut Plebani Districtus Posoniensis, qvi ad Praepositum Capituli Collegiati, velut Archidiacorum suum pertinebant, sacros liqvores Posonii, e manibus Plebani Ecclesiae S. Martini reciperent, Strigonio illuc delatos; atque hac occasione singuli quadraginta candelas unius palmae longitudinem habentes, ac denarios quatuor eidem consignarent. Ac pecunia quidem cederet in refusionem expensarum Plebano, candelae vero, Metropolitanum inter, et Collegiatam Posoniensem Ecclesiam ex aequo dividerentur. q) Quid in ea Synodo praeterea sit actum, penitus me labet.

§. LXVI.

Syn. Iaurin. an. MCD XXVIII.

Dubium reperi vestigium Synodi, per Clementem, huius nominis alterum, Ecclesiae Iaurinensis Episcopum convocatae. Ac de ipso quidem Praesule, hoc unum dicere novi,
qvod

q) Docum. legitur ap. Pétérffy T. I. pag. 186.

qvod interfuerit Posonii generalibus Regni Comitis anno 1435. r) reperiaturque hanc Ecclesiam ab anno 1423. usqve 1437. rexisse. s) Concilii vero per ipsum coacti in civitate Iaurinensi, mentionem iniecit solertissimus antiquitatum Hungaricarum pvestigator, P. Xistus Schier ex Ordine S. Augustini Sacerdos, in opusculo, cui titulus: *Memoria Provinciae Hungaricae Augustinianae antiquae.* t) Ubi vetustiores inter Patres, qui hanc Provinciam illustrioribus factis ornaverant olim, numeratur ad annum 1428. P. Ioannes Wancker de Bruga Lector, qui interfuit Synodo Iaurinensi ex Austria evocatus, et in ea Sermonem habuit. Qvem manu exaratum, in Bibliotheca Caesarea Vindobonae reperiri asseverat. u) Huius ego possidendi percipidus, cum imminerent Regni Comitia anno 1805. Posonii celebranda, illuc direxi literas, Excellentissimo Domino Comiti Francisco Széchényi, tamquam ei Bibliothecae vicino sonantes, petendo: vellet pro suo in rem literariam peculiari studio, memoratum sermonem accurate transscribendum, ad hanc regio-

- r) Nominatur in conclus. articulor. s) Consule RR. Steph. Schoenvisner Antiquit. et hist. Saborien. libro 7. cap. 7. t) Hoc opus ab obitu Autoris, vulgavit typis Graecensibus P. Mart. Rosnak eiusdem instituti vir eruditus. Anno 1778.
u) Cit. operis pag. 15.

gionem promovere. Qvamvis autem hanc petitionem , Excellentissimus sautor , minime contemnendam esse putaverit: v) spe tamen ambo , hodiedum frustramur. Itaque de memorata Synodo , nihil omnino dicere possum.

§. LXVII.

Syn. Strig. MCCCCL.

Dionysii de Széch Archiepiscopi Strigoniensis , iam alias commemorati , Dioecesanam Synodum anno 1450. in festo B. Adalberti , Strigonii celebratam , Cl. Péterffy prorsus ignoravit. Primus vero Literas , ad illam evocantes Praepositos ex Ordine Praemonstratensium de Lelefsz , ac Iaszov , reperit P.

Ste-

v) Ut videas ingenue lector , qvantopere vir ille summus , haud paucos , non pridem erectos de stercore pauperes , animl sui demissione confundat , eius hic ad me literas , Pestini , 12. Decembris anno 1805. manu sua exaratas lege : *RR. Domine! Tardius rescribo , qvam voluisse.* Cum interim mutatis in melius circumstantiis , heri tantum Viennam tute scribere , et expediti operis descriptionem qvaerere valuerim , veniam dabit. Qvamprimum interim Vienna responsum obtinuero , et de effectu literarum mearum edoctus fuero , non intermittam , qvin *RR. D. V.* illico certam reddam , sum et manebo distincto cum cultu. *Oblig. servus C. Fr. Széchényi.*

L

Stephanus Kaprina historiographus, et cum sibi amicissimo P. Nicolao Schmitth communicavit. x) Ex cuius docto opere, cum aliud non didicerim, quo res dictae Synodi possent illustrari, literas ad verbum describo: *Dionysius miserat, divina tit. S. Cyriaci in thermis sacrosanctae Rom. Ecclesiae Presb. Cardinalis A. Episcopus Strig. locique eiusdem Comes perpetuus, Primas, et Apost. Sedis Legatus natus. Dilectis nobis in Christo ven. et discretis viris, Dominis in de Lelesz, in de Iaszov Praepositis, ac de eadem Iaszov Plebano, Dioecesi, et iurisdictioni Spirituali Strigoniensi subiectis salutem, et in Domino paternam benedictionem.* Qvia sanctorum Patrum Canonica sanxit authoritas, Antistites Synodalem Cleri suae Dioeceseos celebrare congregationem, ut per salubres exhortationes, Constitutiones Synodales, et Canonicas monitiones vitia extirpentur, virtutes inserantur, actus noxii, et disciplinae, aequitatisque norma dirigatur, Status Ecclesiarum, et personae Ecclesiasticae reformatur. Ne igitur de manibus nostris, qui in partem sollicitudinis divina miseratione vocati sumus, subditorum nostrorum sangvis in districti iudicii examine requiratur, habita super his una cum venerabilibus, et circumspectis viris Dominis de Capi-

x) Ita ipse refert in Hung. diplomatica etc. part. I. pag. 169.

pitulo Ecclesiae nostrae Strigoniensis, salubri,
 et matura deliberatione indiximus, et tenore
 praesentium indicimus, promulgantes S. Syno-
 dalem congregationem, anno in praesenti, in
 ipsa Ecclesia nostra Strigoniensi, die festi B.
 Adalberti Martyris, videlicet vigesimo quarto
 die mensis Aprilis, proxime nunc venturo, an-
 nuente Domino, per nos celebrandam, prout
 foribus Ecclesiae nostrae, ne quempiam latere
 possit, fecimus affigendo publicari. Vos ita-
 que DD. Praepositos, et Plebanum supra di-
 ctos reqvirimus, et hortamur, et per haec scri-
 pta monemus, et nihilominus in virtute salu-
 taris obedientiae, et sub excommunicationis
 poena, ac censuris et mulctis, in Synodo alias
 ibidem celebrata in absentes, et contumaces
 infringi, et promulgari consuetis, vobis distri-
 cte iniungendo mandamus, quatenus ad ean-
 dem Sanctam Synodum properare, et in pree-
 fato festo, ac aliis diebus immediate sequenti-
 bus, ad id aptis, et sufficientibus, quem qui-
 dem terminum vobis pro primo, secundo, ter-
 tio, et peremptorio termino, monitioneque Ca-
 nonica, et sub dictis censuris, et poenis pree-
 figimus, et assignamus, quas censuras, et poe-
 nas, nisi ea feceritis, quae vobis praesentibus
 mandamus, ferimus in vos in his scriptis, eas-
 que incurrere volumus ipso facto, celebrationi
 eiusdem Sanctae Synodi personaliter interesse,
 et propriis in personis vos praesentare studea-

tis, Statuta *Synodalia*, pia monita, et alias exhortationes salutiferas ibidem proponendas audituri, et studiose attenturi, et tandem Dominio cooperante, et sermonem confirmante, opere effectualiter adimpleturi; de titulis vero Beneficiorum vestrorum, ac literis, ac munimentis vestris, nobis curetis facere plenam fidem. Si qui vero vestrum aliquod avisamentum super reformatione Status, seu iurisdictione Ecclesiae Strigoniensis, aut Ecclesiarum, et personarum vestrarum, vel aliorum quorumcunque ad vos pertinentium, dare voluerit; haec in ipsa Synodo nobis libere poterit insinuare. Praesentes etiam ad proximum vicinum vestrum transmittere sub praemissis poenis beatis, quas tandem ultimo nobis, aut Vicario nostro in specie, reportare, teneatur. Dat. Strigoni in palatio nostro Archiepiscopali, secundo die Ianuarii, anno Domini, millesimo quadragesimo quinqagesimo. y) Hae missiles lucro sunt nobis, quod nos doceant, in ea Synodo, de morum restitutione tractatum fuisse.

§. LXVIII.

Syn. Scepus. an. MCDLX.

Ioannes Stock, de cuius nunc Synodo loqvar, natione Silesius, patria Glogoviensis, tantum valebat apud Sigismundum Regem Hun-

y) Ap. Schmitth in Epp. Agr. T. II. pag. 37. seqq.

Hungariae, ut, cum antehac fuisset Praepositus S. Petri de vetere Buda, z) ad Praepositoram S. Martini de Scepusio, anno 1433. translatum, a) in suum praeterea *Physicum*, b) et *Consiliarium*, ac familiarem continuum commensalem, edito diplomate die 27. Decembris, anno 1435. assuniserit. c) Additus illi est subinde, in Ecclesiis S. Crucis, item S. Ioannis, Wratislaviae apud Silesios, Cantoris, et Canonici honor. d) Postquam praeterea Sigismundus anno 1435. contulisset illi privilegium, in Ecclesia B. Martini, Dignitates bene meritis conferendi: e) Mathias Rex anno 1458. confirmabat illud, cum primis tali ductus motivo, *quod a tempore iuventutis sua, semper in Curiis Regum Hungariae laudabiliter versatus*, f) — — huic Regno, et

Sa-

- z) Ex docum. ap. Carolum Wagner in analect. Scepus. parte I. pag. 335. a) Docum. ibid. pag. 330. b) Qvam fuerit solitus hic ap. Clerum Hung. olim titulus, docebit meum Ius publ. Eccl. Hung. §. 300. c) Legitur diploma ap. Wagner cit. op. parte III. pag. 56. d) Ibid. pag. 63. e) Diploma cit. op. parte I. pag. 331. f) Intellige Curiam Sigismundi, ac etiam Alberti, cuius perinde Archiater fuerat. Veluti patet ex eius literis, Budae in festo S. Ioann. Bapt. an. 1439. datis, ubi eum Medicinae doctorem, Praepositorum Eccl. S. Mart. Scepus. Miestatis *Physicum*, et *Consiliarium* fidelem compellat. Ap. Wagner analect. Scepus. parte I. pag. 332.

Sacrae Coronae, — — semper fideliter servit. g) Id, qvod anno seqvente, Pius II. Pontifex confirmans, secundum antiqua privilegia, quae Stockius adtulit, ei, ceterisqve deinceps eius in Praepositura successoribus, Synodum convocandi ius confirmabat. h)

§. LXIX.

Eius Synodi canones.

Qvo iure usus Ioannes Stock Praepositus, anno 1460. Synodum indicebat Leuchoviae celebrandam; cui iubebat interesse Capitulum Scepusiense; Plebanos quoque Ecclesiarum Parochialium, Rectores, et curam animalium habentes, ubicunque in Districtu Scepusiensi, et alibi, sub eius constitutos iurisdictione. i) Editi sunt ibi canones, quos Péterffy ex archivio Archiepiscopali manu exaratos, obtinuerat; k) ex huius autem opere Stephanus Kaprinai ad verbum descriptis. l)

Quae

- g) Ita in diplom. qvod legitur ap. Wagner cit. op. parte I. pag. 338. et ap. Steph. Kaprinai Hung. diplomat. parte II. pag. 184. h) Legitur Papae Bulla ap. Péterffy T. I. pag. 197. ap. Pray in specim. Hier. Hung. parte I. pag. 58. ap. Wagner cit. op. parte prima, pag. 368.
- i) Ita in prologo Synodi habetur. k) Vide opus illius toties nominatum, parte I. pag. 202.
- l) Cit. operis parte II. pag. 458.

Qvae constituta sunt, qvadraginta sex numeris absolvuntur, qvos compendium seqvens exhibebit: 1. Fons baptismalis esto clausus. Claves a Parocho, vel Capellano custodian-
tur. 2. Aqva fundatur super tingendum eo prorsus momento, qvo solita forma pronun-
ciatur. 3. Vetere uti chrismate, cautum esto. Tres duntaxat sponsores in baptismate sunto. Masculo viri duo, unaqve mulier: foemellae mulieres duae, cum unico viro assistant. 4. Parochi qvavis Dominica per qvadragesimam, ipsimet, vel per alios, Episcopo reservatos casus publicent; a qvibus, obtenta duntaxat licentia, poenitentem absolvant. 5. A prima Dominica qvadragesimae, ad Dominicam: *Invocavit*, qvotidie hora congrua, signum de-
tut campana, qvod confessionem indicat Pa-
rochianis. Pro qvibus exaudiendis, Ecclesiae Rector paratus esto. 6. Admoneantur Paro-
chiani, ut ante medium qvadragesimae con-
fiteantur. Doceantur modum confitendi; ut
qve singulis Dominicis integrum audiant Mis-
sam, inducantur. 7. Qvicunqve a media qva-
dragesima usqve ad Pascha, cessante rationa-
bili causa, non fuerint propriis Sacerdotibus confessi, et Eucharistia refecti, sint ab in-
gressu Ecclesiae vetiti, ac Praeposito denun-
cientur. 8. Audiens confessiones, non sinat
peccati complicem revelari, vel adiuncta, e
qvorum notitia, in illius cognitionem deve-

niri

niri posset. 9. Sacerdos Eucharistiam ad aegrum ferens, moneat fideles, ut comitivam praestent, duodecim dierum Indulgentias obtenturi. 10. Hostiae pro aegris conservatae, ultra mensem ne perdurent. Corporalia singulis quatuor temporibus, per Sacerdotes, vel Diaconos laventur. 11. Plebanus Ecclesiae B. M. V. in suburbio, festo Theophoriae, sanctissimum deducat ad Ecclesiam Collegiatam; ac inde sequtus processionem per Stationes designatas, demum revertatur. 12. In Parochialibus Ecclesiis, ubi conservaverunt quotidie decantari Missae matutinae, vesperae, atque completorium: infra octavam Corporis Christi, in iisdem reliquiae etiam horae decantentur, atque Urbani IV. Pontificis illis promissae, qui his intersunt, promulgentur.

Quodlibet: genitio

m) 13. In quarto cognationis, et affinitatis gradu; item cum impedimento cognationis spiritualis, vel legalis, non comprobata ignorantia matrimonium contrahentes, ipso facto excommunicati, triginta insuper libras cerae pro Ecclesia intra mensem offerre debent. 14. Plebanus ex ambone doceat contrahendi matrimonii formam. 15. Triduo ante, quam contrahatur matrimonium, ex ambone illud annunciari debet. 16. Copulans clandestine,

per

m) Legitur Urbani Papae constitutio inter Clementinas tit. XVI, de reliq. et venerat. SS. cap. unico.

per semestre ab officio suspensus esto. 17. Ut etiam, qvi coniunxit scienter prohibitos qvopiam impedimento. 18. Contrahentes matrimonium clandestine, puta, sine bannis, nec in facie Ecclesiae, absqve praesentia trium testium fide dignorum, viginti cerae libras infra mensem, Ecclesiae suae persolvant. Frustra eatenus moniti, ab ingressu Ecclesiae prohibeantur. 19. Istud a Plebano qvovis trimestri publicetur, sub poena unius marcae argenti, et XX. librarum cerae, Vicario, et eius Ecclesiae infra mensem persolvendarum. 20. Clandestine contrahentes, et consumantes matrimonium, ab ingressu Ecclesiae prohibeantur, Praelato denunciandi. 21. Diebus vetitis ne copulet Parochus, neqve concedat matrimonii usum, a prima Dominica Adventus, usqve ad octavam Epiphaniæ. A Septuagesima, usqve ad octavam Paschatis. A Dominica rogationum, usqve ad proximam Dominicam post Pentecosten. 22. Causas matrimoniales, praesertim cum de gradu consangvinitatis, cognitionis spiritualis, vel legalis qvaeritur, Parochus absqve scitu Praepositi ne diiudicet, sub poena suspensionis ab officio, per bimestre sustinenda. 23. Iussus a Praeposito, qvempiam citare, monere, vel excommunicare, id per semetipsum, vel Capellatum, non vero per alium exeqvatur.

§. LXX.

Prosequutio.

Ne prolixitas molestiam facessat Lectori, bifariam divisi canones, qvos ita proseqvor: Canon 24. decernit, ut mandatum super tali- bus, qvae nunc memorata sunt habens, relationem subscriptam, et signatam praestet. 25. Coram interdictis aut excommunicatis, Mis- sam nemo celebret. 26. Religiosi, praeprimis apostatae, vel vagi, absqve consensu Prae- positi ad populum dicere, vel exaudire con- fessiones ne sinantur. 27. Qvaestores elec- mosinarii, absqve literis Archiepiscopi Stri- goniensis, vel Scepusiensis Praepositi, colli- gere pecunias ne permittuntor. 28. Clerici in choro, et in Ecclesia abstinendo ab inde- coris, id agant, qvod sacer locus deposit. 29. In Ecclesia vel coemeterio nundinae, ac iudicia saecularia ne instituantur. 30. Male- factor, praeter latronem nocturnum, vel no- cturnum depraedatorem agrorum, ex Eccle- sia, vel coemeterio neqvaquam extrahatur, sub excommunicatione ipso iure incurrenda, et persolutione decem marcarum argenti, Ec- clesiae Collegiatae praestanda. Qvae consti- tutio freqventius a Parochis promulgetur. E- iusqve violatores, singulis festis, usqve ad Praepositi aliam dispositionem, publice de-

nun-

nuncientur. 31. Ne Clericus in taberna taxillis ludat , vel mutuo det ludenti pecunias, alioquin ab ingressu Ecclesiae per mensem prohibendus , et Praeposito sex florenos auri soluturus. 32. Ne sint in tabernis Clerici, demto necessitatis casu. 33. Clericus domi concubinas , aut suspectas mulieres ne retineat , poenam iccirco privationis , ac etiam graviorem subiturus. 34. Clericus dignitatis cuiuscunqve , post huius constitutionis notitiam , publice concubinarius , a perceptione fructuum , per trimestre , ipso iure suspensus esto ; post monitionem pertinax , cunctis Beneficiis privandus ; atqve etiam dimissa concubina , ac seqvuta manifesta emendatione, ad qvaevis Beneficia et officia , nisi dispensatus fuerit , inhabilis esto. 35. In Conciliis etiam , adversus tales , qvi punire negligunt diffamatos , severe procedatur. 36. Ne qvestus gratia concubinae tolerentur. 37. Canonicci decenter intersint choro. 38. Nullus eorum absqve superpellicio illi intersit. Omnes autem Clerici honeste vivant. Ne sint tabernarii , carnium sectores , crapulae , vel mercaturaे studiosi. Ioculatoribus de Christi eleemosyna nihil praestent. Calceis rubris , panno viridi , aut rubro ne utantur. Verbo : sic decenter agant , ut bono sint exemplo , et laicorum obloqvitio cessen. 39. Clerici Beneficiati in recitandis horis Canonicis Ecclesiae

Strigoniensi semet conforment. Neqve inducat Plebanus festa, praeter illa, qvae Syndicu Strigoniensis decrevit celebranda, qvae qve seorsim describentur. Qvisqve tamen Parochus, insuper festum Patroni, diemqve dedicationis Ecclesiae suaे solemniter agat. 40. Dies praeterea coenae Domini, absqve labore servili, cum devotione celebretur. 41. Qvisqve Plebanus, uno milliari germanico, vel paulo amplius ab Ecclesia Collegiata distans, feria secunda rogationum, cum processione ad eamdem Ecclesiam comparere, atqve hinc Ecclesiam B. M. Virginis in suburbio adire teneatur, sub poena unius marcae argenti, et suspensionis per unum mensem, si fuerit ruralis: Si vero fuerit *Regalis*, n) sub poena duarum marcarum ipso facto incurrenda. 42. Nemo Canonicus intersit choro non superpelliceatus. 43. Clerici beneficiati ne per horam a suis Beneficiis absint. 44. Cum Canonici Scepusienses iurare teneantur Praeposito suo fidelitatem ac obedientiam; uti etiam Plebani, eius iurisdictioni obnoxii: qvidnam fidelitas poscat, et obedientia, praesens canon

ex-

- n) Erat confraternitas XXIV. Parochorum in Scepusiensi districtu condita, anno 1248. qvae Regalis compellabatur eo, qvod plurium Hungariae Regum privilegiis gauderet. Uti legere potes in meis Amoenit. Fascic. VI. Num. III. §. 2.

exponit. 45. Qvisqve Canonicus et Plebanus, tam Strigoniensis Ecclesiae Statuta noverit, qvam praesentia, habeatqye illa unum intra mensem descripta, simul cum charta, in qua cognationis Spiritualis, ac legalis impedimenta figurative descripta sint; cum casibus item, Sedi Praepositurali reservatis, et cum indiculo dierum festorum, qvae per anni circulum observari debent. 46. Absentes ab hac Synodo, qvi ceteroqvin illi debebant interesse, infra qvindenam semet praesentent, causam absentiae reddituri. Secus excommunicationis recepturi sententiam, qvae iam nunc pro tunc adversus eosdem pronunciatur, cum comminatione, gravius etiam contra illos procedendi, si contumacia eorum ita deposcit. Ioannes Praepositus, qquadriennio post actam Synodum, scilicet anno 1464. cum iussu Pontificis Pauli II. Budam contendit, ut sacris Divae Clarae virginibus, qvarum Bona finitimi exagitabant, consilio adesset, ac praesidio, morbo correptus, vitam finit, in Ecclesia SS. Petri et Pauli, cuius olim et Praepositus fuerat, et benefactor, sepultus. o)

§. LXXI.

o) Vide meas Amoenit. Hist. Eccl. R. Hung. Fasc. V. num. II. §. 10.

§. LXXI.

Ficta Synod. an. MCDLX.

Ne quid per ignorantiam silentio praetermissum putetur, adnotandum existimoscissemus Paulum Ember Hungarum Debreccinensem, sub nomine facti Friderici Adolphii Lampe nostratibus eruditis notum; aetate Regis Mathiae Corvini, pios ingemuisse, ac uestos graviter, adversum corruptos Cleri Hungarici mores. Ad horum proinde restitucionem, a Ladislao Tserép Transilvaniensium Episcopo, Synodum fuisse anno MCCCCLX. celebratam. p) Atqui ad illam aetatem pertinet Matthaeus, vel Matthias de la Baschino, Transilvaniae Praesul; ille inquam Praesul, qui anno 1459. solus adhaesit e Praelatis Hungariae, factioni saecularium, Friderico Imperatori, contra Mathiam Corvinum faventi. r) Neque recordor nunc in promptu, hanc

- p) In hist. Eccl. Reformatae etc. parte I. pag. 41.
- q) Mathiam vocat Palma in Hist. Hung. T. II. pag. 281. edit. 3. anni 1785. Ceteri mox citandi, Matthaeum Pray in spec. Hier. Hung. parte II. pag. 268. putat cognomen de Bachia, substituendum esse. r) Lege documenta ap. Steph. Kaprinal in Hung. diplomatica etc. parte II. pag. 252. et ap. RR. Koller in hist. Ep. Qvinqv. T. IV. pag. 254. Quae documenta sunt de anno 1457. et 1459. Proinde series Epp. Transilv. deducta per Georgium Pray, neutriquam subsistit.

hanc compellationem : *Cserép* , alteri datam
 fuisse , qvam Castro cuidam in Provincia Bor-
 sodensi , qvod Rex Mathias , anno Domini
 1458. Sebastiano de Rozgon , donabat. s)
 Qvodsi noster Paulus Ember nominavisset La-
 dislaum Geréb de Wingarth , rem acu teti-
 gisset. Hic enim vero cognatus Matthiae Re-
 gis , atqve Sedis Apostolicae Protonotarius ,
 Aulae Regiae Vicecancellarius , ac Praeposi-
 tus SS. Petri et Pauli , t) revera per Sextum
 IV. Pontificem confirmatus erat 24. Aprilis
 anno 1476. in Transilvaniensi Episcopatu: u)
 verum celebravisse Cleri Synodum , ad corri-
 gendos eiusdem mores , non legitur. Vero-
 similius diceretur , convocavisse illam consul-
 tandi gratia , qvonam pacto esset occurrentum
 iniuriis , qvibus per Stephanum de Báthor
 Transilvaniae Waivodam afficiebatur , qvem-
 admodum enarrabant litterae Regis Mathiae ,
 qvibus ad instantiam dicti Praesulis , eumdem
 Clerum , anno 1484. protegebat. v)

§. LXXII.

s) Lege documentum ap. Steph. Kaprinai , citati
 nunc operis , parte II. pag. 202. t) Vide meas
 amoenit. Fascic. V: §. 14. u) Pray cit. op. par-
 te II. pag. 269. v) Leguntur litterae protectio-
 nales , datae Budae feria qvarta , proxima post
 Dominicam : *Invocabit* , seu primam quadrage-
 simae , anno 1484. Ap. Pray in specim. Hier.
 Hung. parte II. pag. 269.

§. LXXII.

Syn. Nitr. an. MCDXCIV.

Nunc mihi referenda venit Synodus Nitriensis, qvam anno 1494. convocaverat Antonius, ignoti tamen cognominis, ab anno 1492. usqve 1500. eius Ecclesiae Praesul; qui retinebat simul Beneficium Praepositurae Posoniensis cum indultu Papae; at solum *Electi Episcopi* nomen gessit; x) praecipuam per id laudem consequatus, qvod e voto Hungarorum, susceptam legationem ad Pontificem Alexandrum VI. ut causas Procerum, a nuptiis Uladislai II. Regis cum Beatrice vidua Mattheiae, penitus abhorrentium eidem exponebat, ac illas adurgentibus, aliam inderet mentem: reipsa munus susceptum obiverit prospero cum successu. y) Auctus vero est illi honor, qvod memor pastoralis officii, Synodum egerit: hic tanto solertius recensendam singula per capita, qvod lacunae, qvae in una et altera Synodo nostrarer, propter chartarum vetustatem occurrunt, ex his, velut integris capitibus.

x) Ex conclus. articulor. anni 1492. y) Lege Bont fin. rer. Hung. decadis V. libro I. pag. 537. et libro V. pag. 574. edit. Poson. qva utor. Item Ludov. Tuberonis, commentar. de reb. qvae temp. eius etc. gestae sunt, libro II. Istvánffy lib. II. pag. 23. edit. primæ.

pitibus, adaeqvate suppleri possint. Etsi vero Péterffius non asseveret, Synodum hanc ex impresso exemplo, transcriptam fuisse. z) referunt nihilominus celeberrimi duo viri, Michael Denis, a) et Georgius Pray, b) typis editam fuisse hanc Synodum, tali cum inscriptione: *Statuta Synodalia Ecclesiae Nitriensis anni MCCCCXCIV. Viennae in aedibus Collegii Caesarei Societatis Iesu MDLX.*

§. LXXIII.

Ann. MDLX. suppleta.

Editionem hanc, factam fuisse cura, et sumtu Pauli Bornemisza, qvi semet pro genio aetatis, *Abstemium* latine scribebat, certum est ex illius proloqvio, qvod memoratae Synodi Statutis praefixit. c) Erat ille natus Qvinque-Ecclesiis, d) Historiae rei perqvam addictus. e) E Praeposito Budensi, et Consilia-

- z) Citato toties op. parte I. pag. 258. a) Wiens Buchdruckergeschicht, parte II. pag. 623. b) In Indice rarior. librор. Bibliothecae Universitatis Regiae Budensis, parte II. pag. 363. c) Ap. Péterffy cit. op. parte I. pag. 261. d) Ita testatur de seipso in documento ap. RR. Szerebai in Epp. Transilv. pag. 204. e) Ex eiusmet literis id erues, ap. Pray in specim. Hier. Hung.

M

siliario Ferdinandi I. Wesprimiensis Episcopus ab anno 1549. anno 1553. Transsilvanensis ab eodem Ferdinando Rege nominabatur. f) Qvi nihilominus, anno 1556. propter defensas contra Isabellam Ioannis de Zápolya viduam, Ferdinandi partes, cunctis facultatibus, Bonisqve spoliatus, g) ac relictā infelice patria, cum qvingentis eqvitibus, per Isabellam securitatis causa datis, in Hungariam adpellens, h) retento Episcopi Transilvanensis titulo, Nitriensem Episcopatum in Comendam, honoremqve Comitis perpetui eiusdem loci, tum Consiliarii, Hungariaeque Locumtenentis dignitatem est consevutus. i)

Man-

Hung. praefat. partis primae; et ap. Stephan. Weßprémi, in succincta Medicor. Hung. et Transilv. biographia, tomo I. pag. 200. Item ex literis Francisci Forgách, Episcopi Varadin, ad Bornemiszam, die 2. Dec. an. 1566. datis. Qvae leguntur ap. RR. Gánóczy in Epp. Varad. parte II. pag. 127. f) Consule Róka in Epp. Wesprim. pag. 359. Pray specim. Hier. Hung. parte I. pag. 303. RR. Szeredai in Epp. Transilv. pag. 203. meas Amoenit. Fascic. V. num. II. §. 17. g) latus adversum Episcopum in Comitiis Szászsebesiensibus articulus, legitur ap. RR. Szeredai, pag. 207. Adde Wolff. de Bethlen hist. libro IV. pag. 203. Benkő in Milkovia T. I. libro I. cap. 5. §. 36. h) RR. Szeredai cit. op. pag. 209. i) Idem cit. op. pag. 212. Pray cit. op. parte I. pag. 372. Kovachich in Scriptorib. rer. Hung. T. II. pag. 214.

Mansit nihilominus constanter *Electus*, numquam confirmatus a Pontifice, ea forsitan de causa, quod sedem pristinam recepturus esse speraretur. Cordi habuit curam pastoralem, cuius dedit exemplum, quando capitula Synodi Nitriensis, celebratae per antecessorem Antonium, novis ab se declarationibus aucta, et die 21. Ianuarii, anno 1560. Sacerdotibus Dioecesanis inscripta, interim quoque nota reddebat, donec obtenta ab Sede Apostolica sui confirmatione, Synodus in Ecclesia Nitriensi celebrare, et Christo Iesu bene propitio, de cunctis, quae illic habebantur, plenius, atque pro ratione temporum tractare posset. k)

§. LXXIV.

Eius compendium.

Sat numerosa Synodi eius capitula, suis cum additionibus, ita synoptice refero: Caput 1. Modum formamque conferendi baptismatis describit. Cetera vero inter, doceri iubet plebem, ut cum in necessitate a quopiam laico baptisabitur infans, imposito prius nomine, *ter in modum crucis immergat illum in aquam* — — — *Ubi vero tanta aquae, vel*

M 2

tem-

k) Ita ferme ad verbum ap. Péterffy Concil. T. I. pag. 261.

temporis copia, vel vas aptum ad hoc haberi non potest, ut totaliter in aqua mergi possit, cum scutella, vel alio vase, aliqua aquae quantitas super caput, vel corpus infantis, dicendo praemissa verba, fundatur. 1) 2. Doctrinam exponit de Sacramento Confirmationis; de impedimento matrimonii, hinc seqvuto; de qualitate illorum, qvi confirmando velut sponsores assistunt. 3. Exponit doctrinam de Sacramento poenitentiae. Ea refert, quae Confessarius observanda, cavendaqve habet. Formam recenset absolutionis sacramentalis taliter exprimendam, ac perficiendam: *Ponat manus super caput eius, et dicat: Indulgentiam, et absolutionem, et remissionem peccatorum omnium tuorum tribuat tibi omnipotens, et misericors dominus, et ego autoritate D. N. I. C. et Ecclesiae suaे sanctae, et BB. Apostolorum, Petri, et Pauli, ac etiam officio, et authoritate mihi commissa, absolvo te ab his peccatis, quae confessus es, et his, quae oblitus es, et restituo te communioni fidelium, ac participationi Sacramentorum Ecclesiasticorum, et ita sis absolutus coram Deo, et Angelis eius, in nomine Patris, et Filii, et Spiritus S. amen.* Verum Paulus Bornemisza, in additione ad istud caput facta, monuit: *Hanc formam,*

1) Vides antiquissimum Ecclesiae morem, in Eccl. Hung. retentum. Plura lege in meis Amoenit. Fascie. II. num. II. §. primo.

mam, seu modum potius absolutionis, non du-
cimus amplius observandum in Nitriensi Eccle-
sia, sed ille potius servetur, qui communis est
in tota universalis Romana Ecclesia. Cavetur
hoc insuper capite, ne Parochi absolvant a
casibus Episcopo, vel Papae reservatis, qui
hic enumerantur. Fit eodem capite cohorta-
tio ad consitendum quolibet mense; id, quod
a magnis fieri viris asseritur, Romae, et in
tota fere Italia, in Hispania, Lusitania, In-
dia, Gallia, Flandria, Germania, et Bohe-
mia, utpote Monachii, Ingolstadii, Augustae,
Pragae, et Viennae. 4. Modus exponitur Eu-
charistiam debite conservandi, atque ad ae-
gros decenter deferendi. Quibus item Eucha-
ristia sit, aut non sit porrigenda. 5. Expo-
nitur doctrina de unctione extrema. Quibus,
quando, et qualiter sit administranda, doce-
tur. Singulis annis novi liquores sacri iuben-
tur procurari; a Plebanis vero et Capellanis
decernitur eliciendum iuramentum, de non
dandis cuiquam sacris liquoribus absque spe-
ciali Episcopi, vel eius Vicarii facultate; se-
cus acturis, poena carceris, et amittendi Be-
neficii, dictatur. 6. Theoretica de Sacramen-
to Ordinis, Ecclesiae doctrina postquam ex-
posita est, qualitates ordinandi recensentur.
7. Natura sponsalium et matrimonii declara-
tur. Tempus vetitum recensetur. Denique
sermo est de carnalis, et spiritualis cognatio-
nis.

nis impedimento. 8. Tempore interdicto copulantes, poenam suspensionis ab ingressu Ecclesiae, incurvant. Accipientes qvippiam, pro data facultate nuptias tempore vetito celebrandi, Simoniacam pravitatem committunt. In qvos proinde inquirant, qvibus visitandi onus incumbit, eosqve Episcopo, vel Vicario denuncient. Famam Cleri coram saecularibus lacerantes, qvamqvam Clerici et ipsi sint, per Vice-Archidiaconos, Archidiacono denuncientur, ab hoc in Episcopalem carcerein conciendi. In Beneficiis instituti, haec infra triennium, praeterqvam ex causis legitimis, ab Ordinario probandis, relinqvere non possunt. 9. Qvicunqve laicus, interdictis a iure temporibus matrimonium consumare, vel celebrare solemnitates nuptiarum praesumserit, Episcopali camerae, decem florenos auri, vel plus minusve pro suis facultatibus persolvat, et nihilominus absolutio huiusmodi excessus, Episcopali Sedi reservatur. 10. Matrimonio trina promulgatio, sub poena suspensionis ipso iure incurrenda, praemittatur, excepto casu, si personae coniungendae, nobiles essent, ac notae; qvo casu testimonium parentum, vel cognitorum, super impedimenti nullitate, sufficiens esto. 11. Mulier ad altare non ministret. Istud mundis tegatur linteis, qvae cum sacerdotalibus vestimentis saltem bis per annum laventur. Nihil in altari, non spectans

eo,

eo, toleretur. Libri Ecclesiastici praesto sint. Ecclesiae cum atriis mundae ac bene custoditae. Vasa sacra per sacerdotes abstergantur, et corporalia laventur. Vestimenta altaris, vetustate consumta, redigantur in cineres, intra Ecclesiam recondendos. 12. Obligatis ad peragendum Divinum officium, praecipit nocturnam resurrectionem, matutini officii recitandi causa. Obligationes pastorales in celebrandis Missis, institutione, et ritibus variis, inculcat.

§. LXXV.

Continuatio.

Caput 13. Vetat pro qvibuscunque Ecclesiasticis Sacramentis, pretium, premium, vel promissionem exigi; illa solum admittens recipi cum gratiarum actione, qvae a fidelibus sponte offeruntur. *Ad quod etiam de iure cogi possunt, si diu fuerit consuetum.* At huic postremo statuti membro subiecit Bornemisza: *Curandum erit hoc ius vestrum ita exigere, ut interim animae, pro qibus Christus passus est, sint vobis multo chariores omnibus proventibus, qvos ab illis hac ratione aliquando habuistis.* 14. Enarrat, qvinam, et qvo sepeliri possint. Qvibus item Sacmenta secundum Ius Ecclesiasticum, sint neganda. 15. Decimas personvi, et latas ob earum non solutionem censu-

ras,

ras, a Clericis observari praecepit, sub poena irregularitatis, carceris, et spoliationis. Malitiose autem negantibus decimas, etiam in mortis articulo, negari Sacra menta iubet. 16. Exponit excommunicationis maioris, atque minoris naturam; ac ritum in absolutione tenendum. 17. Inculcat leges, Clero congruum habitum praecipientem. 18. Renovat poenas in Clericos concubinarios, a iure latas. Bornemisza capiti huic subiicit mandatum, ut Archidiaconi semel per annum visitent Parochias, per semet ipsos; grandi eorum numero Parochos minime gravaturi. Et super iis investigaturi, quae hoc exponuntur. 19. Vetat Clericos habere tabernas in domibus, quas incolumi, aut recipere officium laicale. 20. Normam praescribit celebrandi officia Divina, in Ecclesia Cathedrali, et quavis Parochiali; ubi res profanae, praeter tempus hostilitatis, retineri prohibentur. 21. Qualitates promovendorum ad Ordines, enarrantur. 22. Usurpantes iura Ecclesiastica, vel res Ecclesiarum, ipso facto excommunicati declarantur. 23. Obtinentes a laicis Beneficia, non petita in his legitima confirmatione, excommunicati per hanc constitutionem, carentesque omni potestate spirituali, declarantur.

§. LXXVI.

Prosequutio ad finem.

Caput 24. praecipit qvibuslibet Beneficiatis, ut infra sex menses, a prasente decreto computandos, redeant ad suas Ecclesias, alioquin ipso iure a Beneficio suspendendi; et poenam hanc per mensem contemnentes, eodem privandi. 25. Beneficiati resideant in personis, non per Capellanos. Non obsequuntur autem huic decreto, eiusdem vigore, beneficio privantur. 26. Svatet testamenta condi praesentibus Parochis, vel Capellanis. Sic autem fieri haec, impedientes, excommunicantur. Subiecit vero huic decreto Praesul Bornemisza: eapropter illud editum esse, ne malitia, vel ignorantia seu testantis, seu vero intercessorum, minus recte, qvam par esset, de rebus disponatur, cum eorum qvoque iniuria forsan, qvibus restitutio fieri deberet. Hinc addidit pius Praesul: *Sciat igitur Rector, vel Sacellanus, paeclusam esse sub hac ratione viam, ne testamentum possit pro arbitratu suo, ad proprium suum commodum instituere. Desideria igitur, et manus plurimum contineat a bonis illis, et solum curet coram Deo, ne in eo testamento fiat qvicqvam, quod sit alienum a viro Christiano.* 27. Exequutores ultimae voluntatis, haeredes, et alii si-
mi-

miles, relicta ad pias causas, itemque male ablata, iis ad quos adtinent, intra semestre non administrantes, ipso facto declarantur excommunicati. 28. Excommunicati et interdicti, iubentur in Divinis officiis vitari, sub irregularitatis poena. Subiecit huic decreto Praesul Bornemisza: excusare ab hac poena ignorantiam; tum casus in Ecclesiastico iure memoratos. 29. Ne causas ad forum Ecclesiae spectantes, laici iudices tractent. 30. Religiosorum mendicantium abusus, in concessione quvarumpiam gratiarum spiritualium, comprimuntur. 31. Munus et obligatio Archidiaconorum explanatur. 32. Commessiones Praelatis, et ceteris de Clero vetantur. 33. Usurarii, repellantur ab altari, nec oblationes illorum acceptentur. Ceteras quoque subeant poenas, in Ecclesiastico iure descriptas. 34. Parochiales Ecclesiae, actu Pastore carentes, per alios non usurpentur sub titulo capellarum, alioquin excommunicationis poenam ipso facto incursuros. 35. Ecclesiarum Rectores moneant Parochianos suos, ut infantes ultra dies octo, sine baptimate non relinquant, ab ingressu Ecclesiae prohibendi. Moneant eosdem, ut infantes in lecto secum non teneant, excepto necessitatis casu. 36. Enarrantur dies festi per Dioecesim Nitriensem colendi, absque servili labore, atque hic praeter Dominicos, quinquaginta septem nu-

me-

merantur. Qvaevis insuper Parochialis Ecclesia, festum Patroni sui: et qvaelibet consecrata, dedicationis suae diem celebrare iubetur. • Tum casus enumerantur, Episcopo reservati. Dein peccata, pro qvibus imponi debet poenitentia solemnis. Tum casus non peccaminosi, attamen inducentes irregularitatem; atqve peccaminosi, qvi eamdem inducunt. Enarrantur qvoqve casus decem et octo, qvi secum trahunt excommunicationem maiorem; et alii, qvos consequitur excommunicatione minor. Claudunt decreta Synodi casus, in qvibus compellitur poenitens ad faciendam restitutionem; ac seqvitur Pauli Abstemij ad Clerum peroratio, qva decretorum observantia commendatur, eius videlicet Antistitis, qvi anno 1579. vitam cum morte commutavit.

§. LXXVII.

Syn. Strig. MDX.

Solam reliquit memoriam celeberrimus vir Georgius Pray, Synodi cuiusdam Strigoniensis, qvae anno 1510. die 2. Maii celebrata est per Demetrium de Nyárs, Episcopum Sanctuariensem, Suffraganeum et Vicarium Metrop. Ecclesiae Strigoniensis, n) dum hanc

n) Ita ex docum. ap: Wagner in diplomatario Sárosiensi pag. 494. et ap. RR. Koller in Epp.

Q.

hanc Thomas de Bakocz ab Erdeud gubernaret. Qui haustis Viennae in Austria scientiarum principiis, legitur ad annum Christi 1483. Capituli S. Sapientiae de Titel Praepositus, et Secretarius Mattheiae Regis; p) unde fecit gradum vel in fine anni 1486. aut cum exordio seqventis, ad Episcopatum Iaurinensem; q) salutatus ad annum 1493. Iaurinensis, et Electus Agriensis, sacrae praeterea Coronae Custos; r) tum ad annum Christi 1491. Regis Wladislai Cancellarius, s) et anno 1497. sub finem Decembbris, in Archiepiscopali Sede per Alexandrum VI. Papam,

con-

Q. Eccl. T. V. pag. 313. Pray in specim. Hier. Hung. parte I. pag. 178. compellat eum, *de Nyas.* Forsan est typi error. p) E docum. ap. Schmitt in Epp. Agr. T. II. p. 150. q) Matthias enim die 2. Ianuar. 1487. Marco Polnár Plebano de Segesd, confert rectoratum Capellae S. Andr. in Cath. Eccl. Qvinqv. fundatum, *per translationem Thomae de Erdöd, Praepositi Eccl. Titul, ac eiusd. capellae ultimi veri, ac legitimi possessoris, ad Episcopatum Iaurin. factam.* Ap. RR. Koller cit. alias op. T. IV. pag. 436. Error est itaque ap. Pray, dum in specim. Hier. H. parte I. pag. 323. ad h. a. Urbanus Ep. Iaurin. nominatur. r) E docum. ap. Ill. de Réva, in Commentar. de S. Cor. R. Hung. ortu. s) Docum. ap. Schm. in Epp. Agr. T. II. pag. 159.

confirmatus. t) Cui demum additus est anno 1501. honor Cardinalis tit. S. Martini in montibus, et sub annum 1508. titulus Constantiopolitani Patriarchae. u) Qvos demum omnes titulos, atqve honores una cum vita, relinqvere debuit anno 1521. v) Usus est autem magnis hisce nominibus, in utriusque Reipublicae salutem. Qvare mirum non est, qvod per alium celebraverit Synodus Ecclesiasticam; cuius non meminit Péterffy: nobis vero nomen eius duntaxat est notum.

§. LXXVIII.

Syn. Agrien. a. MD XII.

Posteaquam Hypolitus Estensis, Dux Ferrariae, dimissa ad annum 1496. Sede Strigoniensi, contentus fuit Agriensi, Petrus de Keresztúr Canonicus Agriensis, et Hypoliti Vicarius, die S. Ioannis ante portam Latinam,

anno

t) Nam eatenus literae Pont. ad ipsum datae sunt 13. Kal. Ian. ap. Schmitth cit. op. et Tomo, p. 163. Ad Regem vero Kalendis Ianuarii, an. 1497. u) Istvánffy libro IV. pag. 47. et 52. edit. primae. Pray in specim. Hier. Hung. parte I. pag. 178. Et in fragmento documenti ad hunc an. ap. Schmith in Archiepp. Strig. parte II. pag. 24. v) Ita notavit Olahus in chronicō alias memorato. Landes illius versibus complexus est Hier. Balbus Praepos. Poson. Qvos lege ap. Retzer, inter opp. Balbi edit. Vienn. anni 1791.

anno 1512. Agriae Synodum celebravit. x)
 Cuius Acta, cum nemo hactenus vulgaverit,
 merito documentum eius memor, hic profe-
 retur; epistola scilicet Bartphensibus missa,
 quae taliter sonat: *Prudentes et circumspecti,*
uti amici honorandi, salutem. *Intelleximus*
querelas, et expostulationem Dominationum Ve-
strarum, per medium circumspecti Georgii
Sench, Notarii Civitatis vestrae Bartphensis,
nobis intimatas; et quamvis plurimum elabora-
verimus, ut Dominationibus vestris in earum
optatis omnino ad earum vota morem gerere-
mus; sed nunc in eo distulimus, quod honora-
bilis Plebanus Civitatis Bartphensis, sicut de-
bebit, celebrationi Sanctae Synodi, in festo
S. Iohannis ante portam Latinam proxime ven-
turo intererit, et Agriae constituetur, cum quo
simul super isto negotio latius tractabimus,
per quem tandem per modum Literarum nostra-
rum, relationem pro beneplacito, et voluntate
vestra satis optatam, et qvidem ad vota Do-
minationes vestrae habebunt. Interim rogamus,
eaedem habeant pacem. Dominationes Vestras
recte valere optanis, quibus nos commenda-
mus. Ex Agria, feria sexta in festo S. Petri
Martyris, anno Domini 1512. Petrus de Ke-
reszthúr, Canonicus, et Vicarius Agriensis. y)

At-

x) Tantillum, neque plus de illa notavit Pray in specim. Hier. Hung. parte I. pag 215. y) Legitur ap. Schmitth in Epp. Agr. Tomo II. pag. 210.

Atque haec epistola qvidem obscura est. Acta vero Synodi in ea commemoratae, sicut Péterffius ignoraverat, ita nos quoque latent.

§. LXXIX.

Syn. Vespr. a. MDXV.

Nunc referendam habeo Synodum in Dioecesi Vesprimensi, tametsi loco nobis ignoto, celebratam anno 1515. sub Antistite Petro Berizlo de Graborja, Tragurii apud Dalmatas, conspicuis parentibus nato. Qvi ex Praepositura B. M. V. Albaregalensi, Vesprimensem Episcopatum anno 1513. simulque honorem Thesaurarii apud Regem Uladislaum, dein vero munus splendidum Bani in Regnis Dalmatiae, Croatiae, ac Sclavoniae consequebatur. z) Qvas ille Provincias, adtritis repetita clade Turcis, metu liberavit. Eapropter illi Maximilianus Imperator, ac postmodum Carolus V. a Pontifice honorem Cardinalis postulabant. a) Distulit nihilominus Papa Leo X.

z) Istvánffy libro V. sub finem; adnotans, quod hanc dignitatem in locum Andreae Both, et Marci Mislenovich fuerit consequutus. a) Id constat e literis Caroli Caesaris ad Leonem Papam scriptis. Qvas legere potes in opusculo inscripto: *Pannoniae luctus*; primum edito typis Cracoviensibus anno 1544. dein cum commentariolo Hungarico celeberrimi Stephani Vesprimi, recuso Vindobonae, an. 1798.

X. gratiam, ea de causa, qvam in literis die septima Iulii, anno 1517. ad Berisloum datis, taliter expresserat: *Qvod in magno numero, non erat futura illustris, et egregia commendatio, et testificatio dignitatis Berislaianae, quae nunc non praetermissa est, sed ad propinquum tempus translata.* b) Carolus vero Imperator, datis ad eumdem literis die vigesima tertia Iunii, anno 1520. aiebat: *De Pontificis benignitate, si tibi omnia promiseris, non falleris.* c) Sed iam ceteris hic brevitatis causa practermissis, unum id silentio premendum non est, qvod memoratus Pontifex, sacratum consuetis ritibus pileum et gladium, eidem Praesuli, velut summo contra inimicos Crucis Christi, atqve Christianorum, Heroi transmiserit: d) Cui tamen eius honori mors obstitit, qvam subibat die 20. mensis Maii, anno 1520. ad amnem Korenicziam in insidias Turcarum praecipitatus. e)

§. LXXX.

b) Cit. opusc. pag. 50. c) Ibidem pag. 55. d) Lege Ioannis Róka, vitas Vesprimiensium Praesulum, pag. 310. e) Istvánffy libro VI. pag. 89. editionis primae.

§. LXXX.

Per Statilium celebrata.

Magnus hic Patriae defensor, de rebus Ecclesiae, tum Cleri sui, perinde sollicitus, anno 1515. qvo semet compellabat *Episcopum Ecclesiae Vesprimiensis*, eiusdemque loci Comitem perpetuum, *Reginalis Maiestatis summum Cancellarium*, ac *Serenissimi Domini Uladislai*, *Hungariae*, *Bohemiae*, *Dalmatiae*, *Croatiae Regis Thesaurarium*, ac *Dalmatiae Croatiae*, ac *Sclavoniae Banum*: f) ipsemet intentus expeditioni bellicae, Ioannem Statilium Regiae Maiestatis Secretarium, g) in Ecclesia Cathedrali Vesprimensi tenentem Praepositi de Eörs dignitatem, h) suumque in rebus spiritualibus Vicarium, Synodo celebrandae

f) In exordio Constitutionum Synodalium. Ap. Péterffy cit. alias operis T. I. pag. 235. edit. Poson. g) Ibid. h) Praeposituram hanc, olim in Capitulo Vesprimensi fuisse Dignitates inter connumeratam, haec ipsa Synodus docet, ubi decernens, qvinam ex Dignitatibus, festo Corporis Christi, velamen supra Sanctissimum, per stationes deferre teneantur, hos inter numerat, *dignitates omnium Sanctorum*, *Simigiensem*, *Zaladiensem*, et *Eörsiensem*. Ibid. pag. 236. Qvae Dignitas, etsi hodie non sit Ven. Capituli membrum, qvia nihilominus actu floret in Alma

N

Dioe-

dae praefecit. Hic, teste Stephano Broderico, fuerat *acris*, et *prompti ingenii vir*, ac non mediocris literaturae, Petri Berizlai Vesprimiensis, et Bani Martini, viri pacis et belli

Dioecesi Vesprimensi, dignum esse putavi, ut hoc loco recenseam Praepositos S. Mariae Magd. de Felsö-Örs (uti hodie dicitur) in quorum notitiam potui venire: Sunt vero: Anno 1347. Georgius, simul Canonicus Vespr. An. 1407. Ioannes simul Can. Albensis. An. 1409. Ioannes simul Canonicus Vespr. An. 1418. Alexius Agoch. An. 1431. Ladislaus. An. 1437. Ladislaus de Waswár. An. 1456. Franciscus de Új falú. An. 1457. Franciscus Can. Alben. An. 1458. Iacobus de Darán, Can. Vesprim. Anno 1471. Andreas de Új falú, Can. Vespr. An. 1489. Iacobus, Can. Vespr. An. 1515. Ioannes Stathilius. An. 1518. Ioannes Sztanki, Ludovici Regis Secretarius. An. 1539. Valentinus de Zepsi, Can. Vespr. An. 1550. Gallus Rezy, Can. Vespr. An. 1606. Georg. Köntös, Can. Vespr. An. 1611. Ioannes Köntös, simul Abbas de Dömölk. An. 1636. Martinus Sobri, Can. Iaur. An. 1648. Georg. Berdócz. Idem ad an. 1667. simul Ep. Rosenen. Praep. S. Adalberti de Iaurino, et Can. Iaurin. Sub an. 1687. Michael Dvornikovics. An. 1696. Steph. Böjtös, Parochus Papensis. An. 1708. Ferdinandus Platsleger. An. 1716. Fridericus Rümerskirch. An. 1728. Martinus Biró Can. Vesprim. An. 1745. Stephanus Horváth, Parochus Ginsiensis. An. 1752. Franc. Bezerédi, de ead. Abbas S. Iacobi de insula Danubii.

An.

belli artibus clari, ex sorore nepos. i) Qvi
cum anno 1521. apud Ducem, Senatumqve
Venetiarum, pro Regno Hungariae munus
gessisset oratoris, consequutus est pro eius-
dem subsidio, millia aureorum triginta. k)
Anno autem 1526. qva Budensis Ecclesiae SS.
Petri ac Pauli Praepositus, ab Rege Ludovi-
co missus est cum Georgio Bosy in Transil-
vaniam, ut persvaderet Ioannen de Zápolya
Waivodam, ad accelerandum iter cum exer-
citu, versus Regis castra. l) Anno 1527.
missus fuit nomine eiusdem Ioannis Olomu-
cium, ut coram delecto a partibus, de Coro-
na Hungariae litigantibus, pacis arbitro Po-
loniarum Rege Sigismundo, eius pacis nego-
tium tractaret. m) Hac igitur de causa, et,
qvod coronationi Ioannis consentiens, inter-
fuerit etiam, n) ab eodem ex Praepositura,
translatus est anno 1528. ad Episcopatum
Transsilvaniae: qvi eodem anno per Regem

N 2

Fer-

An. 1775. Gabriel Gloser Can. Coloc. Tab. Re-
gliae Praelatus. An. 1780. Ioannes Szegedi, de
Mező-Szeged. Anno 1806. 24. Apr. sepultus.
Cui successit Iosephus Fuchshoffer. i) Pag. 28.
ex edit Colocensi, qva utor. k) Oratio eius
dicta ad Senatum, legitur ap. Pray annal. R.
H. parte V. pag. 58. l) Istvánffy libro VIII.
mihi pag. 120. m) Wolff, Bethlen, rer. Trans-
silv. T. I. pag. 86. n) Istvánffy Lib. IX. pag.

Ferdinandum, Nicolao de Gherend, collatus erat. o)

§. LXXXI.

Synodi Decreta.

Decreta per Statilium in Synodo promulgata, fatente Berislavo, desumta fuerant e Synodalibus Constitutionibus Ecclesiae Metropolitanae Strigoniensis; nimirum illis, quae anno 1493. fuerant publicatae; (§. XLIX.) verum additis quibusdam sanctionibus, quae saluti plebis in Dioecesi Vesprimensi constitutae, videbantur profuturae. p) Haec Péterffius detexerat Zagrabiae, q) multis attamen cum lacunis, et constitutionibus nimium hiantibus; quae per Nitrienses, nuper in compendio recensitas, velut sumtas eodem ex fonte, suppleri possunt; ac supplerentur forsitan etiam per illud exemplar eiusdem Synodi, quod in archivio V. Capituli Veszprimiensis asservari, RR. Róka notavit. r) Quae cum

o) Pray Hier. Hung. parte II. pag. 274. Translationem Statilii ad Episcopatum, praeoccupat Istvánffy, et ad ann. 1526. erronee refert, libro cit. pag. mihi 125. Plura de Statilio leges ap. RR. Szeredai in Serie Epp. Transilv. pag. 192. seqq. 'p) In prologo, ap. Péterffy noti operis T. I pag. 235. q) Ibid. pag. praecedente. r) In Epp. Vesprim. pag. 309.

cum mihi non liceat inspicere , illas hic dunt
 taxat Constitutiones recensebo , qvae integre
 legi possunt apud Péterffium , et cum Nitri-
 ensibus plerumqve concordant . 1. Videlicet ,
 praemisso singulari proloqvio , pauculis ca-
 rente lineis , ac desideratis postea pluribus
 foliis , legitur Constitutio decernens , qvinam
 ex Capitularibus festo Corporis Christi , et in
 eius octava , velum Eucharistiae debeant per
 stationes ferre ; nimirum ab Ecclesia Cathe-
 drali , usqve ad Ecclesiam Parochialem S. Io-
 annis Baptiste . Hinc ad Ecclesiam Paro-
 chialem S. Nicolai . Qvive hinc munus con-
 tinuare , sub poena unius marcae , teneantur .
 2. Cuiuscunqve dignitatis ac officii Sacerdo-
 tes Dioecesani , per mensem debeant unam
 dicere missam , pro bono universal , proqve
 salute , ac felici Statu Sacrae Regiae Maie-
 statis , ac subditorum : et unam pro univer-
 sali pace , concordiaqve Principum Christiano-
 rum ; item pro exaltatione fidei Christianae ,
 ac eversione Crucis Dominicae inimico-
 rum . 3. Nullus de Clero , absqve dimissoriis
 Episcopi , aut Vicarii , Romam vadat pro sa-
 era ordinatione , sub poena suspensionis ab
 exercitio ordinum , taliter susceptorum , inca-
 pacitate ad Ecclesiastica Beneficia , et excom-
 municatione , Papae reservata . 3. Clerici or-
 dinati iam , ac posthac ordinandi extra Eccle-
 siam Vesprimensem , in ea per qvindenam

ser-

servire debent pro antiquo more, sub excommunicatione ipso facto incurrenda, et privatione Beneficii possessi, tum incapacitate post-hac obtinendi. 4. Vice-Archidiaconi ter quotannis, congregationem indicant pro publicatione praesentium constitutionum. Hisque publicatis, inqvirant de moribus Plebanorum; de occupatione rerum Ecclesiasticarum; ac de ordinatis extra Ecclesiam Vesprimensem; facta postmodum relatione, Archidiacono, vel Vicario, quae scripta, sigilletur. 5. Archidiaconi, quos reperient incorrigibiles, aut scandalosos, debeant sub excommunicationis poena, Vesprimum captivos transmittere, deducta simul in scripto specie facti. 6. Idem sub excommunicatione, ac Beneficiorum amissione, tenentur sollicitare V-Archidiaconos, ut ter in anno, congregatio per eos celebretur. 7. Nullus arma, vel gladium, praeterquam ex iusta, et probabili timoris causa, deferat. 8. Describuntur officia Clericorum, quae passim in Ecclesiastico Iure legi possunt. 9. Sermo est de baptisme, qui cum Nitriensi ad verbum congruit, demta Bornemisziana additione, utpote tardiori. Berislavi autem additio, usum veteris olei, excepta necessitate, vetat. 10. Sermo de Confirmatione, idem est cum Nitriensi. 11. Id ipsum intellige de doctrina Poenitentiam exponente. Quam tamen hic ex defectu folii minime si-

nitam, seqvitur additio Berislaviana, inculcans Plebano cuilibet sollicitudinem, ut qvisque suorum noverit Orationem Dominicam, cum Evangelica salutatione, ac Symbolo, duodecim fidei articulos complexo, occasione Confessionis recitaturus. Qva terminata, qualisnam danda pro peccatis poenitentia, et qvae absolutionis formula sit recitanda, isthic docetur. Addit Statilius: ut nullus alieno Sacerdoti confiteatur peccata, non petita prius a proprio Sacerdote licentia; qvae non est deneganda malitiose. Enumerantur postea causas, in qibus Confessio fieri potest coram alieno Sacerdote. Cautela docetur, ne audiens notabile peccatum, signis qibusdam deterreat confitentem tantopere, ut hunc cetera pudeat revelare. Enumerantur, qui extra mortis periculum, absqve licentia speciali, non possunt absolviri. Post qvemdam rursus chartae hiatum, iubentur annos discretions habentes, in anno semel confiteri. Praeceptum hoc contemnentes, ab ingressu Ecclesiae prohibendi decernuntur. Parochi vetantur ab aegris pro Sacramentorum administratione qvicqvam poscere; aut imponendo pro peccatis hoc onus, ut poenitens curet Missas celebrari, semet ad celebrandum offerre; vel exigere qvicqvam propter poenitentiae dictatum onus.

§. LXXXII.

Forum continuatio.

Post haec 12. doctrina seqvitur de Sacramento Eucharistiae practica, ferme ad verbum consona Nitriensi. 13. Aeqve doctrina de Unctione extrema. 14. Item doctrina de Ordinis Sacramento. 15. Qvod ipsum intellige, cum de septimo Sacramento Matrimonii est sermo. 16. Seqvitur Constitutio de banno Matrimonii, perinde Nitriensi consona. 17. Hic desideratis foliis, pars legitur Constitutionis, qvae loqvens de celebratione Divinorum officiorum, consonat Nitriensi. Additio autem Berislavi, iubet inculcari populo, ut diebus festivis, ac Dominicis audiat Missam a principio usqve ad finem. Ipse vero Parochus, Evangelium paelectum, populo explanet. 18. Seqvitur tantillum de Simonia, Constitutioni Nitriensi conforme. Post hiatum postea foliorum, pars maxima legitur Constitutionis Nitriensis de sepultura. Sed tantilla est additio: *Qvod propter terragium, nemini imperfecto prohibeatur sepultura: modo aliud non obstet impedimentum, sed de Bonis intersectoris exigatur.* s) 19. Constitutio de deciniis, Nitriensi prorsus congruit. 20. Seqvens, de sententia excommunicationis, eidem perinde

s) Confer adnotationem ad §. XIII. sub litera k).

inde conformis est. Addidit vero Berislous: Ne Archidiaconus, Vice-Archidiaconus, vel Plebanus, ausit imponere interdictum, propter debita; vel causas audire, sine Praesul-
lis, aut Vicarii mandato, sub poena excom-
municationis, et duarum marcarum auri, fa-
bricae Ecclesiae deserviturarum. 20. Constitu-
tio de habitu Clericorum, est conformis Ni-
triensi. 21. Uti et seqvens de Clericis con-
cubinariis. 22. Idem intellige de illa, qvae
Clericis negotia saecularia vetat. 23. Tum,
qvae ordinandis praescribit qualitates. 24.
Non minus, qvae usurpatibus iura spiritua-
lia, poenas comiminatur. 25. Propria est con-
stitutio Vesprimensi Synodo, denuncians ex-
communicationem ipso facto incurram per
illos, qvi tributum, vel telonium audent de-
sumere a Clericis, vel Religiosis, qvi non
deferunt merces. 26. Poenae non institutis
in Beneficio Ecclesiastico, eadem dictantur,
qvae in Synodo Nitriensi. 27. Beneficiati per
se ipsos non residentes, post tres menses,
pro privatis esse censeantur. 28. Instructio
data Archidiaconis qvoad relationem de or-
dinandis faciendam, eadem est cum statuto
Nitriensi. Verum addidit Berislous, obliga-
tionem faciendi per eos, qvi curam anima-
rum suscepturi sunt, examinis coram Archi-
diacono, vel V-Archidiacono. Insuper decer-
nitur, ut qvilibet Archidiaconus, et Vice-Ar-

chi-

chidiaconus habeat omnes constitutiones Syndicales, ac secundum illas Clerum suum regat. Idem praeterea, et Plebani, venientes aliunde Presbyteros examinent, imprimis autem ignotos, num formatas habeant, Breviarium, librumque Missalem, atque his non provisos, ad officium celebrandum non admittant. 29. Multis deficientibus, plene legitur Constitutio: monendos esse Parochianos, ne parvulorum baptisma ultra octiduum differant, mox interdicto futuri obnoxii. Ne praeterea infantes, praeter necessitatem, in eodem foveant secum ipsis, lecto. 30. Absentes ab hac Synodo, nisi causam absentiae reddiderint intra quindenam, pro excommunicatis habeantur. 31. Dispositio de testamentis, inverso duntaxat ordine, cum Nitriensi consonat. A Berisloo additur, quod, et quales esse debeant, testamentum subscripti testes, iuxta Canonum sanctiones. Quid primum, quid posterius testamento inserendum. Decernitur vero, quod *Sacerdotes Clerici, condentes testamentum, disponere non possunt de bonis intuitu Beneficij acquisitis, absque licentia Superioris beneficiati, et in Ecclesia, et Dioecesi Vesprimensi, prout iura volunt.* De Bonis vero decedentium ab intestato, qualiter sit disponendum, Superior consulatur. Sacerdos, qui interfuit testamento, legata ad pias causas, a morte testatoris, mox

Prae-

Praelato significet. Vice-Archidiaconus autem eorumdem conficiat registrum, eidemque notum reddat, ne occultentur ultimae voluntates. 32. Ne causae ad forum Ecclesiae spectantes, inde abstrahantur, aeqve decernitur, sicuti in Synodo Nitriensi. 33. Clerici, ut superiorum impediant iurisdictionem, recurrentes ad potestatem saeculi, pro excommunicatis declarantur, iuxta speciale Berisloii statutum. 34. Contra Religiosorum mendicantium abusus perinde sermo est, velut in Synodo Nitriensi. 35. Ut iidem quartam, Parochis iure decretam, persolvant. 34. Interdicta observent. 36. Sacerdotes Eucharistiam in parva circulari forma porrigan. 37. Monenant populum, ut die Resurrectionis Dominicæ, quilibet sit confessus, et Eucharistia refectus. Additus est ritus, cum quo est Eucharistia porrigena. 38. Plebs inducenda, ut pro confirmatione properet. 39. Altare, debitum habeat adparatum. 40. Vascula praesto sint ex stanno pro oleis sacratis. 41. Liber praeterea baptismalis. 42. Ne differatur procuratio, post feriam quintam hebdomadae maioris, olei consecrati. 43. Publicentur a Piebanis Indulgentiae plenariae, die Ascensionis Domini, et duobus sequentibus, Ecclesiae Cathedrali Vesprimensi concessae. 44. Enumerantur casus per Generalem Vicarium reservati, puta: Homicidium, periurium, de-

tra-

tractio decimarum, turbatio iurisdictionis **E-**
piscopalis, et oppressio infantum enormis. 45.
 Taxae pro Ecclesiasticis mandata in causis spi-
 ritualibus exeqventibus, defiguntur. 46. Dies
 festi, qvibus per Dioecesim Wesprimensem,
 a labore servili abstinentium est, universim
 qvinquaginta sex, postremo enumerantur. Tum
 subiicitur: *Istae sunt Constitutiones S. Ecclesiae de Besprimio in S. Synodo celebrata per D. Petrum Berisloo Episcopum Vesprimensem, quas omnes habere, et tenere debent, et studeant.* Ioannes Statilius, qvi Synodum il-
 lam iussu Praelati sui convocaverat, usqve ad
 annum Domini 1549. supervixit. t)

§. LXXXIII.

Syn. Scep. an. MDXLV.

Post magnum temporis, documentorum-
 que hiatum, recensenda venit Synodus, qvam
 Stanislaus Váralyi Praepositus Ecclesiae Col-
 legiatae Scepusiensis, iure suo u) in eadem
 anno

t) Vide Pray in specim. Hier. Hung. parte II.
 pag. 277. u) Qvamquam iuxta nuper dicta, ad
 §. 67. Pius secundus convocandi Synodum Prae-
 positis Scepusiensibus, an. 1459. confirmaverit;
 ad postulationem nihilominus Thomae de Ba-
 kocz A-Episcopi Strig. illud an. 1513. Leo de-
 cimus Pont. revocabat, veluti legere potes in
 do-

anno 1545. celebravit. Natus Cibinii apud Sárosiensis , ubi teneram aetatem literis consecravisset, Ioannis de Zápolya Regis Aulam consectatus , post minorā Sacerdotia , Praeposituram Albae Regiae consequebatur. v) Cumque eidem anno 1530. Budae per Rogendorfsum obpresso , clam edulia subministravisset, illum sibi magnopere devinxit. x) Sed hoc vita functo , coniugis Isabellae regimen aver-satus , Ferdinando I. adhaesit, nominatus ab illo die 20. Octobris, anno 1541. Qvinque-Ecclesiarum Antistes. y) Qvae tamen nomina-tio , videtur aliquantulo tempore silentio pres-sa fuisse , cum serius , utpote vicesima secun-da

docum. ap. Péterffy T. I. pag. 199. et ap. Wa-gner analect. Scepus. parte I. pag. 368. Rur-sus tamen , ad petitionem Ioannis Horváth de Lomnicza , eius temporis Praepositi , idem Leo Pontifex , dato Brevi Apostolico , qvinto idus Iulii anno 1515. cunctis Praepositis hoc in mu-nere successoribus , Pristina reddebat iura. Vi-de ap. Wagner cit. op. et parte , pag. 372. v) Ex docum. ap. RR. Koller in Epp. Qvinq. T. V. pag. 263. et 283. Sed difficulter discernas , u-trum in Eccl. B. V. aut S. Nicolai extra muros. Velut adverti in Atmoenit. Fascic. V. num. I. in notula ultima ad §. 21. x) Istvánffy libro XI. pag. mihi 171. Ioannes Zermegh in hist. rer. gestarum inter Ferd. et Ioannem , libro II. §. 2. inter Scriptores rer. Hung. edit. Schwandtne-rianae , tomo II. pag. 402. y) Diploma colla-tionale ap. RR. Koller cit. tomo , pag. 283.

da Octobris, veluti Praepositus Albae Regiae, designatus fuerit Regis Ferdinandi Commissarius, ad recipiendum a Qvinque-Ecclesiensi Civitate, fidelitatis iuramentum. z) Qvae postquam per Turcas occupata est die 23. Iunii, anno 1543. cum integra ferme Dioecesi: qvovis proventu spoliatus, ad Scepusium se contulit, factus ibi anno seqvente in Ecclesia Collegiata ad S. Martinum Lector, a) et post triennium, Praepositus eiusdem. b)

§. LXXXIV.

Eius reliquiae.

Eodem anno, die Dominico Rogationum, indicebat Synodum Clero Scepsiensi, celebrandam in Ecclesia Collegiata: Usus adpellatione Episcopi Q. Ecclesiensis, Praepositi Scepsiensis, et Consiliarii Regiae Maiestatis. Nihil attamen ex Actis eius Synodi notum est hodie, praeter literas convocatorias, ordinemque Divini officii, durante Synodo, a primis vesperis sabbathi, post octavam Corporis Christi, per subseqvens triduum in choro, et ad Alta-

z) Legitur decretum ibid. pag. 264. a) Ex docum. ibid. pag. 301. b) Ex documentis ibid. pag. 301. et 303. Adde Wagneri Analecta Scepusii parte tertia, pag. 84.

Altare observandum. c) Scopus celebrandae Synodi, in literis hanc indicentibus, taliter expressus erat: *Ut per salubres exhortationes, institutionesque Synodales, et canonicas mōnitiones, vitia extirpentur, virtutes inserantur, et actus pravi comprimantur, disciplinaeque, et aequitatis norma, recto ordine dirigantur, Statusque Ecclesiae Scepsiensis, et Ecclesiasticae personae reformatur.* d) Optimus Praesul, numquam obtenta pro Episcopatu confirmatione, diem supremum obiit, die 21. Aprilis, anno 1548. in Ecclesia sua Collegiata sepultus. f)

§. LXXXV.

- c) Legitur solus hic, nec aliud Synodi istius vestigium ap. Péterffy T. I. pag. 299. et ex illo ap. RR. Koller citati op. et tomi, pag. 302.
- d) Pro hoc docum. grati esse debemus piae memoriae Carolo Wagner, qui illud ex autographo primus edidit, in analect. Scep. parte I. pag. 379. et ex illo RR. Koller cit. tomo, pag. 306.
- e) Idem cit. tomo, pag. 280. adnotavit, nullam huius Praesulis memoriam, in Actis Consistorialibus, inter monumenta Vaticana reperiri.
- f) Legitur eius epitaphium ibi descriptum, ap. Wagner cit. op. parte II. pag. 339. ap. Pray Hier. Hung. parte I. pag. 254. RR. Koller cit. tomo, pag. 314.

 §. LXXXV.

Syn. Tirn. an. MDLX.

Commemoratus alibi Nicolaus Olahus, Archipraesul Strigoniensis, memoria dignam Synodus egit Tirnaviae anno 1560. die 23. Aprilis; quae typis Viennensibus anno eodem excusa, cum haud paucis scateret mendis, ipsiusmet Olahi calamo correcta, ibi denuo, mox anno seqvente imprimebatur. Ex altera hac editione, suam prodivisse, Péterffius asseverat. g) Etsi autem illa Synodus inscribatur *Dioecesano — Provincialis*, non asseqvor tamen huius adpellationis causam, non modo, quod Synodi huiusc ingressus, loqvatur dun-taxat Abbatibus, Praepositis, tam saecularibus, quam Regularibus, Archidiaconis, Canonicis, aliisque de minore Clero: sed quod in exordio praeterea sic dicatur: *Catholicae, ac Christianae Religionis praecipua quaedam capita, de Sacramentis, fide, et operibus, de Ecclesia, de utraqve iustificatione, ac aliis: a RR. DD. Nicolao Olaho, Archi-Episcopo Ecclesiae Metropolitanae Strigoniensis, Primate Hungariae, et Legato Nato, etc. ex purissimis Sacrae Scripturae, traditionum Apostolicarum, Canonum, ac Sanctorum Patrum fontibus derivata, et in Synodo sua Dioecesana*

Tir-

g) Tom. II. pag. 43.

Tirnaviae proposita, ac breviter explicata.
M.D.LX. Ut proinde haec Synodus, non eo fine convocata fuerit, ut ibi deciderentur capita fidei ac disciplinae, mox a me recensenda: verum, ut extra hanc elaborata prius, atque iam conclusa libello, promulgarentur, dilucidarenturqve ab Archi-Praesule, per cunctos observanda. Qvod confirmare videtur ista conclusio eiusdem: *Postremo, hoc etiam omnibus notum esse volumus: Qvod omnia illa quoque Statuta, ac Constitutiones Praedecessorum nostrorum, DD. Archi-Episcoporum, piae memoriae, de quibus in hoc libello nullam fecimus mentionem, in suo vigore permaneant: eaque ab omnibus iurisdictioni nostraे subditis observari mandamus.*

§. LXXXVI.

Eius doctrina dogm.

Doctrinae in illa Synodo promulgatae, hic est conspectus: Caput 1. tractat de fide in genere. 2. De Sacramentis in genere. 3. De Baptismi Sacramento. 4. De Confirmatione. 5. De Eucharistia. 6. De Poenitentia. 7. De Ordine. 8. De Matrimonio. 9. De Extrema unctione. 10. De prima, et secunda iustificatione. 11. De fide iustificante. 12. De bonis operibus, eorumque merito. 13. De Ecclesia. 14. De traditionibus, et earum

O

auto-

autoritate. 15. De sancto ceremoniarum Ecclesiasticarum fine; ubi argumentis docetur, illas a nobis exerceri, *ut praeteritorum memorativas, praesentium excitativas, futurorum praemonstrativas.* 16. De Missae Sacrificio; ubi docetur, esse incruentum altaris sacrificium: eiusque institutionem, in Evangelio, Traditione, ac Patrum doctrina fundari. Additurque mandatum, ut Missa non alio, quam latino sermone celebretur. Committitur insuper gravi sub poena, *ne vulgares ullaे, aut latinae etiam cantilenaе, praeter eas, quas ante centum annos, maiores nostros certo approbasse constet; aut praeter eas, quae post-hac ab Archipraesule fuerint approbatae, in templis maxime admittantur; ne sub specie pietatis, Hungarus populus, natura aliqui ad divinum cultum propensus, in errores inducatur.* 17. Laudatur ieunium. Exponitur vetustas quadragesimae: et quo pacto sit ieunandum, ex antiquitate sacra docetur. 18. Sanctorum invocationem esse rationabilem, auctoritate docetur, et exemplis; atque obici contra hanc solitis, respondetur. 19. Exponitur doctrina Catholica de imaginibus Christi, et Sanctorum. Tum adhortatio fit de reparando illarum cultu. 20. Existentia Purgatorii, ex Sacris Literis, SS. PP. et usu Ecclesiae probatur. Mandaturque postremo, ut officia, et anniversaria, item commemorationes,

nes, et Missae, antiquo, et solito S. Catholice Ecclesiae ritu, et modo, pro defunctis celebrentur. 21. Consecrationem Ecclesiarum, et altarium, non esse humanam inventionem, sed Dei institutum, probatur, eiusque declaratur scopus. Qvare iubentur Ecclesiae novae aut restauratae consecrari: pollutaे vel violatae reconciliari; cum mandato, ut interim Divina ibi absqve altari portatili nemo praesumat. 22. Ecur vetentur libri haeretici, docetur; cum comminatione excommunicationis ipso facto incurrendae, et Pontifici reservatae, nisi qvilibet eiusmodi libros ab se retentos, intra terminum ab Archidiacono praefixum, fideliter eidem tradat. Eadem poena decernitur Archipraesuli reservata in eum, qvi librum, imprimis Theologicum, in lingvam vulgarem transferre, interpretari, vel edere in publicum, aut editum vendere, sine eiusdem speciali consensu audebit.

§. LXXXVII.

Ac disciplinaris

Sermone postmodum ad disciplinaria converso: Caput 23. Praescribens vitae honestatem Clericis, adducit speciatim ubivis ad calcem leges Ecclesiasticas, qvae loqvuntur de cohabitatione mulierum. De coelibatu. De avaritia, et mercimonii. De usuris et pa-

ctis. De pravis colloqviis. De officiis saecularibus non gerendis. De vitandis criminalibus iudiciis. De vestibus Clericalibus. De barba, et coma haud nutrienda. 24. De officiis Ministrorum Ecclesiae. Ne duo teneantur Beneficia. Parochi munus impleant, quae hic enumerantur, adductis perinde legibus. De excommunicatis qualiter tractandis. De dignitate, ac veneratione Praesulium. De necessaria in Beneficio Ecclesiastico Superioris Ecclesiastici confirmatione. De iis, quae Archidiacono sunt praestanda, et significanda. De Sacramentis gratuito administrandis; persolvendis item, ut par est, horis Canonicis; peragendisque Divinis officiis, atque caerimoniis Ecclesiae, iuxta Breviarium, Missale, ac Baptismale Strigoniense. De Simoniacis contractibus obtinendi Beneficii causa, vitandis. De baptismo, per quem, ac quibus cum ritibus dando. De Sigillo confessionis nullo pacto aliis revelando; nihilique pro hac exigendo. De tria promulgatione antequam contrahatur matrimonium. De illo non permittendo, intra quartum consanguitatis, et affinitatis gradum; aut etiam, ubi cognatio spiritualis intercesserit, vel inter baptizantem, et baptizatum, et parentes baptizati; vel inter levantem, et levatum, et parentes levati, vel *inter filios levantis, et personam, cuius facta est cognatio.* Id etiam
in

in Confirmationis Sacramento servetur. h) De prohibendo perinde matrimonio, ubi vel cognatio legalis adest, vel solemne castitatis votum. De non permittendis nuptiarum solennitatibus, ab Adventu usque ad octavam Epiphaniae, a Septuagesima usque ad octavas Paschatis, a Dominica Rogationum, usque ad Dominicam post Pentecosten. i) De observando ligaminis impedimento. Tandem de apostatis ab ordine Religioso, per Archidiaconos, ac alios potestatem consequutos inquirendis, et ad Primatem, vel suos immediatos Praesules, transmittendis. 25. Pro ludimistis, quales recipiendi; quid docere debeant; et quam caute Parochi iisdem intendere debeant, ne doceant errores. 26. De festo Corporis Christi, diebusque Rogationum, minime carpendis per alienos a Religione Catholica. De festis diebus debite observandis. 27. Qvis sit locus sepulturae; et quinam in loco sacro minime sepeliendi. 28. Asserit decimas competere Ministris Ecclesiae. Ad hanc praestandas per censuras esse compellendos,

h) Non miraberis, aliter id constitutum esse, quam Synodus Tridentina decernat Sess. XXIV. decr. de reform. matrim. capite secundo, quod si advertas, hoc decretum fuisse promulgatum, die undecima Nov. an. 1563. i) Eadem de causa, differt hoc a constitut. Trident. citata Sess. facta, capite decimo.

dos, qvi reluctantur. 29. Explicat excommunicationis distinctionem. Formam exponit, ac ritum, absolvendi ab utraqve. 30. Exponit, qvinam possint ad Sacros Ordines promoveri. Poenas enarrat illorum, qvi promovent indignos. 31. Detrimenta narrat spiritualia, ex absentia Beneficiatorum seqvuta. Et ne qvis absqve indultu possit abesse, decernit. 32. Poenas enumerat in iure dictatas, contra Bonorum Ecclesiasticorum usurpatores; et iis, qvi exactiones faciunt a Clericis et Religiosis, titulo proventus Ecclesiastici, poenam excommunicationis dictat. 33. Enarrantur causae ad forum Ecclesiae spectantes; et huic Ecclesiastico iuri qvoqvo modo impedimentum ponentes, excommunicati esse, declarantur. 34. Loquitur de personali residentia Praelatorum. De muniis, et moribus Capitularium. De Praebendariis. De expeditione literarum Capitularium. De officialibus Capituli, et celeratione iuris. De officio Praepositorum. De castigandis per eos, qvi sunt illis subordinati. De qve illorum canonica visitatione. De obligatione Abbatum, ac Praepositorum Regularium. Qvi nondum obtenta confirmatione, Pontificalibus ne utantur. Ne laici, idiotae, vel ordinati extra Ecclesiam Catholica[m], munere spirituali fungantur; aut defungi, per Clericos permittantur. 35. Regulares Bona monastica, ne dissipent, nec abalienent.

Non

Non se ingerant in munera Parochorum. Ordinum Superiores invigilent religiosae disciplinae. Religiosi absqve indultu potestatis Ecclesiasticae, in Parochiis ne ausint spirituale munus exercere. Hoc vero muniti, commendantur fidelium caritati, iuribus Parochorum salvis. 36. Decernitur, Clerici de qvibusnam rebus, qvalive modo testamentum condere possint. Haeredes ex testamento, aut istius execvutores, qvi tardant ultra spatum anni voluntatem execvii testatoris qvoad illa, qvae reliquit ad causas pias, vel restitui, ceu aliena, voluit, anathemate feriuntur ista constitutione. Idqve inter Missarum solemnia frequenter, decernitur promulgandum. 36. Enarrantur casus Pontifici, ac Episcopis reservati. His vero sic deductis, enumerantur pro Dioecesi Strigoniensi festa, in choro, atqve in foro celebranda.

§. LXXXVIII.

Syn. Scepus. a. MDLX.

In eundem annum incidit Synodus Scepusiensis, a Petro Paulino celebrata. Qvi primum memorato Archi-Episcopo fuerat a secretis, tum ad annum 1557. Canonicus Strigoniensis, et Praepositus S. Stephani de Castro Strigoniensi. k) Hinc Episcopus Chana-dien-

k) Ap. Péterffy tom. II. pag. 8.

diensis, anno 1560. die 17. Iulii, in Papae Consistorio confirmatus, 1) ac eodem anno simul Praepositus Scepusiensis, die prima mensis Maii per Archipraesulem confirmatus. Qui licet breve habuerit in Capitulo praesidium, utpote anno 1561. mense Aprili mortuus: m) attamen eadem prorsus mense, quo fuerat confirmatus, utpote die 21. mensis Maii, Cle-ro suo indicebat Synodum, ad quintum deci-num diem, a die datarum computando, seu feriam tertiam Pentecostes, in Ecclesia Col-legiata celebrandam, iuxta mandatum, velut ipse fatetur, Archi-Episcopi: eum vero in si-nem, ut cooperatoribus, et comministris, ac fratribus suis, semet veluti novum Praeposi-tum, ac illi vicissim, eius se cooperatores, mutua caritate, ultiro citroque agnoscendos praebeant; de vocatione sua, deque ovium fidei suae creditarum cura, in Dei timore collaturum, et defectus etiam, atque grava-mina, si quae forsitan proponerentur, cogni-turi. n) Acta Synodi huius, ignotae Péterffio, aut periverunt, vel in scriniis latent.

§. LXXXIX.

- 1) Ap. Batthyán in Serie Epp. Chanad. pag. 144. ex Actis Consistorialib. et ex Bulla confirma-toria, pag. seq. Erronee praeoccupavit unum annum Pray in specim. Hier. Hung. parte II. pag. 298. m) Lege Cl. Wagner analect. Sce-pus. parte III. pag. 89. n) Haec discimus ex lite-

§. LXXXIX.

Syn. Tirnav. a. MDLXII.

Insertae leguntur operi Péterffiano literae *valvales*, uti nominantur, eo, qvod valvis Ecclesiae fuerint adpensae, iussu Matthiae Görög, Praepositi Maioris, et Generalis Vicarii Strigoniensis, anno 1562. die 22. Aprilis editae; per qvas volente Nicolao Olaho, praeципiebat *Abbatibus*, *Prioribus*, *Praepositis*, *Decanis*, *Archidiaconis*, *Vice-Archidiaconis*, *Ecclesiarum Parochialium Plebanis*, aliisque personis Ecclesiasticis, Dioecesi, et iurisdictio- ni spirituali dictae Ecclesiae Strigoniensi subiectis, — — qvatenus ipsi et singuli eorum durante dicta Sacra Synodo, singulis diebus in Ecclesia Parochiali S. Nicolai Tirnaviae fundata, Divinis officiis, Missis, concionibus, processionibus, precibus vespertinis, atqve aliis solitis ceremoniis, in superpelliceis, et aliis, qvisqve in habitu sibi competenti interesse debeant, precesqve, et orationes corde contrito, et mente devota ad Deum omnipo- tentem, omnium bonorum largitorem pro felici, qvieta, et tranqville Statu, Sacro-San-
cto

literis ad Synodum convocatoriis, qvas ex au- tographo descriptsit, typisqve vulgavit Wagner cit. op. parte I. pag. 384. Cui proinde, huius Synodi notitiam in acceptis r̄ferre debemus.

cto Romanae, ac Universalis Ecclesiae, Pii IV. Pontificis, et Archi-Episcopi Strigoniensis, et totius Cleri, atque Caesareae Regiaeque Maiestatis Domini Ferdinandi, totiusque Republicae Christianae, effundant; nec aliquis ipsorum, absque licentia Archi-Praesulis, a Sacra Synodo praesumat discedere, sub poenitentia in iure Canonico expressis. o) Praeter hasce literas, itemque illorum indicem, qui Synodo huic aderant, et absentes licet, adesse oportebat, nihil, ad eam spectans, inventur. Ac vel pro tantillo, e chartis manuscriptis eruto, C^{ar}oli Péterffii piis manibus grati esse debemus.

§. XC.

Syn. Tirn. a. MDLXVI.

Sola perinde superest memoria Dioecesisanae Synodi, quam anno 1566. die ultima Ianuarii, indicebat Olahus, festo S. Adalberti celebrandam Tirnaviae; quod ex litteris, Abboti Ecclesiae S. Hyppoliti de Zobor, inscriptis, patet. In quibus illi praeceptum est, ut acceptis iisdem, una cum literis nominationis, institutionis, et confirmationis, in Abbatiali Beneficio, ad Synodum in persona,

ve-

o) Ap. Péterffy tomo II. pag. 148. seq.

vesteque propria, et decenti, comparere teneatur. Obtinuerat hasce literas noster Péterffius e Tabulario Venerabilis Capituli Nitriensis. p) Qvae nos docent, cetera inter, qvaesitum fuisse de legitimo, aut illegitimo eorum, qvi Synodo huic interesse debebant, ad Ecclesiastica Beneficia ingressu.

§. XCI.

Syn. Zagr. a. MDLXX.

Georgius Draskowith, Draskovich, et Draskovics, scribi solitus, eos inter Praesules numerandus est, qvi Synodos celebraverunt. E pervetusta is familia natus anno 1515. patrem habuit Bartholomaeum; matrem vero Annam Utissinovith, sororem Georgii Martinusii. Cuius etiam impensis, Cracoviae, Bononiae, Romae scientiis excultus, primum Canonicus Varadinensis, ubi tunc avunculus Praesulem agebat, q) dein Praepositus Leleszienensis, r) tum ab anno 1556. Posoniensis, et post Antonium Verantium, anno 1557. Qvinqve-

p) Vide in eius op. T. II. pag. 186. q) Legē Pray in specim. Hier. Hung. parte II. pag. 187. RR. Katona in A. Epp. Coloc. parte II. §. 17. num. 19. r) Idem ibidem, Licet Pray cit. op. parte I. pag. 35. in indice Praepitorum Lelesziensium, hunc non nominet.

que ecclesiarum Antistes; s) ac fortassis iam ad annum 1559. Aulae Regiae Cancellarius; t) tum anno 1562. nomine Ferdinandi I. Caesaris, et Regis Hungariae coram Patribus Tridentinis orator. u) Dein ab anno 1563. Zagabiensium Antistes, v) inde ab anno 1569. Bani Croatiae, Sclavoniae, Dalmatiaeque honorem simul gerebat; x) nominatus anno 1572. Archiepiscopus Colocensis, propter Colocam a Turcis possessam, Zagabiensem simul Episcopatum retinebat. y) Relicta demum anno 1578. Zagabria, Iaurinum transiit, pro cuius Cathedra die 25. Aprilis fuerat nominatus; z) retento semper Archiepiscopatus Col-

s) Ap. Pray cit. op. parte I. pag. 254. t) Dubitanter dixi. Licet namque in Serie Chronol. Cancellariorum Prayana, ad ann. 1580. inter Cancellarios numeretur: attamen in Literis Armalibus Christophori Armpruster, penes Cameram R. Hung. proventuum Perceptoris, editis an. 1559. taliter legitur signatus. Velut in Copia mecum communicata, hisce oculis legi. u) Legitur pars literarum Credentialium Prae-
gae 1. Ianuar. 1562. editar. ap. Péterffy T. II.
pag. 134. In quibus cum nonnisi Consiliarius compelletur, antea dicta nescio salvare. v)
Pray cit. op. parte II. pag. 358. x) Pray ibid.
et ap. Kovachics inter Scriptores minores rer.
Hungaric. Tomo II. pag. 224. y) RR. Katona
cit. op. et parte, pag. 48. z) Pray cit. op.
parte I. pag. 326. et parte II. pag. 359.

locensis honore. Qvo tempore honorabatur, velut *Electus Archi-Episcopus Colocensis, Episcopus Iaurinensis, Locique eiusdem Comes perpetuus, Sacratissimae, Caesareae Regiaeque Maiestatis Consiliarius, et summus per Regnum Hungariae Cancellarius.* a) Anno demum 1585. die 18. Decembris, a Sixto V. Pontifice, numero Cardinalium adlectus, acceptoqve die 13. Februarii anni seqventis galero purpureo, titulum S. Stephani de monte Coelio conseqvutus erat. b) Qvo tamen honore non diu poterat frui, mortuus Viennae die ultima Ianuarii, anno 1587. aetatis septuagesimo secundo, sepultus vero Iaurini, et lapide sepulcrali honoratus. Qvo dein a Turcis violato, nepos, aeque Georgius Draskovith, Antistes Iaurinensis, anno 1637. novum ei posuit monumentum. c) Postqvam tantus Praesul, magnas tulisset laudes a Pio V. Pontifice propter singularem Catholicae Religionis fervorem, simul exstimulatus, ad exhibendam deinceps qvoqve Clero suo, ac populo vitae sanctimoniam, abolendaqve haeresion

- a) Ex docum. anni 1578. ap. RR. Schönvisner in antiqvit. et Hist. Sabarien. pag. 297. b) Istvánfy lib. 26. post initium. Ex eius item epitaphio, in Cath. Eccl. Iaur. existente, unde descriptis RR. Schönvisner cit. op. pag. 306. c) Illud, qvod nunc citavi.

seon venena: d) Redditus ferventior , Diocesananam egit Synodum anno 1570. velut RR. Balthasar Adamus Kercselich testatur ; qvi tamen eius acta non invenit. e) Si stat notula Synodo Borkovichianae III. subiecta , actum ibi cetera inter fuit , de veteri ritu Ecclesiae Zagrabiensis retinendo.

§. XCII.

Syn. Zagr. an. MDLXXIV.

Magnum hunc Antistitem , rursus aliam Zagrabiae habendam Synodum , fuisse meditatum , docent literae Antonii Verantii , Strigoniensis Archiepiscopi , anno 1573. die 6. Ianuarii , Tirnavia missae , in quibus eidem gratulatur , quod Synodum brevi sit cum Clerico suo celebraturus ; laudando simul , quod Dioecesanos suos crebrius revisat , et sanctissimis documentis , ac monitis suis subinde imbuat , ut super greges Domini , quos pascunt aeternae vitae verbo , excubent vigilantius , neque in cura officii Pastoralis torpescant. f)

Et

d) Datae sunt die 9. Augusti , anno 1569. et leguntur ap. Laur. Károlyi , in speculo Eccl. Iaurin. pag. 26. ap. Kercselich in Hist. Cathedr. Eccl. Zagrab. pag. 245. Ap. RR. Katona in hist. A. Epp. Coloc. parte II. pag. 50. e) Cit. op. pag. 244. f) Leguntur ap. Nicol. Schmitth , in Epp. Agrien. T. III. pag. 83. et ap. RR. Katona cit. op. et parte , pag. 49.

Et vero, celebrata est per illum Synodus anno 1574. die 8. Martii Zagrabiae; in qua Michael Buchich, novae circa Eucharistiam doctrinae propugnator, condemnatus est, ac dogma Catholicum, SS. Ecclesiae PP. Graecorum, et Latinorum testimoniis firmatum. Lata excommunicationis sententia contra Buchichium, et spes fiduciaque locata in Augustissimo Imperatore, ac Rege Maximiliano II. quod in dictum hominem impium, et blasphemum, pro suo Caesareo, et Regio officio severe animadvertere non negliget. Unde videatur consequi, Acta Synodi, Regiae Maiestati substrata fuisse. In manuscripto, quod in Croatico Remetensi Monasterio, florentis dum Ordinis S. Pauli primi eremita, reperturn, primus edidit Zagrabiensibus typis anno 1771. Pater Venantius Glavina, eiusdem Instituti Religiosus, deficiebant eorum nomina, qui dictae Synodo interfuerunt. Sed inter notata Raphaelis Levakovich, invenit RR. Balthasar Adamus Kercselich, et illa cum editore Synodi communicavit, typis perinde vulgata.

§. XCIII.

Syn. Sabar. a. MDLXXIX.

Utriusque nunc recensitae Synodi Zagrabiensis, meminit laudatus Draskovich in literis

ris per qvas , velut Administrator Episcopatus Iaurinensis, indicebat Synodum Sabariae celebrandam , g) qvas hic dignum est , propter diuturnam apud nos sui raritatem , re-censere : *Georgius Drascoritius electus Colocensis ac Bachiensis Ecclesiarum Canonice unitarum Archiepiscopus , Dei , et Apostolicae Sedis gratia Ecclesiae Iauriensis Episcopus , locique eiusdem Comes perpetuus , nec non Sacratissimae Caesareae Regiaeque Maiestatis Consiliarius , ac per Regnum Hungariae Summus Aulae Cancellarius , omnibus et singulis has nostras lecturis , et audituris , salutem , et paternam in Domino benedictionem.* Cum ipsa experientia didicerimus , superiorum annorum Synodos in Ecclesia Zagrabiensi (cui aliquot annis Divina providentia , licet immeriti , praefuimus) habitas , ad fidei , et Religionis Christianae incrementum , haeresum extirpationem , morumque reformationem non modo utiles , ac salutares , verum etiam necessarias fuisse : pro pastorali officio nostro , a tanto , tamque salutari pharmaco , ad sanandos Ecclesiae morbos , ac etiam curanda vulnera , quae illi ab infidelibus , et haereticis inflictarunt , summe necessario , etiam in hac Dioecesi nostra Iaurensi ,

mi-

g) Civitas est in Castriferrei provincia , iuris Episcopalis , olim videlicet Iaur. nunc Sabariensis. De qua RR. Schönvisner cit. op. libro I. cap. primo.

minime abstinendum iudicavimus: maxime, cum id ab ordinariis locorum Episcopis, Sacrosanta Tridentina Synodus in primis exigat, et efflagitet. Itaque accedente etiam Venerabilium Fratrum nostrorum, huius Cathedralis Ecclesiae nostrarae Capituli Consilio, ad secundum diem proximi mensis Augusti, qui erit dies Dominicus, septimus in ordine; hic Sabiae, Deo volente, in templo Deiparae Virginis Matris, Synodus Dioecesanam indicendam, et celebrandam duximus: quam per hasce literas nostras indicimus, et celebrandam publicamus. Idcirco universis in Christo fratribus nostris, Reverendis ac Venerabilibus DD. Abbatibus, Praepositis, Plebanis, Capellarum, et Altarium rectoribus, aliisque Beneficiutis, in hac nostra Dioecesi Iauriensi existentibus et commorantibus, nobisque ordinario, et Dioecesano iure subiectis, per hasce literas nostras, serio, et sub anathematis poena districte praecipiendo mandamus, ut ad praescriptum diem et locum, salutares doctrinas, et exhortationes audituri, more antiquitus servato, venire, et comparere debeat, et teneantur. Aliud sub poena praescripta non facturi. Datum Sabiae, secundo die mensis Iulii, anno Domini 1579. h) Syndici

h) Descripseram haec olim in Bibliotheca Széchényiana Czenkiensi. Postmodum autem reperi ap. RR. Schönvisner op. superius citato pag. 298.

nodi illius Péterffio prorsus ignotae , mentionem iniecit Laurentius Károlyi ex charta vetera , qvam inter Acta Capituli eiatis reperebat , dolens , qvod praeter nomina Parochorum , qvi eidem interfuerant , plus non potuerit invenire ; i) tametsi Acta , et decreta Synodi illius edita fuerint typis Pragensibus anno eodem , qvo Synodus fuerat coacta . k) Vocabantur ad hanc etiam Augustanae Confessionis Ministri , qvorum non pauci loca , per Franciscum de Nádasd Comitatus Castri- ferrei Supremum Comitem possessa , incolebant . Verum hic , & eu alienus a Religione Catholica , postulato Praesulis restitit , uti litterae illius Comitis , tam ad Draskovichium , qvam ad Sopronienses exaratae , docent . 1)

§. XCIV.

i) In speculo Eccl. Iaur. pag. 88. k) Inscriptio est : *Acta , et Constitutiones Dioecesanae Synodi Iaurien. sub RR. in Christo Patre , ac D. Georgio Drascovitio , el. A. Ep. Coloc. Dei et Ap. Sedis gratia Iauriense Episcopo etc. Prae gae typis Georgii Melantrichi de Aventino. A. D. 1579.* 1) Leguntur ambae ap. Ioann. Ribi ni in Memorabilibus Augustanae Confessionis in R. H. T. I. Sectione IV. §. 2. Priorum est ingressus : *RR. Domine ! venerunt ad nos duo concionatores , suorum , et aliorum Concionatorum in Bonis nostris residentium nominibus , quaerentes , num ipsos ad Synodum , per RR. D. V. indictam , venire oporteat , et an tuto illuc profici*

§. XCIV.

Acta illius, et decreta.

Absentibus igitur illis, qvibus adhaeserat Nádasdius, anno Domini 1579. die secunda, tertia, et qvarta mensis Augusti, celebrata fuit Synodus in Ecclesia Deiparae Virginis. In cuius altera Sessione, decreta Concilii Tridentini publicata sunt, ac per Antistitem in compendio explanata. In tertia vero haec sunt constituta, et promulgata: 1. In domibus Sacerdotum suspectae mulieres non habitent, iuxta constitutionem Sacrosancti Concilii Tridentini, Sessionis ultimae capite decimo qvarto. 2. Officia Divina, et preces horis certis, et usitatis recitentur. Nullus Sacerdos nisi ieonus Missam celebret. 3. Verbum Dei omnes Pastores praedicent singulis Dominicis, et aliis festis diebus. 4. Pro administratione Sacramentorum nullus munus exigat Parochus, contentus suis solitis proventibus. 5. Tribus temporibus in anno, si freqventius fieri non possit, id est, Natalis Domini, Paschatis, et Pentecostes ad confessionem, et communionem, plebem invitare debeant, et omnino non de-

P 2

sit,

cisci liceat? Et, inter loquendum, adiecerunt etiam id, qvod non videant ullam necessariam causam, propter quam vel comparere, vel a Dominatione vestra RR. eos vocari sit necesse.

sit, qvin saltem in Paschate communicent omnes. 6. Diebus Dominicis, et aliis festivis, fidei initia, hoc est, oratio Dominica, Angelica salutatio, Symbolum, et similia, a Parocho pueris in templo tradantur, ad qvod campanae signo convocari debebunt a prandio. 7. Eadem Dominica oratio a Concionatoribus freqventer explicetur, et populo inculcetur. 8. Plebani, et alii Curati, baptizatorum, et compatrium nomina diligenter annotare, et eiusmodi catalogum in Ecclesiis diligenter asservare debent. 9. Parochus librum de baptizatis, et compatribus, ad aliam Ecclesiam transiens, successori tradere debeat. 10. Per negligentiam nullus infans sine baptismo, neque adultus absqve confessione, et communione pereat. 11. Qvadragesimae, qvatuor temporum, et aliarum vigiliarum ieunia, cum debita abstinentia, iam antea a Patribus prescripta, diligenter serventur. 12. Rogationum tribus diebus, hoc est, feria secunda, tertia, et qvarta, ante festum Ascensionis Domini, in hac nostra Iauriensi Dioecesi, a carnibus abstineatur; iuxta doctrinam divi Augustini, qvi sic inquit: *Sine dubio peccatorum suorum vulnera diligit, qvi istis tribus diebus ieunando, orando, et psallendo medicamenta sibi spiritualia non requirit.* Sermone primo in vigilia Ascensionis Domini. Et processiones qvoqve usitatae serventur. 13. Docendum,

dum, et instandum ut pastores pecorum, saltem diebus Dominicis, ad Missam, et concionem mittantur. 14. Sacraenta in templis pulchre et religiose serventur. 15. Parochi, qui propter Sacerdotum paucitatem freqventer confiteri non possunt, ad minimum singulis hebdomadis peccata confiteri teneantur. 16. Sanctissimum Symbolum D. Athanasii de Sancta Trinitate, et fide Catholica, freqventer populo declaretur, et inculcetur. 17. Veste sacrae tam sacerdotaes, quam altaris, munde servandae, et in anno ad minimum bis lavanda. 18. Missalia, et alii libri sint completi, et perfecti. 19. Coemiteria sint bene munita. 20. Calix, et patena sint integra, non lignea, aut vitrea. 21. Nullus Clericus sit litigiosus, aut ebriosus, nec in tabernis bibat. 22. Nullus venationi, aut aucupiis inserviat. 23. Ab usuris caveant vehementer. 24. Apostatae ad sua Monasteria redire cogantur. 25. Sacra Biblia Clerici omnes habeant. 26. Barba a Clericis non nutriatur studiose, sed, si cuiquam gerenda permittatur, a superiore tamen labro abscindatur. 27. Clericali habitu Sacerdotes omnes utantur, et tonsuram non gestantes puniantur. 28. Annulus Clericis, sub eius privatione prohibitus. 29. Chorea Clericis omnino prohibitae sunt. 30. Convivia in novae Missae celebratione, excepto moderato prandio, et coena, prohibita.

bita. 31. Deambulare in templo prohibitum.
 32. In Civitatibus, et aliis opulentioribus locis, ante Sanctissimam Eucharistiam, lampas accensa servetur. 33. Nullus alterius Parochianum, nisi de rectoris sui licentia, ad communionem recipiat. 34. Inania ornamenta altarium, et signanter frondes, imagines obtegentes, amoventor. 35. Seminarium, seu schola Clericorum, omnibus piis, et praesertim Sacerdotibus, commendatum esse debet. 36. Nullus Plebanus, absqve facultate Reverendissimi, libros haereticorum legat, aut domi suae habere prae sumat. Haec, ipsis constitutionum verbis expressi, prout illa dudum, e Pragensi typis edito exemplari descripserram, ac prouti apud RR. Stephanum Schönvisner leguntur. m) Additis tantummodo numeris, ut oculis lectio minus evadat molesta.

§. XCV.

Seqvelae.

Sexto post actam Synodum anno, calamum acuit Petrus Beregszázi, Varadinensis V. D. Minister, Helveticae addictus Confessioni; motus praesertim oratione Synodali P. Marci Pitacich, scholae Rectoris, et Concionatoris in civitate Sabariensi, ceteroqvin Religiosi e Societate Jesu. Qvi in ista Synodo, usqve

m) Cit. alias opere, pag. 302. seqq.

usqve adeo efficaciter, loquutus fuerat, n) ut
qvidam audita illius oratione, Religionem Ro-
mano Catholicam fuerint amplexi. o)

§. XCVI.

Syn. Zagr. incerti anni.

E Synodo Zagrabiensi ad annum 1687.
referenda, scimus, celebratam esse Dioecesa-
nam Synodum a Nicolao Zelniczey eiusdem
Ecclesiae Episcopo. Qui nominatus anno 1598.
die 16. Aprilis, iam anno 1602. die 24. De-
cembris, vitam cum morte commutabat. p)
Diuturnior huic lis erat cum Philippo
Spi-

n) Aeta Synodi eius testantur, die prima, quae
fuit Dominica, et septima post festum SS. Tri-
nit. atque secunda mensis Augusti, post Missam
de Sp. S. a Praesule cantatam, memoratum
Patrem, Sisciae natum, priore dictionis parte,
id enarravisse, quisnam verus Sacerdos, et Eu-
charistiae minister sit censendus; altera vero:
Quia morum integritate, Sacerdotem esse opor-
teat. Quia occasione de Sacerdotum coelibatu
est loquutus. Quia vero inter auditores, non
nulli latinum idioma prorsus ignorabant: ho-
rum gratia post meridiem lingua patria, idem
argumentum est pertractatum. o) Lege Prayi
indicem rarior. librор. Bibliothecae Univ. Reg.
Budensis, parte I. pag. 124. seq. et RR. Schön-
visner Antiq. et Hist. Sabar. pag. 305. p) Pray
in specim. Hier. Hung. parte II. pag. 359.

Spinelli, Nuncio Apostolico Viennensi, propter denegatas Curiae Romanae Annatas. Nam datis ad eum literis, adfirmabat: Consultis Ecclesiae suae documentis, repertum ab se Marcelli II. Pontificis Breve, anno 1555. datum, quo liberum Episcopis Ecclesiae Hungaricae relinqvitur, petere sui consecrationem seu a Pontifice, sive a proprio Metropolitano: atque ab eo tempore, neminem ex iis Praesulibus, Annatas persolvisse. Qvi cum id unum reposuisset: Zagrabensem Episcopatum, inter Hungaricos minime connumerari, lis ad Aulam Rudolphi Regis perducta est, siqve certa scripsit Georgius·Marcellevich Zagabriensis Canonicus, conclusum ibi: *Ut annatae, ad beneplacitum Episcoporum relinqvantur; posse autem Episcopos, ad urgente ista Nuncio, Roma etiam consecrationem petere, atque inde ordinatio Episcopalis obtineri, ac committi.* q) E memorata, sed hactenus latente Synodo, hoc unum novimus, teste Synodo, in qua commemoratur, decretum ibi esse, ut triduo Rogationum ieunetur.

§. XCVII.

q) Lege de hoc meas Amoenit. Faseic. quarto, num. II. §. 19. et seq. Qvae sumsi ex hist. Cath. Eccl. Zagrab. RR. Kercselich, pag. 310.

§. XCVII.

Syn. Tirn. MDCXXIX.

Deinceps usqve ad Petrum, non legi Hungaricam Synodus. Hic vero, ob legem Tridentinam, et qvod erronee putaverit, inde ab anno 1560. nullam in Ecclesia Strigoniensi actam Synodum Dioecesanam, editis anno 1629, die qvarta Augusti literis, convocabat, pro die 4. et seqventibus venturi Octobris Tirnaviam cunctos, qvi de iure, vel consuetudine, Synodo Dioecesanae illius Ecclesiae interesse debent, etiamsi alias essent exempti. r)

§. XCVIII.

Cap. I. de Sacram.

In hac Synodo decretum est: 1. Ut qvi libet Strigoniensi libro rituali utatur. 2. Baptisma, nec domi absqve necessitate, verum in Ecclesia conferendum: nec differendum sub pena excommunicationis, ultra dies decem. 3. Zingarorum, ob repeti solitum per eos baptisma, natae proles, caute prorsus baptisandae. Cetera, ut Rituale praescribit, observanda. 4. De Sacris liqvoribus tempore decreto habendis, cauteqve custodiendis, alias praefixa sunt.

r) Ap. Péterffy cit. op. T. II. pag. 234.

praecepta obseruentur. 5. Seqvuturam Confirmationem Parochi denuncient plebi. Virtutem eius exponant. Septennio maioribus recipiendum commendent. Preces publicas pro confirmandis instituant. Docere haud negligant, Sacramentum hoc, semel duntaxat suscipi posse. Moneant, ut viri maribus, ac foeminae foeminis, compatrum, et commatrum nomine assistant. Confirmati, ac susceptores libro inserantur. 6. Non confessus, et non refectus Eucharistia tempore Paschali, sepultura Ecclesiastica, et pulsu campanarum careto. Huius delicti per biennium reus, Ordinario denunciandus est, cuius iussu, prohibetur ab ingressu Ecclesiae, ac etiam excommunicetur. Confessi Regularibus, nisi testimonium habuerint, pro non confessis habendi. 7. Tres saltem particulae consecratae praesto semper sint, aegrorum causa; octavo, aut saltem qvarto decimo die consecrandae. Plebs monenda saepius, ut Eucharistiam ad aegros comitetur. 8. Servanda, qvae de celebratione Missarum, Patres Tridentini decreverunt. 9. Servetur non minus eorumdem constitutio qvoad Missas, qvorum numero qvaepiam Ecclesia gravatur. 10. Sacra supellex munditiem pree se ferat. 11. Confessiones minime audiat, non adprobatus. 12. Parochus limitem iurisdictionis ne transcendat. Neqve Parochianos non suos, demto necessitatis

tatis casu , absqve indultu proprii Pastoris absolvat. 13. Casus enarrantur, a qvibus, nemo sine Ordinarii indultu potest absolvere , mortis articulum si demas. Hos Parochi sub initium quadragesimae populo denuncient, ut , si non nemo cuiuspiam ex his flagitio commaculatus esset, de remedio salutari tempestive providere possit. 14. Extrema unctio , iuxta Rituali libri formam administretur , adultis tantum , et periculose decubentibus; ac etiam ratione destitutis ob morbi vim , dum recte presumuntur petituri fuisse. 15. Parochi graviter aegros , tametsi non vocati adeant; consolentur; ad suscipienda Sacra menta permeant. Plebi persvadeant , ut ad gravius aegrotantei vocent animarum Pastorem. Familiam vero aegrotantis admoneant, ut pro illo Deum exoret , eidemqve salutaribus monitis succurrat. 16. Ad Sacros Ordines ille solum admittatur , qvem Tridentina Synodus admittit. Tempora ordinationi praescripta, observentur. Ordinati , libro peculiari per Vicarium inseruntur. Parochi ieunia qvatuor temporum populo denunciaturi , scopum quoque illorum hunc esse dicant: Ut Dei auxilium imploretur: tum ut Episcopi in deligen- dis Ministris , a Sancto Spiritu dirigantur; tum , ut consecrandi donis Spiritus Sancti adimplentur.

§. XCIX.*Cap. II. de Benef. obt. v. resign.*

Caput alterum Synodi huius, de Beneficiorum Ecclesiasticorum adeptione, ac resignatione tractans, et provocans constanter ad decisiones Tridentinas, decernit: 1. Ut nemo Parochiam suscipiat, vel dimittat absque consensu Ordinarii vel Vicarii, sub poena suspensionis, aliaque arbitraria, per alterutrum decernenda. 2. Patroni Beneficiatos Ordinario praesentare obligentur; obtinentes autem ab his Beneficium, intra mensis unius spatium, petere institutionem debent, sub poena inhabilitatis ad idem Beneficium aliquando habendum. 3. Sub poena excommunicationis et inhabilitatis ad Beneficium, cuius causa pactum est initum, vetatur istud iniri cum Patrono propter electionem, seu praesentationem. 4. Suscipiens Ecclesiasticum qualemque Beneficium, fidei professionem eliciat, coram Ordinario, vel Vicario eiusdem. Dein iurando iure semet obstringat ad obedientiam canonicam: ad Ecclesiae suae iura pro viribus conservanda: tum ad non alienanda, vel oppignoranda, quae ad hanc spectant, quin potius ad ea, quae fuissent amissa, vel impignorata, quantum per illos stabit, recuperanda. Seqvatur postmodum Beneficiati introductio, quam Archidiaconus,
vel

vel ex huius delegatione V-Archidiaconus, aliave persona Ecclesiastica insignis perficito. Introducti, inventarium rerum ad Parochiam spectantium iubeant confici, per aedituos, aliosve, ad munus isthoc deputatos. Abscessuri, his tam illud, quam et libros baptisatorum, confirmatorum, et matrimonio iunctorum, consignent. 5. Conseqvuti Praeposituram, Abbatiam, vel Altariam, mox in onera eiusdem inqvirant, hisqve per semet, vel per substitutos exacte satisfaciant, alioquin ab Ordinario, etiam sub poena privationis compellendi. Idem intelligatur de illis, quibus est cura Hospitalium commissa.

§. C.

Cap. III. de ref. necessitate.

Caput tertium illa pertractat, quae necessariam reformationem exoptant. Hinc decernitur: 1. Ut Sacerdos, notorius concubinarius, vel foeminam uxorio nomine apud se detinens, absqve strepitu iuris, perpetuo carceri mancipetur. Proles ex his natae, perpetuo infames, ac etiam post legitimationem, ad Ecclesiastica Beneficia inhabiles sunto. Qvoad retinentes vero suspectas mulieres, lex Tridentina servetur. 2. Plura Beneficia curata, vel secus incompatibilia, retineri vetat. 3. Episcopi sedibus exclusi, verum Beneficia in

in Dioecesi Strigoniensi tenentes, intra trimestre, beneficium consecrationis adnitantur obtinere. Qvi vero ex his Canonicale tenent Beneficium, in choro locum sibi assignatum occupent; neqve a ceteris segregati, vel sine rocheto, et capucio, Divinis officiis assistant. Qvo die, in qvopiam altari Episcopus consecratus missam celebravit, eodem alter ibi sine indultu Ordinarii ne celebret. Dum Archiepiscopus interest Missae solemnii in habitu, Canonici, ad hunc accedentes, Gloria, Credo, Sanctus, et Agnus Dei, recitare cum illo debent. 4. Indulgientiae non prius publicentur concessae Roma, qvam apud Vicarium insertae libro, per Ordinarium promulgari permittantur. Parochi vero doceant, Indulgientias, in peccatis sordescentibus haud prodesse. Cavendum etiam, ne avaritiae, qvestui, aut ebrietati dent occasionem Indulgientiae. Qvare cavendum, ne in loco Ecclesiae vicino coqvatur, vinum sub hedera vaeneat, saltus, ac aliae levitates exerceantur. 5. Concionandi munus etiam Canonici assidue exerceant, qvando praemoniti fuerint per superiores. Nemo, etiam Regularis, non emissa fidei professione, ad populum dicat. Religiosus obtenta prius benedictione ab Ordinario, concionetur. Qva hora dicit sermonem Sacrum Episcopus, illa, nemo in eodem loco, hoc munere defungatur, praeter eius indul-

dultum. Non curiosa, nova, et admiratio-
nem adferentia, sed utilia ac salutaria, pro
concione dicantur. In reprehensione vitiorum
caveatur, ne homo, sed peccatum argui vi-
deatur. Nemo nominandus, vel tacite desi-
gnandus. In nullum Ordinem, Statum, aut
vitae genus, invectio siat. 6. Ne Pastores a-
nimarum festo die a Parochia absint, qvam-
qvam feriatis qvoqve diebus abesse raro pos-
sint, si fideliter, ac diligenter operi suo in-
tenti esse volunt: *Nam horarum Canonicarum
recitatio, Missarum celebratio, praeparatio ad
conclaves, aegrorum visitatio, discordium con-
ciliatio, ac Sacramentorum administratio, fa-
cile omnes hebdomadae dies occupabunt.* Por-
ro in Sacris constituti, nullo die Breviarii pen-
sum intermittent. 7. Nemo exorcizet energu-
menum, non obtenta ab Ordinario facultate.
Atqve post hanc, investiget, an non atra bi-
lis, aliasve morbus, aegrum divexet? Plura
qvoqve praescribuntur ibi, hodie extra usum
posita. 8. Ludimagister ante susceptum mu-
nus, fidei professionem coram Parocho eli-
ciat. Hic vero diligenter invigilet, ut pueros
instituat in doctrina Christiana, pietate, Dei-
que timore. Non ausit idem lingua vulgari
cantare, a Vicario non adprobatum. Proles
vero ad scholas non catholicas, qvi miserint,
careant Ecclesiastica sepultura. 9. Parochus
iniungat parentibus, ut proles orare doceant

ora-

orationem Dominicam , salutationem Angelicam , Symbolum , atqve decalogum , crucem-
que formare. Tum *in confessione , et pro concione , divinam ultionem denunciet saepius Parentibus et Dominis ; qui filios , et familiam , ad Christianam pietatem non erudiunt , et ad templa non dirigunt.* Ipse vero , saltem Adventus et Qvadragesimae Dominicis post meridiem , pueris ac puellis necessariam Religio-
nis doctrinam explanet ; praeprimis vero Dominicam orationem , Angelicam salutationem ,
Symbolum fidei , atqve Decalogum ; qvae ubi viderit ignorari ab adultioribus , articulate post
concionem oret. Cuncti vero Parochi , *bubuleos , opiliones , porcarios suae Parochiae , saltem semel in hebdomada , ad audiendum Sacrum cogant : quo tempore , ad captum ipsorum , de rebus fidei , ac pietate , instruantur.*
10. Licentiati , s) qui ob Sacerdotum pen-
riam

s) Causam nominis reddit Carolus Caraffa Ep.
Aversanus , et ab anno 1623. ap. Augustam Vienn. Aulam , Sedis Ap. Nuncius , in Commentariis de Germania sacra , edit. Francof. anni 1641. pag. 226. ubi describit eam calamitatem temporis , dum ne quidem in locis Catholicis , decima qvaeque Parochia curatos haberet , sed vel unus Sacerdos subinde hoc illucque discurrerit , vel Scholares saeculares , postillas vernacula lingua perlegendō , et baptizando , Catholicos in si-
de conservarunt , idqve ex Ordinariorum licentia.
Unde Licentiatorum nomen habuerunt.

riam collocantur, a vicino dependeant Parocho, munere suo per annum solummodo possint fungi. Qvo elapso, novam ab Ordinario, aut Vicario licentiam habere debent. Limites datae sibi facultatis non excedant, sed prout in formula licentiae habetur, illud solum in baptisando, et aliis functionibus agant, qvod proprium, ac peculiare Sacerdotum non esse dignoscitur. 11. Superstitionibus obstant Parochi. 12. Festorum celebrationem plebi suae praecipient, cavendo, ne quis ad *Dei offensam*, et *animaे perniciem festis abutatur*; ne ad commessationes, ebrietates, ac lascivos saltus ferientur: Sed si corpus a laboribus continent, multo magis animam a peccatis avocent. 13. Initio qvadragesimae populum admoneant, ut, cum per ieiunium corpus atteritur, anima peccatis non repleatur: sed dum caro ab alimentis abstinet, mens a culpa ieiunet. Orationibus igitur, eleemosynis, aliisque piis operibus tunc maxime invigilent. Hoc enim est ieiunium, qvod Isaiae ore se delegisse Dominus significat. t) Sacramentorum quoque freqventem usum, illo paeprimis tempore necessarium esse, declarent. 14. Ritus pietate Christianorum introducti, haud negligentur. Itaque nimbis ac procellis imminentibus

t) Isaiae cap. 58. v. 6.

tibus pulsentur campanae, non tantum ad depellendam tempestatem, Dei virtute, quam preces Ecclesiae, sacra campanarum benedictione obtinent: sed etiam, ut fideles eo sono excitati, Dei misericordiam implorent. 15. Columnae in viis publicis, cum sacra imagine vel cruce conserventur, atqve congruis locis, ad excitandam praetereuntium novae collocentur. 16. Ritus praeterea benedicendi segetes, sacros cineres initio quadragesimae, candelas festo Purificationis B. M. V. palmas item, Dominica Palmarum, aquam singulis Dominicis, et aliae consuetae in Ecclesia caeremoniae observentur. 17. Parochi viciniores Anabaptistis invigilent, an ullum Christianum seducant. Siqve ita res habet, confestim Ordinarium admoneant, ut malo obvietur. u) 18. Cuncti omnino Beneficiati, qui ad Synodum Dioecesanam Strigoniensem convenire solent, registrum confiant, omnium proveniuum ac iurium ad Beneficium, quod tenent spectantium, quod subscriptum, munitumque sigillo, transmittatur Archiepiscopo, in Capitulo conservandum. Nemo autem iura Ecclesiae suae quocunque modo alienare praesumat,

*) De Anabaptistis, quatenus in Hungaria substiterunt, et quatenus post repetitas contra illos Regni Leges, ad gremium Ecclesiae Catholicae rediverunt, scripseram in Hist. Relig. et Eccl. Christ. periodo IV. §. 37.

mat, sub poena Beneficii ammittendi. Obligatio solvendi decimas, per Tridentinam Synodus praecepta, per Parochos inculcetur. Eius qvoqve Decretum, qvod contra iurium, atqve Bonorum Ecclesiasticorum occupatores, latum est, vulgari lingua pro concione praelegatur. Prouti illud etiam, qvod adversus Patronos, Ecclesiarum patronatarum iura laudentes, pronunciatum ab eadem Synodo erat. Archidiaconi vero, tempore visitationis indagent, qvid? et qualiter a Parochia sit alienatum? siqve fieri potest, de recuperatione transigant. In id qvoqve contendant, ut tenues proventus, per Parochianos eleventur, si Parochos idoneos optant habere. 19. De clausura, visitatione, Confessario Monialium, decreta Tridentina serventur. 20. Qilibet, commodum habens Beneficium, ad Clericorum discentium alimoniam concurrat. 21. Omnes Ecclesiastici, si qvid in Clero emendatione dignum adverterint, si qvae scandala viderint, si qvopiam modo puritatem Religionis, ac morum integritatem promoveri posse cognoverint, id Archipraesuli modesto scripto, siqve ita videatur, etiam suppresso nomine, detegere teneantur. *Ne, si in hac parte negligentes fuerint, alieni errati reos se constituant coram Deo, qvi mandavit unicuique de proximo suo.*

§. CI.

Cap. IV. de visit. Eccles.

Caput quartum de visitatione Ecclesiarum agens, 1. Archidiaconis annuam visitationem praecipit. 2. Parochorum exemtorum visitationem Vicario Generali iniungit. Qui alios etiam, praeprimis viciniores, licet ab Archidiaconis visitatos, inopinate visitabit, ut statum ipsorum, ac conversationem exacte cognoscat. 3. Visitatores hunc p[re]ae oculis scopum habeant: ut corrigantur, quae indigent reprehensione, et, quae spectant ad salutem animarum, promoveantur. 4. Curent Archidiaconi, ut quilibet Parochus, habeat librum Ritualem; istiusque Synodi Decreta, gratis danda unicuique, ex Capitulo Strigoniensi; quae occasione visitationis releget Archidiaconus cum Parocho, ut ex his Statum Parochi, et Parochiae indagare possit. Enumerantur hic postea, de quibus speciatim Archidiaconus indagandum habet. 5. Si quae Parochiae, vel adeo sunt ampliae, ut unus oneri ferendo non sufficiat: vel adeo tenues, ut nisi cum palteria coniungantur, Parochum alere non possint: id Archidiaconi ad Ordinarium deferant, ut iuxta Tridentinum, oportuno remedio succurri possit.

§. CII.

—
§. CII.*Conclusio Synodi.*

His ita constitutis , postqvam Georgius Lippai Canonicus Strigoniensis , et Praepositus S. Stephani Proto-Martyris coram Patribus conscriptis , de dignitate , ac puritate Sacerdotum peroravit , Archiepiscopus vero allocutionem habuit monitoriam , annunciat a fuit Synodus Dioecesana , hoc eodem loco , mox anno seqvente , qvarta die mensis Octobris celebranda . Ceterisqve de more peractis , manu propria Synodi acta subscripserunt sequentes : Petrus Pázmány Archiepiscopus . Ioannes Piber , nominatus Episcopus Agriensis , tanqvarum Praepositus Maior , nomine Capituli Strigoniensis . Emericus Losi , nominatus Episcopus Varadiensis , tanqvarum Praepositus Veteris Budae , et Praepositus Ságiensis . Stephanus Szent-Andrási , nominatus Episcopus Transylvaniensis , tanqvarum Praepositus Chornensis . Georgius Draskovith , nominatus Episcopus Qvinqve Eccles . tanqvarum Praepositus S. Stephani Regis de Bozok , Praepositus S. Thomae , et Abbas in Porno . Paulus Dávid nominatus Episcopus Vaciensis , tanqvarum Praepositus Posoniensis , et Abbas de Szkalka , et de Ludány . Ioannes Posgay , nominatus Episcopus Bösnensis , tanqvarum Praepositus Fel- he.

heviziensis. Georgius Dubóski, nominatus Episcopus Chanadiensis, tanquam Praepositus B. Virginis de Újhely. Ioannes Ivánczi, nominatus Episcopus Tinniensis, tanquam Abbas Péchvaradiensis. Gregorius Nagy-falvai, nominatus Episcopus Sirmiensis, tanquam Abbas de Szalavár, et Kapornak. Georgius Himmelreich, Abbas S. Martini de Sacro Monte Pannoniae. Matthias Senkviczi, Praepositus S. Georgii de viridi campo. Georgius Lippai Praepositus S. Stephani de Castro Strig. Thomas Fülei Abbas de Pilisio. Stephanus Frányafi, nomine Capituli Scepusiensis, specialiter missus. Stephanus Bolerázi, Abbas Circensis. Gabriel Bánoczki, Canonicus Agriensis, nomine Praepositi Iaszoviensis: nomine Abbatis trium fontium de Beel: et nomine Praepositi S. Stephani de Promontorio Varadiensi, et de Arad, qui absentiam legitime excusarunt. Georgius Vasvári, Abbas de Sár prope Gyöngyös, et de Földvár. Stephanus Baksai Abbas S. Mauritii de Bakon-bél, et Abbas de Lébeny. Michael Veresmarti, Canonicus Posoniensis, nomine Capituli Posoniensis, ut Abbas de Báta: item, nomine Abbatis de Simigio, et de Silisio, legitime absentis. Wolfgangus Érsek-újvari, Abbas de Lekér, et Szebegény. Ioannes Somogyi, Canonicus Zagabiensis, pro RR. Episcopo Zagabiensi, tanquam Abate de Topolszka.

Ab-

Abbas de Gyák, Praepositus Albensis, Praepositus Castriferrei, Praepositus de Lelesz, et de Türje, iustis de causis abfuerunt. Franciscus Babóti, Abbas S. Trinitatis prope Sokolyós. Tandem concluditur : *DD. Canonici Ven. Capituli Strig. et Posoniensis, Parochi item permulti, hoc est, omnes, qui praesentes fuere, Syngraphis suis, omnia huius Synodi Dioecesanae decreta, et statuta, acceptarunt.* Péterffius, qui hanc Synodus e manuscripto Pázmáni, et ex impresso exemplari, annorum 1629. 1649. et 1667. v) operi toties laudato inseruit, alibi monuit, inter Manuscripta Emerici Losy, Synodo nunc recensitae addita, fuisse repertam examinis formam, cuius ad Synodum anni 1611. mentionem feceramus. x)

§. CIII.

Syn. Tirn. an. MDCCXXX.

Stetit Pázmánus promisso, de Synodo mox anno seqvente celebranda. Qvam Péterffius erutam e chartis, publici iuris fecit. In hac, die qvarta, et qvinta Octobris acta, haec constituta fuerunt: 1. Synodus Dioecesana qvotannis posthac, Dominica prima, post octa-

v) Ita ipsem in proloqvio ad hanc Synodum, noti operis parte II. pag. 232. x) Cit. op. et parte, pag. 435.

octavam Corporis Christi celebretur. 2. Ne quis deserta Parochia, ad aliam commigret absqve Ordinarii facultate, in scriptis obtenta. 3. Duo solum patrini assistant baptisan- do; qvi libro baptismali per Parochum in- serantur. 4. Qvotannis renovandi sacri li- qvores. Pro qvibus nihil exigendum, spon- te oblatum, ad rationem Ecclesiae converti debet. 5. Qvodsi Patronis Ecclesiarum aca- tholicis, neqveat Parochus obluctari, qvominus cadaver hominis acatholici, Ecclesiae in- feratur, id dissimulari poterit, qvin tamen Parochus deducat funus. Nec eapropter ibi Divina cessent. 6. Nominabit Archiepiscopus loca, ad qvae pro Confirmatione plebs con- currat, tempus item, ac Parochos, qvi cum populo bene prius instructo, comparere obli- gentur. 7. Ubi Ecclesiae sunt semirutae, at- que Divinis peragendis admodum incommo- dae: deputent Parochi hunc in finem in pa- go locum honestum, ubi, si fieri potest, non aliud exerceatur. 8. Aegrorum causa parti- culae, tali in casu, in cistis mundis in sacri- stia conserventur. 9. In magno fidelium con- cursu indulgentiarum causa, *si tanta sit mul- titudo, ut alias peccata confiteri, et Euchari- stiam sumere non possint, liceat Confessariis, alienae etiam, praeter suae Parochiae poenitentes audire, et absolvere, prius tamen Paro- chum, vel Superiorem Religiosum loci Indul-*

gen-

gentiarum, praemonendo. 10. In locis, ubi Parochi non habentur, vicinioris Parochi erit, Sacra menta in necessitate administrare, dum fuerit reqvisitus. 11. Subtrahentibus Parochialem sedecimam, posthac decimae non dentur in arendam. 12. Dum populus concurrit pro Indulgentiis, vinum in coemeterio haud propinetur. His tali modo declaratis, priusquam finis imponeretur Synodo, annus seqvens, diesque superius destinatus, pro celebranda Synodo praefigebatur. Ceterisque de more peractis, ac recensitis apud Péterffium, eorum recensentur nomina, qui Synodo huic interfuerunt. Puta: Canonici Metropolitanae Strigoniensis Ecclesiae. nomine Capituli Posoniensis, Iacobus Kápolnay, et Leonardus Aman. nomine Capituli Scepusiensis, Andreas Beniczky. Parochi ex Archi-Diaconatu Posoniensi, quadraginta unus. Ex Archidiaconatu Nitriensi, viginti novem. Ex Neogradiensi novem. Verum ex Comaromensi solum quatuor. Ex Hontensi, tredecim. Ex Barsiensi, novemdecim. E Zoliensi unicus. Ex Sasváriensi quatuor. E Strigoniensi, Sacerdos unus, ac decem Licentiati. E Tornensi unus duntaxat. y)

§. CIV.

y) Vide ap. Péterffy cit. op. T. II. pag. 318. seqq.

Syn. Nitrien. a. MDCXXXIII.

Solam nobis reliquit memoriam Georgius
 Pray celebratae anno 1633. Nitriae Synodi
 per Ioannem Telegdy , hactenus minime ty-
 pis vulgatae. z) Hic ex Praeposito Maiore
 Strigoniensi , anno 1608. Bosnensis Episcopus,
 dum anno 1610. die 22. Ianuarii a Paulo V.
 confirmabatur , simul Praeposituram tenendi
 ius obtinebat. Anno 1615. Varadinensis , et
 anno 1619. Nitriensis Episcopus ; dum anno
 1624. Colocensis Archiepiscopus esset factus,
 Ecclesiae Nitriensis administrationem retine-
 bat. In qva dum Archiepiscopali pallio vel-
 let uti , Pázmánus a Sacra Congregatione,
 qvae decernendis Ritibus praeest , prohibitio-
 nem anno 1625. conseqvebatur. a) Indulsit
 ei nihilominus , ut vita sua durante , in festis
Nativitatis Christi Domini , Circumcisionis ,
Paschatis , Pentecostes , Assumptionis B. M.
V. ac Patroni Ecclesiae Nitriensis , pallio Ar-
chiepiscopali , uti possit ac valeat , in ipsa Ec-
clesia Nitriensi. b) Anno 1644. dimisso Epi-
 sco-

z) In specim. Hier. Hung. parte I. pag. 373. a)
 Literae Cardinalis a Monte ad A. Ep. datae, le-
 guntur ap. RR. Katona in Hist. Metrop. Coloc.
 Eccl parte II. pag. 78. b) Hoc fragmentum le-
 gitur ap. Péterffy tomo II pag. 222. Integer tex-
 tus ap. RR. Katona cit. op. et parte pag. 80.

scopatu Nitriensi , relictoqve Stephano Bosnyák , antehac Vesprimensi : c) optime de republica utraqve meritus , anno 1647. vitam cum morse commutavit. d) Qvodsi acta Synodi per eum convocatae mihi legere licuisset , fortasse pronunciarem : Utrumne hanc Synodus Nitriae celebratam , et ab se lectam , intelligere voluerit P. Martinus Szentiványi ? in qva , post alias Ecclesiae Hungaricae Synodos ab se commemoratas , ad Concilii Tridentini decreta provocari , eapropter asseverat , ut illa per Ecclesiam Hungaricam suscep-
ta cum honore , ac obseqvio , hinc probet. e)

§. CV.

Syn. Zagr. an. MDCXXXIV.

Tametsi Carolus Péterffi glorietur, se par-
tem Monumentorum, Ecclesiae Zagrabiensi de-
bere , f) non ei tamen fuit cognita Synodus in
Civitate Zagrabiensi, anno 1634. die 19. men-
sis Iunii , et seqventibus immediate duobus
diebus celebrata ; qvam convocaverat Fran-
cis-

- c) Pray in specim. Hier. Hung. parte I. pag. 374.
- d) Pleraque haec , et plura legere potes ap-
cit. Katona cit. opere. e) In dissert. paralipo-
menica rer. memorabilium Hungariae etc. edi-
ta anno 1699. catalogo LXXVII. pag. 172. f)
Citato iam opere , parte II. pag. 393.

ciscus Erghelius , g) aliter dictus Ergelszki: h) e Praeposito Zagrabiensis Capituli , anno 1605. Episcopus Bosnensis. A die 19. Iulii anni 1608. Qvinque-Ecclesiensis; at mox a qvarta decima mensis Decembris , Praesul Vesprimiensis; qvem ille honorem anno 1628. die undecima Iulii , cum infula Zagrabiensi commutabat. i) Acta per illum Synodus, demum ann 1766. typis edebatur. k)

§. CVI.

Eius acta, et decreta.

Dedit occasionem cogendae illi Synodo, Nationalis Pázmániana , qvae anno preecedente convocata , et superius (§. XXIII.) fuerat recensita. Offendit enimvero Praesullem constitutio septima, nimirum de substantia defunctorum Praelatorum , solis Hungariae Seminariis adplicanda , favoreqve diplomatis Ferdinandaei , ad haec tantum extendendo. Qvapropter decernit Synodus Ergheliana , ut
super

g) Sic appellatur in Actis Synodi. h) Ita testatur RR. Kercselich in Hist. Cath. Eccl. Zagrab. pag. 307. i) Vide Pray in specim. Hier. Hung. parte I. pag. 256. et 305. et parte II. pag. 360. item pag. 438. RR. Katona cit. iam op. T. II. pag. 77. k) Legitur inter Constitutiones Synodales Dioec. Zagrab. editas Zagrab. iussu Francisci Thauszy Episcopi Zagrabiensis.

super praemisso Nationalis Synodi decreto, primum Eminentissimus Cardinalis Pázmány tanquam Primas, demum si is forte difficilior foret, Sua Sanctitas tempestive requiratur. Sperat enim S. Synodus suam Sanctitatem, praemissa, aequa lance, pro sua in omnes Ecclesias pietate moderaturam. Offendit quoque Praesulem Erghelium constitutio nona, decernens, ut in officio Divino, ritus Ecclesiae Romanae, a quibuslibet Ordinariis observetur. Qva in re statuit Synodus Ergheliana: *Suam Sanctitatem debite requirendam esse, demum iuxta resolutionem Suae Sanctitatis, quam Synodus sperat sibi propitiam fore, agendum.* Interim autem ritus Ecclesiae huius a quatuor et amplius saeculis observatos, retinendos esse. 1) Offendit quoque Praesulem Ergelium Synodi Nationalis tertia decima constitutio, quae lo-

1) Praevenit Pázmánus Erghelium, atque hoc Apostolicum Breve obtinuit: *Urbanus Papa VIII. ad futuram rei memoriam. Exponi nuper nobis fecit dil. fil. noster, Petrus tit. S. Hier. Illyr. Presb. Card. Pázmánus, nuncupatus Eccl. Strig. ex concessione, et dispensatione Apost. Praesul, quod, licet iteratis Synodis, et cum assensu neminem Suffraganeorum suorum, verum etiam Ven. Fr. A. Episcopi Colocensis, eiusque pariter Suffraganeorum; in omnib. Eccl. ad Coronam R. Hung. spectantib. ritum Eccl. Rom. introduxit, nihilominus Capitulum Eccl. Zagrab. dumtaxat*

post

loquuta de titularibus Episcopatibus, per domesticos obtainendis, Capitulorum in Regno Sclavoniae existentium haud meminit. Eapropter conclusum fuit, scribendum esse Eminentissimo Cardinali, velit declarare: *Utrum sci-*

post lapsus XIV. mensium ab ultima Synodo Hungarica, in una Synodo an. proxime praeterito congregata, assensui universali se opposuit, oppugnando, et renuendo ritum praedictum, ac protestando de habendo ad hanc Sacram Sedem recursu; quodque cum Missale, et Breviorium Eccl. Zagrabien. opera dilecti filii nostri Francisci, S. Laur. in Damaso Card. Barberini nuncupati, S. R. E. Vice-Cancellarii, nostri secundum carnem ex fratre germano nepotis, ad Rom. Curiam transportata, et a Ven. FF. S. Rom. Eccl. Cardinalibus contra haeret. pravit. Inqvisitoribus generalib. recognita, eaque variis defectibus obnoxia, reperta fuerint, et Ven. Fr. Ep. Zagrab. literis eius ad Ven. Fr. Ep. Bosnen. eius Coadiutorem datis, pro introductione dicti Ritus Eccl. Rom. instet, Nobis propterea dictus Petrus Card. humiliter supplicari fecit, ut in praemissis oportune providere de benignitate Apost. dignaremur. Nos dicti Petri Card. votis, quantum cum Domino possumus, annuere, illumque specialibus favoribus, et gratiis proseQUI volentes, huiusmodi supplicationib. inclinati, quod Ecclesiae Regni Hung. praefactae, illarumque Praesules, Canonici, et aliae quaevis personae Ecclesiasticae, illarum servitiis adscriptae, Missali, et Breviario iuxta ritum Eccl. Rom. uti omnino debcant, et tene-

an-

scilicet *Capitula Hungariae* ita stricto vocabulo nuncuparit, atque *Seminarium Hungariae*? et, uti sub vocabulo *Seminarii Hungariae*, *Seminaria Slavoniae* comprehensa esse noluerit: ita etiam sub appellatione *Capitulorum Hungariae*, voluerit esse exclusa *Capitula Slavoniae*? Alioquin, cum nullis suis demeritis id vel de *Sua Sacratissima Maiestate*, vel vero de *Religione Catholica*, quam illibate semper servarunt, servantque, promeruerint *Capitula*, et *Clerus Regni Slavoniae*, non est, quod tam insigni censura notarentur. Indeque videndum erit, ut, si ea sit mens *praedictae Synodi*, etiam super hoc *Sua Sanctitas* requiratur; et,
si

antur, *Apostolica authoritate*, tenore *praesentium statuimus*, et *ordinamus*, *Synodusque Dioecesanam Zagrabensem*, ut *praefertur*, *celebratam*, *authoritate*, et *tenore praesentium cassamus*, *irritamus*, et *annullamus*, ac *pro cassata*, *irrita*, et *unnullata haberi volumus*, et *mandamus*, *decernentes irritum*, et *inane*, si *quid secus super his a quoquam quavis authoritate sc i-*
enter, *vel ignoranter contigerit attentari*, non *obstantibus constitutionibus*, et *ordinationibus Apostolicis*, ac *dictarum Ecclesiarum etiam iumento*, *confirmatione Apostolica*, *vel quavis firmitate alia roboratis statutis*, ac *consuetudinibus*, *ceterisque contrariis quibuscunque*. *Datum Romae ap. S. Mariam maiorem sub annulo pisca-*
toris, die 28. Sept. MDCXXXV. Pont. nostri anno XIIII. Ita apud *Pray in specim. Hier.*
Hung. parte I. pag. 79.

si, opus foret sua quoque Maiestas. Tandem super eo, qvod Synodi Nationalis decima consitutio decreverat; ut nundinae Dominicis diebus celebratae, penitus abrogentur; hanc fecit declarationem: *De forizatione diebus Festis, et Dominicis tollenda, in proxime futura Generali Congregatione Regnicolarum, agent Dominus Episcopus, et Capitulum Zagrabiense, iuxta priores superinde Canonicas, et Saeularium Magistratum Sanctiones.*

§. CVII.

Continuatio.

Deinceps ad communem Dioecesani Clerici disciplinam spectantia, Synodus decernebat. Nimirum 1. Nemo Parochiam sine Praelati licentia deserat; nec absqve hac in scripto obtenta, novam adeat. Ab Archidiacono, vel V. Archidiacono, aliove peculiariter ad id destinato, praesente homine Patroni, investiendus. 2. Parochi Cathedricum Archidiaconis, et cereorum manipulos Ecclesiae matrici, qvotannis solvent. 3. Reqvirendus Em. Cardinalis, ut poenam in Archidiaconos visitationem praetermittentes, pronunciatam, mitiget. *Alioquin super hoc quoque puncto, requiratur Sua Sanctitas.* Ad cuius Sedem Apostolicam, uti praemissa gravamina, ita hoc
quo-

quoque gravamen, Sacra haec Synodus provocata esse vult, prouti et provocat. 4. Domini Capitulares, habito Domini Praelati sui ingravescentis aetatis condigno respectu, vita eius superstite, omnes in Ecclesia Cathedrali conciones, in se receperunt, demtis duntaxat, Praeposito Maiore, Lectore, Cantore, et Custode, ob multiplices eorum occupations. 5. Statuitur, ut pro deficiente Clero Dioecesano, Zagrabiae, in territorio Ecclesiae, fundatio instituatur, ex eiusdem pia largitione. Proinde qvivis Parochus hunc in sinem, unum Hungaricalem florenum, Archidiacono suo consignare obligetur. 6. Recipiendus ad hanc fundationem Parochus, vita durante coadiutorem habeat in Parochia, a qvo iuxta proventus proportionem, annue suam habebit ratam. 7. Ad promovendam hanc fundationem, Parochi sine testamento decedentis, pars tertia substantiae, qvae alias pauperibus obtingeret, eidem adplicetur. Illos quoque Parochos, qvibus Divina benignitas concessit testamentum condere, fundationis dictae memores esse oportebit. 8. Pia legata, solis reicta Ecclesiis, nulla Parochi facta mentione, his duntaxat obtingant, pro arbitrio Ordinarii, vel Archidiaconi his adplicina. Ceterae oblationes, qvae Rectoribus Ecclesiarum, intuitu duntaxat piorum suffragiorum, siunt, pro iisdem recipientur: salva

R

pri-

privatarum Ecclesiarum in certis earum solemnitatibus, vel dedicationibus, qvoad oblationes observata, et per Superiores approbata consuetudine. Idem in sepulturis observandum. 9. Omnes Beneficiati intra proximum semestre, catalogum eorum, qvae a Beneficio suo alienata sunt, suis Archi-Diaconis, aut Ordinario exhibere non intermittant, cuncta exponendo factae ab alienationis adjuncta. De recuperationis autem methodo RR. Ordinarius id, qvod oportunius fore duxerit, constituere haud dubie non intermittet. 10. Cum vero inter adminicula recipiendi similia, procuratoris opera numeretur. Qualiter etiam Clerici in rebus, vel personis laesi, nonnunquam indigent. Iccirco RR. Ordinarius curabit, ut prima occasione, idonei procuratores, communi totius Dioecesis nomine, cum decenti salario conducantur. In qvod singuli Dioecesis huius Parochi, qvinquaginta denarios annuos, sese collaturos, promisebunt, per Archidiaconos, una cum Cathedratico suo exigendos, Perceptorique pro tempore constituto, consignandos. 11. Ad querimoniam Parochorum, qvod Religiosi PP. Franciscani, de Observantia dicti, semet in munia Parochialia perperam ingerant, RR. Ordinarius eorum Superiores commonefaciet. Eiusmodi autem ausibus haud cessantibus, ex
prae-

praescripto S. Concilii Tridentini, m) in eos autoritate sibi competente animadvertiset. 12. Valachorum, seu Rascianorum Sacerdotes, ac Monachi ritus Graecanici, quoniam cum praetereundis fidei orthodoxae, ac periculo animarum, praesumunt populo Dioecesano matrimonii Sacramentum, more, ac ritu suo administrare: monebuntur per RR. Ordinarium eorumdem Ecclesiastici Superiores: atque per nihil proficiendo, Magistratus eorum saeculares, quorum opera coerceantur. n) Qvibus ita conclusis, prout hic quoad sensum relata sunt, ac unanimi praesentium voluntate perfectis, datus est Synodo finis: quin tamen adsidentium nomina sciri possint.

§. CVIII.

Syn. Iaszov. an. MDCXXXV.

Emericus Losy, cuius, velut Strigonensis Archiepiscopi, suo loco mentionem feci, (§. XXIV.) cum antea, ceu Praesul Agriensis, propter occupatam a Turcis Agriam, semet receperisset cum Capitulo suo Cathedrali Iaszoviam, quod est oppidum Provinciae Aba-

R 2

Ujva-

m) Vide meum Ius publ. Eccl. Hung. §. 272. n)
De hac natione, quatenus in partibus Selavonicis residet, peculiaria notavit RR. Kercselich in notitiis praeliminariis, de Regnis Dalm. Croat. Selavon. periodo IV. §. 5. pag. 433. seqq.

Ujvariensis , decreta Synodorum Tirnaviensium , anno 1611. 1630. et 1633. condita , publicare decrevit. Qapropter celebrata Synodo in Ecclesia Parochiali , S. Michaeli Archangelo dicata , anno 1635. die S. Ioanni ante portam latinam sacro , ac seqventibus duobus, talia decrevit : 1. Breviarium , Missaleqve Romanum recipi debere. 2. In Sacramentorum administratione , ritualis liber Strigoniensis vigeat. 3. Postqvam indultum est , vesci diebus ieuniorum lacticiniis ac ovis , pro tota Hungaria , seposita de hoc controversia , si qui nihilominus voluerint ab iis abstinere , id nequaquam vetetur: *modo cum esu praedictorum ieunantes , non contemnantur ab iis , qui praedicto modo sine esu ovorum , et lacticiniorum ieunare voluerint.* 4. Dioecesanarum quoque Synodorum Ecclesiae Metrop. Strigonensis decreta recipi declarantur , iubenturque observari. Praeter qvae , nonnulla hic decernuntur. 5. Residentia curatis inculcatur. 5. Canonici absqve legitima causa , imprimis a Missa cantata , vesperisqve absentes futuri , taxata proventuum qvantitate , pro modo absentiae mulctabuntur. Praesentia in Ecclesia , Praeposito Maiori , Lectori , Cantori , Custodi , et Archidiacono Cathedrali , maxime curanda declaratur. Canonici ex defectu Sacerdotum , in cura animarum versati , ad onera in Capitulo ferenda , suis ex proventibus ali-

os constituant. 6. Rectores qvoqve Capellarum, penes easdem resideant. 7. Praepositis etiam atqve Abbatibus praecipitur, ut Ecclesiastis, qvarum titulos gerunt, curare non negligant. 8. Beneficia de novo obtenturi, canonicam institutionem petere non intermittant. 9. Provisi de qvocunqve Beneficio Ecclesiastico, fidei professionem eliciant. Perinde Licentiati, et Ludimagistri. 10. De Parochia in Parochiam transituri, nonnisi emissa perinde fidei Catholicae professione, canonicam institutionem conseqvi possint. 11. Facultas Licentiatorum, ad unum tantummodo annum restricta esto. Qvorum obligatio erit, Sacerdotem legitime adprobatum, pro administratione Sacramentorum advocare. 12. Cetera de Parochiarum, aliorumqve Beneficiorum adeptione, vel resignatione, e Synodo anni 1629. petenda decernuntur. 13. Qvae cunqve de vita, moribus, ac studiis Clericorum in memoratis Provincialibus Synodis, ac Dioecesana anni 1629. decreta sunt, in proxim revocari iubentur. 14. Perinde illa, qvae in iisdem de Sacramentorum administratione, cautelisqve in hac observandis, constituta fuerunt. Qvamobrem praecipitur Archidiaconis, ut eadem decreta describi curent, ac in suis districtibus distribuant. 15. De Bonis Ecclesiarum, ac de illis, in qvibus reformatio ne opus est, eaedem Synodi observentur. 16.

Mo-

Modus observandi festos dies, iuxta praescriptum Synodi anni 1629. tenendus. Festa vero colenda, qvae Synodus Tirnaviensis anno 1611. enumeravit. Qvibus additur festum S. Ioannis ante portam latinam, qvod in diem sextam mensis Maii incidit. Praedictorum Festorum indicem qvivis habeat. Festa in cho-ro translata, in foro neutriqvam transferantur.

17. Archidiaconi Parochis, et Parochiis sedulo invigilent. 18. Qvae in provinciali Synodo anni 1611. et Dioecesana 1629. de visitatione constituta sunt, observentur. Archidiaconi hoc defungantur munere; exceptis duntaxat locis Turcae subiectis, ad qvae si tute neqveant penetrare, munus illud exeqvantur V-Archidiaconi. Acta vero per hos sibi transmissa iidem Archidiaconi, Ordinario praesentent. Tertia Synodi huius dies, complexa est gravem Episcopi orationem coram venerabili Clero, de eiusdem obligatione recitatam, actasque Deo grates. Carolus Pétersfy, qvi Synodum hanc, e mscto iuris publici fecit, o) Concilio adsidentium nomina, velut ab se haud inventa, non produxit. Ex Actis vero, generati duntaxat illud discimus, convenisse ad eam Synodum Canonicos Ecclesiae Cathedralis, cum Clero Dioecesis Agriensis. Examinatores tantummodo Synodales, ita nomi-

nan-

o) Cit. op. parte II. pag. 336. seqq.

nantur: Albertus Czeglédi Vicarius Generalis, et Praepositus B. M. Virginis. Samuel Kálmánzci Custos. Nicolaus Izdenczi, Archidiaconus Cathedralis. Ioannes Aythai, Archi-Diaconus Pankotensis. Gabriel Bánovszki Archi-Diaconus Szabolcsensis. p)

§. CIX.

Syn. Zagr. an. MDCXLII.

Tantillum reperi vestigium Synodi Zagrabiensis, anno 1642. die 26. mensis Augusti, per Episcopum Benedictum Vinkovich convocatae, verum a Péterffio non memoratae; qvamvis recenseat Synodum a Martino Borkovics celebratam, qvae de illa mentionem iniecit. Laudatus Antistes, post cetera Ecclesiastica munia, factus Ecclesiae Zagrabiensis Praepositus Maior, tantorum fuerat vir meritorum, ut ob haec, Status Ordinesque, in Comitiis Soproniensibus anno 1625. congregati, decreverint articulo LXI. *ut imposterum futuris semper temporibus, Praepositus Zagrabiensis, pro tempore existens, peculiari bus literis Regalibus vocetur ad Comitia, et inter Dominos Praelatos, Barones, et Magnates, locum et vocem habeat.* q) Episcopus

Q.

p) Ibid. pag. 338. q) Satis innuit seqvens articulus, ecqvid ad eum honorem Vinkovichii contulerit.

Q. Ecclesiarum, iuxta libros Regios die 25. Octobris, anno 1630. nominatus, r) cum anteiam, ad petitionem Ferdinandi II. Regis, per Sedem Romanam Infula decoratus fuisse, s) anno 1632. qva etiamnum Zagrabiensis Praepositus, pro se, cunctisque deinceps eiusdem Ecclesiae Praepositis, Castrum *Bela*, ordinis qvondam Cruciferorum Prioris Auranae, t) in Regno Sclavoniae existens, ac universas Possessiones ad illud spectantes, obtinebat. u) Anno 1637. iam Zagrabiensis Episcopus, v) Dioecesanam Synodum, subinde (ut dixi) convocavit. Cuius attamen superest particula: scilicet oratio Georgii Rattkay de Nagy-Thábor, Canonici Zagrabiensis, ibi recitata. Qvae graviter exprobat, multos e Sacerdotibus, esse mercenarios, non pastores; qvi gregem suum pessimo inficiunt exemplo; necessaria

r) Hos dudum consulens RR. Mich. Ant. Painter, hodie Praep. B. M. V. de Rátóth, Canon. Iaurin. Consiliarius Regiae Maiest. etc. tam istud, quam plurima per se connotata solertissime, mecum suo tempore communicavit. Hoc pacto non stat notatio Prayi in specim. Hier. Hung. parte I. pag. 257. s) E diplom. Ferd. II. qvod mihi describere in rem meam, concedebatur anno 1785 tunc in Acad. Regia ibid. Regio Professori. t) Vide de hoc Werbőczii Tripart. parte II. tit. 54. u) Lege meum lus Publ. Eccl. Hung. §. 232. v) Pray cit. op. parte I. pag. 258. et parte II. pag. 360.

saria destituuntur scientia; sustinendae tantum vitae causa, Sacerdotium amplexi. x) Cetera, hac in Synodo acta, penitus ignoro, unum id si demas: vetustus Ecclesiae Zagrabiensis in officio Divino ritus, ut porro etiam retineatur, ibi conclusum fuisse. y)

§. CX.

Syn. Tirn. an. MDCLVIII.

Georgius Lippay de Zombor, Strigonensis Archiepiscopus, alibi commemoratus, (§. XXXVI.) anno 1658. die 14. mensis Aprilis, per literas valvales evocabat pro Synodo, eodem anno, die autem secunda Maii Tirnaviae celebranda, cunctos *Abbes*, *Praepositos*, *Ecclesiarum Cathedralium*, et *Collegiatarum Canonicos*, *Archidiaconos*, *Vice-Archidia-*

co-

- x) Legitur ad calcem operis conscripti per Georg. Rattkay de Nagy-Thábor Canon. Zagrab. sub titulo: *Memoria Regum, et Banorum Regn. Dalm. Croat. et Sclav.* etc. edit. Vienn. anni 1652. y) Fundamentum adseriti huius fundatur in eo, qvod Synodi Borkovichianae, ap. Péterffy T. II. pag. 396. et in cit. edit. Zagrab. pag. 27. caput septimum dicat: *Synodus Ergeiana, Draskovicsiana, et Vinkovichiana etc. confirmatur.* Notula enim, nescio cuius, huic subiecta, istud addit: *In his tribus Synodis actum fuit de retinendo ritu veteri Eccl. Zagrab. etc.*

conos, Plebanos, Altarium, et Hospitalium Rectores, ceterasque personas Ecclesiasticas, in Dioecesi, vel extra Dioecesim, Ecclesiae Metropolitanae Strigoniensis constitutas, qui de iure, vel consuetudine, Synodo Dioecesanæ istius Ecclesiae interesse debent, etiamsi alias exempti essent. Hac redditâ ratione: *Cum sacrorum Canonum institutis, Oecumenici Concilii Tridentini decretis, uti et plurimum huius Regni Nationalium Synodorum statutis, iniungatur Praelatis, et locorum Ordinariis; ut Synodus Dioecesanam, ad moderandos mores, excessus corrigendos, controversias compонendas, aliaque iure Ecclesiastico praescripta, quotannis celebrare audeant.* z)

§. CXI.

Proposita in illa.

Acta, decretaque Synodi huius ignorantur. Propositiones autem in ea factas, in chartis manu exaratis invenit Péterffius, quae sic habent quo ad sensum: 1. Cum grassetur Sacerdotum concubinatus, quid, et quo debet ordine fieri, ut malo huic obvietur? 2.

Qvo-

z) Ap. Pé. T. II. pag. 387. Mallem in locum ultimae vocis: *audeant, legere debeant*, cum id non sit consilium, sed praeceptum. Fors igitur est hypothetae aberratio.

Qvomodo Archidiaconi sint dirigendi, ut visitando instruant, reformat, erudiaut populum, et Parochos? 3. Quid statuendum, ne Parochi Dioecesim, et locum, pro lubitu mutant? 4. Qvo modo continendi, ne ad opimas extra Regnum Parochias vadant, 5. Plebanorum inopiae qvomodo succurrentum? 6. Alumnos pro Clericatu, ut qvisqve alat in studiis, qvomodo limitandum? et qvi non alunt, qvomodo cogendi? 7. Transilvania luget defectum Episcopi, sacrorumqve vasorum. 8. Ob neglectas Episcoporum nostratium res in Urbe Romana, qvispam ibidem intertenendus. Limitetur, qvid ei qvisqve pendendum annue habeat. In confirmationibus, et taxis Episcoporum, difficultates sunt. Quid hic agendum. 9. Pluralitas Beneficiorum residentiam poscentium vetatur. Qvomodo praecavendum, ne hac in parte erretur? 10. Qualiter medendum, ut Beneficiati munus faciant, et ne vineas ac alia in desolationem abire sinant, qualiter obviandum? 11. Archivium Ecclesiasticum adesse debet, in qvo habeatur descriptus Ecclesiarum status, qvoad spiritualia, et temporalia. Ex Camera qvoqve Regia peti subsidium posset. 12. Cum oppignorantibus Ecclesiastica Bona, qualiter agendum? 13. Debeatne celebrari Synodus Provincialis? qvando, et ubi celebranda?

§. CXII.

Propos. querulosae.

Deinceps Archiepiscopus adversum puncta pacificationis Viennensis: Comitiorum praeterea anno 1608. et 1618. celebratorum qvae-dam conclusa, qvestus erat. Qvae malim apud Péterffium perqviri, qvam cum non parva forsan qvorundam offensione, velut aetati nostrae minus congrua, proferre.

§. CXIII.

Synodi Zagrabiensis.

Post Olahum, Draskovichium, atqve Páz-mánum, non legi solertiorem in celebrandis Ecclesiae Hungaricae Synodis, Martino Bor-kovich, Praesule Zagrabiensi. Hic natus anno 1597. in pago Dómagovich, non procul a Praesidio Carolostadiensi, Paulinum ingressus Ordinem anno 1629. Romae Sacris initiatus anno 1635. semel ac iterum Ordinis sui Ge-neralis, tandem anno 1667. die 19. Novem-bris, Episcopus Zagrabiensis a Leopoldo I. nominabatur, a) officii Banalis Locumtenens,

anno

a) Vide RR. Katona cit. op. parte II. pag. 110.
Sed Pray notavit in specim. Hier. Hung. parte
II. pag. 361. iam decima tertia Octobris Ele-

ctum

anno 1670. creatus. b) Tum die 26. Decembris anno 1686. post decepsum Ioannis Gubasoczy, c) Archi-Episcopus Colocensis nominabatur, simul retento Episcopatu Zagrabiensi. Cumqve Colocam, eodem licet anno recuperatam a Turcis, propter aetatem nimis gravem, adire haud posset, in Cathedrali Ecclesia Zagrabensi, die 9. Martii, seqventis anni, velut Metropolitanus est inauguratus, et iam tunc Sacerdos qvinquagenarius, alteras Deo primitias offerebat; honoratus, velut *Electus Colocensis, et Bachiensis Ecclesiarum canonice unitarum Archi-Episcopus, locorumque, et Comitatum eorundem Supremus Comes, Episcopus Zagrabensis, Abbas B. V. M. de Thopuszka, Sacrae, Caesareae, Regiaeque Maiestatis intimus Consiliarius.* d) Non diu

ctum Zagrab. nominari. Erravit Péterffy cit. alias opere, parte II. pag. 393. adsignando annum 1647, nisi fuerit error typothetae. b) Sic testantur Annales Ord. S. Pauli I. Erem. Vide earum synopsin ap. P. Francisc. Orofz, pag. 295. c) Literae collationales leguntur ap. RR. Katona cit. loco. Pray in serie Archiepp. Coloc. non meminit Borkovichii, et Colocensem Archiepiscopatum, velut per obitum Gubasoczii, primum anno 1688. vacasse, notat. cit. op. parte II. pag. 25. d) In literis Alexandri Mikulich Episcopi Zagrab. de an. 1688. ap. Kerselich in notit. praelim. de Regnis Dalm. etc. pag. 502.

diu tamen fruitus est tantis honoribus, utpote
anno eodem, die 31. Octobris Zagrabiae mor-
tuus, cum nonagesimum aetatis annum age-
bat. e)

§. CXIV.

Anni MDCLXIX.

Editio Synodorum Borkovichianarum, tam
anterior Péterffiana, quam posterior Thau-
sziana, e chartis manu exaratis facta, pri-
mum recenset Synodus anno 1669. convoca-
tam. Qvae decernit: 1. Parochus, ob cuius
incuriam nonnemo improvisus moritur, su-
spendendus ab officio, vel Parochia privan-
dus. 2. Administrare Sacramentum extremae
unctionis certo pro pretio, Simoniam redo-
let; sponte oblatum, iuxta usum recipiatur,
pauperibus exceptis. Contrafuentes Archi-
Diaconus Praesuli denunciet. 3. Nundinas
Parochi ne freqventent. 4. Pater. Ave. Cre-
do. Praecepta Decalogi. Dominicis, festis-
que diebus Parochus praeoret, plebs seqvatur.
5. Sine ministro, praecipue diebus ferialibus,
ne celebrent; curent vero, ut magistri sint,
et scholae, ubi literae, ac res fidei docean-
tur. Hac in re negligentes, post Archi-Dia-
conorum relationem, arbitrarie punientur. 6.

Gros-

e) Citt, Katona, et Oroſz.

Grossior pecunia, qvae offertur, soli cedat Ecclesiae. E minutiore, Parochus tertiam habeat partem. 7. Oblata pro altaris ornatu, soli huic cedant. E reliqvis, duae partes Ecclesiae, tertia Parocho obtingat. Volatilia, casei, panes, vituli, oves, agni, sic dividuntur, ut sola pars tertia Parochum concernat. Maiora vero animalia, solius Ecclesiae sint, nisi aliud voluerit oblator. Qvae non ad Cathedram ponuntur, verum ad altare, soli Ecclesiae cedant. 8. Pro qvovis Dioecesano Sacerdote mortuo, una dicatur Missa. Per V-Archidiaconum Archidiacono, et per hunc Episcopo, mors cuiusvis annuncietur. 9. Parochi non amoventes mulieres suspectas, incurvant suspensionem, per Archidiaconum Ordinario denunciandi. 10. Domus Parochiales, et qvaevis Ecclesiae Bona, matura sunt restauranda. Emtae domus vicinae, pro substdio aegrorum Sacerdotum cedant, si absque scitu Episcopi, coemtae fuerunt. 11. Clericus saltans cum foeminis, tertiam partem preventuum amittit. Non sit litigiosus, ebriosus, in taberna bibens, aut venator. Vestes statui haud convenientes, ne deferat; uti nec annulum, sub eiusdem amissione. 12. In Ecclesia, vel sacristia clamantes, et post monitionem, non emendati, ab Episcopo puniantur. Otium, chartifolia, et similes occupationes fugiant, verum studeant potius, et orent.

rent. 13. Domus erigatur pro Parochis senio confectis , aut sic defectuosis , ut officium non amplius peragere possint. Omnes hunc in-sinem conferant pro modo facultatis. 14. PP. Franciscani , absqve Praesulis indultu, privatis in aedibus Missam ne celebrent ; nec domos in praeiudicium Parochi benedicant, aut baptisent, vel adsistant matrimonio. A-lioquin Sanctitati suae accusandi.

§. CXV.

Synodus MDCLXXII. et seqventis.

Synodum ab eodem fuisse celebratam anno 1672. testis est illa!, qvae anno haud notato , inter editas typo , tertium obtinet locum ; cuius qvinta constitutio , hanc praefixa habet inscriptionem : *Renovatio decreti tertii anno 1669. et decreti quinti anno 1672.* Qvae constitutio illud complectitur , ut Archidiaconi significant in Dioecesi demortuos Sacerdotes suis Vice-Archidiaconis , sub poena arbitraria. Et , ut nemo Clericus , teneat suspectam. Tantillum de Synodo commemorata. Qvae autem mox anno seqvente celebatur , plura continet. Nimirum 1. Sacerdotes diffamati , qvod non recte celebrent , probentur coram Archi-Diacono , vel alio idoneo ; non emendati , suspendantur a celebratione , usqve dum Episcopus , aut Vicarius in-

for-

formetur. 2. Vice-Archidiaconi, mortem Sacerdotum non annunciantes Episcopo, hoc preventur munere, vel aliter puniantur. 3. Archidiaconi vero in hoc delinquentes, severius redarguantur ab Episcopo, vel Vicario. Qui etiam quotannis visitent. Pro defuncto Episcopo, quisque duas Missas: eius successor immediatus, anniversarium teneatur celebrare. 4. Rursum monentur PP. Franciscani, ne iura Parochorum violent: secus Pontifici Romano deferendi. Rascianorum item Calugeri, et Parochi, nostris Parochis ne praeiudicent. Episcopus Szvidnicensis, et Platensis, velut Suffraganeus Episcopi Zagabiensis, eidem vi mandati Regii, obediens tenetur. 5. Dominus Episcopus ex informatione Archidiaconorum determinet, quoties frequentandae sint capellae, ne populo, aut Ecclesiae matrici praeiudicetur. Indulgentiae, *confessio Romana*, haud compellantur. 6. Clerici ne teneant personas suspectas, vel suspicioneibus causam dantes: item mulieres solitarias, vagabundas, a maritis profugas, vel alibi prius male notatas. Cuius rei cura incumbit Archidiaconis, sine quovis respectu.

§. CXVI.

An. incerto acta.

Utraque superius nominata editio, tertiam recenset Synodus Zagrabensem, anno haud adnotato. Celebratam nihilominus fuisse post annum Christi 1672. iam intelleximus. Constituit haec seqventia: 1. Pater, Ave, Credo, decalogus, quinque praecepta Ecclesiae: septem peccatorum capitalium, et cuiuslibet mortalis, venialisque gravitas, certis saltem diebus, ex cathedra proponantur. De sermonibus praeterea sacris, Missisque audiendis. De instituenda domestica familia, cogendaque illa discere, quae fidem adtinent, atque Praecepta. Parochos in his desides, Archidiaconi si non detulerint, puniantur. 2. Parochi tempus, quod functioni superest, non Iusibus, commessionibus, potationibus, obambulationibus, sed in studio, per quod plebs pascatur, insument. Fugiant speciem avaritiae, ac usurae. 3. Obligationes altaribus annexae, haud immutentur, vel minuantur. Tabula referens obligationes, loco sit conspicuo. Non assumantur onera, quae non possunt ferri. Haec non implens, peccat, et fructus correspondentes amittit, Beneficio altaristico per Ordinarium privandus. 4. Vinea, aut domus, si Beneficiati negligant,

Epi-

Episcopus ex eorum fructibus reparet. 5. Promittens, vel dans pro Beneficio, punitur iuxta Conc. Tridentinum Sess. 24. cap. 14. Beneficiatus Beneficii adpertinentias, sub iuramento non audet alienare, vel deteriores reddere, ex Nationali Synodo, anno 1633. acta. 5. Ab aegro poenitente taxam inusitatam, item in actuali communione, denarium exigens, ipso facto sit suspensus, et ante absolutiōnem aliter puniatur. 6. Iuxta Synodos annorum 1669. et 1672. Archidiaconi annuncient defunctos Sacerdotes V-Archidiaconis, alioquin puniendi. Et qvicunqve Clericus est, suspectam non teneat. 7. Parochi, durante Synodo, notifcent scripto, qvoties ad aliquam Capellam celebretur. 8. Synodus Evangeliana, Draskovicsiana, et Vinkovichiana, ac praecedens 1669. Borkovichiana confirmatur.

§. CXVII.

Syn. Iaur. a. MDCLXXIX.

Dolet Ecclesia Hungarica, seu carcerem diutinum, sive interitum Synodi Iaurinensis, qvam anno 1679. Georgius Széchényi, magnus Antistes convocavit. Hic est ille Civis Patriae, ac Ecclesiae Hungaricae columen, qvi natus in Provincia Neogradiensi, et loco Szécsén dicto, anno 1592. ubi pater suus, militiae

litiae praefectum agebat: A puero Tirnaviae literis incumbens, in Pázmáriano Viennae Collegio iunioris Cleri, disciplinis Philosophicis, ac Theologicis imbutus: Sellensium in Provincia Nitriensi, primum Curio Sacer; post spatium trimestre Strigoniensis Canonicus, breviqve post tempore Lector, dein Praepositus S. Stephani, et B. V. de Vágh-Újhely; mox Suffraganeus, et Vicarius: ubi singularia pro Religione merita posuisset, factus est primum Chanadiensis Episcopus anno 1643. seqvente mox anno Q. Ecclesiensis, et Aulae Regiae Cancellarius; f) dein anno 1648. Vesprimiensis, et 1658. Iaurinensis, cui anno 1668. insuper Metropolitani Colocensis dignitas addebatur. Tandem anno 1685. Strigoniensis Archi-Praesul nominatus est, postquam anno 1681. die 24. mensis Aprilis, Viennae in Academico Soc. Iesu templo, ubi qvinqaginta ante annos, primam Deo hostiam litaverat, eidem nunc Sacrificium, magno pietatis sensu instauravit. Qvantum sub totum hoc tempus impenderit aeris, utriusqve Reipublicae causa, primus prodidit Andreas Matusek, eius post mortem, qvae Posonii anno 1695. die 18. Februarii, vitae centesimo tertio contigit,

f) Connumerat hunc in serie Cancellariorum ad hunc ann. piae memoriae Georgius Pray, in alias coimmemorata serie chionol. Cancellariorum etc. pag. 134.

tigit, egregius laudator; g) qvem plures postmodum sequti fuerunt. h) Széchényium celebravisse alicubi in gremio Dioecesis Iaurinensis, dum hanc gubernaret, sub annum qvippe 1679. Dioecesanam Synodum, testantur anonymi literae, Roma eidem transmissae, et a Péterffio factae iuris publici, qvae sic habent: *Reverendissime Domine! Magna animi laetitia, ex literis Dom. V. RR. percepit, Synodi Dioecesanae Ecclesiae suae Iau-*
rinen-

g) Funebrem eius orationem, ita inscripsit: *Arbor tangens coelum, az az: Leg-föbb tisztre e-meltetett Méltonságos, és Nagyságos Fejedelem Széchény György, Esztergami Érsek etc. Titulus Oratoris: Tekéntetes, és Nagyságos Mat-tusek András, Scopiai Püspek, Székes-Fejér-vári Custos, Sz. Alberti, és Sz. Lörinczi Praepost, Győri Kanonok, Soproni Beneficiatus. Oratio dicta Posonii in Eccl. Collegiata ad S. Marti-num 1695. die 18. Martii. Typis data Tirn. in qvarto, fol. 16.* h) P. Ladisl. Sennyei e Soc. Iesu, in libello inscripto: *Decennium Georgii Széchénii. Tirn. 1721. Laurentius Károlyi Ep. Scardon. et Praep. Iaur. in Speculo Iaurin. Eccl. etc. Nicolaus Schmitt in Archiepp. Strigon. Ioannes Róka in Epp. Vesprim. Pray in specim. Hier. Hung. RR. Stephanus Katona, in Hist. Metrop. Coloc. Eccl. parte II. §. 72. E qvibus, qvae isthic de Széchényio legis, desumsi. Pri-mas vero eius dignitates, e dedicatione illi facta an. 1669. in opere Ascetico, inscripto: Dis-spositio creaturae ad poenitentiam. etc.*

rinensis inductionem, et exitum talem exstitisse, qvalem boni omnes, pro Catholicae Religionis praesidio, et incremento optare potuerunt, et semper ego speravi a singulari D. Vestrae RR. prudentia, et pietate. Unde facile intelligi potuit, qvanta incommoda in Ecclesiam Dei fuerint inducta, nostra, caeterorumque Praelatorum negligentia; cum vigilantia et sollicitudo D. V. RR. suae Ecclesiae Christi fidelibus tantam utilitatem pepererit. Interno gaudio commotus, facere non potui, qvin literas Dom. Vestrae RR. Sanctissimo Domino Nostro communicarem; qui et vehementer gavisus est, Catholicos tantum firmitatis, in istis partibus accepisse, virtute, operaque Dom. Vestrae RR. ac summopere laudat eius prudentiam, religionem, constantiam, in causa fidei tuendae, disciplinaeque Catholicae retinendae studium. Ex qvibus, ut speramus, uberrimos fructus in agro Domini colligendos, ita mihi iucundissimum erit haec cognoscere per literas D. V. RR. Cui et studia mea defero, et diuturnam incolumentem a Deo precor, ad sui nominis gloriam, Sedis Apostolicae dignitatem, et Dominationis V. RR. perpetuam felicitatem. Romae 11. Octobr. 1679. i) Tantillum de Synodo Iaurinensi.

§. CXVIII.

i) Ap. Péterffy tomo II. pag. 397.

§. CXVIII.

Syn. Zagr. an. MDCLXXXVII.

Longe plus referam de nova Borkovichii,
Zagrabiensis Episcopi, anno 1687. die vero
12. mensis Maii celebrata Synodo. Huius cap.
1. inculcat animarum Pastoribus, ac praeci-
pue Archi-Diaconis, ut invigilent, an non
qvispiam spargat doctrinam Catholicae oppo-
sitam, repertumque Ordinario denuncient.
Cap. 2. Ne diebus Dominicis ac festis, que-
stus, commessiones, ac potationes siant;
neve cum neglectu Missae Sacrificii, ve-
cturae instituantur. In locis vero, ubi nun-
dinae sunt autoritate Regia constitutae, vel
hebdomadales ab immemoriali introductae, le-
cto, auditioque Sacro, venditio, emtioque per-
missa, modo sine loci sacri turbatione fiat.
Cap. 3 Archidiaconi, cum Religiosorum Su-
perioribus concludant, ut Religiosi tempore
Paschali apud se confessis, certas tradant
schedas, quae per fideles ita confessos, pro-
priis Parochis exhibeantur. Cap. 4. Deter-
minatis per Synodum diebus, Parochi de me-
rito, necessitate, ac utilitate ieunii populum
edoceant. Item populo svadeant, ut tres Ro-
gationum dies ieunio, vel saltem abstinen-
tiae impendant, prouti olim fieri de praeces-

pta

pto debebat. k) Constituitur vero per hanc Synodum, ut pridie festi immaculatae Conceptionis B. M. V. ab omnibus ieiunetur. Cap. 5. Festa qvaedam, in Ecclesia Cathedrali, et Dioecesi posthac observanda, hic enumerantur. Cap. 6. Ad evitandam suspicionem, nullus Clericorum, domesticis mulieribus, tametsi cognatis adsignet claves eorum locorum, ubi ipsemet ordinarie versatur. Multo magis prohibentur Sacerdotes cum servitricibus una comedere, vel curru eodem vehi. Curent autem Parochi, ut familiae habitationi non sint vicini. Cap. 7. Qvivis de Clero, cuiuscunque dignitatis fuerit, veste superiori solummodo nigra, et longa: inferiore autem habitu, coloris violacei, aut nigri, non alterius, utatur. Idem de pileo, atque cingulo intelligatur. Nodi, manicarum revolutiones, collare, atque sericum, eiusdem sint coloris. Prout etiam vestis hyemalis, qvae chlamys adpellatur. Cap. 8. Nemo transmigret ad aliam Parochiam, nisi persolvat, qvae negligentia eius in desolationem abiverunt, vel
can-

k) Provocatur ad can. tertium, dist. 3. de consecratione: *Rogationes, id est, Litanjas, ante Ascensionem Domini placuit celebrari, ita, ut praemissum triduanum ieiunium, in Dominicae Ascensionis solennitate solvatur. — — Qvo tri-duo omnes abstineant, et quadragesimalibus cibis utantur.*

cautionem praestet. Idem de Altaristis intel-
ligatur. Nemo sit Beneficii capax, qvi hu-
ius, ac praecedentium Synodorum Constitu-
tionibus, semet adcommodavisse repertus non
fuerit. Denique, nullus Beneficium, qvam-
vis simplex, petere ac impetrare ausit, sine
licentia ab Ordinario obtenta. Postremo dé-
cernitur, ut praesentes constitutiones, Archi-
Diaconis, per hos Vice-Archi-Diaconis, ac
per eos Parochis, intra duos menses commu-
nicentur.

§. CXIX.

Syn. Zagr. a. MDCXC.

Immediatus Borkovichii in Episcopatu suc-
cessor, etiam in convocanda Synodo imita-
tor erat. Nimirum Alexander Ignatus Baro
Mikulich, patre Alexandro, praesidii Ivani-
chensis Capitaneo, die 21. Februarii, anno
1649. huic mundo natus. Qvi postqvam Vi-
ennae Philosophiam, et Bononiae Theologiam
audivit, redux in patriam, a Borkovichio Pres-
byter ordinatus anno 1671. mox Zagrabiensis
Canonicus, nec multo post tempore Cathedra-
lis Archidiaconus, tum Lector, denique Prae-
positus Maior, et mox Electus Tinniniensis
Episcopus, tandem anno 1688. die 25. Ianu-
arii, eiusdem Ecclesiae Praesul siebat: paucō
nihil-

nihilominus post tempore, scilicet die undecima mensis Maii, anno 1694. vita functus. 1)

§. CXX.

Eius decreta.

Decreta per eum Antistitem, simulqve Caesareo-Regiae Maiestatis Consiliarium, anno Christi 1690. die qvinta Iunii, et duobus seqventibus condita, decernunt: Cap. 1. Cum Sanctissimum Dei nomen variis proscindatur dicteriis, Pastores Ecclesiarum, gravitatem istius criminis freqventer, ac signanter Dominicis infra octavam Nativitatis Dominicae, et Corporis Christi exaggerent. Blasphemos Ordinario denunciaturi. Cap. 2. Supplicandum Regiae Maiestati, de Religione Catholica speciatim in Transdravanis partibus, et locis a Turca receptis, protegenda. Universi autem Clerici, ac Sacerdotes, Missae Sacrificium et celebratum, et auditum, pro unitate fidei, et felici statu fidei Catholicae in ea Dioecesi, offerre teneantur. Cap. 3. Ecclesiarum Parochialium reparations, ex proventu Capella-ruin siant. Cruces autem locis incongruis positae succidantur. Icones B. M. V. adscititio capillo, et vestibus mulierum ne profanentur.

1) Legc Péterffy T. II. pag. 403. seq. et Pray specimen Hier. Hung. parte II. pag. 403. seq.

tur. Nec mulierum vestes, pro vestibus ad Missam adhibendis, convertantur. Cap. 4. Ne Divinorum officiorum tempore qvippiam vendatur, in publica Regni Congregatione instantum erit. In puniendis autem transgressoribus festorum per serviles operas, aut vecturas, consuetudo servetur. Horum perinde festorum ab omnibus observandorum gratia, supplicandum Regiae Maiestati, ut nationi Graeci ritus, novi Calendarii observantiam iniungat. Ieiuniorum porro utilitas, et modus haec observandi, ad mentem prius editarum constitutionum, a Parochis exponatur. Cap. 5. In administratione Sacramentorum observetur Strigoniense Rituale, qvoad Zagrabienne typis edatur. Cetera peragantur iuxta ritum Ecclesiae Romanae, salvis ritibus Cathedralis Ecclesiae Zagrabiensis. Rem Divinam haud peragant in cothurnis, qvi Statui Saeculari sunt proprii. Abstineant calcaribus frustra vero ter moniti, ab officio suspendantur. SS. Sacmentum; item sacri liqvores clausa sunto, et clavis a Parocho custoditor. Cap. 6. Sermo Sacer populo sit adcommodatus. Post qvem, recitatio Dominicae orationis, Evangelicae Salutationis, Symboli fidei, tum Decalogi, et qvinque praceptorum Ecclesiae, numquam omittatur. In quadragesima vero, ante et post confessionem, de hac ipsa, et Eucharistia, sermo fiat. Pueri vero
in

in formanda cruce , ac orationibus dicendis
exerceantur. Qvare omnes animarum curato-
res , habeant imprimis catechismum Roma-
num , Biblia Sacra , Tridentinae Synodi con-
stitutiones. Scripturam Sacram qvotidiana le-
ctione , familiarem sibi reddant. Qvare visi-
tatores , et Archi-Diaconi , inter cetera , de
his inqvirent. Cap. 7. Servitrices , praeter
consangvineas intra quartum gradum , tales
sunt Clericis , qvae aut duodecimum aetatis
gradum haud adtigerint , vel superaverint qua-
dragesimum , vel ad minus trigesimum qvintum ,
ceteroqvin bonae constanter famae. Qvi-
bus ad dormitorium non sit accessus. Habi-
tatio autem , iuxta priores constitutiones eri-
gatur. Usurae , qvaestus , mores indecori , a
Clero absint. Vests autem deferantur alias
descriptae. Qvicqvid vero modestiam Sacer-
dotalem dedecet , interdicitur severe. Cap.
8. Archidiaconi suarum Parochiarum literas ,
loco in Ecclesia Cathedrali destinato , conser-
vabunt. Procuratores qvoqve pro litibus pro-
movendis , iuribusqve Ecclesiarum defenden-
dis , Cleri totius sumtu conducendi. Negli-
gentes rem Ecclesiarum , de proprio sarciant.
Si minime possint , post monitionem , benefi-
cio priventur. Idem esto de iis , qui libros
Ecclesiarum , vel suos abalienaverint. E quo-
rum videlicet substantia , compensatio dupla
fiat. Immemores qui fuerint in testamento

Xeno-

Xenodochii sacerdotalis, atqve Seminarii, testamenta illorum sient irrita, et substantia, inter Ecclesiam, Xenodochium, ac Seminarium dividetur. Porro e substantia defunctorum, vel discedentium e Parochia, supplex moderata relinqui debet. Difficultates in divisione proventuum nasciturae, coram Vicario superabuntur. Cap. 9. Contra usurarios, qvi supra sex florenos a centum, qvocunque titulo recipiunt, pro concione detonetur. Contra publicos usurarios agatur iuxta canones. Porro nec ad rationem Ecclesiarum, ultra dictum interesse, etiam titulo donativi qvicquam recipiatur. Eleemosynae porro, qvas debitores ultra sortem dare voluerint, in defalcationem capitalis numerari debent. Hic explicit Synodus, prout a Péterffio, atqve Thauszio Antistite, e chartis manu exaratis publici iuris est facta.

§. CXXI.

Syn. Munkács. a. MDCXCII.

Russi, qvi apud nos Rutheni nominantur, sub Andrea I. Colomano, et Andrea II. Hungariam ingrediebantur. Narrantqve, sub Ludovico I. Theodorum Kiriatovics fuisse Ducem provinciae Munkaciensis. Omnes ~~si~~ licet incolatu seiuncti ab incolis Russiae, ritum nihilominus eorum, Graecae Ecclesiae

com-

communem, et idioma in officio Divino: sed dogmata constanter non retinuerunt. Nam et Monachi ipsi, Latinae Ecclesiae coniuncti, in exordio saeculi XIII. fuerant, et ad petitionem Regis Emerici, Pontifex Innocentius III. Episcopum Ruthenicum, Romanae Sedi immediate subiiciendum, instituere meditatus erat. Nondum elapso eiusdem saeculi dimidio, Romam profecti eorum oratores, communionem Ecclesiasticam ab Innocentio IV. petierunt. Nec tamen omnes. Qvia scilicet primum carebant Antistite proprii ritus. Qui vero primus reperitur Episcopus eorum Ioannes ad finem saeculi XV. et si non omnes hunc in munere seqvuti, m) saltem Basilius Tarassovich, inde ab anno 1633. Praesul eorum, communionem Latinorum aversatus erat. Eodem nihilominus tempore, quadrigenti ferme Sacerdotes, unionem Ecclesiae Latinae amplexi sunt, inter quos Petrus Parthenius fuit Monachus Basilita, Tarassovichii in Episcopatu successor. Qui tametsi errore quopiam inductus, a Stephano Simonovich Belgradensi Archiepiscopo Schismatico, aliisque duobus consecrationem receperit, mox tamen facti poenitens, per Metropolitanum Stri,

m) Series eorum legitur ap. Pray in specim. Hier. Hung. parte I. pag. 413. Cui nonnullos ego adieci ex libris Regiis, e quibus hos notaverat RR. Michael Paintner alias laudatus.

Strigoniensem Georgium Lippay a censuris absolutus, insuper iurisdictionem Episcopalem in Ruthenos, qvi alias etiam Episcopo Munkaciensi suberant, Alexandri VII. Pontificis nomine, conseqvebatur. Felix erat annus Christi 1692. qvo, cum Leopoldus I. Imperator ac Rex Hungariae declaravisset: qvod, *qvi ex Sacerdotibus Graeci ritus edita professione ad observantiam Graeci Ritus apud Catholicos, cum agnitione summi Pontificis se declaraverit, iisdem prorsus iuribus, privilegiis, exemptionibus, ac immunitatibus frui, et gaudere debeat, qvibus Sacerdotes Romano-Catholici, sive ritus Romani, iuxta sacrorum canonum sancita, et Divorum Hungariae Regum Statuta, frui, et gaudere dignoscuntur:* n) eodem anno, in Synodo Munkaciensi, qvam convocaverat Ioannes de Camillis Praesul orthodoxus, ducentis plures ministri Sacrorum, formulae credendi, a Pio IV. Pontifice dudum editae, consensum praebuerunt. o)

§. CXXII.

n) Sic testatur Leop. a Kollonics A-Ep. Strig. in docum. anni 1698. qvod legitur ap. Belium in not. Hung. T. I. pag. 531. Ap. Laur. Károlyi in speculo Eccl. Iaur. p. 113. Ap. Mich. Horváth, in Natalibus Archiepp. Coloc. pag. 171. o) Haec documentis comprobata lege sis in mea Hist. Relig. et Eccl. Christ. periodo III. §. 4. et periodo IV. §. 25.

 §. CXXII.

Syn. Valach. a. MDCXCVII.

Ruthenos imitati sunt brevi post tempore Valachi Transsilvaniae; qyorum Maiores, uti fert communis opinio, ad eas antiquae Dacie partes, Imperator Traianus, ex Italia deduxit. Qamobrem semet lingva propria, *Romanos* hodieqve compellant. p) Hi qvoqve Schismati Graecanico prius addicti, gratia Dei, ac opera Pauli Baranyi e Soc. Iesu Sacerdotis, ann 1697. mense Februario Synodum egerunt sub praesidio Theophyli Praesulis, ac post longam deliberationem, taliter mentem suam aperuerunt: *Nos Theophylus Dei gratia Ecclesiae Valachicae in Transylvania, partibusque Ungariae eidem annexis Episcopus, et universus eiusdem Ecclesiae Clerus, memoriae commendamus, tenore praesentium, quibus expedit universis, quod, cum elapso Februario Albae-Juliae generalem Synodum celebraremus, unanimi consensu conclusimus, nos redire in gremium Sanctae Matris Ecclesiae Romano-Catholicae, eidemque reunire, ea omnia admittentes, profitentes, et credentes, quae illa admit-*

p) Legatur P Francisci Fasching *Nova Dacia etc.* parte I. §. primo. Item P. Andreae Illia, *Ortus et progressus variar. in Dacia Gentium et Religionum.* Pars I. §. 3.

mittit, profitetur, ac credit. Atque imprimis illa quatuor puncta, in quibus hactenus dissensimus, profitemur: I. Agnoscimus Romanum Pontificem totius Ecclesiae Christi per orbem diffusae caput esse visible. II. Profitemur praeter Coelum, sedem Beatorum, ac infernum, carcerem damnatorum: tertium dari locum, in quo animae nondum expiatae detinentur, ac purificantur. III. Panem azymum, sufficientem materiam Coenae Dominicæ, ac Sacrificii Missæ, seu Liturgiæ, non dubitamus. IV. Spiritum Sanctum, tertiam in Trinitate personam, a Patre et filio procedere credimus, ac reliqua omnia admittimus, profitemur, ac credimus, quae Sancta Mater Ecclesia Romano-Catholica admittit, profitetur, ac credit. Qibus taliter declaratis, petebant a Sua Maiestate Regia: 1. Ut Sacerdotes, et ritus Graeci Monachos, eorundem privilegiorum, et iurium participes ficeret, quibus iam gaudent non solum Sacerdotes Romano-Catholici, sed etiam Ariani, Lutherani, Calviniani. 2. Ut in quolibet pago, in quo Parochus est, domini habeat Ecclesia Parochiale, ne in aliena domo, aut fundo, cogatur Parochus habitare. 3. Ut adaequata dependentia, et dispositio Parochorum sit penes Episcopum, et nullo modo penes saeculares, ut hactenus. Tum ab se conclusis, taliter subscripterunt: Nos inquam praenominati Theophilus Episcopus, ac

T

Cle-

Clerus universus, haec a Sua Sacratissima Caesarea Regiaque Maiestate, humillime hic postulamus, ac ad praementionata puncta obligamus, coram R. P. Paulo Baranyi, Ecclesiae Romano-Catholicae Albae Iuliae Plebanio. In cuius rei fidem ac robur, manu nostra subscriptissimus, et tum Episcopali, tum Universitatis sigillo communivimus. Datum Albae Iuliae 1697. die 21. Martii. Theophilus Episcopus, et Clerus universus.

q) Qvibus taliter communi voce conclusis, ac declaratis addebant insuper:

1. *Sacram unionem continentia quatuor puncta, perpetuo, et irremissibili ter Ecclesia Valachica observet, et teneat; ad plura autem nullo sub praetextu adigatur.*
2. *Ius Canonicum, vulgo Pravila, Valachico idiomate editum, exceptis iis, quae Sacrae unioni contrariari reperirentur, maneat in vigore suo, et iuxta illud in iuribus procedatur.*

r) Tantum de ista Synodo novi.

§. CXXIII.

q) Ap. Eund. cit. loco. r) In postremam hanc citatae Synodi declarationem, incidi in Dissertatione Canonica de Matrimonio, iuxta disciplinam Graecae Orientalis Ecclesiae, an. 1781. typis edita Vindobonae; scripta vero a Samuele Klein de Szd Dioec. Fogarasien. Presbytero, dum haec scribo, penes Exc. Cons. Reg. L. Hung. librorum Valachicorum Revisore.

§. CXXIII.

Altera an. MDCXCVIII.

Nacta fuerat haec unio suos, praesertim in Transylvania hostes; ipseqve Theophylus Praesul, et autor illius, amittendi muneris periculum subibat. s) Non defuere tamen, qvi novam ab Augusto Caesare, ac Rege Leopoldo causae quam optimae protectionem, favore decreti, qvod anno 1698. die 14. mensis Aprilis editum est, consequuti fuerunt. In qvo nimirum promissio Sacerdotibus unionem amplexuris, antehac facta, (§. CXX.) renovabatur. Munitus hac Leopoldus a Kollonics Archi-Praesul Strigoniensis, publico scripto, qvod die 2. Mensis Iunii, anno 1698. dimissum est, postqvam collaudavisset nuperam Cleri Valachici professionem Catholicam, haec adiecit: *Si quis hoc Suae Sacratissimae Maiestatis decretum ausu temerario contemneret, aut praedeclarato huic Graeci Ritus unitorum immunitati Ecclesiasticae aperte, vel occulte ullo sub praetextu, aut etiam praetenisi usus, et consuetudinis, anteqvam unirentur, sub velamine contraire praesumeret, iisdem prorsus poenis, tum ab Ecclesiastici, tum a saecularis fori iudicibus, tum etiam ab Augustissimo Caesare, si opus fuerit, infligendis,*

T 2

obno-

s) Legē P. Fasching, cit. loco.

obnoxius erit, et subiacebit, quas fidelium Latini Ritus immunitatem Ecclesiasticam laeden-tes, de iure, ac consuetudine incurront. Ac insuper, in huius Ecclesiasticae immunitatis usu universi Domini Episcopi, Gubernium Regium, Magnates, Supremi Capitanei, ac Iudices Regii; tum Ecclesiastici, tum saecularis fori Iudices, et Iustitiarii, si coram eis in praedeclarata immunitate vos laesos esse, que-sti fueritis, eorumque auxilium, et assisten-tiam imploraveritis, iudicium, et iustitiam non minus, ac Latinis, S. Matris Ecclesiae fide-libus, eadem immunitate gaudentibus, admini-strare debebunt, et tenebuntur. Qvod si pae-stare intermitterent, nobisque ac Successoribus nostris desuper relationem feceritis: ut malo tam evidenti, severiori etiam manu, medela tempestive adhibeatur, allaborabimus. t) Itaque securior iam factus Praesul Valachorum Theophylus, cum duodenario Archidiacono-rum, quos dicunt *Proto-Popas*, numero, uni-oni subscrispsit rursum, et praesente Clero suo, hosce articulos, iuramento firmatos, est professus: I. *Romanum Pontificem esse uni-versale caput totius per orbem diffusae Christi Ecclesiae.* II. *Panem azymum, esse suffi-cientem materiam Sacramenti Eucharistiae.* III. *Praeter Coelum, Beatorum Sedem, et infer-num,*

t) Docum. hoc citavi ad calcem §. 120.

num, carcerem damnatorum, tertium dari locum, in quo animae defunctorum nondum satis expiatae, detinentur, ac purificantur. IV. Spiritum Sanctum, tertiam in Trinitate Personam, a Patre, et Filio procedere. Acta sunt haec Albae Iuliae, qvae hodie Alba Carolina vocatur, die 7. Octobris anno 1698. qva occasione, octoginta Valachorum millia, Romanae Ecclesiae gremium sunt ingressi. Primas hac in re navante curas, Cardinale Kollonicsio, secundas vero, Patre Stephano Baranyi in Patria, et P. Gabriele Hevenessy Vindobonae, ubi arduas qvasqve difficultates diluit apud Caesarem, ac enervavit. Valachi vero, haud contenti publica professione fidei Catholicae, eius memoriam posteritati qvoqve relicturi, hoc documentum condiderunt: *Nos infrascripti Ecclesiae Valachicae in Transsilvania, partibusqve ei annexis Episcopus, Archi-Diaconi, ac Clerus universus, memoriae commendamus tenore praesentium, qvibus expedit universis, maxime vero Inclytis Regni Transylvaniae Statibus.* Considerata tam fluxa humanae vitae instabilitate, tum etiam animae, cuius ir omnibus potior cura habenda, immortalitate, libere, ac sponte impulsu Divini Numinis, cum Ecclesia Romano-Catholica unionem inimus, eiusdemque Sanctae Matris Romano-Catholicae Ecclesiae commembra, nos tenore praesentium declaramus; omnia ad-
 mit-

*mittentes, profitentes, et credentes, quae Illa
admittit, profitetur, ac credit; praesertim ve-
ro, illa quatuor puncta, in quibus hactenus
dissentire videbamur, quae etiam in Clementissimo Decreto, ac Diplomate suae Sacratissimae Maiestatis, ac Eminentissimi Ordinarii,
nobis insinuantur. Quapropter iisdem prorsus
iuribus, ac privilegiis, quibus eiusdem Sanctae
Matris Ecclesiae Presbyteri, ex indulto Sa-
crorum Canonum, nec non Divorum quondam
Regni Hungariae Regum utuntur, nos quoque
iuxta praenominatum Suae Sacratissimae C. R.
Maiestatis decretum, nec non Emin. Ordina-
rii, amodo et deinceps, uti eius commembra
frui et gaudere volumus. In cuius maiorem
fidem ac robur, praesens Manifestum nostrum
propriae manus syngrapha, nec non sigillis tam
Monasterii nostri Albensis, quam propriis u-
sualibus communimus. Albae Iuliae 7. Octo-
bris, 1698. u) Hic explicit meus de Syno-
do hac sermo.*

§. CXXIV.

- u) Desumsi haec velut ex domestico, ac sincero
fonte, puta P. Francisci Fasching nova Dacia,
parte I. §. primo.

§. CXXIV.

Tertia an. seq.

Postquam Praesul Theophylus anno 1698. mense Iulio, ex hac mortali vita decessit, quidam Valachicos Sacerdotes, parum urbane habebant. Theophyli quoque in Episcopatu Successor Athanasius, de Sacris Catholicorum nihil cogitabat. Periculum erat Schismatis renovandi. Verum praecipua P. Pauli Baranyi solertia factum est, ut idem Antistes, exemplo Decessoris profiteretur, suamque professionem, die 7. Iulii anno eodem, subscriptione, sigilloque communiret. Qvod factum eius, tantum excitavit ardorem in cordibus Cleri sui, ut hic anno 1699. die 30. Septembris, iussu Praesulis Albae Iuliae congregatus, iurando iure professus fuerit: *Nolle se ab unione Ecclesiae Romano-Catholicae recedere, nec ulli Religioni Ecclesiae Romano-Catholicae adversanti adhaerere.* Subscriperunt vero huic declarationi, Athanasius Episcopus, Archi-Diaconi, ac Clerus universus. v)

§. CXXV.

v) Vide P. Andreae Illia, ortum et progressum variar. in Dacia Gentium ac Religionum, §. III.

§. CXXV.

Quarta an. MDCC.

Postquam Athanasius anno 1700. redux Vienna, per Comitem Stephanum Apor auctoritate Regia, Albam-Iuliam velut Episcopus fuerat introductus, eodem anno Dioecesanam Synodum coegit. Ex qua mihi suggestis Samuel Klein de Szad, meus olim in Collegio Pazmaniano Viennae concellita, duos articulos; quorum numero quartus, ait: *Arch-Diaconi extra in Dioecesi, non faciant divortia, nisi quando erit Congregatio in Cathedra Archi-Episcopali, qui autem praesumeret divortia facere, omni dignitate privetur, et pecuniariam quoque mulctam solvat.* Decimus autem sextus, ita habet: *Sacerdotes bigami nullo modo praesumant celebrare Divinam Liturgiam, quodsi quis deprehensus fuerit, tondeatur, ut sit saecularis.* x)

§. CXXVI.

Syn. Diacov. an. MDCCVI.

Revertor ad Synodum Ritus Latini, Bosnensem videlicet, quam anno Domini 1706. die 18. et 19. mensis Martii Diacovae celebravit Georgius Patatich de Zajezda, ex Canonis-

x) Ex citato eius opere, pag. 141. et 150.

nonico Zagrabiensi, die 9. Martii, anno 1703. eius Ecclesiae Praesul nominatus. y) Decreto rum in illa Synodo conditorum, hic est conspectus: 1. Nullus fungatur officio Parochiali: neqve Neomysta confessiones audiat, sine Praesulis indultu. 2. Nemo in alienam Parochiam se ingerat, aut in ea qvippam officii Pastoralis exerceat. 3. Infra duas a Paschate hebdomadas, oleum sacratum cunnes accipient. Vascula pro his, obsignata si fu erint, per laicum etiam deferri possunt. 4. Sacramentum poenitentiae magna cum circumspectione administrandum. Publicae poenitentiae, solum pro publicis delictis imponendae. Numerus peccatorum gravium examinandus. Reservati casus sciendi, puta; Hæresis externa: Raptus virginis: Incestus: Procuratio abortus: Violatio Ecclesiae: Homicidium voluntarium: Incendium: Parentum percussio: falsa pondera. 5. Parochi numerum animarum, suscipiendo Poenitentiae Sacramento aptarum habeant perspectum. Qvas ad freqventem confessionem hortentur. Pro Paschali vero cogant. 6. Celebratio in domibus privatis vetita. Cogantur ad exstruenda Oratoria communitates. Abusus, per Missae celebrationem benedicendi domos, tollatur. 7. Matrimonium praecedant tres denunciatio nes,

y) Pray in specim. Hier. Hung. parte II. pag. 437.

nes, per tres continuos dies festos. Qvod si fuerint sponsi distinctis in Parochiis, utrobi qve promulgati, per Sponsae Parochum coniungantur. In Adventu vero, et Qvadragesima, copulatio vetatur. 8. Vagi, volentes coniungi, ad Episcopum remittantur. Nec ullus copuletur absqve certa notitia, primum vel primam coniugem eius obiisse, tametsi triginta iam annis abesset. 9. Abolendus est mos, ingentia dona sponsae propingvis offrendi. Atqve omnes expensae, florenos decem haud excedant. 10. Praesto sint libri baptismales, et Matrimoniorum. Copulatio in Ecclesia, et ante meridiem fiat. 11. Sermo freqventer habendus, ad captum plebis. Tenera etiam aetas erudiatur. Ante, vel post concionem elata voce praeoretur, Pater, Ave, Symbolum, decalogus, Ecclesiae preecepta. 12. Ritus Ecclesiastici cum omni decore peragendi. Eucharistia, non in parasceve, sed feria qvinta sepulcro inferenda. *In Ecclesiarum dedicationibus, et conventiculis, populo pietate praeluceant, seqve ad devotionem potius, quam commessionem venisse ostendant.* 13. Casum excommunicationi obnoxium Episcopo referant, cuius est hanc moderari, secus contemnendam. 14. Adparatus pro Missae Sacrificio sit mundus. 15. Enumerantur festa, de preecepto deinceps observanda.

Hic

Hic explicit Synodus qvam Pétersfy e chartis manu exaratis, in publicum produxit. z)

§. CXXVI.

Syn. Valach. a. MDCCXI.

Memoratus antea Samuel Klein, rursus indicavit mihi Synodum anni 1711. Duosqve articulos ex illa produxit, puta articulum septimum, qvi decernit: *Strictissime mandamus omnibus, ut divortia in matrimoniis, ullo modo, et ullibi faciant, qvod si alicubi facta sint, restituantur priori statui, et si alicubi talis res est, feratur huc ad Synodum Albam Iuliam coram nobis, ubi communiter decidemus.* Qvi autem Archi-Diaconus ausus fuerit aliquod divortium facere, sciat, qvod non solum Archi-Diaconus, sed nec Parochus amplius erit, et omnes proventus ei auferentur. Dein articulum octavum, qvi sic habet: *Sacerdotes bigami, nec Divinam Liturgiam celebrare, nec Sacramentalem confessionem exaudire praesumant, nec ad alias Sacerdotales functiones se extendant, nisi ad canendum; non absimiliter, et qvi a modo in posterum secundas nuptias inibunt, nullo modo, ullum Sacramentum administrant, sed talis omnibus officiis Ecclesiasticis privatus maneat, practerea pecuniariae*

qvo-

z) Cit. op. parte II. pag. 410.

qvoque multae subiiciatur. a) Prior Canon indicat, Synodus hanc Albae-Iuliae coactam fuisse. Verum qvo Praesule, Kleinius non prodidit. Fuit certe, vel laudatus antea Theophylus, vel, qvi ei successit anno mihi incerto, Ioannes Nemes Liber Baro de Patak, ritus antea Latini Sacerdos, qvi demum anno 1727. ex hac mortali vita decessit. b)

§. CXXVII.

Syn. Q. Eccl. a. MDCCXIV.

Cum Reverendissimi doctissimique Iosephi Koller, Cathedralis Ecclesiae Qvinqv. Eccles. Praepositi, aeterna dignum laude opus de eius Ecclesiae Praesulibus, ad calcem haud sit perductum, ferme tantillum dicere novi de Wilhelmo Francisco e Comitibus de Nesselrode Episcopo Qvinqve-Ecclesiensi, et Praeside Synodi, anno 1714. ab se convocatae. Is anno 1652. natus, trium Praepositurarum honorem, puta Monasteriensis, Leodiensis, et Albensis in Hungaria, cum Episcopali dignitate coniunxit, c) qvam, defuncto Matthia Radonay 22. Aprilis anno 1703. mox die 23. Maii consequutus erat; publicis in monumentis honori rari

a) Cit. superius operis, pag. 141. et 150. b) Legge P. Iilia cit. opus, pag. 14. c) Ita Pétersfy cit. op. parte II. pag. 412.

rari solitus, velut *Episcopus Qvingve-Ecclesiensis*, *Exemptus Praepositus Albensis*, *Comitatum Baranya, Tolna, et Valko Supremus*, ac *Perpetuus Comes, Sacrae, Caesareae Regiaeque Maiestatis Consiliarius Intimus*. d) Praepositurae qvidem Albensi renunciabat anno 1729. in favorem Bertrami Francisci C. de Nesselrode, nepotis ex fratre, perindeqve Canonici Leodiensis: e) verum auctus fuerat honore multo ampliore, dum anno 1719. die 29. mensis Novembris, per Clementem XI. Papam, S. R. Ecclesiae Cardinalis est renunciatus. f) Qvi tandem anno 1732. ex hac mortali vita decessit. g) Convocaverat ille Clerum Dioecesis pro die 13. Martii, anni 1714. Qvingve-Ecclesias, epistola circulari die 26. Februarii dimissa ad omnes Parochos et Licentiatos. Et vero interfuerunt Synodo Capitulares; utpote Stephanus Kazó El. Ep. Belgradiensis, SS. Theol. Doctor, S. C. R. M. Consiliarius decretalis, V. Capituli Cathedralis Ecclesiae Praepositus, et Canonicus, Abbas S. Salvatoris de Kapornak. Georgius Ka-

pu-

- d) Ex eiusmet Patentibus, datis Posonii 23. Iunii, an. 1712. ap. P. Emer. Pavich in Topographica descriptione Provinciae S. Ioannis a Capistrano etc. pag. 161. e) Vide meas Amoenit. fascic. V. num. I. §. 22. f) Vide orationes Consistoriales Clementis XI. editas an. 1722. pag. 281. g) Pray cit. alias ep. parte I. pag. 259.

puesy, Praep. S. Benedicti de Kaposfö, eiusdem Eccl. Cantor, et Canonicus, ac Loci Parochus. Sebastianus Glavinich de Glámóczia, Praepositus S. Benedicti de Kapos, eiusdem Ecclesiae Custos, et Canonicus, ac per I. Comitatum Tolnensem Archidiaconus. Bartholomaeus Antonelli eiusdem Ecclesiae Decanus, et Canonicus. Praeter quos aderant Religiosi Ordinum, Civitatem incolentium: Iesuita, Franciscanus, Paulinus, Dominicanus, Augustinianus, et Capucinus. Duodecim Parochi, et sex Licentiati.

§. CXXVIII.

Eius decreta.

In ea Synodo exponitur 1. Munus Parochi tam in docendo, quam in agendo. 2. Munus et obligatio Licentiatorum. 3. Utriusque obligatio uberioris enumeratur. 4. Cura templi, et paramentorum inculcatur. 5. Utrique imponitur visitatio filialium Ecclesiarum. 6. Exponitur, quid Licentiatus Parochio, quid rursum hic ei praestare debeat. 7. Licentiatus Dominicis festisque diebus cum suis Missam audire; dicere autem ad plebem, et cum illa precari debet. 8. Festa iuxta Ritum Romanum colenda, Festaque observanda. 9. Ubi praesens, aut vicinus est Parochus, nullum

Sa-

Sacramentum administret Licentiatus. 10. Ut Confessio Paschalis peragatur, Parocho, et Licentiato curandum. 11. Ad aegrum licentiatus, Parochum etsi ultra duo millaria dissumtum advocet. Ubi vero hic adcurrere nequit, Licentiatus oportunas circumstantiae preces cum aegro dicat. 12. Matrimonium tria promulgatio praecedat. 13. Pro sepultura in Ecclesia permittenda, quinque florenni penduntor, eidem Ecclesiae profuturi. 14. Designatur proventus Parochialis. 15. Modus hunc colligendi. 16. Obligationes Parochianorum quoad sustentandos Parochos, et Licentiatos. 17. Disponitur de domibus Parochialibus aedificandis, et harum ad pertinentiis. 18. Stola Parochialis taxatur. 19. Perinde stola Licentiatorum definitur. 20. Exponitur munus viri, qui templi patrinus nominatur; munus item aeditui. Ac denique Ludimagistri; una cum eius proventu. Haec ita recensui generice, velut solummodo temporis, ac locis congrua. Legi autem possunt ad verbum, apud Péterssium, quae ille ex chartis calamo conscriptis, desumxit. h)

§. CXXIX.

h) Cit. op. parte II. pag. 410. seqq.

§. CXXIX.

Syn. Valach. an. MDCCXXXIV.

Rursus referendam habeo Synodum Valachicam, qvae a Ioanne Innocentio L. B. Klein de Szd, ex alumno Seminarii S. Adalberti Tirnaviae fundato, ad Episcopatum promoto anno 1729. i) convocata fuerat anno Domini 1734. Huius enimvero duo canones, a memorato pluries Samuele Klein, ad meam notitiam pervenerunt. Puta, Canon octavus, ita decernens: *Qui antea praetergressus terminum Sacrarum ordinationum, secundas nuptias initit, ab omni administratione sacrorum Sacramentorum arceatur, solum tempore necessitatis, dum alter Sacerdos non est reperibilis, ei indulgetur baptisare, sepelire, confessionem audire, et viciticum praebere: ad alias autem functiones, etiam si necessitas sit, nullo modo admittitur.* Canon item undecimus, qvi declarat: *Solius Episcopi esse, iudicare matrimonia, et dare dispensationes in impedimentis matrimonii.* k)

§. CXXX.

i) Vide P. Illia cit. op. pag. 15. et Klein cit. op. pag. 141. k) Citato superius op. pag. 141. et 150.

§. CXXX.

Syn. Valach. a. MDCCCLXIII.

Postremam refero Synodum Valachicam, quae ab Episcopo Paulo Áron anno 1763. celebrata, cetera inter, mihi prorsus incognita, decernebat: *Qvoniam multae querelae sunt, quod quidam ex Presbyteris lucri causa, transgrediantur Canonicum, et coronare illegaliter praesumant Parochianos alterius: 1) Igitur taliter coronati iuxta SS. Canones, et constitutionem Synodi Dioecesanae, tamquam illegitimi separabuntur, Sacerdos vero multabitur.* m) Atque hic desinunt Synodi, quas esse in Ecclesia Hungarica celebratas, novi.

CA-

- 1) Mos est Orientalium, sponsos coronandi. Hinc illis contractus nuptialis, *coronatio* dicitur. Mos hic antiquissimus est, cuius meminit Tertullianus libro *De corona militis* inscripto, ubi cap. 13. ait: *Coronant et nuptiae sponsos.* Plura RR. Tompa de Sacris Christ. ritib. parte II. §. 199. m) Ap. eund. Klein pag. 48.

U

C A P U T IV.

De Consilio celebrandarum Synodorum, haud completo.

§. CXXXI.

Consil. Pauli Bornemisza.

Agitaverant Ecclesiae Hungaricae Praesules Consilia, de pluribus quoque Synodis, destinato ab se tempore celebrandis. Verum intentio sancta nunc per id impedita est, quod Regum Apostolicorum iussis obsequuti, civilibus negotiis nimium distenti essent; vel prohiberentur publicis in Patria turbis; quandoque implementum salutaris propositi, mors impediret. Hos inter Praesules fuerat Paulus Abstemius; qui cum iuris publici faceret acta Synodi Nitriensis anno 1494. celebratae, dicebat: Haec mitti ab se vice Dioecesanae Synodi, donec illam possit legitime in Ecclesia Nitriensi celebrare. n) Qvam nihilominus ab eo celebratam fuisse, hactenus ignoratur.

§. CXXXII.

n) Apud Péterffy tom. I. pag. 261.

§. CXXXII.

Nicolai Olahi.

Nicolaus Olahus, velut Strigoniensis Archiepiscopus, anno 1559. die secunda Decembris, Posonii coram nonnullis Praesulibus, et quibusdam Ecclesiasticis, quæsivit: Utra Synodus magis foret pro adiunctis temporum necessaria, Provincialis, vel Diocesana? cui petebat scripto responderi. Paulus Bornemisza, velut Nitriensis Episcopatus Administrator, opinatus est: Praemissa visitatione, per Archi-Diaconos instituenda, Synodum Dioecesanam esse celebrandam. Andreas de Kevess Provincialeni svasit. Verum Bornemiszae adhaeserunt: Praesul Iaurinensis, Paulus de Gregoriancz. o) Ioannes ab Újlak Electus Episcopus Tinniniensis. Frater Vincentius, cuius neque cognomen, nec officium est expressum. Gregorius Bornemisza, non multo post tempore Scepusiensis Praepositus. p) Post hunc Stephanus Radetius, Canonicus Strigoniensis, et Praepositus S. Benedicti de

U 2

Szkal-

o) Erronee ap. Péterffy Petrus Gregorianesich dicitur. Consule autem Pray Specim. Hier. H. parte I. pag 525. p) Ap. Péterffy dicitur Georgius Bornemy. Sed error est, ut videre potes ap. Carolum Wagner analect. Scepus. parte III. pag. 89. Pray eit. op. parts II. pag. 301.

Szkalka, nunc Synodum Dioecesanam, tempore suo Provincialem esse celebrandam, est arbitratus. Consultatio finita incerto nobis exitu. Qvam prolixius deductam reperies apud Péterffium, e chartis manu exaratis deponitam. q)

§. CXXXIII.

Antonii Verantii.

Nicolai Olahi successor in Metropolitana Sede, passim dictus Antonius Verantius, genuine dicendus Wranchith de Schybenik, r) parabat Synodum celebrare, proposueratque, non ultiro hanc differre, qvam Archi-Episcopale Roma pallium obtineret; qvemadmodum expressit in literis, die 27. mensis Maii, anno 1571. ad Georgium Draskovithium, tunc Episcopum Zagrabiensem exaratis. s) Etsi vero fuerit pallio decoratus, die secunda Decembri, eodem anno, t) nihilominus, ad eundem qva Colocensem Archi-Episcopum scribens anno 1573. die sexta Ianuarii, confessus erat, qvod sua qvoqve Dioecesis, *non aliter iam desideret Sanctam Synodum, qvani* im-

q) Cit. parte pag. 35. r) Schmitth in Epp. A-grien. T. III. pag. 85. Pray in specim. Hier. Hung. parte I. pag. 181. s) Ap. Schmitth cit. tomo, pag. 67. t) Ibid. pag. 68.

imbres ager, decennali aestu caniculae tostus:
 attamen occupationes publicae, nullum ei tempus concedant, qvo hanc cogere possit. u)
 Ego, ut pium hoc desiderium, quantum per me stat, remunerer, pauculis eum hic laudibus extollo: Natus erat anno 1504. die 29. Maii, patre Francisco Nobili Sibenicensi apud Dalmatas, matre Margarita Stabilia nobili Tragurina, Petri Berislavi Vesprimiensis, et Ioannis Stabilii Transilvaniensis Episcopi nepos; Ioannis de Zápolya Secretarius, Budae veteris, tum et Albae-Iuliae Praepositus; pro Ioanne Rege non una functus legatione. Cum anno 1549. ab Isabella Regina missionem consequetus esset, redux in Hungariam, Ferdinandi partibus adhaesit, et mox anno sequente, nona Iunii, Archi-Diaconatum de Zabolch, cum Canonicatu, et Rectoratu altaris S. Crucis, in Agriensi Ecclesia: decima vero mensis Octobris, officium Lectoris et Canonici in Ecclesia Strigoniensi; tum anno 1551. die tertia Novembris, Abbatiam B. Margarethae de Porno, est consequetus. Anno 1553. die sexta Iunii, Albae in Transylvania Praepositus, et Episcopus Qvinque-Ecclesiarum a Rege Ferdinando nominatus erat; retentis Abbatia, et Praepositura, die tertia mensis Augusti, per Apostolicam Sedem confirmatus. Eodem

u) Ibid. pag. 83.

dem anno, menseqve Iulio, cum Francisco Zay, classis Danubianae praefecto, Constantinopolim a Ferdinando missus est, ut de pace tractaret. Unde reversus anno 1557. mox die 19. Novembris, Episcopus Agriensis nominabatur, consecrationem nonnisi anno 1561, die 21. Septembris consequitus; utebaturque saeculari titulo, *Consiliarii, Comitis Borodiensis, et Hevesiensis.* v) Postquam vero rursus anno 1567. et seqente, legationem Constantinopolitanam obivisset, anno 1569. die 15. Octobris, a Maximiliano Rege, ad Strigoniensem Archiepiscopatum, durantibus Regni Comitiis: x) tum ad Regii Locumtenantis dignitatem anno 1572. est promotus. y) Ad petitionem praeterea Maximiliani, fratrisque illius Rudolphi, die secunda Decembris, anno eodem, Pontifici Gregorio XIII. de-
promptam, Patribus purpuratis adnumerabatur. Cuius rei nuncius dum in dies exspectaretur, cum purpureo capitis tegmine advolatus, Archipraesul Eperiessini, quo ad iudicia celebranda ex officio profectus erat, extinguitur, die 15. Junii, anno salutis 1573.

Tir-

v) Ibid. pag. 59. x) Pray cit. toties ap. parte I. pag. 181. y) In eius vita ap. Kovacsich inter Script. minores rer. Hung. T. I. pag. 197.

Tirnaviam revectus, ubi eius epitaphium, omni carens adulacione, hodie dum prostat. z)

§. CXXXIV.

Francisci Forgách.

Franciscus Forgách, in Synodo Provinciali, quam anno 1611. celebraverat, zz) alteram pro anno 1613. sic indixit: *Franciscus Forgách, miseratione Divina S. R. E. Cardinals, Archi-Episcopus Strigoniensis, omnibus et singulis RR. DD. Episcopis, qui adsunt, et Synodo Provinciali Strigoniensi quacunque ratione interesse debent. Item Capitulis, Archi- et Abbatibus, Praepositis, indicimus, et denunciamus proximam seqventem Synodum Provincialem Strigoniensem, Deo omnipotente authore, ad eiusdem laudem, hac eadem in Urbe, hoc ipso loco, anno 1613. dominica 3. post Pascha celebrandam esse : Quamobrem omnibus*

z) Ita in cit. eius vita, quam conscripsit eius ex fratre nepos, Faustus Verantius. Pleraque vero, munita documentis, desumsi e doctissimo opere RR. Iosephi Koller, inscripto: *Hist. Episcopatus Qvingv.* eius videlicet tomo quinto, et num. XXXIV. Quae documenta ego, sua in origine, apud eundem RR. biduo hospitatus, diligenter scrutatus eram; admiratus, qualiter alias in Patria, velut apud se existentibus, audeat gloriarri. zz) Lege ap. Schmitth in Archiep. Strig.

bus intimamus, ut eo die ad Synodum Provincialem, iuvante Deo Tyrnaviae celebrandam, omnino convenient: nisi diem celebrationis Synodi aliqua ex causa a nobis prorogatam esse, nostris ad eos datis literis intellexerint. Quid si ipsorum RR. Episcoporum, vel aliorum, qui de iure, vel consuetudine debent interesse, aliquis legitimo tunc detineatur impedimento; unum ad se excusandum, atque ad id impedimentum probandum, ad nos mittat. Etiam facultas ab ipso detur, omnia, ac singula eorum, suo, et Ecclesiae suae nomine recipiendi, quae Spiritu S. duce, in ipsa Synodo, a nobis, de consilio, et assensu RR. Episcoporum nostrorum decernentur, atque constituentur. a) Sanctum nihilominus propositum, ob motus bellicos, execvutioni non potuit mandari.

§. CXXXV.

Pázmánni a. MDCXXVIII.

Petrus Pázmány Archi-Episcopus, ea de causa, quod ob continuos per decennium bellicos motus, Synodo celebranda spatiū non fuerit concessum: b) egit Conventum, sive
con-

a) Ap. Péterffy T. II. pag. 202. b) Ita ipse in propositione punctorum facta die 4. Aprilis. Ap. Péterffy cit. Tomo, pag. 228.

consultationem; pro cuius consessu, datis Posonii Literis die 4. Martii, anno 1628. ad Suffraganeos, et Capitula, diem secundam Aprilis anni eiusdem: locum vero, Curiam Archi-Episcopalem, in Posoniensi Urbe sitam destinavit, tali cum declaratione, ut iidem praevie domi consultent: *qvibus modis, et mediis Ecclesia ac Religio Catholica in Hungaria promoveri possit.* c) Depromitis vero per Archi-Episcopum propositionibus, conclusum est in eo Conventu, ac sub Archi-Praesulis nomine, octava Aprilis publicatum: 1. Ut Statuta Synodi Forgáchianae, ad accuratissimam praxim revocentur. 2. Concubinatui Sacerdotum, *qvibuslibet viis* obsistendum. 3. Per Archi-Diaconos nomine Praelatorum denuncietur Parochis, non licere ipsis ex una Parochia, vel Dioecesi migrare in aliam, sine facultate ab Ordinario, aut Vicario, vel Archi-Diacono obtenta. 4. Ad hunc abusum facilius arcendum, Vicarii formatas ordinandorum Sacerdotum, apud se detineant, non secus daturi, *qvam a Praelato in aliam Dioecesim transmigrandi* facultas habeatur. Caverbunt alii quoque Sacerdotes, ne in hoc genere decipientur, testimoniales super Sacerdotio, cuiquam elargiendo. Licentiatorum facultas ad unum alterumve annum restrin-

gen-

c) In Literis convocatoriis. Ibidem.

genda per literas speciales, qvæ simul potestatis concessae limites exprimere debent. 5. Abalienata Ecclesiarum Bona, pervestiget, et recuperet Archi-Diaconus. 6. Praelati alumnos Sacris initiandos sustentent. Ad hoc opus conferant etiam Canonici. 7. Monentur DD. Ordinarii, ut memores officii, oviculis sibi commissis providere non intermittent. 8. Ad intertenendum Romae Agentem, qvi Praelatorum Hungariae negotia promoveat, obtinenda erit a Sua Maiestate Praepositura Sagiensis, dum vacabit. 9. Pluralitatem Beneficiorum stricto iure prohibitam, DD. Ordinarii, ad normam a Sacris Canonibus praescriptam, tollant. 10. Domorum Beneficiatarum, et Altariarum possessores, vel residere, vel resignare iubeantur. 11. Omnes Praelati, ac Beneficiati, praemissa diligente literarum Beneficia ipsorum adtinentium perlustratione, ac inquisitione, elenchum conficiant Archiepiscopo consignandum. 12. Oppiganentes bona suorum Beneficiorum, seqvestratione puniantur. 13. Supplicandum Suae Maiestati, nomine totius Cleri Hungariae, ut reformationem in Austria inchoatam, ad Dominia quoque Hungarica ad Austriam possessa, extendere dignetur. d) Hactenus de praesen-

d) De Austriaca reformatione, cuius hic est mentione, consultantur Caroli Caraffa *Commentaria de Germania sacra etc.* pag. 371. edit. anni 1641.

sente Cleri consultatione, qvam Péterffius e
M. S. juris publici fecit. e)

§. CXXXVI.

Eiusdem a. MDCXXX. et XXXII.

Idem Pázmánus, die secunda celebratae Synodi anno 1630. declarabat Synodum Dioecesanam mox anno seqvente celebrandam esse. f) Distulerat autem eius convocationem ad annum 1632. dum, non iam Dioecesanam, sed Nationalem, utriusqve Provinciae, Strigoniensis nimirum et Colocensis Praesulibus, atqve Capitulis indicebat, pro die octava futuri mensis Martii. Verum datis octava Februarii eodem anno literis, annunciatbat, qvod, cum praeter suam opinionem, a Sua Maiestate Romam ire iubeatur, apud Pontificem legatione functurus, praefatam Synodum, in aliud tempus differat, post redditum celebrandam. g) Ut revera promissis eum stetisse, iam experti sumus. (§. XXIII.)

§. CXXXVII.

e) Cit. op. parte II. pag. 228. seqq. f) Ibid.
pag. 316. g) Ibid. pag. 319. et seq.

§. CXXXVII.

Szelepchényii, et Eszterházy.

Georgius qvoqve Szelepchényi, cum recitatas alibi Gallorum propositiones, damnaret, sperare se inqviebat, eam Hungariae pacem a Deo concedendam, ut *Nationalis Syndodus suo tempore celebretur.* h) Meditatus erat hanc, aut Provincialem, Emericus Eszterházy de Galantha, Archiepiscopus Strigoniensis, et Sacri Romani Imperii Princeps. i) Ille inqvam, Emericus, qvi Comite Emerico, anno 1663. die 17. Decembris natus, postqvam literas mansuetiores Tirnaviae, tum Sopronii condidicerat, anno 1680. Paulinum Ordinem est ingressus; atqve sacratioribus literis Romae ad S. Apollinarem insigniter imbutus, domi postea Philosophiam et Theologiam suos docuit, anno 1702. Generalis universi Ordinis salutatus. Mox anno 1706. factus Praesul Vaciensis, anno 1708. Zagrabiensis, et anno 1723. Vesprimiensis, biennio post, die 25. Ianuarii nominatus Aulae Regiae Cancellarius, atqve eodem anno die prima Septembris, ad Metropolim Strigonensem promotus. Anno 1738. die 15. Februario,

h) Ibid. pag. 447. i) Vide Prayanum elenchem Cancellariorum, et V. Cancellariorum.

rii, qvinqvagesimum Sacerdotii annum adtigit. Exemplum humilitatis, ob qvam se constanter, velut Religiosus antea, *Fratrem* subscrivebat: atqve largitionis; atqve ideo S. Ioannis Eleemosynarii cultor praecipuus, anno 1745. die sexta Decembris, Posonii vitam finivit. k) Hic igitur Archipraesul Congregationem ad Synodum praeparatoriam indixit anno 1734. pro die 23. mensis Maii Tirnaviam. Cui praeedit cum vicaria potestate, Franciscus Xaverius Comes Klobusiczki de Zettény, 1) assidentibus Archidiaconis, Vice-Archidiaconis, et Parochis. Princeps materia consultationum fuerat: *Status cuiuslibet Ecclesiae*; *Status Parochi, et Parochiarum*; *Status populi qvoad fidem, Sacra-menta, et Catechismum*; ac tandem provisio cunctarum necessitatium istarum, unde ordinari valeat, ac debeat. De qvibus cum per triduum esset consultatum: die qvarta Vicarius sermonem de communione Suffragiorum, per Dioecesim totam pro mortuis Ven. Clero dein ineunda, habuit. Qvo auditio, conclamatum est: *Cum sancta, et salubris esset cogitatio exorare Deum pro defunctis, ut a peccatis solvantur:*
ordi-

k) Legatur praeprimis Schmitth in Archiepp. Strig. Francisci Oroſz Synopsis Annal. Ord. S. Pauli I. Eremitae, pag. 300. Pray specim. Hier. Hung. utraqve parte. 1) Lege RR. Katona Hist. Metrop. Eccl. Coloc. parte II. pag. 287.

ordinatum est, ut Vice-Archidiaconi, intellecta morte fratris, certiorem immediate per literas D. Vicarium reddant; iste vero DD. Archi-Diaconis, hi autem reliquis, quibus praesunt, id ipsum significabunt. Imminentibus festis Pentecostalibus, qui convenerant, ad propria sunt reversi. Synodus vero pestis, metusque imminentis belli, penitus impedit. m) Me quoque plurium ad praesens obiectum cognitio, ab ulteriore sermone, prorsus impedit. Qui vero me plura detexit, si publico reddiderit nota, publicas illi gratias reddam.

m) Ap. Péterffy T. II. pag. 423. seqq.

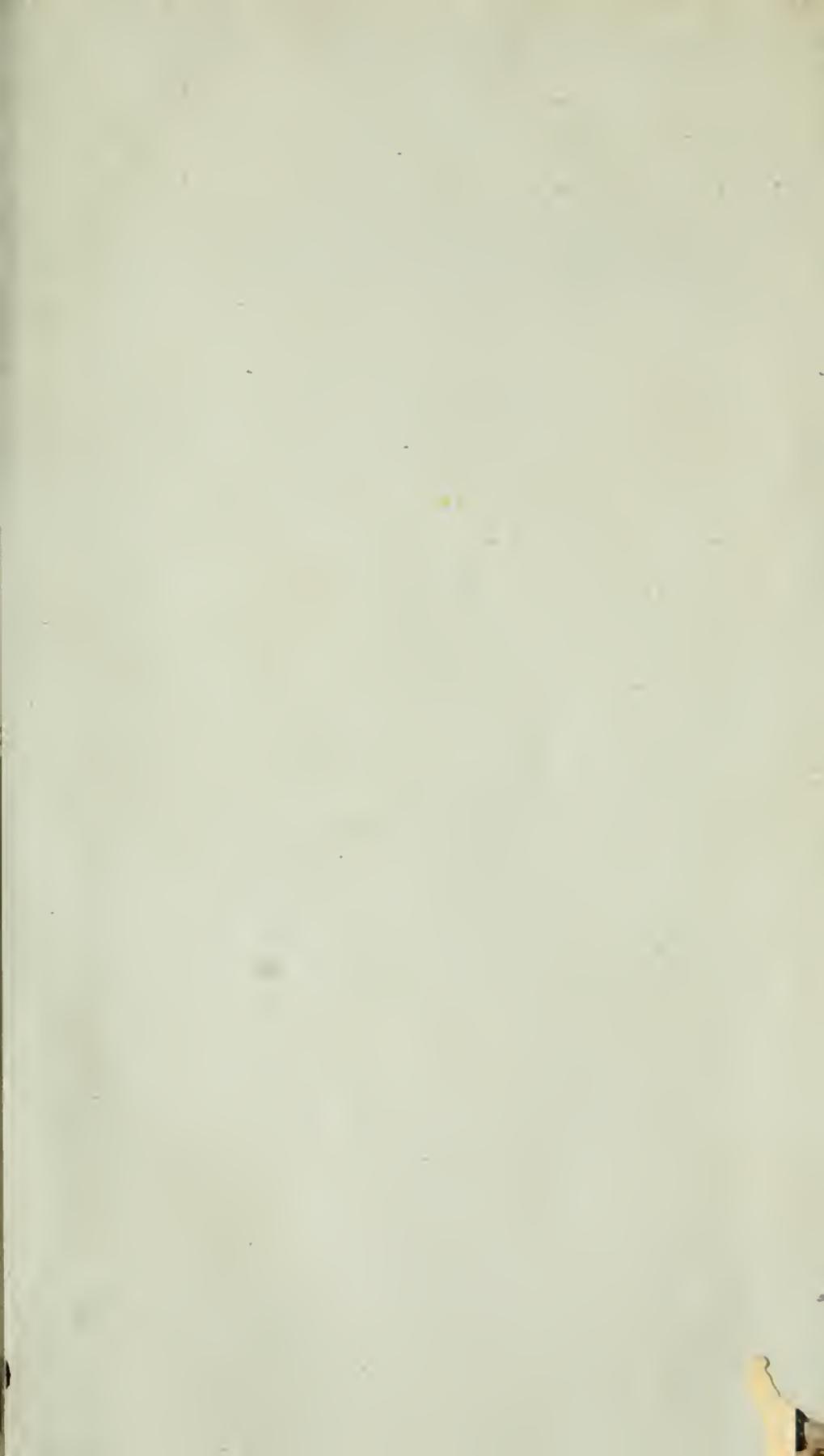
E R R A T A.

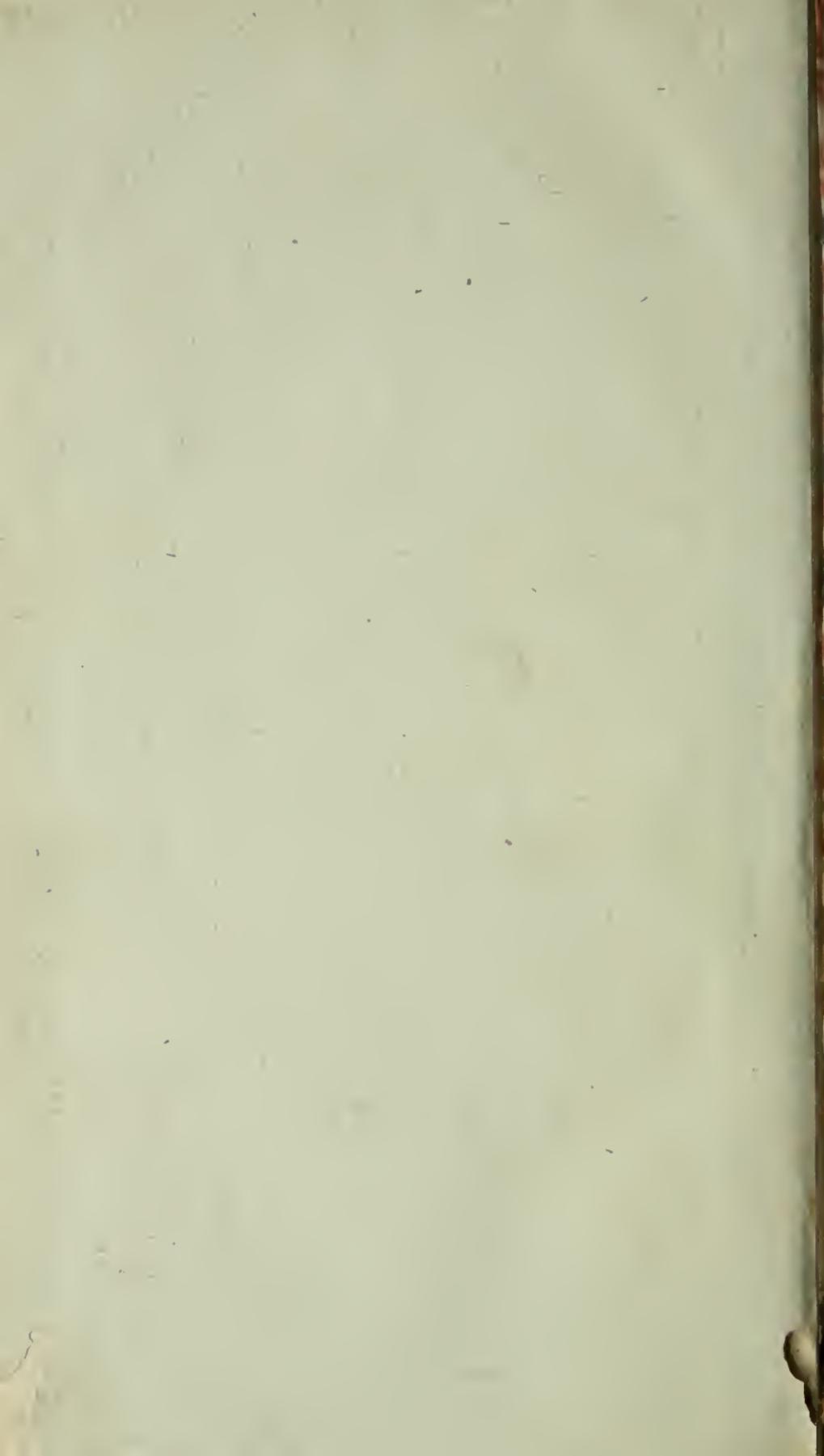
<i>Pag.</i>	<i>lin.</i>	<i>error.</i>	<i>corrig.</i>
50	12	Synodi	Constitu- tionis
—	14	post vocem <i>praescribitur</i>	adde: ob- tinendi
78	6	sic inscribatur: <i>Cap. III. circa Ve-</i> <i>ner. SS. et Reli-</i> <i>quiarum.</i>	

C. C. B. L.

1873 - 1874 - d

1873 - 1874 - d





BX
1519
S88

Szvorényi, Michael
*Synopsis critico-historica
decretorum synodalium*

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

